

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

1 NUMARALI BOSNA AHKÂM DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON VE İNCELENMESİ
(S. 1-100)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra AKÇAY

MAYIS - 2018

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**1 NUMARALI BOSNA AHKÂM DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON VE İNCELENMESİ
(S. 1-100)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra AKÇAY

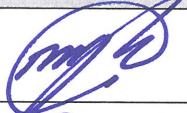

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY

MAYIS - 2018

TRABZON

ONAY

Esra AKÇAY tarafından hazırlanan “1 Numaralı Bosna Ahkam Defterinin Transkripsiyon ve İncelenmesi (S. 1 – 100)” adlı bu çalışma 26.06.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği / ~~oyçokluğu~~ ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Tarih Tezli Yüksek Lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı – Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Prof. Dr. M.Alaaddin YALÇINKAYA	Başkan	☒	☐	
Doç. Dr. Özgür YILMAZ	Üye	☒	☐	
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY	Üye	☒	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Yusuf SÜRMEŒEN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ - Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu çalışmada yararlanılan kaynakların tümüne eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Esra AKÇAY

28.05.2018

ÖNSÖZ

“1 Numaralı Bosna Ahkâm Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 1-100)” başlıklı bu çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Sosyal tarih araştırmalarına katkıda bulunmak amacıyla hazırlanan bu çalışmanın konusu 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defterindeki hükümleri inceleyerek 1742-1745 arasında Bosna ile ilgili çeşitli bilgilere ışık tutmaktır. Bu bağlamda incelemiş olduğumuz defter belirtilen yıllar arasında Bosna’da meydana gelen sosyal, ekonomik, idari ve adli konularla ilgili bizlere eşsiz bilgiler sunmaktadır. Hükümlerin içeriğine baktığımızda bölgenin sosyal ve ekonomik durumu, devlet görevlileri ve reaya arasındaki münasebetler, taşradaki sorunlara merkezden gönderilen çözüm önerileri, tımar sistemi ve bu sistemle ilgili şikâyetler, tayinler, hamam-kilise tamiratları, esirler, rüşvet, yolsuzluk hakkında bilgiler vardır. Bu bilgilerin yanında, iltizam sistemi ve mültezimlerle ilgili bilgiler, borç davaları, esnaf teşkilâtı, mirasla ilgili davalar, evlilikle ilgili problemler, eşkiyalık hareketleri vs. hakkında bilgiler bulunmaktadır.

Araştırma süresi boyunca gerek tez konusunun seçiminde, gerekse kaynak temininde ve çalışmanın bitirilme aşamasına kadar olan süre zarfında bana her konuda yardımcı olan ve tavsiyeleri ile yönlendiren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY’a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca arşiv kaynaklarını temin etmemde bana yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Miraç TOSUN’a, tezime değerli katkılarından dolayı Prof. Dr. M. Alaaddin YALÇINKAYA ve Doç. Dr. Özgür YILMAZ hocalarıma çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca bana her türlü maddi ve manevi destek sağlayan değerli anneme, babama, kardeşlerime özellikle ağabeyim Abdurrahman AKÇAY ve kızkardeşim Fatma AKÇAY’a, Trabzon’da ikamet ettiğim süre boyunca yardımlarını ve ağabeyliğini benden esirgemeyen çok değerli Doç. Dr. Volkan YILDIRIM’a ve eşi Vildan YILDIRIM’a ayrıca bana destek olan bütün arkadaşlarıma minnetlerimi sunarım.

Mayıs, 2018

Esra AKÇAY

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
GRAFİKLER LİSTESİ.....	X
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XI
GİRİŞ	1-3

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 1856 ISLAHAT FERMANI'NA KADAR BOSNA-HERSEK	4-11
1.1. Bosna'nın Coğrafi Yapısı ve Önemi	4
1.2. Osmanlı Fethine Kadar Bosna'nın Kısa Tarihi	5
1.3. Osmanlıların Bosna'yı Fethi ve Bosna'nın Uç Bölge Oluş Süreci	6
1.4. Bosnalıların İslamlaşması ve Osmanlı İdari Teşkilatında Yer Almaları.....	8
1.5. XVI. Yüzyıldan II. Viyana Kuşatması'na Kadar Bosna	9
1.6. II. Viyana Kuşatmasından 1750'lere Kadar Bosna	11

İKİNCİ BÖLÜM

2. İNCELEME	12-24
2.1. Divan-ı Hümayun Bürokrasisi	12
2.2. Ahkâm Defterleri.....	13
2.2.1. Bosna Ahkâm Defterleri.....	14
2.2.2. 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri Tanıtımı	15

2.3. Hükümlerin Muhtevası.....	17
2.3.1. Toprak Anlaşmazlıkları.....	18
2.3.2. Vergiler İle İlgili Sorunlar.....	19
2.3.3. Alacak-Verecek Davaları	20
2.3.4. Miras Davaları.....	21
2.3.5. Eşkiyalık Olayları.....	22
2.3.6. Atama Şikayetleri.....	23
2.3.7. Muhtelif Konular.....	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TRANSKRİPSİYON.....	25-242
SONUÇ.....	243
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	246
EKLER.....	250
ÖZGEÇMİŞ.....	300

ÖZET

Balkanlar Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlayan bir yarımada durumundadır. Bu bağlamda Bosna-Hersek Avrupa'nın güneydoğusunda, Balkanların batı ucunda yer alan bir Avrupa-Balkan ülkesidir. 1380'lerden itibaren Osmanlı Devleti'nin ilgisine maruz kalan Bosna'nın fethi, 1463 yılında gerçekleştirilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde XV. Yüzyılda önemli konular Divan-ı Hümayun'da görüşülerek karara bağlanırdı. Divan-ı Hümayun'da görüşülen konular arasında halkın şikâyetleri de yer almaktaydı. Devletin büyümesi ve gelişmesi sonucunda halkın şikâyetlerinin ayrı defterlerde tutulmasıyla ile Ahkâm Defterleri oluşmaya başlamıştır. Beylerbeyliklerden, Sancaklardan, Kazalardan gelen arzlara merkezden yazılan cevapları içeren Ahkâm Defterleri her eyalet için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Bu defterlerden birisi de Bosna Ahkâm Defteridir. 1742-1867 yılları arasında Bosna'ya ait 9 tane Ahkâm Defteri bulunmaktadır. 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defterinde, çeviri yaptığımız bölüm 1742-1745 tarihleri arasında Bosna'ya gönderilen hükümleri içermektedir. Ayrıca çeviri yaptığımız kısım ilk 100 sayfalık 404 hükümden ibarettir.

Ahkâm Defterleri bir bölgenin sosyal ve ekonomik hayatına dair bilgiler sunmaktadır. 1742-1745 yılları arasında Bosna'ya gönderilen hükümler arasında alacak verecek davaları, veraset, tımar, eşkıyalık, vergi, miras, yağma, gasb, evlilik, adam öldürme ve yolsuzluk gibi konular bulunmaktadır.

Tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde 1750'li yıllara kadar Bosna ile ilgili bilgi verilmiştir. İkinci bölümde hükümlerin muhtevası ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Son bölümde ise hükümlerin transkripsiyonu ve sonuç yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bosna, Osmanlı Devleti, Ahkâm Defteri, 18. Yüzyıl, Balkanlar

ABSTRACT

The Balkans is a peninsula in Europe connecting Europe with Asia. In this context, Bosnia-Herzegovina is European-Balkan country located in southeastern Europe and at the west end of the Balkans. The conquest of Bosnia, which attracted to the Ottoman interest lasted from 1380s on, came true in 1463.

In the Ottoman Empire important issues were discussed and decisions were taken in the Divan-ı Hümayun. Among these issues, public complaints took place, too. As a result of development and expanding of the state, and with recording the public complaints in separate notebooks, Ahkam Registers began to occur. Ahkam Registers, which consisted of the answers written from centre to the requests of Beylerbeylik, Sanjaks and Subprovinces, were arranged separately for each province. One of those is Bosnia Ahkam Registers. There are 9 Ahkam Registers belonging to Bosnia between 1742-1867. In number 1 Bosnia Ahkam Register the part we transcribed contains provisions sent to Bosnia between 1742-1745. Also the part we transcribed consists of 404 provisions taking part in the 100 pages.

Ahkam Registers present information about the social and economic life of the region. Among those provisions sent to Bosnia between 1742-1745 there are issues such as litigation, probate, grooming, banditry, taxation, looting, heritage, aggravated, assault, marriage, malpractice.

The thesis consists of three parts. In the first part, data about Bosnia up to 1750s is presented. In the second part, the content and evaluation of the provisionstake part. In the last final part, there are transcriptions and results of those provisions.

Keywords: Bosnia, The Ottoman Empire, Ahkam Register, 18th Century, The Balkans

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	Vilayetlere Göre Ahkâm Defterleri.....	14
2	Kronolojik Fihriste Göre Bosna Ahkâm Defterleri.....	15
3	Hükümlerin Konulara Göre Yüzdalik Dağılımı.....	16

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik Nr.	Grafik Adı	Sayfa Nr.
1	Bir numaralı BosnaAhkâm Defterindeki Mevcut Hükümlerin Yıllara Göre Dağılımı.....	16
2	Hükümlerin Konulara Göre Dağılımı.....	17

KISALTMALAR LİSTESİ

- a.g.e : Adı Geçen Eser
a.g.m : Adı Geçen Makale
bkz. : Bakınız
BOA : Başbakanlık Osmanlı Arşivi
Çev. : Çeviren
Der. : Derleyen
DİA : Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed. : Editör
Haz. : Hazırlayan
İA : İslam Ansiklopedisi
POF : Prilozi Za Orijentalnu Filologiju (Doğu Dilleri Dergisi)
s. : Sayfa
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
TTK : Türk Tarih Kurumu
vd. : Ve Diğerleri

GİRİŞ

Avrupa'nın yarımadalarından biri olan Balkanlar, Karadeniz, Ege, Yunan Denizi ile Adriyatik arasında kalan bölgedir. Tüm dünya dillerinde Balkanlar olarak geçer. Balkan sözcüğü Türkçe olup, manası "üzeri sık ormanlarla kaplı sıradağ" demektir. Balkanlar coğrafi olarak ormanlık ve dağlık olduğu için bölgeye Balkanlar isminin Türkler tarafından koyulduğu bilinmektedir. Balkanlar ismi ile ilgili diğer bir varsayım ise, Osmanlı fethinden evvel bölgeye gelmiş olan Kıpçaklar, Peçenekler ve diğer Türkmen kabilelerinin, bölgeyi Hazar Gölü'nün doğusundaki Balkhan dağlarına benzettikleri için verdikleri isimdir.¹

Tarih boyunca Balkanlar'ın merkezi Tuna Nehri olmuş, böylece Balkanlar Avrupa siyasetinin daima içinde bulunmuşlardır. Bu yüzden tarihin her döneminde farklı kavimlerin geçiş hattı üzerinde bulunduğundan, bölgede sürekli hareketlilikler, göçler ve savaşlar yaşanmıştır.² "Dünyanın pek çok bölgesinde tarih asırlarca değişmeden kalır, oysa bunu eski Avrupa, özellikle de Balkanlar için söylemek imkansızdır. Coğrafi, kültürel ve demografik özellikleriyle Balkanlar her yarım asırda patlamaya hazır bir yanardağ gibi" kargaşalara sahne olmuştur.³ Ancak bölgenin dağlık olması sebebiyle bölgede hiçbir zaman tek ve güçlü bir devlet kurulamamıştır. Nüfus itibarı ile kalabalık ve güçlü olanlar ise zamanımıza kadar varlıklarını muhafaza ederek gelmişlerdir.

Balkanlar, Avrupa ve Asya kıtalarını birbirine bağlayan ve Anadolu Yarımadası ile birlikte iki ayrı kültürü kendi içinde kaynaştıran; ılımlı kuşakta yer aldığı için de ayrıca önem kazanan bir köprü durumundadır.⁴ Balkanlar Türkiye açısından da son derece hayati bir bölgedir. Osmanlı Devleti'nin egemenliği ve Türk - İslam kültürünün yoğun olduğu bu topraklarda, 2017 yılı itibarıyla dört milyon Türk yaşamaktadır. Bosna-Hersek de bu toprakların içerisinde yer alan önemli ülkelerden birisidir.⁵

Bu bağlamda Balkan Yarımadasında bir ülke olan Bosna - Hersek, yaklaşık 415 yıl Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında yaşaması, Türk ve Müslüman kültürün yoğun olduğu bu coğrafyada yer alması sebebiyle Türkiye açısından önemlidir. Osmanlı Devleti'nin Bosna'yla ilgilenmesi ise 1453 yılında gerçekleştirilen İstanbul'un fethinden sonra, Balkanlar'da hızlı bir

¹ Şenol Alparslan, **Bosna'da Türk Kültürü'nün İzleri**, Ankara, 2006, s. 15.

² Barbara Jelavich, **Balkan Tarihi**, (Çev. Zehra Savan - Hatice Uğur), İstanbul, 2006, 1, s. 2-3.

³ Halil Methiç, "İslam Dünyası ve Türkiye İle Balkan Coğrafyası Arasındaki İşbirliği Alanları", **Balkanlar Sempozyumu**, İstanbul, 2008, s. 125.

⁴ Alparslan, a.g.e., s. 17.

⁵ Atike Kaptan, **Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri**, Ankara, 2008, s. 3.

Türk yayılması sonucu başlamıştır. Fatih Sultan Mehmed tarafından 1463 yılında Bosna⁶, Sadrazam Mahmud Paşa tarafından 1467 yılında Hersek Dükalığı Osmanlı Devleti'ne bağlanmışsa da, Bosna – Hersek'in tam anlamıyla Osmanlı Devleti'ne bağlanması Kanuni Sultan Süleyman zamanında 1528 yılında Macar Krallığı'nın ezilmesiyle gerçekleşmiştir.⁷

Osmanlı Devleti'nde idari mekanizmaya baktığımızda ise bürokrasinin başı Divan-ı Hümayun'dur ve yönetimde adalet kavramına her zaman önem verilmiştir. Devlet sisteminde, hükümdar yönetimin başı olmuş ve görevliler işlerini padişahın adına yerine getirmişlerdir. Adaletin tecelli edebilmesi için devletin sınırları içerisinde yaşayan Müslim-gayrimüslim ayrımı yapılmaksızın herkesin her türlü kötülüklerden korunması hususunda hükümdarın ince düşünmesi gerekmiştir. Herhangi bir kötülüğe ya da zulme uğrayan veya başvurduğu yerel mahkeme sonucunu istemeyen herkes hükümdara yada devlet görevlilerine müracaat edebilmiş ve bu aşamada en önemli görevi Divan-ı Hümayun üstlenmiştir. Divân-ı Hümayun'a gelen dava ve şikâyetlere ait çözümler önerileri devlet meselelerin kaydedildiği Mühimme Defterlerine yazılmış, 1650'li yıllardan sonra ise şikâyetlerle ilgili davalar Ahkâm Defterlerine yazılmaya başlanmıştır.

Osmanlı Devleti'ne bakıldığında arşiv çalışmalarına baktığımızda ise Osmanlı'da arşivcilik fikrinin ilk dönemlerden beri var olduğunu görmekteyiz.⁸ Devletin kuruluş yıllarından itibaren arşiv çalışmaları zamanla güçlenerek devam etmiş ve bu alanda ihtisaslaşmaya gidilmiştir. Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü sınırlar içinde bulunan yerleşim yerlerinin idari, mali, sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bizlere çok değerli bilgiler sunan arşivler, çalışmacılar ve ilgililer açısından birinci derece kaynak durumundadır.

Arşivcilik bağlamında Ahkâm Defterleri, Divan-ı Hümayun'dan çıkan hüküm, kanunname ve nizam mahiyetinde olan kararların kaydedildiği defterlerdir.⁹ Ahkâm defterleri tutuldukları coğrafyanın sosyal, kültürel, ekonomik tarihi için önemli tarihi kaynaklarıdır. Defterlerde, kişilerin birbirleriyle ya da devletle olan sıkıntılarına devletin getirdiği çözümler yansıtılırken, aynı zamanda bölgenin sosyo-ekonomik durumunun anlaşılmasında da bizlere önemli bilgiler vermektedir. Eyaletlere göre tasnif edilen Ahkâm defterleri Adana, Anadolu, Bosna, Cezair ve Rakka, Erzurum, Halep, İstanbul, Karaman, Maraş, Özi ve Silistre, Rumeli, Sivas, Şam-ı Şerif ve Trabzon olmak üzere toplam 16 adettir. Bosna Ahkâm Defterleri ise toplamda 9 adet olup, 1742 ile 1867 yılları arasında kapsarlar.¹⁰

⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, 2, İstanbul, 1975, s. 82.

⁷ J. Krcsmark "Bosna- Hersek", **İA**, 4, İstanbul, 1944, s. 731. Bosna-Hersek'in kısmen fethi ile ilgili konular için bkz. Tursun Bey, **Tarih-i Ebu'l-Feth**, (Haz. Mertol Tulum), İstanbul 1977, s. 121-128. Ayrıca yine aynı konuda bkz. Mehmed Neşri, **Kitab-ı Cihannüma**, (Haz. Faik Reşit Unat-Mehmet Altay Köymen), 2, Ankara, 1987, s. 759-767.

⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı**, Ankara, 1988, s. 76 -78; Arşivlerin önemi ile ilgili geniş bilgi için bkz. Halil İnalçık, "Osmanlı Arşivlerinin Türk ve Dünya Tarihi İçin Önemi", **Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu**, İstanbul, 1985, s. 31-44.

⁹ Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 1, İstanbul, 1993, s. 30.

¹⁰ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, (Haz. Hacı Osman Yıldırım vd.), İstanbul, 2010, s. 22, 23.

Çalışmamızda 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri'nin ilk 100 sayfasını incelemiş bulunmaktayız. 1742-1745 yılları arasına tekabül eden zaman diliminde Bosna'da yaşanan sosyal, siyasal, ekonomik, askeri olaylar ile ilgili verilen hükümler vardır. Tezin ilk bölümünde Bosna'nın coğrafi yapısı, tarihi, Osmanlı'nın bölgeyi fethi, Bosna'nın Osmanlı Devleti egemenliği altındaki süreci ve Tanzimat Döneminde Bosna konuları ele alınmıştır. İkinci bölümde ise hükümlerin muhtevaları hakkında bir değerlendirme yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise tezin bütünü hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 1856 ISLAHAT FERMANI'NA KADAR BOSNA HERSEK

1.1. Bosna'nın Coğrafi Yapısı ve Jeopolitik Önemi

Güneydoğu Avrupa'da yer alan Bosna Hersek, Balkan yarımadasının kuzeybatı kesiminde bulunmaktadır. Bosna, adını ülkenin kuzeyini boydan boya kesen Sava Nehri'nin önemli bir kolu olan Bosna ırmağından almıştır ve Bosna ismi İllirya menşelidir. Hersek ise günümüzde Bosna eyaletinin güneydoğu bölgesini meydana getirmekte olup, adını Ortaçağ'da bu bölgede kurulmuş olan Hersek Dükalığı'ndan almıştır.¹¹

Bosna-Hersek, üçgene benzer biçimde dağlık bir araziden oluşur. Sırbistan, Karadağ ile doğu ve güneydoğudan, kuzey ve batıdan ise Hırvatistan'la komşudur.¹² Yüz ölçümü 51.197 km² olup, Adriyatik denizine sadece 20 km uzunluğunda bir kıyısı vardır. Başkenti ise Saraybosna'dır ve kendi dillerindeki kullanımıyla Sarajevo olarak bilinir.¹³ Ülkenin diğer önemli şehirleri ise, Banja Luka, Tuzla, Mostar, Travnik, Jajce, Doboş, Zenica, Bihac Trebinje ve Stolac'tır.¹⁴ Sava ve Neretva nehirleri de Bosna-Hersek'in büyük akarsularını teşkil eder.

Ülke ekonomisi genel olarak tarıma dayanmakla birlikte tahıl ve hububat üretimi bakımından zengin bir ülkedir. Dağlık bölgelerde temel geçim kaynakları ise hayvancılık ve orman ürünleri üretimidir. Her çeşit maden çıkarılmakla birlikte altın, gümüş, demir, bakır, linyit ve maden kömürü, güherçile madenleri ülke ekonomisi için önem arz eder.¹⁵

Bosna Hersek'in 2016 yılı istatistiklerine göre etnik yapıya baktığımızda ise, ülke nüfusunun %50'si Müslüman Boşnak, %30'u Ortodoks Sırp, %15'ini ise Katolik Hırvat'lar oluşturur. Yahudiler ile geri kalan unsurlar azınlıktadır. Nüfusu ise yaklaşık 4.500.000'dur.¹⁶ Bosna-Hersek'in Boşnak ahalisi Avar, Slav ve Hırvat karışımından meydana gelmiştir.¹⁷ Ülkede Boşnakça, Sırpça ve Hırvatça olmak üzere üç dil konuşulur, hakim unsur Müslümanlar ve hakim

¹¹ Kaptan, a.g.e., s. 5; Harp Akademileri Komutanlığı, **Bosna Hersek Gerçeği**, 1, İstanbul, 1995, s. 5.

¹² Branislav Djurdjev, "Bosna-Hersek", **İA**, 6, İstanbul, 1992, s. 297; Süleyman Kocabaş, **Avrupa Türkiye'sinin Kaybı ve Balkanlarda Panislavizm**, İstanbul, 1989, s. 84.

¹³ Mediha Akarşlan, **Bosna Hersek ve Türkiye**, İstanbul, 1993, s. 6.

¹⁴ **Bosna Hersek Gerçeği**, İstanbul, 1995, s. 6.

¹⁵ Ahmet Eyicil, "Bosna-Hersek", **Türkiye Günlüğü**, (36), Ankara, 1995, s. 29.

¹⁶ Akarşlan, a.g.e., s. 6.

¹⁷ Mustafa Keskin, "Bosna-Hersek ve Batı Medeniyetinin İnsani Boyutu", **Türk Yurdu**, (85), Ankara, 1994, s. 53.

din de İslamiyettir. Çoğu dillerde etnik kimlik ayrımı yapılmaksızın tüm Bosna - Hersek halkına “Bosnalı” denir. Bizde ise geçmişin getirdiği yakınlıktan ötürü Bosna denildiğinde akla Boşnaklar gelir. Boşnak tabiri Bosnalı Türk ve Müslüman halk için kullanılmıştır.¹⁸

1.2. Osmanlı Fethine Kadar Bosnanın Kısa Tarihi

Bosna-Hersek çok eski tarihlerden beri çeşitli kavimlerin uğrak yeri olmuş önemli bir coğrafi geçit merkezidir. Bu bölge, Romanlılardan önce Hint-Avrupa kökenli olarak bilinen İlirya kabilelerinin hakimiyeti altında bulunuyordu.¹⁹ Bölgeye daha sonra İliryalıları yenen Romalılar yerleşmiş ve bölgede M.Ö. I. yüzyıldan, M.S. VII. yüzyıla dek egemenlik kurmuşlardır.²⁰ VII. asırda Avarlar ve Slavların bölgeyi istilası, Romalıların nüfuzunu ortadan kaldırmış ve kıyı bölgesine aşağı-yukarı bugünkü etnik yapısını vermiştir. Avarlar İstanbul üzerine yaptıkları seferde yenilinceye kadar, Slav topluluklarını baskı altında tutmuşlardır. Bu baskıdan dolayı Bosna dağlarına yerleşen Sırlar arasında milli birlik kurulamamış ve Sırlar XII. yüzyıla kadar dağınık şekilde yaşamışlardır.²¹

X. yüzyılda Bosna toprakları adı Avarlardan kalan “ban” denilen prensliklere bölünmüştür. XII. yüzyılda ise Macarlar Hırvatistan krallığından toprak alıp Neretva havzasını ele geçirince Bosna’yı da işgal etmişler ve bölge 1137 yılında Macar hakimiyetine girmiştir.²² Bosna - Hersek tarihi Macar nüfuzu altına girdiği 1137 yılından 1463 Osmanlı fethine kadar dört bölüme ayrılabilir.

1. 1137-1251 yıllarında banlar tarafından idare edilmiştir. Özellikle Ban Kulin (1180-1204) zamanı Bosna-Hersek için sükunet ve refah dönemidir.
2. 1251-1314 yılları arasında küçük banlar, Bosna-Hersek’in muhtelif kısımlarında Macarların nüfusu altında hüküm sürmüşlerdir.
3. 1314-1377 yılları arasında Bosna-Hersek idaresi Kulin kabilesinden Priyezda’nın torunlarından Kotroman sülalesinin eline geçmiştir. 1377’de Tvrtko, Bosna krallığını kurmuştur.

¹⁸ Kaptan, a.g.e., s. 8.

¹⁹ Zekeriya Yıldız, **Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek**, İstanbul, 1993, s. 69; Mehmet Emin Yardımcı, **XV. ve XVI. Yüzyılda Bir Osmanlı Livası Bosna**, İstanbul, 2006, s. 10; Kaptan, a.g.e., s. 11.

²⁰ Mustafa Selver, **Balkanlara Stratejik Yaklaşımlar ve Bosna**, İstanbul, 2003, s. 79.

²¹ Yıldız, a.g.e., s. 69-70, Yardımcı, a.g.e., s. 10.

²² Hüseyin Yorulmaz, **Osmanlı’nın Batı Yakası Bosna**, İstanbul, 2007, s. 11; Yardımcı a.g.e., s. 10; Besim Darkot, “Bosna-Hersek”, **İA**, 4, İstanbul, 1949, s. 728.

4. 1377-1463: Tvrtko topraklarını genişletmiş, Dalmaçya'yı kendine bağlamıştır. Ancak Bosna krallığının yükselişi uzun ömürlü olamamış ve Tvrtko'nun 1391'de ölmesiyle Hırvatistan ile Dalmaçya'yı Macar krallığının zaptetmesi krallığın gücünü azaltmıştır. Son kral Stepan Tomaseviç'in (1461-63) Bosna'da yaşayan Bogomil mezhebi taraftarlarına eziyet etmesi üzerine Fatih Sultan Mehmed ülkeyi Osmanlı topraklarına dahil etmiştir.²³

1.3. Osmanlıların Bosna'yı Fethi ve Bosna'nın Uç Bölge Oluş Süreci

Osmanlıların Bosna-Hersek ile ilgilerinin başlaması İstanbul'un fethinden sonra Balkanlar'da hızlı bir Türk yayılmasının sonunda gerçekleşmiştir.²⁴ Osmanlıların Balkanlar'a ilk olarak ayak basmaları, XIV. yüzyılda kısa süreli bir akın ile meydana gelmiştir. 1354 yılında Süleyman Paşa'nın Rumeli'ye geçişi ile Balkanlar'da Osmanlı fetihlerinin gerçek anlamda başlamış olduğu kabul edilir.²⁵

Osmanlıların 1371'de Çirmen'de Makedonya Sırp Prensleri'ne ve Bizans'a karşı kazandığı zafer Balkanlar'da Osmanlı üstünlüğünün kesinlikle kurulduğu bir dönüm noktası olmasının yanı sıra Balkanlar'da Osmanlı İmparatorluğu'nun doğuşunun da tarihi olmuştur.²⁶ Osmanlı'nın Bosna'ya ilk akını 1386 yılında gerçekleşmiştir. 1389 yılında Sırp knezi Lazar'ın komutasındaki Bosna askerleri de Kosova Savaşı'na katılmışlardır. Savaşı Osmanlıların kazanmasıyla Sırp knezliği Osmanlı hakimiyetini kabul etmek zorunda kalmıştır.²⁷ Paşa Yiğit Bey'in 1392'de Üsküp'ü fethiyle, Bosna'ya karşı ciddi akınlar başlamış, 1415'ten itibaren bu akınlar sıklaşmış ve Osmanlı nüfuzu burada kendisini hissettirmeye başlamıştır. Bosna kralı II. Tvrtko zamanında (1423-43) ise Osmanlı hakimiyeti tanınarak, bu devlete haraç ödenmeye başlanmıştır.²⁸

1453 yılına gelindiğinde Osmanlı'nın İstanbul'u fethedip, Bizans İmparatorluğu'na son vermesi Avrupa'da büyük bir heyecan yaratmıştır. Papa'nın öncülüğünde planlanan haçlı seferine Bosna Krallığı ve Hersek Dükalığı da önem vermiştir. Bunun yanı sıra Bosna Kralı Stephan Tomašević'in Arnavutluk'ta Osmanlıya karşı ayaklanan İskender Bey'e yardımcı olması, Bogomil mezhebine mensup insanlara eziyet etmesi, Osmanlıya vergi vermemesi ve vergiyi almak üzere giden iki elçiyi hapse attırması üzerine, sefer hazırlıkları hız kazanmıştır.

²³ Eyicil, a.g.m., s. 30; Yardımcı, a.g.e., s. 10-11; Yorulmaz, a.g.e., s. 11.

²⁴ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, s. 155.

²⁵ İ. Hami Danişmend, bu olayı Türk tarihinin çok önemli bir noktası olarak kabul etmekte ve Avrupa'da Türk - Osmanlı hakimiyetinin bu tarihten sonra yayıldığına işaret etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. İ. Hami Danişmend, **Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, 3, İstanbul, 1971, s. 27.

²⁶ Halil İnalçık, "Türkler ve Balkanlar", **Balkanlar**, İstanbul, 1993, s. 15.

²⁷ Eyicil, a.g.m., s. 30; Necmettin Alkan, "Kosova Meselesi'nin Tarihi, Kültürel Ve Siyasi Altyapısı", **Avrasya Etüdüleri**, (21), Ankara, 2002, s. 86-87.

²⁸ Djurdjev, a.g.m., s. 298; Keskin, a.g.m., s. 54.

Nihayet 1463 yılında açılan sefere Fatih Sultan Mehmed bizzat komuta etmiş, Bosna Kralı teslim olarak Osmanlı Devleti'ne katılmıştır.²⁹ Bosna bir sancak haline gelmiş ve Minnetoğlu Ali Bey sancakbeyi olmuştur.³⁰ İbn Kemal, Minnetoğlu Ali Bey'in sancakbeyi olmasını "... Hayl-ı bi-meyl ü aman seyl gibi çağlıya, gelen yol üstündeki derbendleri bağlıya, iç-ile geçmek güç ola deyü yürüyüşden sonra eğlenilmeyüb göç oldu, kal'anun muhasarası maslahatı Minnetoğlu Mehmet beğ'e ki ol zamanda Bosna vilayetinin himayeti ana mufavvez idi, ısmarlanub ol diyardan göçüldi..." şeklindeki açıklamalarla değinmiştir.³¹ Hersek Dükalığı ise 1467 yılında sadrazam Mahmut Paşa tarafından ele geçirilmiştir. Fakat Bosna-Hersek'in tam anlamıyla fethi, ancak 1528 yılında Kanuni Sultan Süleyman zamanında Macar Krallığı'nın ezilmesiyle olmuştur.³²

Bosna'nın ilk merkezi 1463-1550 yılları arasında, o zamanki nüfusu bin civarında olan Saraybosna'dır. 1550'de merkez Travnik olmuş, 1583'te Bosna müstakil bir beylerbeylik olunca, yeni merkez Banya Luka (Banja Luka) kabul edilmişse de, 1584'te tekrar Travnik şehri eyalet merkezi olmuştur. Osmanlıların hakimiyeti altında Bosna'nın mevkii ve gelişimi öteki Balkan memleketlerine göre farklılık gösterir. Osmanlılar Bosna'yı fethettikten sonra bölgedeki derebeylik sistemini imha etmiş, buralarda kendi toplumsal-siyasal düzenlerini kurmuşlardır. Kısa süre sonra askeri-idari bölge olarak bazı kısımları sancak halinde birleştirmeye giriştiler. 1463 Bosna Sancağı, 1470 Hersek Sancağı, 1478-1483 Zvornik Sancağı kurulmuştur.³³

Bosna – Hersek, Osmanlı idaresine geçtikten sonra jeopolitik öneminden, özellikle de uç bölgesinde yer almasından dolayı oldukça önemsenmiştir. Dalmaçya yönünden Venedik, Sava ve Krayina yönünden Macar ve Habsburglarla komşu olması bu stratejik önemini perçinlemiştir. Bundan dolayı bölgeye etkili görevliler gönderilmiş, hatta bölge ile ilgili kayıtlar defterlere itinayla geçirilmiştir. Bu kayıtlar bilhassa idari, askeri, iktisadi ve ictimai konuları içermektedir. Örneğin 1520-1533 tarihli bir deftere göre Bosna-Hersek'te Bosna, Hersek ve İzvornik isimli üç ayrı sancak

²⁹ Bosna – Hersek sahasının Osmanlı hakimiyetine girmesi hususunda bkz. Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, s. 82; Keskin, a.g.m., s. 54; Yorulmaz, a.g.e., s. 12; Yardımcı a.g.e., s. 12; Kaptan, a.g.e., s. 11; İsmet Miroğlu, "Bosna'nın Zaptı", Hakkı Dursun Yıldız (Ed.), **Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, 10, İstanbul, 1989, s. 225; Colin İmber, **Osmanlı İmparatorluğu 1300-1600**, İstanbul, 2006, s. 41; **Mufassal Osmanlı Tarihi**, (Haz. Mustafa Cezar), 1, Ankara 2010, s. 499; Kazım Hacımeçliç, "Bosna'daki Türk Varlığı", **Balkanlar'daki Türk Kültürünün Dünü- Bugünü- Yarını Uluslararası Sempozyum Bildirisi El Kitabı**, Bursa, 2002, s. 187; Taylan Yararcan, "Osmanlı Hakimiyeti Döneminde Bosna-Hersek'te İsyanlar ve Sebepleri", **Bosna-Hersek**, İstanbul, 1992, s. 31; Nicolae Jorga, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, (Çev. Nilüfer Epçeli), 2, İstanbul 2005, s. 105; Halil İncalcık, "Osmanlı Tarihine Toplu Bakış", Kemal Çiçek vd. (Ed.), **Osmanlı Ansiklopedisi**, 1, Ankara, 1999, s. 72; Stanford Shaw-Ezel Shaw, **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, (Çev. Mehmet Harmancı), 1, İstanbul, 2008, s. 93; Kenan İnan, "Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'un Fethi ve Etkileri", Hasan Celal Güzel vd. (Ed), **Türkler**, 9, Ankara, 2002, s. 534.

³⁰ Selahattin Tansel, **Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasi ve Askeri Faaliyetleri**, Ankara, 1953, s. 175.

³¹ İbn Kemal, **Tevarih-i Ali Osman**, (Haz. Şerafettin Turan), 7. Defter, Ankara, 1991, s. 255.

³² J. Krcsmarık a.g.m., s. 731. Bosna-Hersek'in kısmen fethi ile ilgili konular için bkz. Tursun Bey, a.g.e., s. 121-128. Ayrıca yine aynı konuda bkz. Mehmed Neşri, a.g.e., s. 759 -767.

³³ Alparslan, a.g.e., s. 26.

teşkil edilmiştir. Bu sancakları oluşturan kazalar, nahiyeler, köyler, askeri mıntıklar ve stratejik palankalar (küçük kaleler) itinayla kaydedilmiştir.³⁴

Bosna Osmanlı'dan önce Rumeli'ye bağlı bir sancak olarak yönetilirken 1583'te "Bosna Eyaleti" adıyla önemli bir uç eyaleti halinde yapılandırılmıştır. Bu durum yükselme devrinde batıdaki uç eyaleti olması hasebiyle önemini arttırmıştır. Osmanlı hakimiyetinden sonra bölgenin gerek iktisadi ve sosyal düzeninde, gerekse toprak düzeninde fazla farklılık görülmemiş ve bir yanda aristokrat sınıf bir yandan da köylüler şeklinde devam etmiştir.³⁵ Bosna'yı Osmanlı açısından önemli yapan faktörlerin başında sınır hattında olması, Müslümanlığın yayılma alanı açısından uygun olması, yöneticilerin geçmişlerine bağlı olmaları ve kendilerine ait askeri sistemlerinin olmasıdır.³⁶

Ayrıca Bosna beylerbeyi batıya doğru akın yapma insiyatiline sahipti. Bosna Eyaleti Osmanlı'nın Avrupa yönünde çok önemli bir seddi ve Rumeli'nin kilidiydi. Bu açıdan Bosna Osmanlı Devleti için elden çıkıncaya kadar çok önemli bir eyalet olarak kalmıştır.

1.4. Boşnakların İslamlaşması ve Osmanlı İdari Teşkilatında Yer Almaları

Sırplarla Hırvatların 626-640 yıllarında Balkan yarımadasının kuzey batısını işgal etmeleri sonucu Hırvatlar Hıristiyanlığın Katolik mezhebini Sırp'lar ise Ortodoks mezhebini kabul etmişlerdir. Ortodoksluk ile Katolik mezhebinin çatışmaları sonucu ortasında Bogomil isminde yeni bir mezhep çeşidi türemiştir. Bu mezhep Bosna için son derece önem arz etmiştir. Bogomiller, Hıristiyanlık adetlerinden vaftizi, haçı, papazlar sınıfını kabul etmemişlerdir.³⁷ Bogomil Bosnalılar evlerinde veya açık havalarda günde 5 kez diz çökerek dua ediyorlardı. Mistik tecrübeyi Tanrıya ulaşmanın asli yolu olarak kabul ediyorlardı. Bu benzerliklerden dolayı Bogomillerin Müslümanlığı benimsemeleri daha kolay olmuştur.³⁸ Bilhassa memleketin ileri gelen şahsiyetlerinin İslamiyeti kabul etmeleri, arkalarından geniş bir kütlenin de İslamlaşmalarına sebep olmuştur.³⁹ XVI. Yüzyılda ihtidalar yanında Rumeli'den getirilip yerleştirilen Türkler sayesinde bölge nüfusunda da artışlar meydana gelmiştir.⁴⁰

³⁴ T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, **Hersek, Bosna ve İzvornik Livaları İcmal Tahrir Defterleri (926-939/1520-1533)**, 1, Ankara 2006, s. 1-9. Bölgedeki Osmanlı kalelerinin yapısı, asker istihdamı ve saldırıların engellenmesine yönelik olarak bkz. Aladin Husic, "Trebotić i Utvrda Ključevac u Vrijeme Osmanske Vladavine", **POF**, 53, Sarajevo, 2003, s. 119-134.

³⁵ Kocabaş, a.g.e., s. 84.

³⁶ Nenad Moacanin, "Osmanlı Bosnası", Hasan Celal Güzel vd. (Ed.), **Türkler**, 12, Ankara, 2002, s. 399.

³⁷ Eyicil, a.g.m., s. 30.

³⁸ Tanıl Bora, **Bölgeler/Sorunlar Bosna-Hersek**, İstanbul 1999, s. 18.

³⁹ **Mufassal Osmanlı Tarihi**, s. 499.

⁴⁰ Aladin Husic, "Demografske Prilike u Srednjodalmatinskom Zaledu Pocetkom 16. Stoljeca", **POF**, 55, Sarajevo, 2005, s. 227-240.

Fatih Sultan Mehmed, Bosna'yı aldığı zaman Bogomil mezhebine mensup Hıristiyanlara devlet kademelerinde görevler vermiştir.⁴¹ Osmanlı tarihinde devlet kademelerinde önemli mevkilere gelen çok sayıda Bosnalı devlet adamı vardır. Bunlar arasında Hersekzade Ahmet Paşa⁴², Hadım Sinan Paşa, Köprülüler ailesi, Damat İbrahim Paşa, Sokullu Mehmet Paşa⁴³, Damat İbrahim Paşa, Kara Davut Paşa, Topal Recep Paşa, Gazi Hüsrev Bey, Silahtar Yusuf Paşa, Koca Mustafa Paşa, Tiryaki Hasan Paşa, Cezzar Ahmet Paşa gibi şahsiyetleri saymak mümkündür.⁴⁴

Bosna'da İslamlaşma başlangıçta şehirlerde başlayıp, yavaş bir şekilde ve sürekli olarak devam etmiştir.⁴⁵ Osmanlı fethiyle birlikte Bosna-Hersek'te İslami kültürün en belirgin özelliği mimari ve şehir planlamasında kendini gösterir. Bir çok şehir klasik Osmanlı şehircilik anlayışı çerçevesinde şekillenmiştir. Mimari eserlerin başında ilk akla gelen, Bosna'nın ilk valilerinden olan Gazi Hüsrev Bey'in inşa ettirdiği ve adını taşıyan camii (1530), kütüphanesi ve hamamıdır.⁴⁶

Bosna fethiyle birlikte, bölgede yeniçeriler tarafından kurulan birçok Bektaşî tekkesi de İslami kültürün ilk şeklini almasını sağlamıştır. Araştırmacılar Bosna Kilise'sinin din adamları ile Bektaşî dedelik kurumu arasında bağlantı kurmuştur. Evliya Çelebi'de Seyahatname'sinde XVII. yüzyılda Bosna'nın her kentinde birkaç tane Bektaşî Tekkesi olduğundan bahseder.⁴⁷ Genel olarak Boşnakların % 80'i XVI. yüzyıl sonuna kadar Müslüman olmuştur. Zamanla Hıristiyan köylerin sayısında azalmalar görülmüş ve insanlar kendilerine Müslüman isimleri vermeye başlamıştır.⁴⁸

1.5. XVI. Yüzyıldan II. Viyana Kuşatmasına Kadar Bosna

Bosna'da İslam dini yayılırken, bölgede idari açıdan da değişiklikler yaşanmıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın (1520-1566) fetih politikasını yeniden batıya çevirmesiyle Bosna sınırında değişiklikler olmaya başlamıştır. Bosna, Macaristan'da kalan kuzey toprakların da fethedilmesiyle, 1580 yılında yapılan genel düzenlemede eyalet statüsüne alınmış ve yeniden örgütlenmiştir. Osmanlılar 1580'de Bosna-Hersek ile Slovenya ve Dalmaçya'nın bir bölümünü de kapsayan Bosna

⁴¹ Yardımcı , a.g.e., s. 13.

⁴² Örneğin bunlardan biri olan Hersekzade Ahmed Paşa, 1496 - 1514 yılları arasında Osmanlı Devleti'nde başvezir kademesine yükselmiştir. Hersekzade aynı zamanda Dubrovnik'in özerk kent statüsünü sürdürmesini sağlamasında gayret sarf etmiş, daha da önemlisi devletin Hristiyan nüfusu gözetken politikasıyla Bosna'da Osmanlı yönetiminin meşrulaşmasında tarihsel bir rol oynamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yardımcı, a.g.e., s. 14.

⁴³ Sokullu Mehmed Paşa hakkında genel bilgi için bkz. Radovan Samarçič, **Sokullu Mehmed Paşa: Dünyayı Avcularında Tutan Adam**, (Çev. Meral Gaspralı), İstanbul, 2004, s. 20.

⁴⁴ Yıldız, a.g.e., s. 60-61; Yardımcı, a.g.e., s. 14; Bora, a.g.e., s. 23; Yararcan, a.g.m., s. 31.

⁴⁵ Halil İncelik, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Kültür ve Teşkilat", **Türk Dünyası El Kitabı**, 2, Ankara, 1992, s. 467.

⁴⁶ Djurdjev, a.g.m., s. 303, Ahmet Murat Can, "Bosna Valisi Gazi Hüsrev Bey ve Vakıfnameleri", **Rumeli Kültürü**, (17), İstanbul, 2007, s. 33; İlber Ortaylı, **Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek**, İstanbul, 2007, s. 151. Bir dönem Bosna Eyaleti'ne merkezlik eden Travnik'de de "*Şehir Camii*" gibi oldukça korunmuş ve özgün mimari özellikler arz eden eserler mevcuttur. Aladin Husic, "O Gradskoj Džamiji u Travniku", **POF**, 55, Sarajevo, 2005, s. 219-227.

⁴⁷ Bosna hususundaki detaylar için bkz. Evliya Çelebi, **Tam Metin Seyahatname**, 6, İstanbul, 1984, s. 689-703.

⁴⁸ M. Tayyip Okic, "Neşredilmemiş Bazı Türk Kaynaklarına Göre Bosna Hıristiyanları (Bogomiller)", (Çev. Salih Akdemir), **İslami Araştırmalar**, 6 (4), Ankara, 1993, s. 247.

Beylerbeyliği'ni oluşturmuşlardır. Bunun üzerine merkez Banaluka'ya (Banja Luka) taşınmış ve eyalete atanan ilk beylerbeyi Gazi Ferhat Paşa olmuştur.⁴⁹

Bosna beylerbeyinin has toprakları üç bin asker besleyecek düzendeydi ve Bosna beylerbeyi gerektiğinde Avrupa topraklarına akın yapabilme yetkisine sahiptir. Osmanlı fethiyle birlikte, bölgede tımar sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Tımarlı sipahiler savaş zamanı sancak beyinin emrinde sefere katılmak şartıyla, yönetimlerine bırakılan toprakların gelirlerine sahiptirler. Bunun yanında gerek iktisadi gerekse sosyal düzende fazla farklılık görülmemekle birlikte sosyal hayat, bir yanda aristokrat sınıf, bir yandan da köylüler şeklinde devam etmiştir.

XVI. yy sonlarına doğru bir yandan Müslümanlaşma tamamlanırken, bir yandan da Müslümanlaşan yerli beylerin nüfuzları artmıştır. Osmanlı, beylerin giderek yükselen nüfuzlarını denetlemek adına bazı önlemler dahi almaya başlamıştır. İlk olarak Bosna askerleri alınması planlanan yerlere kaydırılırken, boş kalan topraklara ise başka bölgelerden gelen tımarlılar yerleştirilmiştir.⁵⁰ *Kaputan*⁵¹, *Ağa* ve *Bey* olarak adlandırılan kişiler elinde bulunan çiftliklerde her ne kadar bazı haksızlıklar ve şikayetler olsa da, bu durum çok eskiden beri gelenek haline geldiğinden beyler ile reaya arasında umumi bir hoşnutsuzluk yaratmamıştır.⁵²

Osmanlıların Habsburglar ile yaptığı uzun süren savaş dönemi (1593-1606) Bosna'da sosyal dengeyi alt üst etmiştir. Savaşla birlikte Anadolu'dan Bosna'ya vali olarak gönderilen asiler ve paşalarda sosyal dengenin bozulmasına yol açmıştır. Bu olumsuzluklardan yararlanan yerli asilzadeler güçlerini arttırmışlar, köylülere ait topraklar yerli ayan ve sipahilerin eline geçmiş, sınır boylarındaki kaptanlıklar ise kontrolsüz bir hal almıştır.⁵³

XVII. yüzyılın ilk yarısında Avrupa'da yaşanan Otuz Yıl Savaşları Osmanlılara karşı askeri mücadeleyi kesintiye uğratmıştır. Ancak yüzyılın ikinci yarısında uzun süren iki savaş Bosna'da birçok sıkıntıya yol açarken, Venedik (1644-1669) ve Habsburglar ile yapılan savaşlar Bosna topraklarında sürdürüldüğü için ülkede sosyal-iktisadi düzenin bozulmasında etkili olmuştur.⁵⁴

⁴⁹ Zafer Gölen, "Osmanlı İdaresinde Bosna-Hersek", **Balkanlar El Kitabı**, 1, (Der. Osman Karatay-Bilgehan A. Gökdağ), Ankara, 2006, s. 371; Akarslan, a.g.e., s. 39; Yorulmaz, a.g.e., s. 13.

⁵⁰ Gölen, "Osmanlı İdaresinde Bosna-Hersek", s. 372-373.

⁵¹ Sınır boylarının savunma ihtiyacını karşılamak için kurulan askeri çiftliklerdir.

⁵² Ahmet Cevdat Eren, **Mahmut II Zamanında Bosna Hersek**, İstanbul, 1965, s. 27.

⁵³ Djurdyev, a.g.m., s. 300; Gölen, "Osmanlı İdaresinde Bosna-Hersek", s. 372.

⁵⁴ Gölen, "Osmanlı İdaresinde Bosna-Hersek", s. 373; Noel Malcolm, **Bosna**, (Çev. Aşkı Karadağlı), İstanbul, 1999, s. 148.

1.6. II. Viyana Kuşatmasından 1750'lere Kadar Bosna

1683 yılında meydana gelen II. Viyana Kuşatması'nın⁵⁵ bozgunla sonuçlanması, Osmanlı Devleti'nin zayıflamaya başladığını, batının ise yükselişe geçtiğinin göstergesi olmuştur. Bu geri çekiliş sürecinde Bosna-Hersek büyük yara almıştır. Avusturya 1688'de Sava'nın güneyindeki bazı yerleri işgal etmiştir. Ancak asıl yıkım Avusturya Başkomutanı Prens Eugene'nin 17 Ekim 1697'de hisarsız bir şehir olan Saraybosna'ya kadar ilerleyip, şehri 120 camisiyle yakmasıyla gerçekleşmiştir. Olaydan 20 gün sonra Osmanlı kuvvetlerinin yardıma gelmesi üzerine Prens Eugene şehri terk etmiştir.⁵⁶

Bozgundan sonraki yıllarda Balkan eyaletleri büyük bir kargaşa ile karşı karşıya kaldılar. Bu durum merkezi yönetimin kontrolünün yok olmasıyla sonuçlanmıştır. Osmanlıların Tuna'nın kuzeyindeki hemen hemen bütün topraklarını kaybetmesiyle Bosna bir uç eyaleti halini almıştır. 1699 Karlofça Antlaşması'nda küçük değişiklikler olmakla birlikte Bosna sınırlarını korumuştur. 1718 Pasarofça Antlaşması ise Sava'nın güneyindeki arazi Avusturya'ya verilmiş ve Bosna iyice Avusturya tarafından kuşatılmıştır.⁵⁷ Ancak 1739 Belgrad Antlaşması'yla Osmanlı Devleti'ne yenilen Avusturya, Furjon Kalesi hariç Pasarofça Antlaşması'nda aldığı yerleri geri vermek zorunda kalmıştır.⁵⁸

Sürekli yaşanan savaşlar kargaşanın artmasına, toprak düzeninin bozulmasına ve vergilerin artmasına yol açıyordu. Kargaşada 1747-1757 yılları arasında on yıl süren bir Müslüman köylü ayaklanması patlak veriyse de ayaklanma lideri Kadı Abdurrahman Muharrem'in 1753'te öldürülmesiyle isyan yavaşlamış ve 1757 de tamamen bitmiştir. Daha sonra Ruslarla imzalanacak olan 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ve sonrasında Bosna'daki asayiş gittikçe kötüleşecektir.

⁵⁵ II. Viyana Kuşatması ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Kemal Çiçek, "II. Viyana Kuşatması ve Avrupa'dan Dönüş", Hasan Celal Güzel vd. (Ed.), **Türkler**, 9, Ankara, 2002, s. 1372.

⁵⁶ Kresmarik, a.g.m., s. 737; Eyicil, a.g.m., s. 30-31; Alparslan, a.g.e., s. 26-27.

⁵⁷ İlber Ortaylı, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, İstanbul, 2010, s. 74.

⁵⁸ Gölen, "Osmanlı İdaresinde Bosna-Hersek", s. 373; Alparslan, a.g.e., s. 27. Bu dönemden Belgrad Antlaşması'na kadar geçen süreç içerisinde Bosna bölgesi tam bir savaş alanı haline gelmiştir. Bu bölgedeki mücadelelerin detayları için bkz. Ömer Bosnavi, **Bosna Tarihi**, (Haz. Kamil Su), Ankara, 1979, s. 52-102. Aynı yüzyılda Bosna kalelerinin tahkimi ve askerlerin teçhizatları için bkz. Mustafa Altunbay, **Osmanlı Döneminde Bir Maden İşletmesinin Tarihi Süreci: Sidrekapsi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010, s. 271-276.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İNCELEME

2.1. Divan-ı Hümayun Bürokrasisi

Divan, İslam fütuhâtının ilk yıllarında Arapçaya ve İslam kültürüne dahil diğer dillere geçmiş, muhtelif manalarda aslen farsça bir söz olup, esasında topluluk manası ifade etmektedir.⁵⁹ Osmanlı Devleti'nde ise en üst birim olan Divan-ı Hümayun bir padişah divanı olup, Topkapı Sarayında yer alır. Divan-ı Hümayun toplantıları devletin kurulduğu ilk asırlarda padişahın riyasetinde sabah namazının ardından her gün toplanırken, Fatih Sultan Mehmed'in saltanatı sırasında bazı değişiklikler yapılmış, daha sonraki yıllarda ise haftada dört yada beş güne indirilmiştir.⁶⁰ Divan-ı Hümayun'a gelecek olan erkan sabah namazını genellikle Ayasofya Camii'nde kılar, sarayın Bab-ı Hümayun kapısı önünde sıralanırlardı. Bütün vezirler geldikten sonra kapı açılırdı. Sadrazam Adalet Kulesi'nin altında oturur sağ tarafında vezirler onların altlarına Nişancı, sol taraflarına Rumeli ve Anadolu Kazaskerleri, onların alt taraflarına da defterdarlar otururlardı. Divan'da Reisülküttap, Çavuşbaşı, Kapıcılar, Tezkireciler oturmaz ayakta hizmet ederlerdi. Fetih suresi okunduktan sonra toplantı başlar ve görüşmeler, tayinler yapılır, davalara bakılırdı. Divandan sonra arza girecek olanlar için padişah arzı alınırdı. Önce yeniçeri ağası arza girer, ocak ile ilgili sıkıntıları dile getirirdi. Daha sonra Anadolu ve Rumeli Kazaskerleri arza girerdi. Sadrazam ve vezirler arza girdiğinde içeride kimsenin olmaması adetti. Bütün merasim bittikten sonra vezirler dış kapıda selam için beklerler, daha sonra dağılırlardı.

Osmanlı Devleti'nde en yüksek karar organı olan Divan-ı Hümayun adaletin tesis edilmesinde büyük rol oynayan bir kurum olmakla birlikte, diğer Türk-İslam devletlerinde görülen divan teşkilâtının bir sentezi ve nihai şeklini almış halidir.⁶¹ Osmanlı Devleti'nde divan, hangi din, millet, meslek ve tabakaya mensup olursa olsun, kadın erkek herkese açıktır. Haksızlığa uğramış, zulüm gören, kadınların yanlış kararlarından şikâyet edenler, vali ve askeri sınıftan haksızlık görenler vb. sıkıntısı olanlara divan yolu her zaman açık olmuştur.⁶² Bu bağlamda Divan-ı Hümayun'da tutulan bir çok defter vardır ve onlardan birisi inceleyeceğimiz Ahkâm Defterleridir.

⁵⁹ Mecdud Mansuroğlu, "Divan", **İA**, 3, Eskişehir 1997, s. 595.

⁶⁰ Dündar Alikılıç, "Osmanlı Saray Teşrifati ve Törenleri", **Türkler**, 9, Ankara, 2002, s. 878.

⁶¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhâl**, Ankara 1988, s. 78.

⁶² Yusuf Halaçoğlu, **XVI-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı**, Ankara, 2007, s. 9.

2.2. Ahkâm Defterleri

Osmanlı'da herkesin şikayetini veya isteğini doğrudan padişaha iletebilme imkanı vardır. Padişah, adalet kavramına çok önem vermiş ve bu amaçla halkın şikâyetlerine ayrı bir yer ayırmıştır. Padişah, yalnızca Allah'a karşı sorumlu ve halk için adaletin tecelli etmesi adına en önemli merci olmuştur.⁶³ Devletin herhangi bir bölgesinde haksızlığa uğrayan, kötülük ve zulüm gören veya kadıların haksız kararlar aldığına inananlar, devlet görevlileri ile sorunları olanların divana başvurmaya her zaman hakları vardır.⁶⁴ Bu bağlamda divana gelen şikâyetler neticesinde tutulan Ahkâm Defterlerinin önemi büyüktür.

Ahkâm, "hükm" kelimesinin çoğul halidir.⁶⁵ Hükm kelimesi ise emir, yargı, hâkimiyet anlamlarını da kapsamaktadır. Ahkâm, belirli bir konuyla ilgili belirlenmiş kuralların bütünü de ifade etmektedir.⁶⁶ Divan-ı Hümayun'dan çıkan hüküm, kanunname ve nizam mahiyetinde olan kararların kaydedildiği defterlere de Ahkâm Defterleri denilmektedir.⁶⁷

Ahkâm Defterleri ile ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda ise, Bosna Ahkâm Defterleri ile ilgili daha önce hiç çalışma yapılmamıştır ancak diğer bölgelerin Ahkâm defterleri ile ilgili yapılan tez çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları, Yasin KOZAK, V ve VI Numaralı Maraş Ahkâm Defterlerinde Maraş'a Gönderilen Hükümler, 2005, Yüksek Lisans Tezi; Hüseyin AKBULUT, 1858 Arazi Kanunnamesi'nin Rumeli'de Uygulanması Açısından 1862-1866 Tarihli 84 Nolu Rumeli Ahkâm Defteri'nin Değerlendirilmesi, 2007, Yüksek Lisans Tezi; Gülnur KOÇ ÇELİK, 28/3 Numaralı Fransa Atih Ahkâm Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, 2016, Yüksek Lisans Tezi; Ahmet MARANCI, 86/4 Numaralı Rusya Ahkâm Defterinin Transkripsiyon ve İncelenmesi, 2017, Yüksek Lisans Tezi; Fulya ÖZDEMİR, Eyalet-i Sivas'ta Ekonomik ve Sosyal Hayat (1 Nolu Sivas Ahkâm Defterine Göre), 2018, Yüksek Lisans Tezidir.

Ahkâm defterleri tutuldukları coğrafyanın sosyal, kültürel, ekonomik tarihi için önemli tarihi kaynaklardır. Defterlerde, kişilerin birbirleriyle ya da devletle olan sıkıntılarını devletin getirdiği çözümler yansıtılırken, aynı zamanda bölgenin sosyo-ekonomik durumunun anlaşılmasında da bizlere önemli bilgiler vermektedir. Ahkâm defterleri, diğer defterlere göre farklıdır. Örneğin

⁶³ Halil İnalçık, **Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet**, İstanbul, 2000, s. 49.

⁶⁴ Halaçoğlu, **Osmanlılarda Devlet Teşkilatı**, s. 9.

⁶⁵ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügât**, Ankara, 2001, s. 389; Ahmet Özel, "Ahkâm", **DİA**, 1, İstanbul, 1988, s. 550.

⁶⁶ Özel, a.g.m., s. 550.

⁶⁷ Mehmet Zeki Pakalın, a.g.e., s. 30.

Şer'iyye sicilleri, taşrada ortaya çıkan meselelere mahallinde üretilen çözümleri yansıtırken, Ahkâm defterleri ise merkezin şikayetlere getirdiği çözüm önerilerini ve merkezin sorunlara bakış açısını yansıtmaktadır.⁶⁸

Eyaletlere göre tertip edilen bu defterlerde hükümler, ağırlıklı olarak malî kayıtlarla ilgili olup cinslerine göre tasnif edilen farklı defterlere kaydedilmiştir. Mora Ahkâm Defteri hariç diğerleri 1155 (1742) yılından başlayarak II. Meşrutiyet dönemine kadar gelmektedir.⁶⁹

Vilayet Ahkâm Defterleri, eyaletlere göre şu şekilde tertip edilmiştir.

Tablo 1: Vilayetlere Göre Ahkâm Defterleri

Adana	Anadolu	Bosna	Cezair ve Rakka
Diyarbakir	Erzurum	Halep	İstanbul
Karaman	Maraş	Mora	Özi ve Silistre
Rumeli	Sivas	Şam-ı Şerif	Trabzon

Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 22.

2.2.1. Bosna Ahkâm Defterleri

Bosna Ahkâm Defterleri 1155-1285/1742-1867 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva eden 9 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterlerde Bosna'ya bağlı Banaluka, Bihke, Hersek, İzvornik ve Travnik sancakları ile Derbend, Gradişka, Kostayniçe, Pridor, Prinyavor, Teşne, Klivaç, Krupa, Petrovaç, Sanski Most, Sazin, Çaniça, Çelebi Pazarı, Foça, Foyniça, Visoka, Vişegrad, Bileke, Gaçka, İstolaç, Koniça, Liyobuşka, Lubin, Nevesin, Trebin, Berçka, Blene, Graçaniça, Gradaçaç, Kladani, Maglay, Srebreniça, Vlaseniça, Bugoyna - Akhisar, Glamoc, İhlevne, Jobçe, Jopanyaç, Prozor, Yayçe ve Zeniça kazalarına ait hükümler vardır.⁷⁰

Kronolojik olarak Bosna Ahkâm Defterleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

⁶⁸ Said Öztürk, "Kayseri ve Çevresinin Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemli Bir Kaynak: Karaman Ahkâm Defterleri", **III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyum Bildirileri** (06-07 Nisan 2000), Kayseri, 2000, s. 403.

⁶⁹ Ahkâm defterlerinin toplu bir listesi için bk. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 40-61; ayrıca bkz. Halil Sahillioğlu, "Ahkâm Defteri", **İA**, 1, 551.

⁷⁰ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, s. 28

Tablo 2: Kronolojik Fihriste Göre Bosna Ahkâm Defterleri

Katalog no	Sıra no	Defterin adı	Tarih	Sayfa adedi	Katalog tertibi
989	1	BOSNA	1742-1755	300	KRONOLOJİK FİHRİST
	2		1755-1765	315	
	3		1765-1778	404	
	4		1778-1781	192	
	5		1782-1785	151	
	6		1785-1799	377	
	7		1799-1809	317	
	8		1813-1826	129	
	9		1826-1867	173	

Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 23.

2.2.2. 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defterinin Tanıtımı

Çalışmamızın konusu olan 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri'nin ilk 100 sayfası çalışma kapsamı alanındadır. İlgili sayfalardaki kayıtlar 1742 -1745 yılları arasındadır. Defter ciltli ve ebruludur. Ebatı ise 18x48'dir. Sayfa usulüne göre numaralandırılmıştır. İçerisinde geçen metinler ise divani kırma yazı ile yazılmıştır. Kırma divanî kolay ve süratli yazılan bir türdür. Ancak kâtipler tarafından hızlı şekilde yazıldığı ve çok fazla noktalama harfi kullanılmadığından dolayı hükümlerin okunması aşamasında bazı sıkıntılar meydana gelmektedir. Defter incelediğimiz yıllarda üç kere battal edilmiştir. Ahkâm Defterinin kaydedildiği dönem ise I. Mahmud'un saltanat yıllarına denk gelmektedir. İncelediğimiz bölümde toplam 404 hüküm bulunmaktadır. Hükümlerin konulara göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Hükümlerin yıllara göre sayı dağılımı ise şöyledir; 165 tanesi 1742, 141 tanesi 1743, 83 tanesi 1744 ve 24 tanesi 1745 yılına aittir ve bu dağılım Grafik 1' de gösterilmiştir. Hükümlerin 315'i Bosna valisi ve ilgili yerlerin kadısına, 71'i kadınlara, 14'ü nasiblere, 4'ü ise yalnızca Bosna valisine gönderilmiştir.

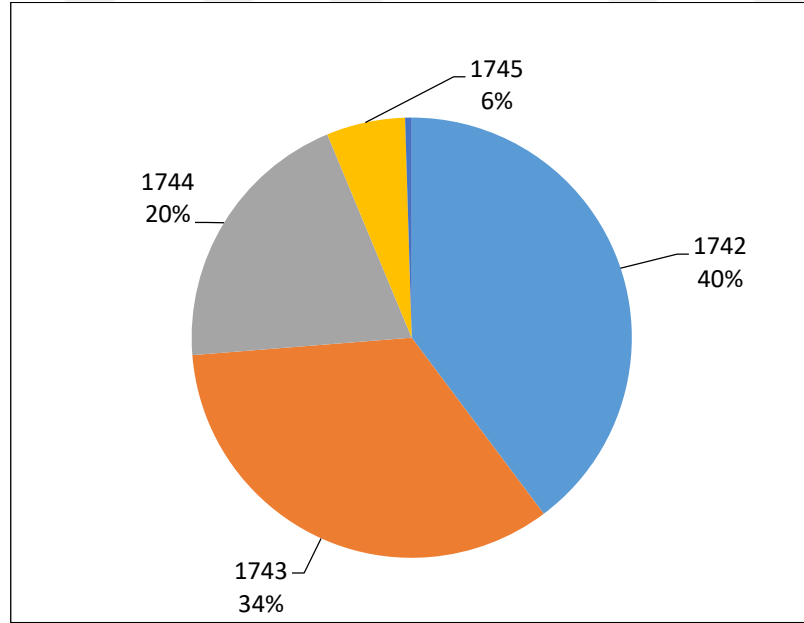
Hükümlerin gönderildiği merkezlerden bazıları şunlardır; Saray, Travnik, Banaluka, İzvornik, Hersek, Mostar, Nevesin, Yenipazar, Taşlıca, Böğürdelen, Kilis, Blagay, Gölhisar, Çelebipazar, Foça, Podgoniçe, Yayçe, Bosna Brodu, Bihke, Srebreniçe, Üziçe, Berçka ve İhlevne'dir.

Tablo 3: Hükümlerin Konulara Göre Yüzdelerik Dağılımı

Konu	Hüküm sayısı	Yüzdelerik Oran
Toprak Anlaşmazlıkları	112	%27.72
Vergi İle İlgili Sorunlar	109	%26.98
Miras Davası	64	%15.84
Alacak-Verecek Davaları	42	%10.39
Eşkiyalık Olayları	30	%7.42
Atama Şikayetleri	16	%10.39
Muhtelif Konular	31	%26.98

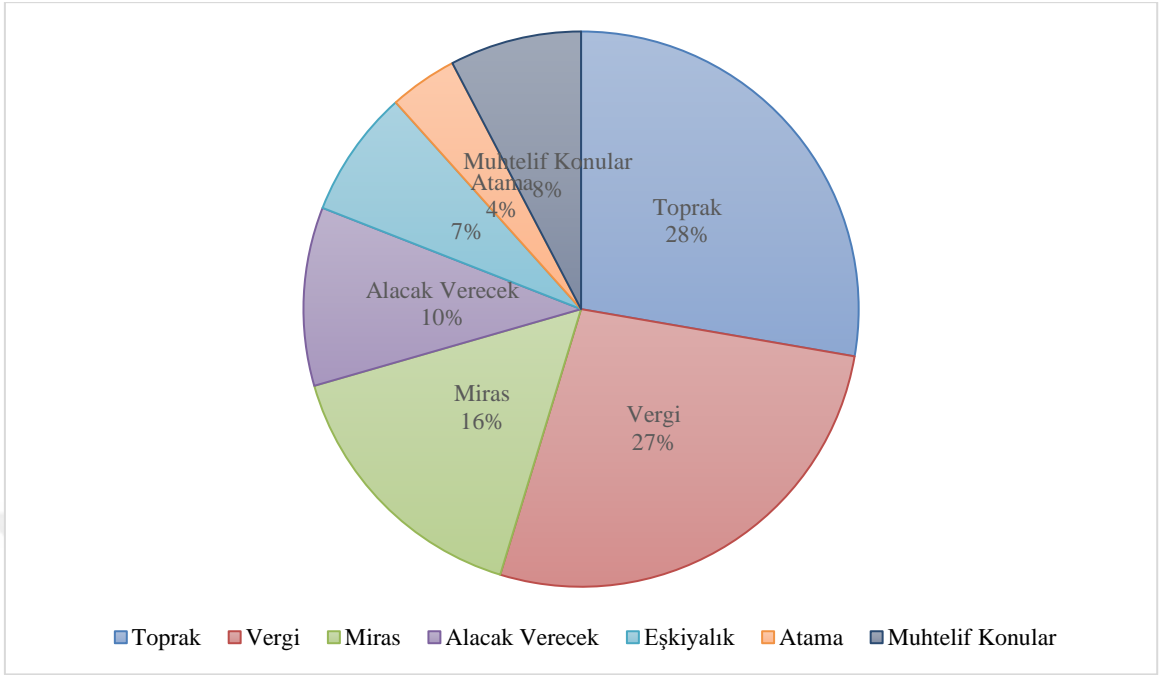
Kaynak: 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri (s. 1-100)

Grafik 1. Bir numaralı Bosna Ahkâm Defterindeki Mevcut Hükümlerin Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri (s. 1-100)

Grafik 2. Hükümlerin Konulara Göre Dağılımı

Kaynak: 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri (s. 1-100)

1 numaralı Bosna Ahkâm Defteri'ndeki hükümlerin tümü Türkçedir. Genel olarak sade bir Türkçe ile yazılmış olmalarına rağmen hükümlerde Arapça ve Farsça terkipler de bulunmaktadır. Genellikle hükümlerde bahsi geçen şikâyetler duru bir Türkçe ile özet şeklinde yazılmış olup, şikâyetin konusu kısa ve doğru şekilde anlaşılabilir şekilde verilmiştir. Defterdeki hükümlerde diplomatik bir üslup kullanılmaktadır. Hükümlerde, gönderildiği kişi ya da kişiler zikredilmekte ve genel olarak sıradan tabirler kullanılmaktadır.⁷¹ Bazı hükümler ise gönderildiği kişiye izafen elkab denen bir sıfat taşımaktadır.⁷²

Ahkâm defterinde yer alan hükümler genel bir düzen içerisinde yazılmış olup üç bölüme ayrılmışlardır. Hükümlerin ilk kısmı arzu hâl, şer'î ve örfî yetkiliye hitap ile başlar. Daha sonra ise bu belgenin neden yazıldığını ifade eden şikâyet konusu ve kanunlara göre durumun tanımlanması açıklanır. Son bölüm ise şikâyet konusuna getirilen çözümü içermektedir.

2.3. Hükümlerin Muhtevası

İncelemiş olduğumuz defter 1742-1745 yılları arasında Bosna'da meydana gelen sosyal, ekonomik, idari ve adli konulara ışık tutmaktadır. Hükümlerin içeriğine baktığımızda bölgenin sosyal ve ekonomik durumu, devlet görevlileri ve reaya arasındaki münasebetler, taşradaki

⁷¹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 257 “Bosna kadısına hüküm ki...”, h. 12, “Bosna valisine ve Gölhisar kadısına hüküm ki...”

⁷² BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 352, “Mevlana Derviş Ali fazlühüye hüküm ki...”

sorunlara merkezden gönderilen çözüm önerileri, tımar sistemi ve bu sistemle ilgili şikâyetler, tayinler, hamam-kilise tamiratları, esirler, rüşvet, yolsuzluk hakkında bilgiler vardır. Bu bilgilerin yanında, iltizam sistemi ve mültezimlerle ilgili bilgiler, borç davaları, esnaf teşkilâtı, mirasla ilgili davalar, evlilikle ilgili problemler, eşkiyalık hareketleri vs. hakkında bilgiler bulunmaktadır. Defterdeki hükümler çeşitli başlıklar altında konularına göre incelenmiştir.

2.3.1. Toprak Anlaşmazlıkları

Dalmaçya'dan Balkanlara uzanan ticari yolların geçit noktasında bulunan Bosna'nın büyük şehirlerinde ticaret oldukça gelişmiş olmakla beraber, iktisadi hayat yine de ziraate bağlı kalmıştır.⁷³ XVII. yüzyılda Bosna, Osmanlı Devleti için özel bir öneme sahip olmuştur. Viyana bozgunundan sonra Osmanlı'nın Tuna'nın kuzeyindeki hemen hemen tüm topraklarını kaybetmesiyle birlikte Bosna uç eyaleti olmuştur. 1699 Karlofça Antlaşması'nda küçük değişikliklerle birlikte Bosna sınırı korunmuştur. 1718 Pasarofça Antlaşması, Sava'nın güneyindeki araziye Avusturya'ya verdi. Bosna'daki karışık duruma rağmen 1737'de Vali Hekimoğlu Ali Paşa Avusturya'yı kesin bir yenilgiye uğrattı. 1739 Belgrad Antlaşması, Avusturya Furjon Kalesi hariç Pasarofça'da aldığı tüm toprakları geri verdi.⁷⁴ XVII. Yüzyılda Osmanlı'nın bütün bölgelerinde olduğu gibi tımar sistemi Balkanlar'da ve Bosna'da da çöktüğü geçti. Tımarlı sipahilere dayalı yapının yerini, çiftlik sistemi aldı. Zaten Bosna'da toprak sahiplerinin imtiyazlı konumlarının korunması nedeniyle, tımar sisteminin uygulanması merkezi otoritenin kudretine veya beylerin himmetine bağlıydı. Sistem, çözülmeye başlayınca beyler neredeyse feodal toprak sahipleri haline geldiler. Bu süreç XVIII. yüzyılda olgunlaştı. Zaimlerin ve sipahilerin yerini, veraset hakkını olan "*kapetani*" (kaptan veya yüzbaşı) veya "aga" (ağa) denilen toprak sahibi soylular aldı.⁷⁵ Buna örnek olarak; Bosna valisi vezire ve Bosna'da vaki Mevlana kadısına gönderilen bir hükümde bölgeye gönderilen kaptandan bazı kişilerin memnun olmaması ile ilgili bir şikâyet vardır.⁷⁶

Bu bağlamda defteri incelediğimizde hükümlerin çoğunlukla toprak ile ilgili olduğunu görmekteyiz. Toprakla ilgili hükümler genel olarak Bosna valisine ve ilgili yerin kadısına gönderilmiştir. Defterde bahsi geçen; "...*defterhâne-i 'amiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma müraca'at olunduk da...*"⁷⁷, "...*defterhâne-i 'amiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukda...*"⁷⁸, gibi ifadeler ile davanın çözümü için gerekli yerlerden bilgi alınmaktaydı. Toprakla ilgili sıkıntıların başında gedik⁷⁹ tımar ve baştina⁸⁰ ile ilgili meseleler

⁷³ Yararcan, a.g.m., s. 31-32.

⁷⁴ Bosnavi, a.g.e., s. 144.

⁷⁵ Bora; a.g.e., s. 24.

⁷⁶ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 146.

⁷⁷ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 2.

⁷⁸ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 12.

⁷⁹ Terim olarak inhisar ve imtiyaz esasına dayanan askeri, idari, hukuki ve iktisadi manalar ifade etmektedir. Osmanlı tarihi ve hukuku açısından önem taşıyan yönü hukuki ve iktisadi manasıdır. Askeri alanda gedik, savaşçı sınıftan sayılmadığı halde terfi ederek zabıt olabilen topçu ve kale muhafızları gibi askeri sınıfların kadroları için kullanılmıştır. Bu rütbelerin efradı belli ve değişmez sayıdadır. Daha ziyade kale muhafızlarına tevcih edilen gedik tımarlar bu mananın

gelmektedir. Örneğin Blagay kalesine berat-ı şerifle müstahfız olan Mehmed Bey, yine Blagay kalesinin müstahfızlarından olan Mahmud Bey'in vergi ve baştinalara kanaat etmemesi üzerine kendisi ile anlaşmazlığa düşmüş ve sonuçta defteri-i icmal ve mufassala müracaat olunmuştur.⁸¹

Arazi ile ilgili sıkıntılarının başında ise toprak üzerinde mutasarrıf kişi ya da kişilere müdahale ve toprakların zapt edilmesi gelmektedir. Örneğin Doniçe kadısına gönderilen bir hükümde Doniçe dizdarlarından Hasan Bey kendisine ait olmayan yerleri zapt etmiştir.⁸² Bosna valisi Mehmed Paşa'ya ve Akhisar kadılarına gönderilen bir hükümde ise Akhisar kadısı Mehmed Bey mutasarrıf olduğu arazileri ziraat ederken, Akhisar kazasından Ahmet Paşazade Hasan Bey, Mehmed Beyin fazla araziye zapt ettiğini şikâyet etmiştir.⁸³

2.3.2.Vergiler İle İlgili Sorunlar

Osmanlı Devleti'nde toprağın ve ticareti yapılan her şeyin vergisi ve bedeli belirlenmiş, bunların kontrolüne de her zaman önem verilmiştir. Bu noktada yerel yöneticilere (kadı, beylerbeyi, sancakbeyi vs.) gerekli uyarılar her zaman yapılmış ve usulsüz davranmalarına engel olunmaya çalışılmıştır. Savaş ortamının beraberinde getirdiği kargaşa, toprak düzeninin bozulmasına, vergilerin artmasına yol açmıştır. Vergi şikâyetlerinde imdad-ı hazariyye ve imdad-ı seferiyye vergileri önemli yere sahiptir. XVII. Yüzyılda ve bilhassa XVIII. Yüzyılın başlangıcında tekalif-i şakka⁸⁴ vergileri bütün Osmanlı İmparatorluğu topraklarında olduğu gibi Bosna Eyaleti'nde de giderek artmış ve kök salmıştır. Yeni vergiler bir hayli büyük miktarda ve sık sık zorla tahsil edilyordu. Merkezi idare, Bosna vezirinin, Bosna Eyaleti'ndeki sancakların ve sancaklardaki muhafız alayının maddi ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olmadığından dolayı, mevcut vergilerin tümünü ortadan kaldırmak ve bunların yerine imdad-ı hazariyye,⁸⁵ daha doğrusu savaş zamanında imdad-ı seferiyye⁸⁶ adı altında bir çeşit tekdüze verginin her kişiden tahsil edilmesine dair bir kararın alınması girişiminde bulunuyordu. Yeni vergilerle birlikte eskilerinin olduğu gibi tahsil edilmesiyle ahalinin üzerindeki baskı artarak devam ediyordu. Bu davranışın önlenmesi için, 1731 bizzat Sultan'ın özel fermanıyla imdad-ı hazariyye vergisinin yıllık tutan tayin edildi.⁸⁷ Çaniçe kazasına gönderilen bir hükümde köyün

kapsamına dahildir ve Osmanlı Devleti'nin başlangıcından beri vardır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Akgündüz, "Gedik", **İA**, 13, İstanbul, 1989, s. 541.

⁸⁰ Osmanlılar'da genellikle Balkanlar'daki gayri müslim halkın elinde bulunan büyük çiftliklere verilen ad. Ayrıca bkz. Feridun Emecen, "Baştına", **İA**, İstanbul, 1989, 5, s.135.

⁸¹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 30.

⁸² BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 305.

⁸³ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 326.

⁸⁴ "Güç yetirilemeyecek kadar ağır vergiler" demektir ve genellikle memurların halktan aldıkları izinsiz vergiler için kullanılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Tabakoğlu, "tekâlif", **İA**, 40, İstanbul 1949 s. 337.

⁸⁵ Barış yıllarında toplanan bir vergi türüdür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Tabakoğlu, "imdâdiyye", **İA**, 22, İstanbul, 1949 s. 222.

⁸⁶ Savaş yıllarında toplanan bir vergi türüdür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Tabakoğlu, "imdâdiyye", s. 222.

⁸⁷ Avdo Sućeska, **Tekalif-i Şakka**, Cevren Priştine, 1981, s. 55.

mutasarrıfı imdad-ı hazariyye ve imdad-ı seferiyye vergilerine kanaat etmemiş, halktan türlü vergiler alma peşine gittiği için şikayet edilmiştir.⁸⁸

Bu fermanlardan sonra bile vezirler, mutasarrıflar, ayanlar, kaptanlar vb. imdad-ı hazariyye ve bilhassa imdad-ı seferiyye tutarlarının artışından vazgeçemediler. Bu durum bütün ölçüleri aştığı zaman, Bosna Eyaleti'nin Müslüman ahalisi XVIII. yüzyılın ortalarında Bosna Veziri Hekimoğlu Ali Paşa döneminde bir isyan hareketi başlattı. İsyân on yıldan fazla devam etmiştir. Bu ayaklanmanın önderi olan Kadı Abdurrahman Muharremi 1753 yılında ölünce, Bosna Veziri Mehmet Paşa Bosnevi, Kukavica'da 1757 yılında isyanı bastırdı. Söz konusu isyan bastırıldıktan bir süre sonra imdad-ı hazariyye adı altındaki vergi sistemi istikrara kavuşmuştur.⁸⁹

Vergi davalarına konu olan şikâyetlerin çoğunluğunu yönetici sınıfın fazla vergi talebi ve hakettiğinden fazlasını alması oluşturur. Örneğin Bosna kadısı ve defterdarına gönderilen bir hükümde Dobrucalı İbrahim Bey'in kendi zabtında olmayan çiftliklerin vergilerini topladığına dair bir şikayet vardır.⁹⁰ Bosna valisi ve Banaluka kadılarına yazılan diğer bir hükümde ise Ebu Bekir beyin İslatine karyesinde tasarrufunda olan baştina yerlerinden aldığı vergiye diğer vergi topladığı kişileri itiraz etmiştir.⁹¹

Vergi şikayetlerinden bir diğeri ise reayanın üzerine düşen vergiyi vermekte türlü bahaneler üretmesi gelmektedir. Hersek Sancağı'na gönderilen bir diğer hükümde ise İbrahim ve Salih beylerin Sinan Paşa Camii evkafının vergilerini toplaması üzerine mahalle sakinlerinden İsmail Bey halkı galeyana getirerek vergi vermemek adına halkı tahrik etmiştir.⁹² Diğer bir vergi şikayeti konusu da ölen kişilerin mallarının üzerinden alınan vergilerdir. Mostar Kadısına gönderilen bir hükümde, Derviş ve Mehmed beylerin mefta olan babalarının vergilerini toplaması hususundaki dava on senedir sürmesine rağmen bu kişilerin vergileri toplamak istemeleri üzerine iki kişinin itirazıyla şikayet edilmiştir.⁹³ Bosna valisi Mehmed Paşa ve Prepol kadısına yazılan hükümde Süleyman Bey'e vergi vermek istemeyen Sipahi Eyüp beyin şikayetidir.⁹⁴

2.3.3. Alacak - Verecek Davaları

1 numaralı Bosna Ahkâm Defterinde sıkça rastlanan meselelerden biri borç, alacak-verecek ile ilgili davalardır. Bu davalar genellikle basit alacak-verecek davaları olup, bu davalarda borç para verenler ile borç alanlar hususunda müslim veya gayr-i müslim şeklinde bir ayrımın olmadığı

⁸⁸ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 257.

⁸⁹ Avdo Suçeska, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bosna", **Orientalni Institutu Sarajevu**, 30, Sarajevo, 1980, s. 437.

⁹⁰ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 4.

⁹¹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 97.

⁹² BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 82.

⁹³ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 167.

⁹⁴ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 288.

görülmektedir. Osmanlı Devleti hem gayrimüslimler hem de Müslimler arasındaki borç, alacak anlaşmazlıklarının üzerinde itina ile durmuş ve tahsil için gerekenlerin yapılmasını, çözülemeyen davaların ise İstanbul'a bildirilmesi ve gerekirse bir daha görülmesini yerel yöneticilere bildirmiştir.

Defterde kişilerin borç verirken özellikle kefil buldukları görülmüştür. Bosna Valisi Mehmet Paşa'ya ve Travnik Kadısına gönderilen bir hükümde, Gradiška Kalesi ağası Yusuf Bey, bin yüz elli senesinde kefiller aracılığı ile borç vermiş ancak borç verdiği kişi mefta olunca meftanın mal varlığından alacağına el koydurmuştur.⁹⁵ Bosna valisi vezire ve Prepol kadılarına gönderilen başka bir hükümde ise Sipahi Ömer ve karındaşı Süleyman beylerin Mustafa Paşa camii mütevellisi Mustafa Bey'den alacağı olduğunu söyleyerek Şeyhü'l-İslam'dan fetva almıştır.⁹⁶

Defterde, kişilerin aldığı borçları geri almak için bölgenin ileri gelenleri ya da yöneticilerine güvenerek borçlarını tahsil etmeye çalıştıkları görülmektedir. Bosna valisi Mehmed Paşa ve İzvornik kadısına giden bir hükümde alacaklı İsmail Bey, borcunu almak için Babü's-saadet ağasından yardım almıştır.⁹⁷

2.3.4. Miras Davaları

Osmanlı'da kadılar vefat eden kişinin ardından bu kişiye ait mal varlığını tespit eder, borcu varsa öder, miras devlete ya da mirasçılara ait ise ilgili yerleri bilgilendirirdi. Ayrıca mirası belli bir düzene göre tereke defterine kaydederdi. Kadı, deftere kayıt esnasında mirasın değerini para ve mal olarak belirler, mirasçılara düşen miktar ile kadılık ücretlerini de kaydeder ve ölen kişinin borçlarını da bu hesaba eklerdi.⁹⁸

Ahkâm defterleri miras ve mirasın paylaşımı konusunda da önemli bilgiler içermektedir. Vefat eden şahısların bıraktıkları mal ve mülkün paylaşımı esnasında oluşan sıkıntılarla ilgili çok miktarda şikâyet bulunmaktadır. Bu şikâyetler genel itibarıyla, kişinin hissesine düşen miktara kanaat etmeyip kardeşinin ya da bir başkasının hissesine el koymak ya da hak eden şahsa hissesinin tam olarak verilmeyişinden kaynaklanmaktadır. Bosna valisi ve Saraybosna naibine gönderilen bir hükümde, Ahmet Bey ve kardeşlerinin babalarının yirmi yıl mutasarrıf olduğu bahçenin babaları rahmetli olduktan sonra on beş yıl süren bahçe davası sırasında bazı kimseler bu toprakların fetva ile kendilerinin olduğunu söyleyerek Ahmet Bey ve kardeşlerinin bahçeden men olmaları için şikâyet etmişlerdir.⁹⁹

⁹⁵ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 151.

⁹⁶ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 302.

⁹⁷ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 350.

⁹⁸ Fatih Çoşkun Ertaş, "XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlı'da Tereke Uygulaması ve Muhasebesi Sosyo-Ekonomik Yapıya ve Miras Hukukuna Etkileri", **Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi Bildiri Kitabı**, İngiltere, 2012, s. 199.

⁹⁹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 172.

Defterde, mirasın adaletli şekilde dağıtılmaması ve miras paylaşımından sonra tekrar mal talep edilmesinden kaynaklanan şikâyetlere rastlamak mümkündür. Rumili valisi ve Tatarpazarı kadılarına gönderilen bir hükümde Hatice Hatun, babasının mirasının diğer kardeşine intikal etmesi üzerine şikayette bulunmuştur.¹⁰⁰ Miras ile ilgili şikâyetlerden bir diğeri ise tereke tahririne yapılan müdahalelerdir. Bosna valisi ve Taşlıca kadısına gönderilen hükümde Hacı Ömeroğlu Mustafa Bey ayanlık iddiasıyla zimmetine geçirdiği eşya ve akçeleri ölümünden sonra alacaklıların şikayetleri üzerine oğulları tereke tahriri için müracaat etmişlerdir.¹⁰¹

2.3.5. Eşkîyalık Olayları

Eşkîyalık, zor kullanarak yol keserek, baskın yaparak, insanların canına ve malına zarar vererek kamu düzenini bozmak olarak tanımlanabilir.¹⁰² Bosna bu dönemde, bulunduğu coğrafyanın merkeze uzak olması ve bölgedeki küçük çaplı huzursuzluklar nedeniyle eşkıyalık için elverişli bir durumdaydı.

Ahkâm defterlerinde, asayişin bozulması ve dönemin eşkıyalık olayları ile ilgili birçok davaya rastlamak mümkündür. Davaya konu olan olaylarda bir kişinin şikâyeti olabileceği gibi birden çok kişinin veya mahalle sakinlerinin de davacı oldukları görülmektedir. Bosna valisi ve Prepol kadısına gönderilen bir hükümde; Prepol kazası ahalisinin üzerlerine düşen vergiyi ödedikleri halde on-onbeş kişilik eşkıya takımı köy-köy gezip sakin gördükleri evlere musallat olmuşlardır.¹⁰³ Taşlıca kadılarına gelen bir hükümde ise köy ahalisinin kimseye zararı yok iken, Arnavud eşkıyaları bazı köylülerin üzerlerine musallat olmuştur.¹⁰⁴

Eşkîyalık olayları ile ilgili bir diğer şikayette göreve gelen kadiya, naibe karşı gelerek onun görevden çekilmesini sağlamaktır. Örneğin Saraybosna naibine gelen bir hükümde göreve gelen Mevlana kadısı Abdurrahman Bey'in paralarını gasp ederek onu kadılıkta istemediklerini söylemeleridir.¹⁰⁵ Davalara konu olan şikâyetlerden bir tanesi de cinayet davalarıdır. Bosna valisine gelen bir hükümde Larine sakinelerinden Hatice Hatun, eşinin eşkıyalar tarafından gasp edilip, öldürüldüğünü söyleyerek şikayette bulunmuştur.¹⁰⁶

¹⁰⁰ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 239.

¹⁰¹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 314.

¹⁰² Mehmet Öz, "Modernleşme-Öncesinde Osmanlı Toplumunda Eşkîyalık Hareketlerinin Niteliği ve Özellikleri", **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Prof. Dr. Bayram Kodaman'a Armağan Özel Sayısı, Isparta, 2010, s. 227.

¹⁰³ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 312.

¹⁰⁴ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 199.

¹⁰⁵ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 200.

¹⁰⁶ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 322.

2.3.6. Atama Şikayetleri

Defterde bahsi geçen diğer bir şikâyet konusu ise vazifeye müdâhalelerdir. Bu tür şikâyetler genellikle vakıf, medrese, zaviye gibi kurumlarda çalışan kişilere yapılan müdahalelerden oluşmaktadır. Bu bağlamda ataması yapılan kadı veya naiblerin yerli halk tarafından istenmemesi defterde yer alan şikâyet konularındandır. Karadağ Kazası Mevlana müderrislerinden İsmail Bey'e gönderilen bir hükümde; naib olarak gönderilen Ahmet Bey'in halk tarafından istenmemesi şikâyeti yer almıştır.¹⁰⁷ Diğer taraftan çoğunluk tarafından sevilen fakat bazı kötü işlere izin vermediği için istenmeyen naiblere de rastlanılmaktadır. Buna örnek olarak Gölhisar kadısına gönderilen bir hükümde çoğunluk tarafından sevilen naib İbrahim Bey, bazı kişilerin kötü işlerine izin vermediği için onlar tarafından şikâyet edilmiştir.¹⁰⁸ Ayrıca kadıların kendi zimmetlerine devletin kasasından para geçirdiği içinde şikâyet edilenler olmuştur. Bir yerin kadısına gönderilen bir hükümde ahalinin kadının kendi zimmetine para geçirdiği gerekçesiyle şikâyet etmişlerdir.¹⁰⁹

2.3.7. Muhtelif Konular

Bosna Ahkâm Defteri'nde bahsi sık olarak geçmese de, farklı konuları ihtiva eden şikâyetlere de rastlamak mümkündür. Bu bağlamda defterde esirlerle ilgili davalara da rastlanmaktadır. Bu esirler genellikle savaş zamanı esirleridir. Bosna valisine gönderilen hükümde adı anlaşılamayan bir mahalle sakinlerinden savaşta düşmana esir düşen ve daha sonra para karşılığı serbest kalan Mustafa Bey şimdi düşmanların esirleri vermesi karşılığında verdiği parayı geri almak için şikâyet etmiştir.¹¹⁰ Bosna valisi Mehmed Paşa'ya gönderilen bir hükümde Avusturya esirleri ile Bosnalı esirlerin uygun pahayla karşılıklı olarak mübadele edilmesi olayı anlatılmaktadır.¹¹¹

Defterde işlenen bir diğer konu ise rüşvet ve yolsuzluktur. Genellikle bölgeye tayin olunan yöneticiler tarafından alınan rüşvet yerli halkı sıkıntıya sokmuş ve şikâyetler bu yönde ilerlemiştir. Bir yerin kadılarına gönderilen bir hükümde adı anlaşılamayan bir mahalle sakinleri hakkında henüz bir olumsuz durum yok iken mütevellî olarak atanan Muhammed Bey'in rüşvet alması sonucu halktan şikâyetler gelmeye başlamıştır.¹¹² Bosna valisine ve Saray kadısına gönderilen diğer bir hükümde ise Üsküp kadısı, bundan önceki kadıları olan Genç Ali Bey'in defterden kendi hissesine para geçirdiğini söyleyerek yapılan yolsuzluğu şikâyet etmiştir.¹¹³

Defterde çok fazla yer almasa da işlenen diğer konulardan bir diğeri de köprü, cami, hamam, kilise inşaat ve tamir işleridir. Bosna valisine ve Travnik kadısına gönderilen bir hükümde, haman

¹⁰⁷ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 20.

¹⁰⁸ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 66.

¹⁰⁹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 91.

¹¹⁰ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 13.

¹¹¹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 351.

¹¹² BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 168.

¹¹³ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 306.

mütevellisi olan Ahmet Bey'den hariç daha önce vakıf üyesi olan Ali Bey'in işlere müdahale etmesi sebebiyle ikisinin de atılması için emir gönderilmiştir.¹¹⁴ Bosna kadısına gönderilen başka bir hükümde ise köprü'nün tamiri sırasında çıkan sıkıntılar anlatılmıştır.¹¹⁵ Osmanlı Devleti'nde Müslim ve gayrimüslimler arasında ayırım yapılmaksızın herkese eşit davranılmış ve o doğrultuda kanunlar uygulanmıştır. İncelemiş olduğumuz defterde yer alan hükümlerde devletin bu konuda ne kadar hassasiyet gösterdiğini görmekteyiz. Bosna valisi ve Saraybosna naibine gönderilen bir hükümde gayrimüslim halkın mahallesinde kilise varken farklı binalar inşa etmeleri şikayet konusu olmuştur.¹¹⁶

Defterde sosyal hayat ile ilgili şikayetlerinde olduğunu görmekteyiz. Bunlardan birisi evlilik-mehir şikayetleridir. Bosna valisi Ali Paşa ve Saraybosna kadısına gönderilen bir hükümde Emine Hatun eşi Mustafa Efendi'nin kendisine mehir vermediği gerekçesiyle şikayet etmiştir.¹¹⁷ Nüvesin kadılarına gönderilen bir hükümde ise Arıkovani vergilerinin ödenmediğine dair bir şikayet vardır.¹¹⁸ Diğer taraftan gayrimüslim halkın sahibi olduğu meyhaneler hakkında şikayetlerde mevcuttur.¹¹⁹ Bunlardan başka az sayıda olmak üzere askerlerin yaptığı usulsüzlükler, cinayet davaları, satış işlemleri sırasında yapılan usulsüzlükler, haksız yere yapılan sürgünler, esnaf düzenlemesi, meyhane kurma teşebbüsü, kaleler, seyahat izni gibi şikayet konularına da rastlanmaktadır.

¹¹⁴ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 9.

¹¹⁵ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 12.

¹¹⁶ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 58.

¹¹⁷ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 373.

¹¹⁸ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 357.

¹¹⁹ BOA, Bosna Ahkâm Defteri, No.1, h. 25.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TRANSKRİPSİYON

Bi's-mühü te'âlâ

Hâzihi Kuyûd-ı Ahkâmü'ş-Şikâyât-ı Fî Zamân-ı Sadr-ı Sudûrü'l Vüzerâ

Hazret-i Alî Pâşâ Yessurullahi Mâyeşâ' ve Fî İbbân Muhammed Râgıb Efendi

Reîsü'l-Küttâb Yetemennâhü

s.1

1. Hüküm

Bosna vâlisine ve Sarâybosna mollâsına hüküm ki

Zu'amâdan Mustafâ zîde kadrühü gelüb Kilîs ve Bosna sancaklarında ... ve gayrî nâhîyelerde ve ... nâm karye ve gayrıdan on dört bin beş yüz elli ber vech tekmîl yirmi bin akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze'âmeti ikdâmından Sarây nâhîyesine tâbi' bin iki yüz kırk akçe yazar ... nâm karye ve icmâline dâhil olan kıraç müşterekleri olanlar vâki' olan ve rûsûmun berâtları yazularına göre hisselerine düşeni almağ kanâ'at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berâthisselerinden ziyâdeye tecâvüz ve mûmâileyhin berâtı yazusuna göre hissesine düşen mahsûl ve rûsûmu dahi tegalüben ahz ve kabz edüb ze'âmeti mahsûlüne gadr eylediklerini bildürüb Sarây nâhîyesine tâbi' sâbiku'l-beyân karye ve icmâline dâhil olan ber müceb defter-i hâkânî müşterekleri kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmundan herkes berâtları yazularına göre hisselerine düşen kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirülüb müştereklerini hilâf-ı defter-i hâkânî berâtları yazularından ziyâdeye tecâvüz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defter-i hâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâle mürâca'at olundukda Sarây nâhîyesine tâbi' bin iki yüz kırk akçe yazı karye-i... ma' gayruhü dört binakçe yazı ile defter-i icmâle Mehmed kalemiyle tahrîr ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin yüz akçesi Kilîs sancağında ... nâhîyesinde karye-i ... ve gayruhü ile birikdirilüb İsmâ'îl Kemâl bin Şehsüvâr'ın kırk kırk dört rûznâmçesinde berâtlar üzerinde iken fevtinden bin kırk beş senesinde oğlu Mehmed'e tevcih ve tevârih-i muhtelif ve 'atıkasında gelüb yüz elli bir senesine rûznâmçesine mûmâileyh Mustafâ'nın kaydında karâr ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi dahi bin kır dört senesine rûznâmçesinde Bosna defteri çavuşlarından Mehmed çavuşun berâtlar üzerinde

iken bin elli tarihinde tahrir-i berat ve tevârîh-i muhtelifle ile 'atıkasından ol dahi gelüb dört bin akçe ... üzerine yüzzkırkbeş rûznâmçesinde yine Bosna'nın defteri çavuşlarından derkenârda mastûr olduğu üzere Mehmed veled-i Dervîş'in berâtı dâhilinde olmağla bu takdîrce bin akçe tecâvüz etmiş olur mezbûrânın eslâfı icmâl-i mezbûrdan ez kadîm tevcîh-i mutasarrıf oluna gelmiş idiyse yine bu teveccühle zabt etdirilmek için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'îl defter emîni olan Halîl Şerîf dâme mecdühü 'arz eteğın 'arz mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur.

Fî evâil-i C.Evvel sene 1155

2. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı a'zam-ı sâbık vezîre ve İzvornîk sancağına vâki' mevlânâ ... kâdisına hüküm ki

Breçka kal'esi dizdârı zîde hıfzuhü ile kal'e-i mezbûre kethüdâsı Süleymân ve kal'e-i câmi'i kayyımı Mustafâ ve sâir müstahfızânı gelüb İzvornîk sancağına ve kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan üç bin otuz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i mezbûre dizdârlığı mûmâileyh Mustafâ Böğürdelen nâhîyesinde Suhûselne nâm karye ve gayrıdan gedük tîmâr iki bin dört yüz akçe ile kal'e-i mezbûre kethüdâlığı dahi merhûm Süleymân ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i mezbûre müstahfızlığı İbrâhîm ve ... nâhîyesinde Dolenomne nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i mezbûre müstahfızı Hasan ve ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin altı yüz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i mezbûre câmi'i şerîfi kayyımlığı dahi Mustafâ ve ... nâhîyesinde İsolice nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i mezbûr müstahfızlığı Hüseyin ve ... nâhîyesinde ... ve gayrıdan bin beş yüz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i müstahfızlığı İsmâ'îl ve ... nâhîyesinde Mlkonya nân karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i mezbûre müstahfızlığı diğeri İbrâhîm ve ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe tîmâr ile kal'e-i mezbûre müstahfızlığı Mehmed ve Niyosol nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedük tîmâr ile kal'e-i mezbûre müstahfızlığı Alî'nin üzerlerine ve kal'e-i mezbûreye mahsûs gedük tîmâr kurâ olub merkûmûn mutasarrıflar iken istîlâ-yı düşmen takarrübüyle ... bilutfullahi te'âlâ ve yed-i a'dâdan tahlîs ve mücedden binâ olmakla dizdâr ve kethüdâ ve sâir neferâtı kadîmîsi üzere Breçka kal'esi muhâfazasına ta'yîn olunmak için sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafından sâdir olan buyuruldu mücebince zikr olunan gedük tîmârlar kadîmîsi üzere Breçka kal'esi muhâfazasında kıyâm ve hizmet-i lâzımların i'âde etmeleri şartıyla merkûmûn tevcîh ve hâl başka başka berât-ı şerîfimle üzerlerine olduğun buyurub zikr olunan gedük tîmâr bu yedlerinde olan berât-ı şerîfem mücebince kendülere zabt ve vâki' olan mahsûlden ve rûsûmâtlarıyla kânûn ve defter mûcibince herkese ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâtlarına mugâyir âhiri dahl ve ta'aruz etdirülmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda zikr olunan tîmârlarının yüzelli beş senesinde

cemâzîye'l-ülânın onuncu gününde vech-i meşrûh üzere ... tevcîh ve hâl başka başka berevât-ı şerîfemle üzerelerine mastûr olduğu mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazıldı.

Fî C.Evvel sene 1155

s. 3

3. Hüküm

Nevesin kâdisına hüküm

Kilis sancağında Novesi kazâsında Ostreniçe-i 'atîk kal'esi kapudâni olan Dervîş Sâlih zîde kadrühü mektûb gönderüb ... veled-i ...ve Nikola ve İlya ve ... ve İstobaki ve Bafo ve Mihaylo ve ve nâm zimmilerin Nüvesin kazâsına tâbi' Kistonefçe Nâm karye toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında tekâlîf olunmak îcâb eden emlâk ve yerleri olmayub tekâlîf talebiyle ta'addî ve rencîde olunmaları îcâb etmez iken karye-i mezbûr ahâlîsi birbirleriyle yekdil ve vâkî' olan tekâlîfden siz dahi bizimle ma'an hisse verin deyü hilâf-ı kânûn ta'addî eylediklerinden mâ'adâ ehl-i 'örf tâifesi taraflarından dahi bilâ emr-i şerîfim tekâlîf-i şâkka mutâlebesiyle mesfûrları ta'addî ve rencîde etdirilmeyüb zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına 'arz etmeğın hilâf-ı kânûn ta'addî etdirilmemek için yazıldı.

Fî evâil-i C.Evvel sene 1155

4. Hüküm

Bosna kâdisına ve defterdârına hüküm ki

Dobruçalı İbrâhîm harâmî reîsi demekle ma'rûf kimesne sÛdde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunun Dobruca kal'esi toprağında ebâ 'an cedd mutasarrıf olduğu Komlet ve Milteniç nâm çiftlikleri yerlerinin resm-i florisi edâ edüb ve ba'de'l-feth çiftliklerinin tapu temessükleri buna iktizâ eder iken sen ki defterdâr-ı mûmâileyhsin zikr olunan çiftlikleri tama'-ı hâmından nâşî buna vermeyüb Dobruçalı Bosto oğlu İbrâhîm Ağa demekle meşhûr kimesnenin ziyâde akçesin alub bunun ebâ 'an cedd mutasarrıf olduğu çiftliklerini mezbûr İbrâhîm verüb iki üç seneden berü mezbûr İbrâhîm'in zabtında olmağla çiftliklerinin temessükünü bundan talep eyledükde vermekde ta'allül eylediğini bildirüb ecdâdı çiftliklerinin temessükleri mezbûr İbrâhîm'in ref'inden kendüye verilmek bâbında emr-i şerîfim birle etmekde sen ki vezîr-i müşâr ve defterdâr-ı mûmâileyhimâsın Kadîmden zabt ve tasarrufunda ise yine buna alıverilüb temessükü verilmek bâbında fermân-ı 'alışân sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1155

5. Hüküm

Bosna vâlisine ve bakîye-i Neve/Nove civârında vâki‘ mevlânâ ... kâdîsına hüküm

Bakîye-i Neve kazâsına tâbi‘ Dobruçalı İbrâhîm Damî Başî südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb bunun Grâdoşka kal‘esi dizdârı Yûsuf zîde hıfzuhünün tîmârı mülhakâtından zikr olunan DevinçeKal‘esi toprağında ebâ‘an cedd mutasarrıf olduğu mülk-i av yeri ve çiftlik emlâki ve bâğçelerine âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken hâlâ bakîye-i Neve kazâsı nâibi olan Petroçeli Alî nâm nâib bin yüz elli senesinde fuzûlî zabt edüb küllî gadr eylediğın bildiriüb verilen temessük olduğunu şer‘le bildirüb zikr olunan av yeri ve bâğçeleri kendüye alıverilüb zabt etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın şer‘ile görölüb hilâf-ı şer‘ ta‘arruz ve müdâhele etdirilmemek emrim olmuştur deyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i C.Evvel sene 1155

6. Hüküm

Bosna valîsi vezîr-i a‘zam-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ‘ya ve Foça ve ... kâdîlarına hüküm

Vinyoğan Hersek ve tevâbi‘i mukâta‘ası mülhakâtından Koç kazâsına tâbi‘ tetimme-i Foça re‘âyâsı gelüb zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri ‘öşrleriyle sâir hukûk ve rüsûmları kânûn ve defter mücebince edâda kusûrları yoğiken mukâta‘a-i mezbûre mültezimleri kanâ‘at etmeyüb kânûn ve defterden ziyâde a‘şâr ve sâir hukûk ve rüsûm taleb ve cebren aldıklarından mâ‘adâ ‘aynî ‘öşürleri dahi almayub hâsıl olan a‘şâra ... ve... kıymet takdîr ve cebren ve kahren diledikleri mikdâr akçe aldıklarından gayrı onar on beşer atlu ile varub konub müft ve meccânen yem ve yiyecek ahz ve bunun emsâli ...ve mezâlim tarh ve tahmîl ol vechile ahvâlleri diğér gûn perâkende ve perîşân olmalarına bâ‘is ve bâdî olmalarıyla bundan akdem a‘şâr ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince verdiklerinden sonra hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebi ve ‘aynî ‘öşr almayub kıymetinden ziyâde akçe talebi mütâlebesi ve sâir mezâlim ve ta‘addiyât ile cevr ü ezîyet etdirilmemek için yedlerine buyuruldular verilmiş iken mültezimi olan Hersek sancağı alaybeyisi yedlerinde olan buyuruldulara ve kânûn ve deftere muhâlif ber minvâl-i muharrer zulüm ve ta‘addî eylediğın bildirüb zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri ‘öşrleriyle ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince verdiklerinden sonra hukûk-ı kânûn ve defter ziyâde mütâla‘ası ve ‘aynî ‘öşr almayub akçe ahzı ve kânûn ve defterden ziyâde hukûk ve rüsûm talebi ve ber minvâl-i muharrer vücûh-ı mezâlim tarh ve tahammülü ile fukarâya cevr ve ta‘addî etdirilmeyüb âsûde-hâl olmalarına dikkat olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn ve defter mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i C.Evvel sene 1155

s. 5

7. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlîsi olan vezîrim Hâcî Mehmed Pâşâ’ya ve Mostâr ve Domne ve ... kâdîlarına hüküm ki

Mostârlı Dervîş Mehmed nâm kimesne gelüb Bosna eyâletinde Hersek sancağında medîne-i Mostâr mahallâtından Kanber Ağa mahallesi sâkinelerinden Âişe binti el-Hâc Yûsuf nâm hatun bin yüz kırk dört senesine müteveffîye oldukda Domne kazâsında mutasarrıfe olduğu çiftlik ’arsasında olan kârgîr binâ kule ve yirmiden mütecâviz ma‘mûr dört mülk dam mülk dam ve mülk harman ’arsaları ve sâir emlâki ırs-i şer‘le oğlu İbrâhîm ve zevci Şeyh Mustafâ’ya intikâl ve ... çiftlik ahâlîsi dahi tapuya müstehak ve hakk-ı tapu oğlu mezbûr İbrâhîm’in olub henüz tapu ile mezkûr İbrâhîm ile der-‘akab babası mezbûr Şeyh Mustafâ fevt olmalarıyla bu müteveffâ-yı mezbûr Şeyh Mustafâ’nın lieveveyn karındaşı olmağla emlâk-i mezbûr ırsen kendüye intikâl etmekle arâzî-i mezbûru dahi sene-i merkûmede sâhib-i arzın tapuya mâdûn vekîli Hüseyin sipâhîden tapu ile alub yedine verüb/vermeyüb tapu temessükü mûcibince zabt ve zirâ‘at ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ eder iken şimdi mütegalibeden Kara Alî oğlu Mustafâ nâm kimesne toprağınan zuhûr ve yine ol yerleri senden sonra tapu ile aldım deyü sâht temessük ve mezbûr hüccet ... niza‘ etmekle küberâ ve ... vülât huzûrlarında murâfî‘-i şer‘ olduklarına iddi‘âsı hiâf-ı kânûn olduğu zâhir olmağla yedinde olan mürûr temessükü ... ve zabtiçün bunun yedine üç kıt‘a buyuruldu ve taraf-ı şer‘den mürâsile verilüb ve tekrâr mezbûr Mustafâ’nın oğlu Mehmed’in vekâletiyle murâfî‘ olduklarına mu‘ârazadan men‘ birle sâbit olan hüccet-i şer‘îyesi imzâ ve bir kıt‘a dahi mürâsile ve müteverrid fetevâ-yı şerîfe verilüb kat‘-ı nizâ‘ olunmayub bu makûle on sene mürûrlarından arâzî da‘vâsının istimâ‘ı memnû iken mezbûr Mustafâ hevâsına tâbi‘ ... bezl-i-i ırs ile aldığı mürûr-i hüccet ve i‘lâm ile bunun yedinde olan senedâta mugâyir bu sene-i mübâreke[de]ol yerleri fuzûlî zabt ve gadr eyledüğün bildirüb yedinde olan senedâtı mûcebince hâsıl arâzî-i mezbûr alıverilüb kemâkân kendüne zabt edilmesini istirhâm ve sâdır olan fermân-ı âlî üzere yedinde olan senedâta imrârü’n-nazar iddi‘âsını te‘yîd etmekle arâzî-i mezkûr merkûm Dervîş Mehmed’e aldırılıb yedinde olan tapu temessükü mûcebince ve sâir senedleri mûcebince ber-karâr-ı sâbık zabt ve zirâ‘at etdirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim bi’l-fi‘i lreîsü’l-küttâb olan Mehmed Râgıb dâme mecdühü i‘lâm etmeğün i‘lâm mûcibince ‘amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâil-i C.Evvel sene 1155

8. Hüküm

... ve Banaluka ve Fostâniçe ve ... kâdılarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Hasan nâm sipâhî südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden Kilis sancağında Gölhisâr Nâhîyesinde ... ve ...ve... nâm karyelerinin defterde mukayyed ra'îyyet ve ra'îyyeti oğullarından ba'zıları kadîmi karyelerinden kalkub varup taht-ı kazânızda vâki' kasabât ve kurâ ve sâir 'askerî çiftliklerinde sâkin ve mütemekkin olmalarıyla bu dahi kadîmî karyelerine nakl ve iskân ettirmek istedikde hilâf-ı kânûn ta'allül ve tîmârı mahsûlüne gadr olunmamağın buyurub ol makûle defterlü re'âyâsı buldukları mahallerden kaldırılıb kadîmî karyelerine nakl ve iskân ettirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın kânûn üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyuruldu.

Fî Evâil-i C.Evvel sene 1155

9. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Trâvnik kâdîsına hüküm ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadrühü gelüb sâbık mutasarrıf olan Ahmed Efendi demekle ma'rûf kimesne sâhibü'l-hayrın Travnik kasabası sükunda binâ ve vefk eylediği hamâmın tevliyeti hâlâ berât-ı şerîfim bunun üzerinde olub âhirden bir vechile hâsıl olunmak icâb etmez iken merkûm Alî ben evlâd-ı vâkıfdan ... deyü bilâ berât ve bilâ sened fuzûlî dahl ve ta'aruz ve bunun zabtına mümâna'at ve gadr murâd eylediklerin bildirüb tevliyet-i mezkûr berâtı mücebince buna zabt etdirilüb merkûm Ahmed'i ve gerek Alî'nin bivech ve bilâ berât ol vechile zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden yedinde berâtı mücebince zabt etdirilmek için yazıldı.

Fî Evâil-i C.Âhir sene 1155

10. Hüküm

Sarây mollâsına ve kâdılarına hüküm

Nefs-i Sarây'da vâki' merhûm Sultân Mehmed Han 'aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân câmi'-i şerîfinin müezzini olan Mehmed ve Mustafâ nâm kimesneler gelüb Bosna sancağında sarây nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrılarından bin beş yüz ellişer akçe gedik tîmâr ile câmi'-i mezbûrun müezzinliği mezkûrlardan Mehmed ve Mustafâ başka başka berevât-ı ...şerîfemle mutasarrıflar olub bin altı yüz kırk akçe yazar gedik timârlarının baş kalemi olan sâlifü'l-beyân karye-i Gradhaniç ve üç yüz kırk akçe yazar ve ... karye-i mezbûra ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' altı yüz yirmi akçe ... karye-i ... nâm-ı diğér Maçanik 'an ... ve Mustafâ ve ... Mehmed çiftlik karye ve çiftlik ve ... müstakilen kayd ve berâtlarına dâhil olub âhirden dahlîcâb etmez iken yine Sarây nâhîyesinde nefsi-i Blaroy ve gayrıdan altı bin dokuz yüz otuz iki akçe tîmâra mutasarrıf

veled-i İsmâ'îl ve yine nefis-i Sarây ve gayrıdan beş bin altmış altı akçe tîmâra mutasarrıf Hüseyin nâm sîpâhîler zuhûr ve tîmârlarının baş kalemi olan nefis-i Blaroy ve mezra'a-i ... ve ... karye-i Blâroy'u zabta kanâ'at etmeyüb bunların gedik tîmârları karyeler ve çiftlikleri için tîmârları karyeleri ve mezra'ası olmak üzere hilâf-ı defter-i hakânî fuzûlî müdâhele ve mahsûl ve rûsûmunun ahz ve kabzına mûmâna'at oldukların bildirüb defter-i hakânî mûcibince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûna ricâ ve defterhâne-i 'âmire mahfûz olan rûznâmçe-i hümyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Sarây nâhîyesine tâbi' on bir nefer re'âyâ ve yedi baştina ve iki çiftlik ve beş zemîn ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve kendüm ve yekûn ma' gayruhâ bin altı yüz kırk akçe yazar karye-i ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' bir baştina ve hâsıl 'an almağla resm-i çift ve 'öşr-i giyâh ve gayruhü yekûn ma' gayruhü üç yüz kırk akçe yazar ve ...karye-i Gradaçaniç ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' üç baştina ve altı nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve kendüm yekûn ma' gayruhâ altı yüz yirmi akçe yazar karye-i ... nâm diğeri Mehanik 'an ... defter mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter icmâlîne bend yazusu mezkûre ile tahrîr ve ma' gayrılara birikdirilüb evvelce bin yüz akçe yekûnünden iki def'a beş yüz ellîşer akçeleri nefis-i Sarây'da merhûm Sultân Mehmed Han Câmî-i-i şerîfi müezzinine mahsûs iki 'aded gedik tîmâr ve hâlâ başka başka berevât-ı şerîfemle mezkûrân Mehmed ve Mustafâ tîmârları olub ve yine Sarây nâhîyesine tâbi' otuz beş nefer re'âyâ ve baştina üç zemîn ve üç çiftlik ve iki mezra'a ve hâsıl-ı resm-i çift ve bennâk ve mücerred ve dönüm ve resm ve 'öşr-i meyve yekûn ma' gayra dört bin dokuz yüz doksan dönüm akçe yazar nefis-i Bâzâr Blaroy deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mezkûr Abdulah veledi İsmâ'îl'in ve üç bin dokuz yüz dokdan sekiz akçesi dahi mezkûr Hüseyin'in tîmârları aklâmı olub ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' hâsıl-ı 'ani'l ... ve resm-i çift ve 'öşr-i giyâh ve gayruhü üç yüz elli akçe yazar mezra'a-i Blaniçe der-kurb-i vâridi Blaroy der-tasarruf-ı Kâsım ... der-Halya der-tasarruf- Osmân ve Bâlî şirken deyü defter-i mufassalda olduğı muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Dovrovnik nâhîyesine tâbi' ... ma' hâza birikdirilüb dört bin akçe bir icmâlî ve icmâl-i mezbûrun üç bin dokuz yüz akçesi yine mezkûr Abdullah veledi İsmâ'îl'in tîmârı aklâmı olub bâkîsi müşterek kaydında olduğı mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i C.Âhir sene 1155

11. Hüküm

Bosna vâlîsi olan vezîrim el-Hâc Mehmed Pâşâ'ya Nevesin ve Kâdîlarına hüküm

Blagay kal'esi müstahfızlarından Alî nâm müstahfız gelüb Hersek sancağında Nevesin nâhîyesinde ... nâm ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmâr ile Blagay kal'esi müstahfızlığı hâlâ berât-ı şerîfim üzerine olub gedik tîmârı ... müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil Nevesin nâhîyesine tâbi' Dolonehân karyesi toprağında baş ... Alî veledi ... Mustafâ Karabayezîd deyü defter-i

hâkânide mukayyed kadîmî mutasarrıf olan Kara Yûsuf oğlu Beşîr ve Ca'fer ve Mehmed ve Ahmed ve Hasan nâm kimesnelerin tasarruflarında olmağla zirâ'atlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere mütevellî olan sekizde bir 'öşr ile sâlârîyeleri müştereleriyle gedik tîmârı tarafınan ahz ve kabz ola gelmekle bu dahi müşterekleri ile ahz ve kabz murâd eyledikde mezkûrâta Hersek sancağında Koman nâhîyesinde Merke nâm karye ve gayrıdan üç bin sekiz yüz yirmi akçe tîmâra mutasarrıf olan Hamza veledi Dervîş nâm sipâhî ile yekdil ve mezkûr Hamza Bey tîmârı aklâmından Nüvesin nâhîyesinde çiftlik-i Karabâyezîd der-karye-i ...mukayyed çiftlik yerleridir ve çiftlik-i mezbûrdan defter-i hâkâniden mukâta'a yazılmağla yerler dahi merkû Hamza'ya mukâta'a veririz deyü müşterek ile senin bie 'alâkan yokdur deyü hilâf-ı defter-i hakânî ta'allül ve ol vechile gedik tîmârı mahsûlüne gadr olduğun bildirüb sâlîfû'z-zikr ... karyesi ve hâsılı mahsûb ... ber-müceb defter-i hâkânî müşterekleriyle kendüye zabt ve zikr olunan ... sile yerlerinden zirâ'at ve hırâset edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere ... olan sekizde bir 'öşr ile sâlârîyeleri güzeştesiyle müşterekleriyle kendüye ahz ve kabz etdirilüb mezkûrları hilâf-ı defter-i hâkânî ta'allül ve nizâ' etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'amiremden mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Nüvesin nâhîyesine tâbî' on üç nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve baştına ... Alî veledi ... Mustafâ Karabâyezîd ve ...ve sâir yirmi üç ve hâsıl-ı taht-ı ispençe ve kendüm ve çavdar yekûn ma' gayrı iki bin dokuz yüz kırk beş yazar karye-i ... defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i ... tâbî' mezbûr deyü dokuz yüz akçe yazı ile tahrîr ve yine Nüvesin nâhîyesinde karye-i ... el-mezbûre ve ma'gayruhâ birikdirüb bin dört yüz akçe Blagay Kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr olub ve gedik tîmâr-ı mezbûr ile kal'e-i merkûm müstahfızlığı hâlâ berât-ı şerîfim mezkûr Alî'nin üzerine defter-i icmâlde karye-i Dolyehan'a tâbî' Nüvesin deyü sekiz yüz kırk beş akçe yazı ile tahrîr ve bir def'a dahi dokuz yüz akçe yazı ile tahrîr ol dahi Kırıcak nâm karye ve ma'gayruhâ birikdirüb bin dört yüz akçe Blagay kal'esi müstahfızânına mahsûs iki 'aded gedik tîmâr olub ve bir def'a dahi üç yüz akçe tîmâr yazı ile tahrîr ve ol dahi Besteriçe nâhîyesinde Dolehan ... nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirüb üç bin üç bin on akçe bir icmâl ve yine Nüvesin nâhîyesinde çiftlik-i Karabâyezîd karye-i Grâlonç'a tâbî'-i Bosna ... resm ... Karabâyezîd ... Mustafâ celb ve ber vech-i maktû' deyü iki yüz akçe yazı ile tahrîr ve defter-i icmâlde yüz akçe yazusu olan yaylak ... mutasarrıf ... karye-i merkûm ve Koman nâhîyesinde ... nâm karye ma' gayruhâ birikdirüb üç bin sekiz yüz yirmi beş akçe bir icmâlde icmâl-i mezbûrdan Hamza veled-i Dervîş'in tîmârı olduğu mastûr ve mukayyed olmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâil-i C.Evvlel sene 1155

12. Hüküm

Bosna vâlisine vezîr-i a'zam-ı esbak el-hâc Mehmed Pâşâ'a ve Bosna kâdisına hüküm ki

Nâm nehr-i 'azîmin üzerinde vâki' köprü ve vakfın mütevellisi ve ... ve ... nâm karyeler ahâlîleri gelüb Bosna sancağında Sarây nâhiyesinde...üç hâne ... ve nâm-ı diğeri ... on altı hâne ... nâme karyeden beş hâne nâm karyeden ve etrâfında olan derbendin derbendcileri olub edâ-yı hizmet edüb mu'âmelesine ... ve ... hizmetlerinden bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şâkkadan mu'âf olunmak üzere sekiz yüz yetmiş târihinde yedlerine emr-i şerîfim verilüb ... köprü'nün ta'mîr ve termîm edüb etrâfında derbendi ... hıfz ve hırâset edüb kusurları olmaya ber müceb fermân-ı 'âlî vâki' olan tekâlîf-i şâkkadan mu'âf ve müsellim olalar ve defter-i hâkânîde mukayyed iken zikr olunan köprü-i sebîlden ...ve ta'mîr ve termîme muhtâc oldukda ta'mîr ve termîmi bermüceb ve defter-i hâkânî üzerlerine kayd olunan kurâ ahâlîleri ta'mîr ve termîm etmeyüb re'âyâ fukarâsı senedât ... yedine bey' için de... ve sâir emti'a ve eşyâ götürdüklerinde ahz ve cebren köprü-yi mezkûru ta'mîr ve termîm etdik deyü fukarâ-yı ... ta'addî ve rencide edüb oldukların bildirüb zikr olunan köprü ber-müceb defter-i hâkânî ta'mîr ve termîmi üzerlerine mukayyed olan kurâ ahâlîleri ma'rifet-i şer'le ta'mîr ve termîm etdirülüb hilâf-ı defter-i hâkânî sâir kurâ ahâlîleri ta'mîr ve termîm edin deyü ta'addî ve rencide etdirmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukda zikr olunan köprüyü ta'mîr ve termîm ve etrâfında olan derbendleri ... hıfz ve hırâset edüb mukâbelesinde tekâlîf-i şâkkadan mu'âf ve müsellim olmak üzere vech-i meşrûh üzere ber-müceb fermân-ı 'âlî-i mu'âfiyetleri defter-i cedîde ... olundu deyü defter-i mufassalada muharrir kalemiyle tahrîr olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücibince 'amel olunmak için yazıldı.

Fî Evâil-i C.Evvel sene 1155

13. Hüküm

Bosna vâlisine ve Bosna eyâletinde vâki' ... kâdisına hüküm ki

Kazâ-i mezbûrda vâki'... mahallesi sâkinlerinden Mustafâ gelüb bundan akdem ... muhârebesinde küffâra esîr düşüb yüz yirmi iki altun bahâ ile ...vâki' olmağla ba'de'l-yevm bahâ nâmıyla bir açe ve bir habbe verile deyü yedine iki kıt'a buyuruldu dahi verilmiş iken şimdi meblağ-ı mezbûr kefere cânibinden talep olundukda sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bir hissesi in'âm ve iki hissesi olan seksen iki altun mütâlebesiyle tarafından ta'addî olduğun bildirüb ol bâbda hükmi hümayûnu ricâ etmeğın bu makûle ehl-i İslâm üsârâ bilâ bahâ ıtlâk olunmak üzere mukaddemâ Bosna tarafından ... kefere esîrleri verilmiş iken mezkûr Mustafâ'dan bahâ talep olunması iktizâ etmekle min ba'd mezbûr ol makûle bahâ talebiyle rencide olunmamak bâbında fermân-ı 'âlîşân yazıldı.

Fî Evâsıt-ı C.Evvel sene 1155

14. Hüküm

Bosna vâlisine ve Bosna eyâletinde vâki' ... kâdisına hüküm ki

Kazâ-i mezbûrda vâki' Ostroniçe kal'esinde sâkinlerinden Şa'bân nâm kimesne 'arz-ı hâl edüb bundan akdem ... uhârebesinde ayağına üç kurşun isâbet ve mecrûh küffâra esir olup yüz yirmi frengî altun ile bahâ ile ... vâki' olmağla ba'de'l-yevm bahâ ... bir akçe ve bir habbe verile deyü yedine iki kıt'a buyuruldu dahi verilmiş iken şimdi küffâr cânibinden meblağ-ı mezbûr talep olundukda sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bir hissesi in'âm ve iki hissesi olan seksen altun mütâlebesiyle tarafından ta'addî olduğun bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûn ricâ etmekde bu makûle ehl- İslâm üsârâ bilâ bahâ itlâk olunmak şartıyla Bosna tarafından ... vâfir kefere esirleri verilmiş iken mezbûr Şa'bân'dan bahâ mütâlebesi iktizâ etmekle min ba'd mezbûrdan olunmağla bahâ mütâlebesiyle rencide etdirilmemek bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C.Evvel sene 1155

s. 7

15. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi Mehmed Pâşâ'ya Sarâybosna kâdisına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Abdullah vele-i İsmâ'îl le Hüseyin nâm sipâhîler gelüb Bosna sancağında Sarây nâhiyesinde Blaroy ma' ... Hâcî İbrâhîm ve Dervîş nâm Bayram Dede Demir nâm karye ve gayrıdan altı bin dokuz yüz otuz üç akçe tîmâra mezkûr Abdullah veled-i İsmâ'îl ve nefsi Blaroyve gayrıdan üç bin dokuz yüz doksan sekiz akçe tîmâra merkûm Hüseyin ber vech-i iştirâk başka başka berât-ı şerîfimle mutasarrıflar olub tîmârlarının baş kalemi olan sâlifü'z-zikr defter-i mufassalda nefsi Pâzâr Blaroy defter-i icmâlde nefsi Blaroy deyü defter-i hâkânîde mukayyed ve tîmârlarının baş kalemi olan nefsi Blaroy ile mezkûr Abdullah veled-i İsmâ'îl'in müşterikiyle kayd ve berâtına dâhil ve ... nâm-ı diğêr Bîron ve mezra'a-i ... deyü defter-i hâkânîde mukayyed karye ve mezra'asında âhirden dahl bulunmak icâb etmez iken Sarây nâhiyesinde Grâdoçaniç ma' ... Hasan ve ... gayrıdan bin yüz elli akçe gedik tîmâr ile nefsi Sarây'da Sultân Mehmed Han Câmi'-i şerîfimde müezzin olan Mehmed nâm kimesne gedik tîmârı karyesin müşterikiyle zabta kanâ'at etmeyüb bunların tîmârlarının baş kalemi olan nefsi Pâzâr Blaroy hâsılı mahsûb baştına ile merkûm Abdullah'ın âhir müşterikiyle kayd ve berâtına müdâhil karye ve mezra'asında fuzûlî ve hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhele ve tîmârları mahsûlüne gadr eyledikleri bildirüb defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâtlarına mugâyir dahl ve ta'arruz etdirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve mufassala mürâca'at olundukda Sarây nâhiyesine tâbi' otuz beş nefer re'âyâ ve on dokuz baştına ve iki mezra'a ve üç zemîn ve üç çiftlik ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve mücerred ve dönüm ve kendüm yekûn ma' gayrühâ dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçe pâzâr nefsi Pâzâr Blaroydefter-i mufassalada muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma' gayruhü beş bin

dokuz yüz doksan dokuz akçe bir icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mezkûr Abdullah veled-i İsmâ'îl ve üç bin dokuz yüz doksan sekiz akçesi Hüseyin kaydlarında ve yine nâhîye-i merkûma tâbi' hâsıl 'ani'l- ... ve resm-i çift ve 'öşr ve ketan ve gayruhü üç yüz elli akçe yazı ile mezra'a ... der kurb-i varoş-ı Blaroy der-tasaruf-ı Kâsım bin ... Hâlâ der-tasaruf-ı Osmân ve ... nâhîyesine tâbi' beş nefer re'âyâ ve bir baştına ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve kendüm yekûn ma' gayruhâ yedi yüz elli akçe yazar karye-i ... defter-i mufassalda anlar dahi başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde ... nâm karye el-mezbûrenin üç yüz akçesi ifrâz ve ... nâhîyesine tâbi' beş nefer re'âyâ ve bir baştına ve hâsıl ... çift ve bennâk ve kendüm yekûn ma' gayruhü yedi yüz elli akçe yazar karye-i Berlosfe defter-i mufassalda anlar dahi başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde Berlosfe nâm karye el-mezbûrenin üç yüz akçenin ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ile birikdirülüb ma' gayruhü dört bin akçe ol dahi ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin dokuz yüz akçesi mezbûr Abdullah veled-i İsmâ'îl bâkîsi müşterekiyle kaydında ve yine Sarây nâhîyesine tâbi' üç nefer re'âyâ ve hâsılı 'ani'l- ... ve resm-i çift ve 'öşr-i ketan dört yüz akçe yazı ile mezra'a ... nâm yerlerdir der-tasaruf-ı Mustafâ ve Mehmed ve Ahmed evlâd-ı silahdâr Süleymân Bey hâlâ der-yed-i Musatafâ ve bâkî müşterek deyü ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhîyesinde çift İbrâhîm ile birikdirilüb ma' gayruhü on bir bin dört yüz elli akçe ol dahi bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen eyâlet-i Bosna defteri kâtiblerinden Ahmed kaydında ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' on bir nefer re'yâ ve yedi pâşente ve iki çift ve hâsılı ... resm-i çift ve binek ve kendüm yekûn ma' gayruhâ bin altı yüz akçe pâzâr karye-i Grâdha ... defter-i mufassalada ol dahi muharrir kalemiyle tahrîr defter-i icmâlde ma' gayruhü üç bin yüz akçesinden bin yüz elli akçe yazı ile nefsi Sarây'da Sultân Mehmed Han Câmi'-i şerîfi müezzinliğine mahsûs bir gedik tîmâr tahrîr ve defter-i hâkânîde mastûr ve olduğu üzere Mehmed üzerinde oldukda ber-muceb defter-i hâkânî eşkinci tîmârlar taraflarının icmâl ve mufassalları başka ve câmi'-i mezbûr müezzinliğine mahsûs gedik tîmârın dahi icmâl ve mufassalı başka başka olmağla birbirlerinin karye ve mezra'a ve arâzilerinde 'alâkaları oldukda bi'l-fi'il defter emîni olan Halîl Şerîf dâme mecdihü 'arz etmekle defter emîn-i mûmâileyhin 'arzi mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C. Evvel sene 1155

16. Hüküm

Bosna vâlîsine Nevesin ve kâdîlarına hüküm ki

Blagay kal'esi müstahfizlarından Mahmûd nâm müstahfiz gelüb Hersek sancağında Nevesin nâhîyesinde Görne ... nâm karye ve gayrıdan bib üç yüz akçe gedik tîmârlarıyla Blagay kal'esi müstahfizlığına berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub gedik tîmârlarının baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Görne ... karyesi hâsılı mahsûb on baştınaların vâki' olan mahsûl ve rûsûmuna âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmârıyla ... kal'esi müstahfızı olan ... nâm müstahfiz müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil yine Nnüvesin âhîyesine tâbi' ... karyesin ve hâsılı mahsûb on dört baştınaların 'öşr ve resmini ahz ve

kabzına kanâ'at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî bunun mutasarrıf olduğu gedik tîmârının baş kalemi olan sâlifü'z-zikr ... karyesi hâsılı mahsûb on dört baştınaların 'öşr ve resmine fuzûlî müdâhele ve ta'addî eylediklerin bildirüb defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî dahl ve ta'aruz edilmemek bâbında hükm-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbi' iki nefer re'âyâ ve on 'aded baştına ve hâsıl ispenç ve kendüm ve mahlût yekûn ma' gayruhü bin beş yüz akçe yazar defter-i mufassalda muharrir kalemeyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i ... deyü yazu-yı mezkûr ile Blagay kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr olub ve yine Nüvesin nâhîyesine tâbi' altı nefer re'âyâ ve bir zemîn ve on dört 'aded baştına ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve mahlût yekûn ma' gayruhü iki bin yüz üç akçe yazar karye-i Doline dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Doline deyü bin dört yüz akçe yazu ile tahrîr olan Blagay kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr olub ve yine defter-i icmâlde bir def'a dahi karye-i ... tâbi' ... deyü yedi yüz akçe yazu ile tahrîr ve ol dahi ... nâhîyesinde ... nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb bin dört yüz akçe ... kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr ile ... kal'esi ... bundan akdem ... kal'esi muhâfazasında olmak üzere tashîh olunub ... olmağla yine ... kal'esinde pâşâ palankasında sâkin olmak şartıyla bâ-hatt defter-i hâkânîde mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C.Evvel sene 1155

17. Hüküm

Bosna vâlîsine Nevesin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Blagay kal'esi müstahfızlarından Alî nâm müstahfız gelüb Hersek sancağında Nevesin nâhîyesinde...nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmâr ile Blagay kal'esi müstahfızlığa hâlâ berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub gedik tîmârı mülhakâtında müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil Nevesin nâhîyesine tâbi' ...karyesine ve hâsılıyla mahsûb baştınalara âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken yine Hersek sancağında Koman nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan üç bin sekiz yüz elli beş akçe tîmâra mutasarrıfı olan Hamza veled-i Dervîş tîmarı mülhakâtından Nevesin nâhîyesine tâbi' çiftlik-i Karabâyezîd karye-i ... defter-i hâkânîde mukayyed çiftliği zabta kanâ'at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâtına mugâyir ... müşterekle kayd ve berâtına dâhil...karyesi ve mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmden 'öşr ve resmi müşterekiyle gedik tîmârı tarafından alına gelen ma'lûmetü'l-hudûd yerlerin 'öşr ve resmi fuzûlî müdâhele ve bundan akdem kânûn ile mahall-i nizâ' üzerinde vâki' şer' olduklarında hudûdu yedinde olan hüccet-i şer'îyede mezkûr ma'lûmu'l-hudûd yerler bunun kayd ve berâtına dâhil ... karyesinde mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmden 'öşr ve resmi müşterekiyle tîmârı tarafından alına gelen yerlerden olduğu şer'an sâbit ve müşterekiyle buna hüküm ve ... mezkûr bivech mu'arazadan men' birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye verilmiş iken yine mezkûr kânî' olmayub ol hüccet-i şer'îye ve kadîme mugâyir ta'addîden hâlî olmaduğın bildirüb defter-i hâkânî ve hüccet-i

şer'îye mûcibince 'amel olunub mugâyir-i hüccet-i şer'îye ve hilâf-ı defter-i hâkânî ol vechile olan müdâhele ve ta'addîsi men' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Nüvesin nâhîyesine tâbi' on nefer re'âyâ ... Alî veled-i Raho Mustafâ Karabâyezîd... sâire iki çiftlik bir mezra'a yer ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve çavdar yekûn ma'gayruhü iki bin dokuz yüz kırk beş akçe yazar karye ... defter-i mufassalada muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde sekiz yüz kırk beş akçe yazusu Blagây kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr ve dokuz yüz akçe yazuları dahi yine nâhîyesinde ... nâm karye ile birikridilüb ma'gayruhü yedinde dörder yüz akçe yazularıyla yine kal'e-i ... müstahfızânına mahsûs başka başka iki 'aded gedik tîmârları ve üç yüz akçe yazusu dahi ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ... ma'gayruhü üç bin on akçe ber icmâl ve zikr olunan gedik tîmârlardan bin dört yüz akçe bir gedik ... üzerinde ve yine Nüvesin nâhîyesine tâbi' ber vech-i maktû' iki yüz akçe yazı ile çiftlik-i Karabâyezîd ... karye-i Gralonîçe der yed-i resm-i Karabâyezîd hâliyâ der-yed-i Mustafâ ... ve ... Ağa deyü ol dahi defter-i mufassalada muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yine yüz akçe yazı ile yaylak yerin der tasarruf-ı karye-i ... Koman nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ile birikridilüb üç bin sekiz yüz yirmi beş akçe ol dahi bir icmâl ve tamâmen defter-i hâkânîde mastûr olduğu üzere Hamza veled-i Dervîş kaydında olmakda ber-mûceb defter-i hâkânî tarafının icmâl ve mufassalları başka birbirlerinin arâzilerinde 'alâkaları olmamak iktizâ eder ve ... nâm karye-i el-mezbûrenin hudûdu dâhilinde olmak üzere ba'de't-tecdîd hüccet olunduğun bi'l-fi'il defter emîni olan Halîl Şerîf dâme mecdihü i'lâm etmeğin 'arzi mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C.Evvel sene 1155

s. 9

18. Hüküm

Kilîs sancağında vâki' kâdîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Hâlâ ber-vech arpalık Kilîs sancağına mutasarrıf olan Abdî dâme ikbâlühü 'arz-ı hâl gönderüb livâ-i mezbûr işbu sene-i mübâreke cemâziye'l-âhirin altıncı gününde 'avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânemde kendüye tevcîh ve ihsânım olmağla livâ-i mezbûrda vâki' kazâlardan sancak mutasarrıfı için tertîb olunan imdâd-ı hazerîyeden yevm hesâbı ve şurût-ı hazerîye üzere tarafına 'âid olan hâzırîyesinde bir miikdârını selefî İbrâhîm Pâşâ tarafından ahz olunduğun bildirüb hâzırîyede ... sene gurre-i muharrem olmağla kastü'l-yevm hesâbı üzere ve şurût-ı hâzerîye mûcibince tarafına 'âid olan hazerîyesi tevcîh edenlerden tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûriyeti istid'â etmekden dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan hazerîye tertîbi defterlerine nazar olundukda Bosna eyâletinde Kilîs sancağında vâki' kazâlardan livâ-i mezbûr mutasarrıf için tertîb kılınan imadâd-ı seferîye ve bir def'a iki bin yedi yüz seksen guruş olub bir senede tamâm hazerîyesi beş bin beş yüz altmış guruş olduğu mukayyed bulunmağın şurût-ı hazerîye mûcebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşân sâdir olmuşdur.

Fî Evâsıt-ı C.Evvel sene 1155

19. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi olan vezîrim Hacı Mehmed Pâşâ'ya Erminan ve kâdîlarına hüküm ki

Boçaç kal'esi müstahfizlarından Mehmed nâm müstahfiz südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Bosna sancağında Erminan Nâhîyesinde mezra'a ...ve gayrıdan bin altı yüz akçe gedik tîmâr ile Bohaç kal'esi müstahfizlığına berât-i şerîfîmle mutasarrıf olub Erminan nâhîyesine tâbi' sâlifü'l-beyân mezra'a ... defter-i hâkânîde mukayyed mezra'a müşterekiyle mahfûz mezkûr Mehmed'in kayd ve berâtına dâhil olub âhirin 'alâkası olmayub bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken havâss-ı hümâyûnumda yine Ermeinan nâhîyesine tâbi' ...karyesi mutasarrıf ve mültezimi olanlar sâlifü'l-beyân karye-i ...ma' mezra'a ve ... ve ... ve ... deyü mukayyed karye ve mezra'aları zabta kanâ'at etmeyüb müstahfiz-ı mezkûr müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr havâss-ı hümâyûnum mülhakâtından mârû'z-zikr karye ve mezra'a olmak üzere hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî müdâhele ve tegallüben zabt edüb müstahfiz-ı mezkûr gadr-i küllî eyledikleri bildirüb Erminan nâhîyesine tâbi' mezra'anın el-mezbûre ber-müceb defter-i hâkânî müşterekiyle müstahfiz-ı mezkûr Mehmed'in gedik tîmârı tarafından zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmu kânûn ve defter mûcibince tamâmen ahz ve kabz etdirilüb havâss-ı hümâyûn mutasarrıfları taraflarından mültezimlerini ol vechile hilâf-ı defter-i hâkânî mezra'a-i mezbûra dahl ve ta'arruz etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnum ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Ermina nâhîyesine tâbi' hâsil 'ani'l-...ve gayruhü iki bin akçe yazı ile mezra'a ...deyü defter-i mufassalada muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde mezra'a ...tâbi'-i ... deyü üç bin akçe yazı ile tahrîr ve bir def'a bin altı yüz ve bir def'a bin dört yüz akçeleri ifrâz ve Bohaç kal'esi müstahfizânına mahsûs iki 'aded icmâl ve bin altı yüz akçe yazar İcmâl tamâmen mezkûr Mehmed'in tîmârı ve bin dört yüz akçe icmâl dahi kal'e-i mezbûrun müstahfizânından Ca'fer'in tîmârı hâlâ başka başka berâvât-ı şerîfemle üzerlerinde olub ve yine Erminan nâhîyesine tâbi' karye-i ... ma' mezra'a-i ... ve ... ve ... ve ... altmış bir hâne ve altmış zemîn ve ... ve ... ve ... ve ...ve ... ber-vech- maktû' fî ... üç yüz akçe deyü defter-i mufassalada muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yine Erminân nâhîyesine tâbi' karye-i ... ve mezra'a-i ... ma' gayruhü birikdirilüb havâss-ı hümâyûnhüm mülhakâtından olduğu mastûr ve mukayyed bulunmadığına defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C.Evvel sene 1155

20. Hüküm

Budgoriçe ma' Karadağ kazâsına ber vech-i ma'îşet mutasarrıf olan Mevlânâ müderrisinden İsmâ'îl zîde 'ilmühüye hüküm ki

Sen ki Mevlânâ-yı mûmâileyhsin hâlâ kazâ-i mezbûrda nâibin olan Ahmed zîde ‘ilmühü gelüb mezbûr kazâ-i mezbûr mahkemesinde tarafından nâib olub beynü’l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer‘îye edüb hilâf-ı şer‘-i şerîfe ve mugâyir-i kânûn kimesneye vaz‘ ve ta‘addîsi olmayub herkes kendüden râzî ve şükrân üzereler olub şer‘an ve kânûnen dahl olunmak îcâb etmez iken eshâb-ı ağrâzdan ba‘zî kimesneler hilâf-ı inhâ bir tarîkiyle emr-i şerîfim ısdâr ve biz senin kazâ-i mezbûrda nâib olduğunu istemeziz deyü hilâf-ı şer‘-i şerîf ta‘cîz ve rencîdeden hâlî olmadıkların ve husûs-ı mezbûrun İskenderiye sancağında vâki‘ Bodgoriçe ve işbu ve Zâbîk kal‘elerinin ‘ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve ağavât ve fukarâları muhzır birle i‘lâm eylediklerin bildirüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın kânûn üzere ‘amel olunmak eemrim olmuştur.

Fî Evâhir C.Evvel sene 1155

21. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre Böğürdelen ve kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmâr karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi‘ ... ve ... nâm karyeler re‘âyâlarından ... ve ... ve ... ve ... dahi ba‘zîları gelüb bunlar kurâ-i mezbûr topraklarında zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr ve resmi sâhib-i arza edâ ede geldikleri tapulu ve teessüklü ma‘lûmü’l-hudûd birle yine âhirden bir vechile dahl îcâb etmez iken ecânibden Mehmed ve Ahmed nâm kimesneler zuhûr ve şirrete sâlik ve mücerred ta‘cîz için zıkr olunan yerleri karyetân-ı mezbûretân sipâhîlerinden tapu ile almış idik deyü nizâ‘ ve hilâf-ı kânûn zabtlarına ümâna‘at edüb ta‘addî üzere oldukların bildirüb tapulu ve temessüklü berât kemâkân kendülere zabt etdirilüb mezbûrları hilâf-ı kânûn dahl ve ta‘arruz etdirilmemek bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C.Evvel sene 1155

22. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisine ve Böğürdelen ve ... kâdîlarına hüküm ki

Böğürdelen kazâsına tâbi‘ tîmâr karyelerinden İstonile ve Kocleve ve Ravine nâm karye re‘âyâlarından ... ve ... ve ... dahi ba‘zîları gelüb kurâ-i mezkûre topraklarında tapulu ve temessüklü tasarruflarında olan ma‘lûmetü’l-hudûd yerlerin zirâ‘at ve hırâset ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl îcâb etmez iken Dervîş nâm kimesne zuhûr ve ol yerleri hâlâ kurâ-i mezbûre sipâhîleri Abdülbâkî ve Osmân nâm kimesnelerden tapu ile aldım deyü müdâhele ve gadr murâd eyledigün bildirüb kânûn üzere ‘amel olunub hilâf-ı kânûn ol vechile müdâhele ve mu‘âraza etdirilmeyüb zâhir olan ta‘addîsi men‘ ve def‘ olunmak bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C.Evvel sene 1155

23. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi vezîre ve Hersek sancağında vâki' kâdîlâra hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Selîm veled-i Mustafâ nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında resm-i yaylak ve otlak livâ-i Hersek mîrlivâ-i hâssında iken inbâ mîrlivâ hâssından ifrâz ve tevkî'î kalemiyle yirmi bin akçe ze'âmet olmak üzere tashîh ve Abdurrahman'a tevcîh olunub lâkin ... babası fevtinden gayrıda ze'âmet ve tîmâr tasarrufu hilâf-ı kânûn ve solbü olduğu muhakkak olduğu zâhir ve tevcîhi fâsid ve Mustafâ'nın ocaklığıdır deyü alması kânûn ve teveccühâne mugâyir ve merkûm Selîm veled-i Mustafâ'nın alması kânûna ve teveccühâta mutâbık idüğün bi'l-fi'il reisü'l-küttâb olan Mehmed Râgıb dâme mecdihü i'lâmıyla ze'âmet-i mezbûra on bin akçesi beher senesi mîrlivâ olmalara bin beş yüz akçe vermek şartıyla yüz elli beş senesi cemâziye'l-ülâsının on üçüncü gününden merkûm Mustafâ'nın ref'inden mezkûr Selîm veled-i Mustafâ'ya ifâ ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğun bildirtüb yerlerini ve defter-i hâkânî mûcibince tîmâr-ı mezbûr kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmu kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz etdirilüb mezkûr Mustafâ'yı ve âhiri hilâf-ı kânûn ve defter dürlü dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûna mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûrda merkûm Selîm veled-i Mustafâ'ya almak ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C.Evvel sene 1155

24. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi ve Böğürdelen ve kâdîlarına hüküm

Zu'amâdan Mehmed ve Osmân zîde kadrühü gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf oldukları ze'âmetleri karyelerinden İzvornîk kazâsına tâbi' ... nâm-ı diğeri ... nâm karyelerin mümtâz ve mu'ayyen hudûdları dâhilinde kadîmden 'öşr ve resmi ze'âmetleri tarafından eline gelen bir mikdâr yerler için civârında vâki' ... nâm toprağından çiftlik arâzisine mutasarrıf olan Alî Odabaşı demekle ma'rûf kimesne karye-i mezbûre sipâhîsiyle yekdil ve ol yerler benim çiftliğim arâzisinden ve karye-i mezbûre toprağındandır deyü kadîme mugâyir müdâhele ve gadr murâd eylediğün bildirüb ol yerlerin kadîmîsi üzere a'sâr ve rûsûmu ze'âmetleri tarafından ahz ve kabz etdirilüb mezbûr Alî'yi ve karye-i mezbûr sipâhîsini hilâf-ı kânûn ve kadîm-i mugâyir müdâhele ve mu'âraza etdirilmeyüb zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ etdikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C.Evvel sene 1155

25. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi sadr-ı a'zam-ı sâbık vezîre ve Sarâybosna monlâsına hüküm ki

Medîne-i Sarâybosna mahallâtından ... mahallesi ahâlisi gelüb mahalle-i mezbûre sâkinlerinden zimmî tâifesinden ve ... ve ... ve ...ve ... sâir hevâlarına tâbi' zimmîler birkaç seneden berü mahalle-i mezbûrede meyhâneler ihdâs ve hamr ve sâir hamrât bey' ve şîrâ'... binyüzelli senesinden berü fesâdâta bâ'is mahalle-i mezbûrede mutazarrır olmakdan nâşî ... men'î için sâdır olan emr-i 'âlî mûcibince kıbel-i şer' den hüccet-i şer'îye ve ol taraftan tarafından dahi üç kıt'a buyuruldu verilmiş iken mesfûr 'adem-i itâ'at ve inkıyâd ... olan bey' ve şîrâların ifrâz ve mahalle-i mezbûre ahâlisi ehil ve 'ayâllerine mahalle-i mezbûrede sâkin olmalarına ... mahallesinin perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is ve yerleri oldukların ve mahalle-i mezbûrede küşâde olunan meyhâneleri ma'rifet-i şer'le men' ve def' olunduktan sonra ba'zıları hafiyen bey'e cesâret eylediklerin ihbâr olunmağla mûmâna'at ve ... üzere kıbel-i şer' den tenbîh ve te'kîdi müş'ir olduğı şer'e virildügin bildirüb ve müsfsidlerin ol vechile ... olan hamrın bey' ve şîrâsı men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûn rica ve istirhâm etmekle yedlerinde olan i'lâm-ı şerîfe mûcibince müskirâtdan olan hamrın men' olunması için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C.Evvel sene 1155

26. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi sadr-ı a'zam-ı sâbık vezîre ve Sarâybosna mollâsına hüküm

Banaluka kal'esi ağavâtından ... ve ... zîde kadrühümâ gelüb Bosna sancağında ... nâhîyesine tâbi' karye-i ... ve tevâbi'i ber-vech hâss-ı hümâyûn ...leri mûmâileyhimânın 'uhdelerinde olub karye-i mezbûre ve mahalle-i ...ve mahalle-i ... âhirden dahl olunmak icâb etmez iken nefsi-i Sarây'da müteveffâ Hüsrev Bey 'imâret ve medrese ve hânkâh ... mütevellîsi ve vakf-ı mezbûr mülhakâtından ...nâhîyesine tâbi' ... nâm ve ... ve... mahalleleri zabta kanâ'at etmeyüb havâss-ı hümâyûnum mahallâtından olan sâbıku'z-zikr ... mahallesi için vakf-ı mezbûrun ... mahalle ... nâm mahallesi dahi ... mahallesidir deyü iki seneden berü fuzûlî zabt mahsûl ve rûsûmu mütegaliben ahz ve kabz edüb gadr ve ta'addî eyledügin bildirüb ve fdefter-i hâkânî mûcibince 'amel olunub mugâyir-i defter-i hâkânî hâss-ı hümâyûn mülhakâtından olan karye ve mahallemi dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve efterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at oldukda ...nâhîyesine tâbi' karye-i ...tahtında kırk sekiz baştının yirmi hânesi iki yüz seksener ve iki hânesi yüz kırkar ve mahalle-i ... tahtında on üç baştına hânesi iki yüz seksener deyü defter-i mufassalada muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhîye-i ... tâbi' ...nâm karye ile birikdirilüb havâss-ı hümâyûnum mülhakâtından olmak üzere tahrîr ve ... nâhîyesine tâbi' nefsi-i Sarây'da müteveffâ Hüsrev Bey'in binâ eylediğı 'imâret ve medrese ve hânkâh ve türbesi vakfı yazıldığı mahalde altmış bir nefer küberân re'âyânın altmış iki hânesi doksanar ve hâsıl...resm-i florî penç ve kendüm

ve yekûn ma' gayrühâ dört bin sekiz yüz kırk beş akçe yazar karye-i ... nâm-ı diğer ... ve iki nefer Müslümân ile elli nefer küberân re'âyânın elli dört hânesi doksanar ve iki hânesi yine doksanar ve bir hânesi altmış ve hâsıl-ı gayr-ı ez resm-i

s. 11

florî penç ve kendüm ve yekûn ma' gayruhâ üç bin bin dört yüz kırk sekiz akçe yazı ile mahalle-i ...'an karye-i ... el-mezbûr 'an vakf ve mahalle-i ... 'an karye-i ... ma' kurâ ve mahallât-ı sâire zikr olunan kurâ ve mahallât memnû'ü'l-kalem maktû'u'l-kadem 'imâret-i mezbûreye vakf olunub sınırında sâkin olan keferenin cizye-i şer'iyeleri mîrî için zabt olunur defter-i hâkânîde mastûr olduğu üzere ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunmağın ber-mûceb defter-i hâkânî havâss-ı hümâyûn tarafı başka ve vakf-ı mezbûr tarafı olduğu bi'l-fi'il defter emîni olan Seyyîd Halîl Şerîf dâme mecdühü 'arz etmeğın defter emîni 'arızı mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C.Evvel sene 1155

27. Hüküm

Bosna ve vâlîsine ve Nevesin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Blagay kal'esi müstahfızlarından Mehmed nâm müstahfız südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Hersek sancağında Nevesin nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmâr ile Blagay kal'esi müstahfızlığına hâlâ berât-ı şerîfîmle mutasarrıf olub gedik tîmârının baş kalemi olan müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr ... karyesinin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmden 'öşr ve resmi müşterekiyle gedik tîmârı tarafından alın gelen ma'lûmetü'l-hudûd yerlerin 'öşr ve resmine âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken yine nâhîye-i mezbûrede ... nâm karyeden gedik tîmâra mutasarrıf yine kal'e-i mezbûre müstahfızı Mahmûd nâm sipâhî ol berâtım gedik tîmârım mülhakâtından olan mârü'z-zikr ...karyesi arâzîsindendir deyü iddi'â ve bundan akdem mahall-i nizâ'ın üzerinde vâki' olduklarında karyetân-ı merkûmetân beynlerinde hudûd-ı kadîmeleri ...lar bayırından keçi taşlarına andan...kara maşatlık taşlarına andan ... bayırının 'araba yol ile şaranpovun sağ yanında ...üst yanında direk taşına andan diğer aşağı ... andan ... kenâr ile Uğurlu mahallesinin aşağısın ... andan değirmen altı yanında pâreye andan ... ile ... yanından taş üstünde nişâna varınca andan geçince ... andan ... andan ... karyelerin hudûd-ı fâsılaları olduğu şer'en sâbit ve kıbel-i şer'den hudûd sınırları mu'ayyen hüccet-i şer'îye verilmiş iken yine müstahfız-ı merkûm kanâ'at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve ol hüccet-i şer'îye ve kadîm-i mugâyir müdâhele ve 'öşr ve resmin ahz ve kabzına mûmâna'at ve ta'addî eylediğün bildirüb hüccet-i şer'îye mûcibince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve kadîme ve ol hüccet-i şer'îye mugâyir ol vechile olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Nüvesin nâhîyesine tâbi' on baştına ve bir zemîn

ve altı nefer re'âyâ ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve mahlût yekûn ma' gayruhü iki bin yüz akçe yazusu olan ... nâm karye defter-i mufssalada muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye... tâbi'-i Nüvesin deyü bin dört yüz akçe yazu ile tahrîr ve Brâgây kalesi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr olub gedik-i tîmâr-ı mezbûr ile kal'e-i merkûm müstahfızlığı hâlâ berât-ı şerîfimle mezkûr Mehmed'in üzerinde ve yine defter-i icmâlde ... tâbi'-i Nüvesin deyü bir def'a dahi yedi yüz akçe yazu ile tahrîr ve ... nâhîyesinde ... nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb bin dört yüz akçe ... kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr ... Bodgoriçe kal'esi neferâtı bundan akdem ... kal'esi muhâfazasında olmak üzere tashîh olunub lüzûmları olmamağla neferâtı livâ-i mezbûrda ... kal'esinde pâşâ tabyasında sâkin olmak şartıyla defter-i hâkânîde olan mahall tevki'i kalemiyle tasmîm olunub ve yine Nüvesin nâhîyesinde üç nefer re'âyâ ve on baştina ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve mahlût yekûn ma' gayruhü bin beş yüz yazusu olan karye-i ... dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ol dahi Blagay kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C.Evvel sene 1155

28. Hüküm

Eyâlet-i Bosna'da vâki' Demne ve ... kâdîlarına hüküm ki

Dervîş Mehmed nâm kimesne sütte-i sa'âdetime gelüb medîne-i Mostâr mahallâtından Kanber Ağa mahallesi sâkinlerinden Âişe nâm hatunbin yüz kırk dört senesinde müteveffîye oldukda Demne kazâsına tâbi' ... karyesinde vâki' çiftlik ve sâir emlâki zevci Şeyh Mustafâ ile oğlu İbrâhîm nâm kimesnelere intikâl ve mezbûrenin karye-i merkûm toprağında müstakilen mutasarrîfe olduğu ma'lûmetü'l-hudûd tarlalarının hakk-ı tapusu bihasbe'l-kânûn oğlu mezbûr İbrâhîm'in olub henüz sâhib-i 'arzdân resm-i tapu ile almadan fevt olmağla emlâk-i mezbûrdan hissesi babası mezkûra intikâl eyledikten sonra ol dahi müte'âkiben fevt olub bu müteveffâ-yı mezûrun li-ebeveyn karındaşı olduğu ecilden emlâk-i mezbûrdan bihasbe's-şer' buna intikâl etmekle müteveffîye-i mezbûre dahi meşrûh üzere müstehak tapu olan yerlerini dahi sâhib-i arz vekîli olan Hüseyin nâm kimesneden kânûn üzere resm-i tapular ile alub yedine verilen memhûr ve ma'mûl bir temessük mûcibince zabt ve bir zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb bir vechile dahl icâb etmeüb arâzî-i mezkûrede müşterek yoğiken Kara Alî oğlu Mustafâ nâm kimesne zuhûr ve ol yerlerde müşterekim deyü hilâf-ı inhâ hevâsına tâbi' kâdîdan aldığı hüccet ile arâzî-i mezkûra hilâf-ı kânûn ve fuzûlî müdâhele ve sâbıkâ Bosna vâlisi Abdullah Pâşâ huzûrunda mürâfî-i şer' olduklarında iddi'âsı ... aldığı zâhir ve yedinde olan mezbûr hüccet ve tezkeresi şikk olunub kemâkân bunun zabtı için müşârünileyh tarafından ... yedine buyuruldu ve mûcibince kıbel-i şer' den mürâsile verilüb ve bu makûle on sene mürûr eden arâzî da'vâsının istimâ'ı memnû' iken mezkûr Mustafâ memnû' olmadığından nâşî şikk olunan hüccete göre yine hevâsına tâbi' kâdîdan müzevvir hüccet peydâ hilâf-ı kânûn müdâhele ve ta'addîden hâlî olmayub gadr murâd

eylediğün bildirüb arâzî-i mezbûr yedinde olan buyuruldu ve mürâsile mûcibince kemâkân buna zabt etdirilüb mezkûrun hilâf-ı inhâ zâhir olan müdâhelesi men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amele olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1155

29. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zâm olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve Gölhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Gölhisâr kazâsına tâbi‘ Lîve nâm karye sâkinlerinden Alî nâm kimesne südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb bundan akdem Özi muharebesinde dest-i a‘dâya giriftâr ve esîr oldukda yine kazâ-i mezbûra tâbi‘ Tırnıvî karyesi sâkinlerinden eşkiyâdan ... ve Todor ve İlyâ nâm zimmîler birbirleriyle yekdil ve hudûd eşkiyâsıyla müttefik ve bunun menzilin basub babasını mecûh ve karındaşı Osmân ile hemşîresi Fâtıma’yı hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bigayr-ı hakkın katl ve menzili derûnunda olan bi‘l-cümle emvâl ve eşyâsın nehb ve gâret etdiklerin ve mesfûrlar hâlâ Gölhisâr kazâsında vâki‘ kapudân çiftliği demekle ma‘rûf çiftlikde sâkin oldukların bildirüb şer‘le görülüb nehb ve gâret eyledikleri emvâl ve eşyâsı alıverilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnu ricâ etmeğin şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1155

30. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlîsi olan vezîre ve Nevesin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Blagay kal‘esi müstahfızlarından Mehmed nâm müstahfız gelüb Hersek sancağında Nüvesin nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmâr ile Blagay kal‘esi müstahfızlığına berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârının baş kalemi olan müşterkiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü’z-zikr ... karyesinin hâsılıyla mahsûb baştına ... der yed-i İlyâs sipâhî ve zemîn baba? nâm-ı diğér ... ve diğér ... mukayyed baştına ve zemîn ve çayır ve tarlaların ‘öşr ve resmine âhirden dahl îcâb etmez iken yine Nüvesin nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan gedik tîmâra mutasarrıf yine Blagay kal‘esi müstahfızlarından Mahmûd gedik tîmârı karyesin ve hâsılı ile mahsûb baştınaların zabta kanâ‘at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve bunun berâtına mugâyir bunun müşterkiyle kayd ve berâtına dâhil ... karyesi hâsılı ile mahsûb baştına ve zemîn ve çayır ve tarlalarının ‘öşr resmine fuzûlî müdâhele ve ta‘addî eyledüğün bildirüb defter-i hâkânî mûcibince ‘amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâtına mugâyir ol vechile olan müdâhele ve ta‘addîsi men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at oldukda Nüvesin nâhîyesine tâbi‘ altı nefer re‘âyâ ve baştına olan ... İlyâs sipâhî ... Osmân ... Ferhâd ve baba nâm-ı diğér ... ve diğér ... demekle ... İlyâs ... Dervîş ... Sinân Bey ... iki çayır yer ... İlyâs sipâhî... Mahmûd Dervîş ve bu da ‘öşrün verir baştına sâire on iki ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve mahlût

yekûn ma' gayruhü iki bin yüz üç akçe yazar karye-i...defter-i mufassalada muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde bin dört yüz akçesi Blagay kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr tahrîr ve Mehmed üzerindedir ve yedi yüz akçesi dahi ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ile birikdirilüb bin dört yüz akçe Blagay kal'esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr tahrîr...neferâtı ... kal'esinin baş tabyasında sâkin olmak şartıyla yüzoniki senesinde mahalli tevkî'î kalemiyle tashîh ve yine Nüvesin nâhîyesine tâbi' iki nefer re'âyâ ve baştina ... der yed-i Hasan der yed-i ...der yed-i Mahmûd Dervîş ber-vech maktû' yüz elli akçe yazar iki baştina ... der yed-i İlyâs sipâhî der yed-i Mahmûd Dervîş ve üç baştina sâire ... hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve mahlût yekûn ma' gayruhü bin yedi yüz akçe yazar karye- i ... ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yine Blagay kal'esi müstahfızânına mahsûs ... bir gedik tîmâr olmağın ber-mûceb defter-i hâkânî mastûr olunmak üzere karye-i ... el-mezbûrenin icmâl ve mufassalı başka ve sâlifü'z-zikr karye-i ... defter-icmâl ve mufassalda başka olduğun bi'l-fi'îl defter emîni Seyyîd Halîl Serîf dâme mecdühü 'arz etmeğın defter emîni 'arzu mûcibince 'arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb

31. Hüküm

Bosna vâlisine ve Foça kâdîsına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'da vâki' Hersek sancağı birkaç seneden berü ilhâken tevcîh olunmakdan nâşî livâ-i mezbûre tarafların nasb olunan müstelzimlerden ...birkaç def'a tebdîl ve tahrîr olduğun Foça kazâsı fukarâsından mugâyir-i şurût-ı haverîye ve hilâf-ı şer'-i şerîf ikrâmîye nâmıyla yüz ikişer gurus azh ve fukarâya gadr etmeleriyle ber-muktezâ-yı kazâ-i cedîd bâ-fermân-ı 'âlî vâlî ve sancak mutasarrıflarına ta'yîn ve tahsîs kılınan hazerîyeyi edâ etdiklerin müstelzimler tarafından hilâf-ı şer'-ve mugâyir-i şurût hazerîye ikrâm mütâlebesiyle kazâ-i mezbûr ahâlîleri cevri ve ta'addî olunmayub ol vechile zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana hitâben emri şerîfim verilmek ricâsına iltimâs etmeleriyle şurût-ı hazerîye mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1155

32. Hüküm

Bosna vâlîsi ve Mostâr kâdîsına hüküm

Kazâ-i mezbûr sükkânından Hüseyin Çavuş zîde kadrühü gelüb Ahmed nâm kimesne yine kazâ-i mezbûra tâbi' İstodence nâm karyede vâki' harâbe müşrif yerler dahi mülk dükkânında mutasarrıf olduğun hissesini şu kadar akçe ile 'adedi ma'lûm olmayub müşârünileyh ... bundan akdem buna bey' ve teslim ve kabz ve semen edüb ... bunun mülk-i müşterâsı olan hissesine şer'en ... etmeleriyle dahl olunmak icâb etmez iken mütegalibeden Hüseyin Ağa ve demekle ma'rûf

kimesne ... mezbûrda hissem vardır deyü hevâsına tâbi‘ sâbıkâ Mostar...bivech... müdâhele ve gadr sevdâsında olduğu ve bu bâbda şeyhü'l-islâmdan bunun yedine fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb fetvâ-yı şerîfesi mücebince ‘amel olunub mezkûr Hüseyin’in hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i fetvâ-yı şerîfe zâhir olan müdâhele ve ta‘addîsi men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğün şer‘le men‘ olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1155

33. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlîsi sadr-ı a‘zam-ı sâbık vezîr Mehmed Pâşâ’ya ve Nüvesin ve ... kâdîlarına hüküm ki

İbrâhîm ve Bayram gelüb Hersek sancağında Koçan nâhîyesinde ... karye ve gayrıdan üç bin sekiz yüz yirmi beş akçe tîmâr berât-ı şerîfimle mutasarrıf babaları Hamza veled-i Dervîş fevt olmağla tîmâr-ı mezbûr vâlî-i sâbık tarafından bunlara tevcîh ve ber vech-i iştirâk mîr-i mîrân tezkiresi mutasarrıflar olunub tîmâr-ı mezbûr mülhakâtından Nüvesin nâhîyesine tâbi‘ altı yüz akçe yazusu olan çiftliği ...yüz akçe yazu ile yaylak ... der tasarruf-ı ... deyü defter-i hâkânîde mukayyed çiftliği ... âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken ... nâm karye ve gayrıdan gedik tîmâra mutasarrıf Blâgây kal‘esi müstahfizları çiftlik-i mezbûr bizim tîmârımız olan ... karyesinde değildir yine nâhîye-i mezbûra tâbi‘ Ulaha karyesi toprağındadır deyü hilâf-ı defter ve ta‘addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb defter-i hâkânî mücibince ‘amel olunub mugâyir-i defter-i hâkânî ol vechile olan ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Nüvesin nâhîyesine tâbi‘ çiftlik-i Karabâyezîd der karye-i ... tâbi‘-i ... Karabâyezîd ... der yed-i Mustafâ ve Ca‘fer Ağa ber vech-i maktû‘ iki yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde çiftlik-i Karabâyezîd der kurb-i ... tâbi‘-i Nüvesin deyü iki yüz ... yaylak ...der tasarruf...tâbi‘-i mezbûr deyü otuz akçe yazularıyla tahrîr ve Koçak nâhîyesinde ... nâm karye ... ve ma‘ gayruhâ birikdirilüb üç bin sekiz yüz yirmi beş akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen Hamza veled-i Dervîş’in tîmârı olub ve yine Novasin nâhîyesine tâbi‘ yirmi yedi nefer re‘âyâ ve kırk beş baştina ve bir zemîn ve iki mezra‘a ve iki çiftlik ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm yekûn ma‘ gayruhü sekiz bin üç yüz akçe yazusu olan ... nâm karye dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde tahrir ... tâbi‘-i Nüvesin deyü üç bin akçe yazusuyla

s. 13

tahrîr ve ma‘ gayruhâ birikdirilüb altı bin altı yüz akçe ber icmâl ve defter-i icmâlde karye-i Grâboniçe tâbi‘-i Nüvesin deyü bin akçe yazu ile tahrîr ve Blagay kal‘esi müstahfizânına mahsûs bir gedik ve bir def‘a dahi sekiz yüz akçe yazu ile tahrîr ve ma‘ gayruhâ birikdirilüb bin dört yüz yirmi akçe ve bir def‘a dahi üç yüz akçe yazu ile tahrîr ve anlar dahi kal‘e-i mezbûre

müstahfızânına mahsûs başka başka gedik tîmârlar olub ve yine Novasin nâhîyesine tâbi‘ olan üç ‘aded gedik tîmârlarolduğun ve iki defter dahi yedişer yüz ve bir def‘a ahi bin dört yüz akçe yazular ile tahrîr ve anlar dahi kal‘e-i mezbûr müstahfızânına mahsûs başka başka gedik tîmârlar olub ve yine Nüvesin nâhîyesine tâbi‘ on üç nefer re‘âyâ ve üç baştina ... Alî veled-i ... der yed-i Mustafâ Karabâyezîd ve baştinahâ-i sâire yirmi üç ve çiftlik...hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve çavdar yekûn ma‘ gayruhü iki bin dokuz yüz kırk beş akçe yazar karye-i ... dahi defter-i mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde karye ... tâbi‘-i Nevesin sekiz yüz elli beş akçe yazu ile tahrîr olduğu Blagay kal‘esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mûcibince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1155

34. Hüküm

Eyâlet-i Bosna’da ... kazâsı civârında vâki‘ mevlânâ kâdîsına hüküm

... kazâsı ahâlîsi gelüb hâlâkazâlarında sâkin kâdîları olan Alî nâm kâdî ziyâde tama‘kâr olmağla şeyh ‘akd-i nikâh yirmi akçe kâdîya ve beş akçe hademe için kânûn iken mezbûr ... ‘akd-i nikâh ve sâir mevâddan kânûn üzere ‘âid olanı almağa kanâ‘at etmeyüb hilâf-ı şer‘ ve kânûn bin yüz elli senesinde cebren küllî akçelerin ahz ve bunun emsâli zulüm ve ta‘addîsinin nihâyeti olmadığın bildirüb şer‘le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer‘ ve kânûn cebren aldığı akçelerin geri îcâb-ı hukûk istirdâd ve ... hilâf-ı şer‘ ve kânûn zâhir olan ta‘addîsin men‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1155

35. Hüküm

Srebrenice kâdîsına hüküm

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi südde-i sa‘âdetime adam ve ‘arz-ı hâl gönderüb kazâ-i mezbûrda vâki‘ Drin nehri üzerinde olan iskelelerden ... ve ... iskelelerinden kayıklar ile mürûr ve ‘ubûr eylediklerinden kânûn ve defter mûcibince resm-i keştilerin edâya râzîlar iken kapanına me‘mûr olan kanâ‘at etmeyüb kânûn ve defterden ziyâde talebiyle bunları ta‘cîz ve rencîde eyledikleri bildirilüb hilâf-ı kânûn defter zâhir olan ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn ve defter mûcibine ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1155

36. Hüküm

Bosna vâlisi vezîre ve Çelebipâzârı kâdisına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Rüstem nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden Çelebipâzârı kazâsına tâbi‘ ... nâm karyesinin mümtâz ve mu‘ayyen hudûdu dâhilinde kadîmden ‘öşr ve resmi tîmârı tarafından alına gelen üç kıt‘a tarlaların ‘öşr ve resmine dahl olunmak îcâb etmez iken erbâb-ı tîmâr karyelerinden civârında vâki‘ Bodloniçe nâm karyenin ber-vech iştirâk sipâhîleri olan Mehmed ve Mustafâ ve Ahmed çeri başı nâm sipâhîler zuhûr ve zikr olunan yerler bizim sâlifü’z-zikr tîmârımız karyesi toprağındandır deyü fuzûlî ‘öşr ve resmine müdâhele ve bundan akdem mahall-i nizâ‘ın üzerinde husemâ muvâcehelerinde terâfu‘-ı şer‘-i şerîf olduklarında zikr olunan ... karyesinin hudûdu ...nâm mevzi‘inin ufuğundan başka ve andan ...bayırıyla büyük ... ve andan İstodir bayırıyla ... ve andan ... bayırıyla ve İstote ... ile ... büyük kayalık ile ve küçük su ile ... Boyaniçe’nin altı yanında vâki‘ yol ile ... nâm kal‘e yerine ve andan bir yan ile ... tarla ile Laksek dağına andan yine ... müntehâ olan yerler mümtâz ve mu‘ayyen hudûdu dâhilinde olduğu nice sikât Müslimîn bîgaraz ve ehl-i vukûf ve ihtiyâr kimesnelerin ihtiyârlarıyla şer‘an sâbit ve mezbûrlar mu‘ârazadan men‘ ve kat‘-ı nizâ‘ ve fasl-ı husûmet birle kıbel-i şer‘den hüccet-i şer‘îye verilmiş iken mezbûrlar kadîm ve ol hüccet-i şer‘îyeye mugâyir müdâheleden hâlî olmadıkların bildirüb hüccet-i şer‘îye mûcibince ‘amel olunub mezbûrların ol vechile olan müdâheleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i hümâyûna ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak çün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1155

37. Hüküm

Sadr-ı esbak hâlâ Bosna vâlisi olan vezîrim Mehmed Pâşâ`ya ve Blene kâdisına hüküm ki

Dervîş Hasan Tuzlevî ‘arz-ı hâl edüb bundan akdem bin yüz elli senesinde sefere gidüb Özi muhârebesinde bikazâillahi te‘âlâ esîr düşmekle Blene kâdisına tâbi‘ Kurây nâm karye toprağına vâki‘ yedinde olan tapu temessükü mûcibince mutasarrıf olduğu yerleri karye-i mezbûreden ma‘lûmü’l-isim kimesneler peydâ eyledikleri sâhte temessük ile fuzûlî zabt ve zirâ‘at etmeleriyle bu dahi dört seneden sonra halâs olub geldikde merkûmlardan ol yerleri alub zabt ve merkûmların fuzûlî zabt eyledikleri senelerin noksân arâzîsi taleb eyledikde ba‘zıları hilâf-ı şer‘-i şerîfe vermekde ta‘allül ve ‘inâd ve muhâlefet ve gadr üzere oldukların ve ol bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîf mûcibince şer‘le görölüb merkûmların zimmetlerinde vech-i meşrûh üzere teveccüh eden hakkı tamâmen tahsîl ve aliverilüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i fetvâ-yı şerîfe ta‘allül ve nizâ‘ etdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer‘ ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1155

38. Hüküm

Sarâybosna kazâsı nâibine hüküm ki

Hâlâ akzâ-yı kudâtü'l-üslimîn Sarâybosna kâdîsı Mevlânâ Abdürrezzâk ... zîde fezâilihü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Bosna kazâsına 'askerîden mâ'adâ beledî umûr-ı kısmetine müte'allik mevâdd-ı mahsûsa Sarâybosna kâdîları taraflarından tahrîr oluna gelmekle mevlânâ-yı mûmâileyh bu def'a mürâfi' olan ba'zı mâdde-i mahsûsanın tahrîri için tarafından Mollâ Ahmed nâm kimesne ta'yîn ve yedine mürâsile verdiğin bildirüb mezbûrun tahrîr ve taksîmine sen ki nâib-i mûmâileyhsin tarafından ve taraf-ı âhirden müdâhele olunmamak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ etmek vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazıldı.

Fî Evâsıt-ı Receb

39. Hüküm

Sarâybosna nâibine hüküm ki

Medîne-i Sarâybosna'da sâkin debbâğ tâifeleri gelüb bunlar kazâ-i mezbûrda vâki' kassâb tâifelerinin zibh eyledikleri davarların derilerin kadîmden berü bunlar alub beylerinde tevzî' ve taksîm ve debbâğat edüb bunlar kifâyet mikdârı almadan âhir mahalle bey' oluna gelmiş değil iken kassâb tâifeleri hafiyen âhir kazâdan gelen tîmâr tâifelerine bey' edüb bunların kâr ve kesblerine noksân ... eylediğin bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûn ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1155

40. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Kostaniça ve ... kâdîsına hüküm ki

... kal'esinin fârisân-ı sâni ağası Alî zîde kadruhü ile karındaşları Osmân ve Mehmed nâm kimesneler gelüb Kostaniçe nâhiyesinde vâki' sûret-i defter-i hâkânîde mukayyed tapulu ve temessüklü zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i 'arza edâ edegeldikleri ma'lûmetü'l-hudûd yerlerine âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken eshâb-ı ağrâzdan ba'zîları defterde mukayyed değildir tapu temessükü ile size zabt etdirmeziz deyü hilâf-ı kânûn ve defter ve mugâyir-i temessük müdâhele eylediklerin bildirüb arâzî-i mezkûr yedlerinde olan sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî ve tapu temessükleri mücebince kemâkân kendülere zabt ve zirâ'at etdirilüb mezbûrların hilâf-ı kânûn ve defter mugâyir-i temessük zâhir olanmüdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1155

41. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zâm olub hâlâ Bosna vâlisine İzvornîk ve mülhakâtından ve ... kâdîlarına

Sen ki Foça kâdîsı ve Memlihateyn kazâsı nâibi mevlânâ Derrvîş Ebû Bekir zîde fazluhü mektûb gönderüb İzvornîk sancağında Memlihateyn kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on iki bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan erbâb-ı tîmârdan Mustafâ nâm sipâhî meclis-i şer'e varub tîmârının baş kalemi olan sâlifü'z-zikr ... ma' zemîn zirâ'atgân re'âyâsı karye-i mezbûrda deyü defter-i hâkânîde mukayed karyesinin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmden 'öşr ve resmi tîmârı tarafından alına gelen ma'lûmetü'l-hudûd tîmârın 'öşr ve resmine âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken İzvornîk nâhîyesinde ...nâm karye ve gayrıdan bin altı üz elli akçe tîmâra mutasarrıf Murâd bin Abdullah nâm sipâhî ol berâtle tîmârım karyesi arâzîsindedir deyü iddi'â ve merkûmun vekîl-i şer'îsi ... Ahmed nâm sipâhî ile murâfî-i şer' olduklarında mezkûr Mustafâ sipâhînin tîmârı karyesinin hudûd-ı kadîmesi ... bayırı tepesinden diğr aşağı bayır ... arkuru yola varınca oradan doğru 'araba yoluyla ... suyuna müntehî ve hudûd-ı mezkûr dâhilinde olan yerler ... karyesinin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde ve doksan seneden mütecâviz 'öşr ve resmi mezkûr Mustafâ'nın selefleri ve kendüsü ahz ve kabz ede geldiklerin vukûfu olan ... ve ihtiyâr ve bîgaraz kimesneler şehâdet etmeleriyle meşhûr ve mütevâtir ve ihtiyâr ve şöretleriyle şer'an sâbit ve kıbel-i şer'den hücut-i şer'îye verilmiş iken sipâhî-i mezkûr hevâsına tâbî ... meşhûr ve mütevâtirin hilâfına bir tarikle peydâ eylediği hüccet ile merkûm Mustafâ sipâhînin tîmârı karyesinin gâyet münbit ve mahsûldâr olan tîmârının 'öşr ve resmini tegallûben ahz ve kabz ve gadr sevâsında olduğunu haber vermeleriyle hilâf-ı şer'-i şerîfe ve kadîmemgâyir ol vechile ta'addîsi men' ve def' ve kadîmîsi üzere müşterekleriyle mezkûr Mustafâ sipâhîye zabt ve 'öşr ve resmi ahz ve kabz etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına vâkî' hâli bi'l-iltimâs 'arz ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbî' on yedi nefer re'âyâ ve otuz beş baştina ve bir zemîn ve seksen üç nefer küberân ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve ispenç ve kendüm ve mahsûl-i samanhâ gayr-ı ez cizye ... ve ağnâm yekûn ma' gayrühü on ik bin akçe yazusu olan karye-i ... ma' zemîn zirâ'atgân re'âyâsı karye-i mezbûr...deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ... ma' mezra'a... tâbî'... mezra'a melhûz deyü on iki bin yazu ile tahrîr ve ma' gayruhâ birikdirilüb yirmi dört bin dokuz yüz akçe ze'âmet ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun on iki bin dört yüz elli akçesi merkûm Mustafâ'nın tîmârı bâkîsi müştereki kaydında ve İzvornîk nâhîyesinde vakf-ı merkûm Bahşî Bey kal'e-i İzvornîk'de olan zâviyesine vakfdır deyü yazıldığı mahalden İzvornîk nâhîyesinden neferât ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve 'öşr-i hubûbât ve gayruhü ve mahsûl-i bâğçe ...yekûn ma' gayruhü bin üç yüz elli akçe yazusu olan karye-i ...nâm karye dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve vakf-ı mezbûr mülhakâtından iki ve müteveffâ-yı mezbûr Bahşî Bey Drin nâm nehirden binâ eylediği köprü be kârbânsarây muhafazası için köprü kurbünde vakıf bâğçesi ve bir mikdâr yeri olub köprü ve kârbânsarây hıfz edenler mahsûlüne mutasarrıf olmak üzere şart ve ta'yîn ve seksen

seneden mütecâviz zâvîyenin ve kırk seneden mütecâviz köprü ve kârbânsarâyın eser-i binâsı kalmayub ve zâvîye vakfı olan karye-i merkûm ile köprü ile kârbânsarây muhâfazasına ta'yîn olunan bâğçe ve arâzinin mahsûlüne kâh ... ve kâh mütegalibeden ba'zı kimesneler fuzûlî müdâhele ve mütegaliben zabt etmeleriyle zikr olunan bâğçe ve arâzî yazu-yı mezkûruyla eşkinci kılıç îmar olub mezkûr Murâd'ın babası Abdullah'a tevcîh olunmak için defter-i hâkânîde olan mahalli tevkî'i kalemiyle kırkûç senesi saferinin on sekizinci gününde tasmîm ve tevcîh ve merkûm Abdullah'ın kasr-ı yedinde dahi oğlu merkûm Murâd'a kırk yedi senesinde teveccüh ve ... 'an vakf Bahşî Bey deyü bin altı yüz elli akçe tîmâr-ı mezbûr hâlâ berât-ı şerîfimle merûm Murâd veled-i Abdullah'ın üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed oldukda defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazıldı.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1155

Sâbık vezîr

s. 15

42. Hüküm

Bosna vâlîsine Trâvnîk kâdîsına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'nın çavuşlar kethüdâsı El-Hâc Mehmed gelüb bu kendü hâlinde olub cânib-i mîrîye deyni ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve ta'addîsi yoğiken ba'zı eshâb-ı igrâzın ifk-i iftirâsına mukaddemâ eyâlet-i Bosna'da mutasarrıf olduğu emlak ve 'akârâtı bâ-fermân-ı 'âlî cânib-i mîrîden fûrûht olunub ba'de istirhâm ve istid'â eyledikde fûrûht olunan emlak ve 'akârâtı kendüye istirhâm olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnumla mu'anven emr-i şerîfim sâdır olmuş iken tarla ve ... vâki' bu kendü mâlıyla binâ eylediği nısf hamâm hissesini sâbıkâ çavuşlar kethüdâsı Sâlih Ağa demekle ma'rûf kimesne tegallüben zabt eyledikten sonra fevt olub veresei yedlerinde geldikde mevtin mülkünü hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i âlî ve vakf küllî gadr etmeleriyle bundan akdem yedlerine verilen buyuruldu mücebince Trâvnîk kâdîsı huzûrunda mübâşir ma'rifetiyle murâfî-i şer' olunduklarında zikr olunan nısf hamâm mûmâileyh Mehmed'in kendü mâlıyla binâ eylediği mülk su sarnıcı olub hâlâ zabtında idüğün ba'zı müslimînden el-Hâc Ebû Bekir ve Hâcî Ömer ve Hâcî Mustafâ İsmâ'îl nâm kimesneler 'alâ tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mülk su sarnıcı olduğu şer'en zâhir ve nümâyân bulunduğu Trâvnîk kâdîsı Mevlânâ İbrâhîm zîde fazlühü i'lâm ve i'lâmı mücebince 'amel olunmak bâbında Bosna vâlîsine sâbık vezîr Mehmed Pâşâ tarafından buyuruldu verilmiş iken ahâlî-i mahalleden ba'zı kimesneler zikr olunan nısf hamâm hissesi için müteveffâ-yı mezkûr Sâlih'in veresei vakf etmiş idi deyü bivech-i şer'î dahl ve ta'aruz ve bunun zabtına mûmâna'at eyledikleri ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfeleri olduğun bildirüb mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî ve fetvâ-yı şerîfe ve i'lâm-ı şerîfe mücebince hamâm-ı mezbûrdan hissesi kendüye zabt etdirilüb hilâf-ı emr-i 'âlî ve i'lâm-i şer'î ve fetvâ-yı şerîfe bir ferde ta'allül ve nizâ' etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden dîvân-ı hümâyûnumda kuyûd-ı

ahkâma mürâca‘at olundukda ... kapudânı Ahmed ve çavuşlar kethüdâsı Mehmed ve Tuzla palankası kapudânı ve ... Mehmed demekle ma‘rûf kimesmelerin hilâf-ı şer‘ furûht olunan emvâl ve eşyâdan emlâk ve arâzileri her ne ise iştirâ edenlerden tamâmen geriye redd ve kemâ fi’l-evveli kendi taraflarından zabt etdirilmek için kırk üç senesine baş defterden i‘lâmıyla hatt-ı hümâyûn-ı şevketmâkrûnumla mu‘aven emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim ve yedinde olan i‘lâm-ı şer‘î mücebince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

43. Hüküm

Bosna vâlîsi vezîre sâbîkâ Trâvnik ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ nâm sipâhî gelüb Semendire sancağında ... nâhîyesinde berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden ... nâm karyesi toprağında vâki‘ otlak yerlerine zamânında hâricinden koyunlarıyla varub durub otundan ve suyundan intifâ‘ edüb ‘öşr ve resm gibi bir nesne vermeyenlerden ve kânûn üzere olan resmlerin taleb eylediğın Travnîk kazâsı sâkinlerinden Aleks veled-i Nikol ve Petro veled-i Mîhâl ve nâm zimmîler birbirleriyle yekdil ve otlak çift vermediklerinden mâ‘adâ bin yüz elli dört senesinde bunun üzerine hücum ve hilâf-ı şer‘-i şerîf ağzına beş altı darb ve dokuz dişini ... edüb küllî gadr ve ta‘addî eyledikleri ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık ... fetvâ-yı şerîf verildiğın bildirüb mücibince şer‘le görülüb dişlerinin lâzım gelen diyetini tamâmen tahsîl ve aliverilüb edâsı ve ihkâk-ı hakk olmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden fetvâ-yı şerîfesi mücibince şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

44. Hüküm

Sâbîkâ vezîr-i a‘zam olan hâlâ Bosna vâlîsi vezîr ve Banaluka kâzîsına hüküm

İbrâhîm zîde kadruhü gelüb Banaluka kazâsına tâbi‘... mukâta‘ası karyelerinden ... karyesinde ... mahallesi toprağında vâki‘ma‘lümü’l-hudûd üç buçuk baştına yerleri bundan akdem binyüzelli senesinde mülhaka topraklarında bu sâhib-i arz kânûn üzere olub yedine verilen temessük mücibince zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr ve resmine ... ahz edüb bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken ol baştına ber-müceb... bir buçuk baştına yerlerinde mutasarrıf olan Ömer Bey demekle ma‘rûf kimesne mütegalibeden olmağla kendi yerlerine kanâ‘at etmeyüb hevâsına tâbi‘ ehl-i ‘örf tâifesine istinâden bunun tasarrufunda baştına yerlerinin hudûdunu tecâvüz... hilâf-ı kânûn ...ve buna gadr eylediğın bildirüb sen ki mevlânâ-yı mûmâileyhsin husûs-ı mezbûru mahall-i nizâ‘ üzerinde şer‘le görüb vukûf olan ba‘zı kimesnelere tafahhus ve mezkûrun füzûlî zabt eylediği baştına yerleri alınırlub ve mezbûra hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i temessük zâhir olan müdâhele ve ta‘addîsi men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

45. Hüküm

Sâbık vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Prebol kâdisına hüküm ki

Sâhibe nâm hatun gelüb kazâ-i mezbûra tâbi‘... nâm karye sâkinelerinden iken vâlidesi nâm hatun yine karye-i mezbûrda sâkine hemşiresi ile er karındaşlarından intikâl eden emvâl ve eşyâ ve sâir mülk çiftlik emlak bilâ ... ber vech-i iştirâk zabt ve tasarrufunda iken vâlidesi mezbûre müteveffîye olmağla hissesi irsen şer‘le buna intikâl etmekle vâlidesinin hemşiresi mezbûre hatun kendüsü hissesine kanâ‘at etmeyüb cümlesin fuzûlî zabt ve bu dahi vâlidesinden müntekil hisse-i şâyi‘asın taleb eylediğın hilâf-ı şer‘-i şerîf vermekde ta‘allül ve muhâlefet ve gadr sevâsında olduğun bildirüb şer‘le görölüb ‘alâ karzullahi te‘âlâ vâlidesi mezbûreden müntekil hisse-i şâyi‘asın alıverilüb edâ-yı ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ eylemek mahallinde şer‘le görölmeğ için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1155

46. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna valisi vezîre ve Hersek kâdisına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Sâlih nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğı tîmârı karyelerinden Hersek sancağında Sağur nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tîmârının bin yüz elli senesinde vâki‘ olan mahsûlâtı ve rûsûmâtı berâtı mücibince tahvîli târîhine düşüb dahl olunmak icâb etez iken kazâ-i mezbûrede sâkin âhirden nâm kimesne hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt ve gadr-ı küllî etdiğın bildirüb berât mücibince tahvîli târîhine düşen mahsûlât ve rûsûmâtı alıverilmek bâbında hükmi hümayûnum ricâ eylediğı ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

47. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi sadr-ı a‘zam-ı sâbık vezîr-i mükerrem pâşâyâ ve Mostâr ve ... kâdîlarına hüküm

Mostâr kazâsı sâkinlerinden El-Hâc İbrâhîm nâm kimesne gelüb kazâ-i mezbûra tâbi‘ erbâb-ı tîmâr karyelerinden ... nâm karye toprağına hîn-i tahrîrde karye-i mezbûre sipâhîlerine resm-i filorî hâsıl yazılmış kadîmî üç kıt‘a re‘âyâ baştinalara ... nâm kimesne ile ber-vech-i iştirâk ve beher sene zabt ve zirâ‘at icâb eden resm-i florîsin karye-i mezbûre sipâhîlerine edâ edüb anın müştereki mezbûr zikr olunan baştına yerlerinden hissesini zabta kanâ‘at etmeyüb ziyâde tecâvüz ve kâbil-i taksîm ol mikdâr mesn ve ihtiyâr ve bîgaraz kimesneler ile herkesin hissesi sâhib-i arz ma‘rifetiyle

ve hisseleri ta'yîn olunmuş iken mezkûr yine kâni' olmayub hilâf-ı kânûn bunun hissesine dahl ve ta'addîden hâlî olmamağın bildirüb bâbında kânûn üzere hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

48. Hüküm

Bosna vâlisine ve Çelebipâzârı kâdisına hüküm

Oriçe kal'esi kapudânı Mehmed gelüb Bosna sancağında ve kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' ... karyelerinde çiftlik ...ve...nâm mahalde ... demekle ma'rûf yaylak ma'lûmetü'l-hudûd çayırklar sâhib-i arâzî temessükle mutasarrıf ve ebâ 'an cedd yaylak-ı mezbûrda yaylayub otundan ve suyundan intifâ' ve çayırkların dahi ... 'öşrûn edâ eder iken Bolahaniç nâm karye sâkinlerinden Ahmed beşe demekle ma'rûf kimesne hevâsına tâbi' ... ve fuzûlî zabt ... kânûn üzere 'amel olunub mugâyir-i kânûn ta'addî etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

49. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'za olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Kilîs sancağında vâki'... kâdisına hüküm ki

Tîmâr karyelerinden kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi'... nâm karyelerin re'âyâları gelüb bunların karyelerinde defter-i hâkânîde resm-i filorî karye-i mezbûre sipâhîlerine hâsıl kayd olunmağla bunlar dahi karyeleri toprağında tasarruflarında olan yerleriin resm-i florîlerin ber-mûceb defter-i hâkânî karyelerinin sipâhîlerine varub kusûrları yoğiken sipâhîleri olan Mustafâ ve Hasan ve Yûsuf nâm sipâhîler kanâ'at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî ziyâde talebiyle ve rencîde ve perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is oldukların ve bu bâbda şeyhü'l-islâmıdan fetvâ-yı şerîfeleri olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfeleri defter-i hâkânî mûcibince resm-i florîlerin verdiklerinden sonra hilâf-ı defter-i hâkânî ziyâde talebiyle ta'addî ve rencîde etdirilmeyüb ol vechile ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ...nâhîyesine tâbi' karye-i Berez de baştına altı mahsul ... ve nısf bâd-ı hevâ ve resm-i guruş ... tapu-yı zemîn ve hâne elli yekûn ma' gayruhâ bin iki yüz elli sekiz akçe ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' karye-i ... baştına on altı âsiyâb yer ve mahsul ...bâd-ı hevâ ve resm-i guruşve tapu-yı zemîn ve hâne on altı yekûn ma' gayruhü üç bin dokuz yüz doksan yedi akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde sâlifü'z-zikr karye-i ... tâbi'-i resm-i filorî ve ...ve bâd-ı hevâ ve resm-i guruş deyü yazu mezkûresini ve karye-i ... ve yaylak-ı ... resm-i florî ve gayruhü deyü evâmir-i yazu-yı mezkûresini tahrîr ve ... nâhîyesine tâbi' ... karye ve ma'

gayruhü birikdirilüb yedi bin dört yüz elli beş akçe yekûnundan altı bin iki yüz akçesi ifrâz ve beş yüz bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin sekiz yüz yirmi sekiz akçesi sâlifü'l-beyân Selân nâm karye ve gayrıdan dört bin yüz on sekiz akçe tîmâra ber vech-i iştirâk mutasarrıf ve Mustafâ ve Hasan ve Yûsuf veledân-ı İbrâhîm'in tîmârları aklâmı bâkîsi kaydında olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

50. Hüküm

... ve kâdîlarına hüküm ki

Zu'amâdan Mustafâ veled-i Ahmed zîde kadruhü gelüb Hersek sancağında ... nâhîyesinde on iki bin iki yüz akçe yazar...nâm karye defter-i icmâlde ma' gayruhü birikdirilüb otuz iki bin yüz seksen beş akçe ze'âmet bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi beş bin iki yüz seksen beş akçesi hâlâ bunun berât-ı şerîfimle üzeerinde bâkîsi müştereki kaydında olub zikr olunan ... karyesi icmâline dâhil Murâd Bey rûsûm-ı serbestiyesine âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken mîr-i mîrân ve mîrlivâ ve sâir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından hilâf-ı kânûn ve defter ve ze'âmeti mahsûlüne gadr olduğu bildirüb ze'âmet-i mezbûr karyeleri ber-mâuceb defter-i hâkânî müşterekiyle buna zabt ve vâki' olan rûsûm-ı serbestiye ve sâir mahsûlden ahz ve kabz etdirilmemek bâbında hükmi hümayûnum ricâ elyediği ecilden defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn-ı defter-i icmâle mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed olunmaz defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1155

s. 17

51. Hüküm

Bosna vâlîsi vezîre ve eyâlet-i Bosna'da vâki' ... kâdîsına hüküm

Ahmed nâm kimesne gelüb Bosna sancağında ve kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' erbâb-ı tîmâr karyelerinden ... nâm karye toprağında sekiz 'aded re'âyâları ... bir çiftlik yer karye-i mezbûre hâsılı elli ... olunan baştina ve çiftliğe ... sâhib-i arz temessükle mutasarrıf olmayub... zabta mûmâna'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb tapu ve temessüklü çiftlik ve baştina berâtına âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken ... kal'esi tevâbi'inden ve ve dahi ba'zıları bunun tapu ve temessüklü yerlerine fuzûlî müdâhele ve ta'addî eylediklerin bildirüb tapulu ve temessüklü yerleri yedinde olan sâhib-i arz mücebince kendüye zabt etdirüb mezkûrların hilâf-ı kânûn ve sâhib-i arz temessüküne mugâyir ol vechile olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emri şerîfim ricâ emri şerîfim verilmek ricâdefterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter mücebince ... olundukda ...nâhîyesine tâbi' üç yüz re'âyâ ve sekiz

‘aded baştına ve bir çiftlik ve hâsılı tahtında nim ... ve ispençe ve kendüm yekûn ma‘ gayruhâ bin akçe yazusu olan ...nâm karye defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve erbâb-ı tîmâr karyelerinden olduğu mastûr ve mukayyed olmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa‘bân sene 1155

52. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Gölhisâr kâdîsına hüküm

Erbâb-ı tîmâr karyelerinden kazâ-i mezbûrâ tâbi‘ Eşnar nâm karyeden ... ve ... ve ... nâm kimesneler gelüb bunların karye-i mezbûr toprağında tasarruflarında olan yerlerinden... kayd olunmağla zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden ‘öşre mu‘âdil maktû‘un sipâhîleri tarafına edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken hâlâ sipâhîleri olan ... nâm sipâhî ‘öşre mu‘âdil maktû‘ların almağa kanâ‘at etmeyüb hilâf-ı kânûn ve defter ‘öşr talebiyle ta‘addî ve rencîdeden hâlî olmadığın ve fetvâ-yı şerîfeleri olduğun bildirüb men‘ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden ve kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa‘bân sene 1155

53. Hüküm

Bosna vâlîsi vezîr-i a‘zam-ı sâbık vezîr Mehmed Pâşâ‘ya hüküm

... eyâletinin zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr kal‘e ve palanka dizdârı ve müstahfızân neferâtı ‘arz-ı hâl ile Bosna sancağında ... ve gayrı nâhîyelerde isimleri defter-i ‘atîke mutâbık tîmâr ve ze‘âmet kurâsının yazuları bir yük doksan bin akçeye ve isimleri defter-i ‘atîke mutâbık olmayub lâkin hîn-i tahrîrde ze‘âmet ve tîmâr olmak üzere ihbâr olunan kurâ ve ... yazuları dahi iki yük yetmiş altı bin yedi yüz elli akçeye ve İzvornîk sancağında Böğürdelen ve gayrı nâhîyelerde isimleri defter-i ‘atîke mutâbık tîmâr ve ze‘âmet kurâsının yazuları bir yük on altı bin dört yüz akçeye ve isimleri defter-i ‘atîke mutâbık olmayub hîn-i tahrîrde ze‘âmet ve tîmâr olmak üzere ihtiyâr olunan kurâ ve mezâri‘le yazuları dahi on yük dokuz bin otuz akçeye bâliğ ve el-hâzihi Bosna ve İzvornîk sancaklarının tahrîr-i cedîdleri küllî olmayub birer mikdâr mahallerden ‘ibâret olmağla Semendire sancağı misillü müceddeden icmâl bağlanmağa tahammülü olmamağla yine icmâl-i kadîmlerine ircâ‘ları münâsib görülüb lâkin meşkûk tahrîr olunan mahallerin kangı icmâlê tâbi‘ oldukları ma‘lûm olmamaktan nâşî eshâb-ı ze‘âmet ve tîmârdan sâhib-i ...leri olur ise vâlî ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘ ve sancaklusu ma‘rifetiyle görülüb şer‘en ve kânûnen isbâta kâdir oldukları sûretde ze‘âmet ve tîmârlarına ilhâk olunmak için keyfiyet-i subûtları dersa‘âdetime ‘arz ve i‘lâ olunmak üzere baş defterdârım i‘lâmıyla binyüzellidört senesi ramazânının on dördüncü gününde sâdır olan fermân-ı ‘âlî defterhâne-i ‘âmiremde kayd ve hıfz olunmuş iken ba‘zıları tama‘-ı hâma teb‘îyet ve tahrîr-i cedîdin yazusuyla beher tîmârın ikişer üçer kayd ve ol vechile bunlara gadr olunduğun

bildirüb mukaddemâ sâdır olan defter-i hâkânîye kayd olunan fermân-ı ‘âli mûcibince keyfîyet der-i devlet-medârıma ‘arz ve i‘lâm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan kuyûdâta mürâca‘at olundukda vech-i eşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın deftr-i hâkânî mûcebine ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa‘bân

54. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Mostâr ve kâdîlarına hüküm

Üsküb’de vâki‘ müteveffâ Mustafâ Pâşâ evkâfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan Murtazâ zîde kadruhü gelüb Hersek sancağında Mostâr nâhiyesinde Müslümân Viyegoriçe ki Mustafâ Pâşâ çiftliği demekle meşhûr [der nefer] doksan doksan[tekrar] nefer müslim Goriçe nâm karye ki Mustafâ Pâşâ çiftliği demekle meşhûr çiftlikde sâkin ve mütemekkinlerdir mâdâm ki deryâya varınca lâzım ve ... olacak yerlerde kûl... bekleyüb ve hâssa kayıklar deryâya çıkmalı oldukda hizmetde bulunub hizmetlerinde kusûrları olmaya resm-i florî bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şâkâdan emîn olduklarından ellerinde emr-i şerîf olmağın ber karâr sâbık mukayyed kılınub defter-i cedîd-i hâkânîye kayd olanları ve yine ... nâhiyesinde çiftlik-i müteveffâ Mustafâ Pâşâ ki Goriçe demekle ma‘rûf mezra‘a ki vakfdır ve mezra‘a-i mezbûre hudûdunda hüccetleride ve vakıfnâmelerinde mastûr ve mukayyed olan ... ve ...ve ... nâm adalar ki ... ve dalyanlarıyla ve balıkhâneleriyle ve bi’l-cümle deryâya varınca adalar ve ... ve dalyanların ve mer‘î ile mezâri‘ berkarâr-ı sâbık vakf için defter-i cedîd-i hâkânîye kayd olunub hâsıl bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve çiftlik-i mezbûrun defter-i hâkânî ve hüccet-i şer‘îyede mezkûr hudûdu dâhilinde olan yerlerin cânib-i vakfa ‘âid olan mahsûl ve rûsûmuna âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken ecânibden ba‘zı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkânî vakfa ‘âid olan mahsûl ve rûsûmuna müdâhele ve ta‘addî ve mahsûl-i vakfa gadr olduğu bildirüb çiftlik-i mezbûr hudûdu dâhilinde olan arâzî ve dalyanlar ber-mûceb defter-i hâkânî taraf ve vakfdan zabt ve mahsûl rûsûmu kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz etdirilüb bir dürlü dahl ve ta‘arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa‘bân sene 1155

55. Hüküm

Mostâr kâdîlarına hüküm

Mostâr sâkinlerinden Murâd nâm kimesne gelüb Mostâr kazâsı mahallâtından Fîrûz Ağa mahallesi sükkânından iken bundan akdem bin yüz ellisenesinde fevt olan liebeveyn er karındaşı Hamza Ağa demekle ma'rûf kimesnenin sağîre kızı Hadîce nâm sağîreyi bihakkın ...vâlidese nâm hatun ... ecnebîden Ahmed nâm kimesneye tezvîc edüb hâssâ-i ... olmayub ... olduğundan mezbûreden sağîre-i mezbûreyi taleb ve almak istediğın mezbûr zevci mezkûr Ahmed ile yekdil ve yekcihet ve bezl-i irtişâ ile hilâf-ı şer'-i şerîf ile peydâ eyledikleri nafaka hücceti ile bundan nafaka iddî'â ve murâfa'-i şerîf olduklarında sağîre-i mezbûrenin...mâl itlâk olunur bir nesnesi olmadığından mezkûrların ol vechile zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' sağîre-i mezbûre ... hüküm birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye verilmiş iken mezkûrlar hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer'îyeye vermekde ta'allül ve muhâlefet üzere oldukların ve şeyhü'l-islâmıdan fetvâ-yı şerîfe olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'îyeleri mücebince şer'le görölüb alıverilmek bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ etmeğın şer'le görölmeğ için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa'bân sene 1155

56. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve Çelebipâzârı ve kâdîlarına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ nân sipâhî gelüb Bosna sancağında Çelebipâzârı kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesine tâbî' ...nâm karye ve gayrıdan beş bin dokuz yüz doksan dokuz ber vech tekmîl altı bin akçe tîmâra babası Süleymân fevtinden bu sene terekesiyle mutasarrıf olub yine nâhîye-i mezbûra tâbî' çiftlik ... nâm cebelde ... nâm mahalde ... nâm ve yeridir deyü defter-i hâkânîde mukayyed çiftlik müstakilen tîmâr-ı mezbûr mülhakâtından ve hâsılı tahtında 'anı'l ... ve resm-i çift ve 'öşr-i keten tîmâr-ı mezbûra hâsıl kabûl olunub âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez ve ... kazâsı sâkinlerinden mütegalîbeden Yahyâ Ağa demekle ma'rûf ve karındaşları birbirleriyle yekdil ve hilâf-ı defter-i hâkânî çiftlik-i mezbûrun mahsûl ve rûsûmuna fuzûlî müdâhele ve şâhid-zor ikâmeti ve hevâsına tâbî' nâibe istinâden [ile] gadr murâd eylediğın bildirüb defter-i hâkânî mücibince 'amel olunmak mugâyir-i defter-i hâkânî âhirden olan mezkûrun ol vechile olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbî' Dâvûd bin Hasan zâviye nâm cebelde ... nâm mahalde ... nâm...hâsılı 'anı'-i...ve resm-i çift ve 'öşr-i keten ve gayruhü iki yüz elli akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ... nâhîyesinde ... ve ma' gayruhâ birikdirilüb beş bin dokuz yüz doksan dokuz akçe bir icmâl mezbûr tamâmen ber vech-i tekmîl altı bin akçelik olmak üzere berâtle üzerinde olduğ mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa'bân sene 1155

57. Hüküm

Sâbıkâ Bosna vâlisi vezîr Yeğîn Meymed Pâşâ'ya ve Taşlıca ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Murâd nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan altı bin akçe tîmâra ve bunun ecdâdı dirliği ve berât-ı şerîfimle üzerinde ve tîmâra bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken âhirden Ahmed zuhûr ve şirrete sâlik ve bundan akdem tîmâr-ı mezbûra müdâhele ve mezbûr Murâd'ın hasmı merkûm Ahmed'in bir dürlü 'alâkası ve ocaklığı olmadığını sancaklusundan mesn ve ihtiyârlarının şehâdetleriyle nümâyân ve destûr-ı mükerrrem Alî Pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühühnün bundan akdem Bosna vâlîliği esnâsında merkûm Murâd'a tekere ve mûcibince Âsitâne-i sa'âdetimden? dahi berât olunmuş iken mezbûr Ahmed kanâ'at etmeyüb çavuşlar kethüdâsına istinâden tekrâr Bosna tarafından tezkere ve gadr murâd ve tîmâr-ı mezbûr merkûm Murâd'ın üzerinde olduğun bi'l-fi'il reisü'l-küttâb Mehmed Râğîb dâme mecdihü i'lâm etmeğîn mûcibince tîmâr-ı mezbûr elli beş senesi rebî'u'l-âhirinin yedinci gününde merkûm Murâd'a îfâ ve mukarrer ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğun bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berât-ı şerîfim mûcibince kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûmu kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz etdirilüb bunun berâtı mûcibince tahvîli târîhine düşen mahsûl ve rüsûmundan mezkûrun tegallüben ahz ve kabz eylediği tahsîl ve tamâmen kendüye aliverilmek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûna mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr hâlâ berât-ı şerîfimle merkûm Murâd'ın üzerinde olduğun mastûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mûcebince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa'bân sene 1155

58. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîre ve Sarâybosna nâibine hüküm ki

Sarâybosna ahâlîleri 'arz-ı hâl eyleyüb medîne-i Sarây varoşunda bâlâda vâki' keferelerin kadîmî kiliseleri var iken mesfûrlar kanâ'at etmeyüb kadîme mugâyir müceddeden altını hafr ve dürlü dürlü kavî binâlar ihdâs edüb kal'e mânendi nesnelere binâ ve zer'-i fâsîdelerinden nâşî mahall-i şübhe ve bâ'is-i fesâd ... olduğun bildirüb sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetin ve ahâlî-i vilâyet ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le gereği gibi dikkat ve taharrî ederek keşf ve tahmîn-i sahîh ile tahmîn olunub vukû'u ve sıhhati üzere der-i devlet-medârıma 'arz ve i'lâm olunmak için size hitâben emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden ma'rifet-i şer'le keşf ve i'lâm olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım için azılmışdır.

Fî Evâil-i Şa'bân sene 1155

59. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak Yeğen Mehmed Pâşâ'ya ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Hüsrev nâm sipâhî gelüb ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan sekiz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tîmâr ve âhirlerin ref'lerinden yüzelliiki senesi zî'l-hiccesinin dördüncü gününde vâlî-i sâbık tarafından yük îfâ ve verilen tezkere mûcibince Âsitâne-i sa'âdetimde berât olunub ze'âmet ve tîmâr karyelerinden feth-i cedîdde vâki' ... tahrîr olunan kurâ ve mezârî'in sâhib olanları ...eyledikleri ... yine ze'âmet ve tîmârları karyelerine ilhâk 'arz olunmak üzere emr-i şerîfim sâdır eylemeğin tîmârî mülhakâtından Kostaniç nâhîyesinde ... mezra'asında defter-i mufassalda yüz doksan dokuz akçe yazusu ile tahrîr-i cedîd-i mufassalda yiri bin akçe yazuyla tahrîr olunub Bosna tarafından bir mâdde ... verilmeyüb mezkûra gadr olduğun bildirüb mezra'a-i mezbûra tahrîr-i cedîdi üzerine yirmi bin akçe yazusuyla tîmârî ze'âmet olmak üzere kendüye verilmesi için istid'â ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda menâzi'-i fihâ olan ...mezra'ası ... ma' mezra'a-i ... ve gayruhü deyü yüz doksan dokuz akçe yazu ile mukayyed ve mezkûr gedik tîmârî ... tahrîr-i mufassal-ı cedîdde karye ... deyü yirmi bin akçe yazu ile tahrîr olduğun ve Bosna ve İzvornîk sancaklarının tahrîr-i cedîdleri küllî almayub bir mikdâr mahallerden 'ibâret olmağla Semendire sancağı misillü müceddeden icmâl bağlanmağa ... olmağla yine icmâl-i kadîmlerine iddi'âcılarî münâsib görölüb lâkin ... tahrîr olunan mahallerin kangî icmâlê tâbî' oldukları ma'lûm olmamakdan nâşî vürûd-ı emr-i şerîfimden ilticâları tamâmına değin ba'zı kurâ ve mezârî' eshâbî ze'âmet ve tîmârdan sâhib-i ... olur ise Bosna vâlîler ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ve sancaklu ma'rifetleriyle şer'en ve kânûnen isbâta kâdir oldukları sûretde ze'âmet ve tîmârlarına ilhâkî 'arz olunmak üzere yüz elli dört ramâzânının on dördüncü günü baş defterdârım i'lâmı mûcibince olan defter bâ-fermân-ı 'âlî defter

s. 19

defterhâne-i 'âmiremde hıfz olduğun mastûr ve mukayyed ve mezkûrun kaydında olub iddi'â eylediği ... mezra'ası yüz doksan dokuz akçe yazularıyla mezra'a olmak ve feth-i cedîdde yirmi bin akçe yazu ile tahrîr olunan ... dahi kadîmî karye olmak üzere birbirlerinin yine müşâbeheti olub lâkin bu makûle meşkûken tahrîr olunan mahaller kangî ze'âmet ve tîmâra tâbî'dir mahallinde sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve sancaklu ma'rifetiyle isbâta kâdir oldukları hâlde icmâl-i kadîmlerine ilhâken îfâsî için 'arz olunmak üzere emr-i şerîfim sâdır olduğuna binâen bu husûs dahi vech-i meşrûh üzere mahallinde görölüb isbât eylediği hâlde 'arz ve i'lâm olunmak için emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'il reîsü'l-küttâb olan Mehmed Râgıb dâme mecdühi i'lâm etmeğin i'lâmı mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1155

60. Hüküm

Bosna kâdîsına İstarafan kâdîsına hüküm ki

İstânbûl'da ... mahallesi sâkinelerinden Hadîce nâm hatun gelüb mezbûrenin zevci Hâcî Mehmed'in vekîli hâlâ İstarafan zâbiti olan Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesnenin yüz kırk yedi senesinde üç ay va'desiyle ber-mûceb temessük karz verdiği altı yüz seksen guruş hakkını va'desi tamâmında göndermeyüb gadr murâd etmekle bundan akdem zevci merkûm Hâcî Mehmed'in vekîli ile murâfî-i şer'-i şerîf olunduklarında meblağ-ı merkûm deyni olunduğun ... ve ... iki ay mehir ile edâ-ya ta'ahhüd ve bin yüz elli senesi zî'l-ka'desinde i'lâm-ı şer'îye dahi verilüb meblağ-ı mezkûru kıbeli'l-edâ zevci merkûm Hâcî Mehmed fevt ve meblağ-ı merkûm müteveffâ-yı mezbûrun karındaşından hâsıl ve bundan müvellid oğlu Mûsâ ile mezbûreye intikâl ve oğlu mezbûr dahi müteveffîyen fevt olub anın dahi hissesi mezbûr Hadîce'ye intikâl etmiş iken zabt ve merkûm Mehmed meblağ-ı merkûmu bu ana değin göndermeyüb zimmetinde kalub ve bu dahi ol tarafa gitmek mümkün olduğundan vücûh ile makrûr olduğun bildirüb mahallinde şer'le görölüb şer'le sâbit olan hakkı tarafından vekîline ta'yîn olunan ma'âş mûcibince alıverilüb ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1155

61. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Foça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Sen ki Foça kadîsı Mevlânâ ... Mustafâ zîde fazluhüsün mektûb gönderüb Hersek sancağında erbâb-ı tîmârdan Sâlih ve Mustafâ ve diğêr Sâlih nâm sipâhîlerin tîmârları mülhakâtından Foça kazâsı muzâfâtından nâhîyesinde vâkî' nevâhînin ahâlîleri üzerlerine ve ... nâm yaylaklarda edâsı lâzım gelen 'avâriz ve imdâd-ı seferîye ve hazerîye ve sâir evâmir-i şerîfimle vâkî' tekâlifden mahallerine göre hisselerine düşeni Sokol nâhîyesi ahâlîleriyle tamâmen cem'ine me'mûr olanlara edâ edüb civârlarında vâkî' Harince kazâsı tâbî' ... danye karyesi toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında tekâlif olunmak îcâb eden emlâk ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle ta'addî olunmak îcâb etmez iken Verodine karyesi ahâlîsi zuhûr ve mücerred kendi tekâliflerin tahkîk için vâkî' olan tekâkîfden bizimle dahi hisse verin deyü hevâlarına tâbî' ... mukâta'ası zâbitine istinâden tekâlif mütâlebesiyle ta'addî ve rencîde etmeleriyle bundan akdem sipâhîleri mezkûrînin taraflarından müdâfa'a-i şer' olduklarında mezbûrların hilâf-ı kânûn tekâlif mütâlebesiyle zâhir olan ta'addîleri men' için cânib-i şer'den hüccet-i şer'îye dahi verilmiş iken mezbûrlar kâni' ve mündefî' olmayub hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye mûcibince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye tekâlif talebiyle ahâlî-i mezbûrun zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına vâkî' hâlî bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa‘bân sene 1155

62. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîr Yeğen Mehmed Pâşâ’ya ve ... kâdısına ve Sarây kazâsı nâibine hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Abdullah veled-i İsmâ‘îl nâm sipâhî gelüb Bosna sancağında Sarây nahîyesinde nefsi ... ve ... ve gayrıdan altı bin dokuz yüz otuz üç akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub yine livâ-i mezbûrda Veşom nahîyesinde otuz iki nefer re‘âyâ ve bir çiftlik ve hâsılı tahtında bennâk ve mücerred ve kendüm ve ‘öşr-i bostân ve giyâh ve keten ve kevâre ve ...ve ... ve meyve yekûn ma‘ gayruhü dört bin akçe yazar karye-i ... nâm yerlerdir deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde hisse-i ‘an karye-i ... tâbi‘-i ... deyü ve ... üç yüz akçe yazularıyla tahrîr ve Dobro nahîyesinde ve ... nâm-ı diğêr ... nâm karye ve ma‘ gayruhü birikdirilüb dört bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun dokuz yüz akçesi merkû Abdullah veled-i İsmâ‘îl’in tîmârı aklâmı bâkîsi müşterek kaydında ve dört bin akçesinden üç bin akçesi dahi ifrâz ve ma‘ gayruhâ birikdirilüb üç bin yüa akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûr dahi tamâmen ve ... nahîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan beş bin beş yüz akçe tîmâra mutasarrıf Mustafâ veled-i İsmâ‘îl’in kaydında ve dört bin akçe yazu-yı mezkûrunda bâkî kalan yedi yüz akçesi dahi ma‘ gayruhâ birikdirilüb bin üç yüz akçe bir icmâl-i mezbûr dahi tamâmen Selîm’in tîmârı iken merkûmân Selîm ve Mustafâ veled-i İsmâ‘îl karye-i mezbûrinin vâki‘ olan mahsûl ve rûsûmundan herkese berâtları yazularına göre hisselerine düşeni kânûn mûcibince ahz ve kabza kanâ‘at etmeyüb hilâf-ı kânûn ziyâdeye tecâvüz ve tîmâr mahsûlüne gadr olunduğın bildirüb ber-mûceb defter-i hâkânî müşterekiyle kendüye zabt ve vâki‘ olan mahsûl ve rûsûmunda berâtları yazularına göre ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı kânûn ve defter-i hâkânî ve berâtlarına mugâyir müştereklerin ziyâdeye tecâvüz ve bunun hissesine düşeni ahz ve dahl ve ta‘arruz etdirilmeyüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa‘bân sene 1155

63. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Taşlıca ve ... kâdîlarına hüküm ki

İstânbûl’da Alîpâşâ-yı Atîk’de Debbâğzâde mahallesi sâkinelerinden Hadîce nâm hatun gelüb mezbûrenin bin yüz elli senesinde vefât eden zevci Bosnevî Muhammed Ağa demekle ma‘rûf kimesnenin terekesi mezbûreye ... ve oğlu Mûsâ’ya ırs-ı şer‘le intikâl edüb ba‘de’l-feth oğlu mezkûr Mûsâ dahi fevt olmağla muhallefâtı irsen bunun münhasıre olub âhirden dahl olunmak icâb etmez iken Taşlıca kasabasından Muhammed Efendi demekle ma‘rûf kimesne ile Ömer nâm kimesne zuhûr ve birbirleriyle yekdil ve şirrete sülûk edüb merkûm Ömer zevcinin müteveffâ-yı

mezkûr Bosnevî Muhammed'in mûrisidir deyü mezkûr Muhammed tarafından vekâleten hevâsına tâbi' kimesneleri i'ânetiyle peydâ eyledikleri müzevvir hüccet ibrâzıyla bilâ sübût-ı şer' mezbûrenin bigayr-ı hakkın ve fuzûlî bin guruşun nükûd akçesiyle bir balgamî kabzalı hançer ve bıçağımı alub ziyâde gadr ve ... etmeleriyle bundan akdem mezbûre tarafından mektûb ve adamıyla taleb eylediğin mezkûrlar hilâf-ı şer'-i şerîfe ta'allül ve gadr sevdâsında oldukların ve tarafından nâm kimesneyi vekil eylediğin bildirüb şer'le görülüb merkûmların bigayr-ı hakkın aldıkları meblağ ve hançer ve bıçağı vekili mezbûra alıverilüb hilâf-ı şer'-i şerîfe ta'allül etdirilmeyüb icrâ-yı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1155

64. Hüküm

Bosna vâlisi vezîre ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Abdullah ve Ömer nâm sipâhîler südde-i sa'âdetime gelüb Bosna sancağında ve ... nâhiyesinde bulunan ... çiftlik Mustafâ bin Demir ...ve gayrıdan üç bin beş yüz doksan beş akçe tîmâr-ı merkûm ocaklıklar ve hak ... olduğun ihtiyârların şehâdet eyledikleri eyâlet-i Bosna'nın tîmâr defter-i kethüdâsı vekili Mehmed i'lâmıyla bin yüz elli senesi şevvâlinin on ikinci gününde vâli-i sâbık tarafından mezbûrân Abdullah ve Ömer'e îfâ ve verilen tezkere mücibince Âsitâne-i sa'âdetimden dahi berât etdirüb berevât-ı şerîfimle üzerlerinde ve bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken Bosna alaybeyisi Ahmed 'arzen Mehmed ile Ömer'e 'arz ve Bosna tarafından tezkere ve ... ref'lerinden tîmâr-ı mezbûrun nısfı Abdullah'a ve nısfı dahi merkûm Ömer'e işbu bin yüz elli beş senesi cemâziye'l-ülânın beşinci gününde îfâ ve mukarrer hâlâ başka başka berevât-ı şerîfimle üzerlerinde olmağla tîmârları karyelerinin yerlerinde olan berevât-ı şerîfimle müciblerince zabt ve kânûn üzere tahvîlleri târîhine düşen mahsûl ve rüsûmların ahz ve kabz edüb ol vechile tîmârlar mahsûlüne gadr olduğun bildirüb tîmâr-ı mezbûr yerlerinde olan berevât-ı şerîfim müciblerince kendülere zabt ve tahvîlleri târîhine düşen mahsûl ve rüsûmları ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâtlarına mugâyir ol vechile ta'allül ve nizâ' etdirilmeyüb zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûna mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr bir vech menâfi' merkûmân Abdullah ve Ömer'e ve târîh-i merkûmda îfâ ve tevcîh ve hâlâ başka başka berevât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın berâtları mücibince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1155

65. Hüküm

Bosna vâlisine ve Kilis sancağında vâki' ... ve ... kâdîlarına

Eyâlet-i Bosna'nın müteferrikarından Mustafâ veled-i Ahmed gelüb Kilis sancağında ve kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on yedi bin yüz elli dokuz akçe tîmâra eyâlet-i Bosna'nın defter-i müteferrikalığı ile berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârı aklâmından müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' karye Omulan ve ... ve ... ve ... karyesinin hudûdu dâhilinde kadîmden 'öşr ve resmi tîmârı tarafından alına gelen ma'lûmetü'l-hudûd yerlerin 'öşr ve esmine âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken eshâb-ı ağrâzdan ba'zıları hilâf-ı kânûn ve defter ve mugâyir-i kadîm fuzûlî müdâhele ve tîmârı mahsûlüne gadr olduğun bildirüb kaye-i mezbûra kadîmîsi üzere müşterekiyle kendüye ahz ve kabz etdirilüb mugâyir-i kadîm ve hilâf-ı kânûn âhirin müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ...nâhîyesine tâbi' yirmi sekiz 'aded baştına ve iki 'aded zemîn ve on sekiz 'aded çiftlik ve yirmi sekiz nefer re'âyâ ve hâsılı tahtında resp-i çift ve bennâk ve mücerred ve kendüm yekûn ma' gayrhuhâ on üç bin beş yüz akçe yazusu olan karye-i Omolan/Umulan ve ... ve ...ve ... karye-i mezbûre hudûdudur ki zikr olunur... nâm nehre andan ... taşına andan ... nâm mevzi'e andan ... andan ... andan ... andan ... nâm mahalle ... andan ...andan ... andan... nâm mahalde nihâyet bulur deyü defter-i 'atîkde mukayyed bulunmağın defter-i cedîde kayd olundu deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ... nâm karye ve ma' gayruhâ ile birikdirilüb otuz beş bin beş yüz akçe yekûnundan on beş bin beş yüz akçesi ifrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen merkûmun tîmârı mülhâkî bâkîsi müştereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1155

66. Hüküm

Gölhisâr kâdisına hüküm ki

Ulemâdan kıdvetü'l-'ulemâ-i muhakkikîn Mevlânâ İbrâhîm zîde 'ilmühü gelüb bu kazâ-i mezbûre mehkemesinde nâib olub icrâ-yı ahkâm-ı şer'îye edüb kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîfe vaz' ve ta'addîsi olmayub herkes kendüsünden râzî ve şükrân üzere olub üzerine dahi şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken ba'zı eshâb-ı zulüm ... zulüm ve ta'addîlerine ruhsat vermediğünden buna 'arz ve icrâ-yı garaz için biz senin nâib olduğun istemeziz deyü hilâf-ı kânûn ve mugâyir ta'addî ve rencîde eyledüğün bildirüb ol bâbda kânûn üzere hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1155

67. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisî vezîr-i a'zam-ı sâbık Yeğen Mehmed Pâşâ'ya ve ... kâdisına ve Sarâybosna nâibine hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan İbrâhîm ve Ahmed nâm sipâhîler gelüb Bosna sancağında Sarây nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on dokuz bin yedi yüz akçe tîmâra mutasarrıf Durak'ın bundan akdem Özi kal'esinde şehîden fevtinden mîr-i mîrândan Ömer'e tevcîh ve tezkere olunub lâkin mezkûrdan İbrâhîm ve Ahmed müteeffâ-yı mezkûr Durak'ın akrabaları ve ocakları ve dirliği olduğundan tîmâr-ı merkûm Ömer'in kasr-ı yedinde yine vâlî-i sâbık tarafından bervech-i menâfi' tavsîye olunub tezkere verilmekle ve verilen tezkere mücebince Âsitâne-i sa'âdetimden dahi berât etdirüb dokuzar bin yedişer yüz yetmiş beş akçelik üzere hâlâ başka başka berâvât-ı şerîfemle üzerlerinde iken Bekir Pâşâ karındaşı Murâd Bey demekle ma'rûf kimesne hilâf-ı defter-i hâkânî ve bunların yedlerinde olan berâtlarına mugâyir-i kânûn müdâhele ve tegallüben mahsûl ve rûsûmun ahz ve kabz edüb gadr ve ta'addî eyledüğün bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedlerinde olan berâvât-ı şerîfimle ve defter-i hâkânî mücebince kendülere zabt ve vâki' olan mahsûlden ve rûsûmdan kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâtlarına mugâyir bir vechile dahl ve ta'arruz etdirilmeyüb ve bunların berâtları mücibince tahvilleri târihine düşen mahsûl ve rûsûmndan fuzûlî ahz ve kabz eylediği tahsîl ve kendilere bîkusûr alıverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere bivech-i menâfi' merkûmâna tavsîye ve hâlâ berâvât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğu mastûr ve mukayyed olunmak berâtları ve defter-i hâkânî mücibince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1155

68. Hüküm

Sadr-ı esbak hâlâ Bosna vezîri Mehmed Pâşâ'ya ... kâdîlarına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'nın defteri çavuşlarından Mehmed veled-i Dervîş çavuş zîde kadruhü gelüb Bosna sancağında ... nâhiyesinde nefsi ... ve gayrıdan bin beş yüz akçe tîmâr mutasarrıfı hizmetinde ve Hasan'ın kasr-ı yedinde mezkûr Mehmed veled-i Dervîş Çavuş'un dedesi Ahmed Çavuş'a ilhâken mîr-i mîrân tarafından tevcîh ve tezkere ve binyüzkırkbeş senesinde eyâlet-i Bosna'nın defteri çavuşluğu ilhâkıyla buna berât olundukda bindoksandört senesinde Halîl kaydında olan bin beş yüz akçe tîmâr berât olunacak iken sehven icmâlinden berât yazusu tecâvüz eylediğine binâen müştereki mezbûr Osmân bunun üzerinde olan bin beş yüz akçeyi terkîn ve ...'l-yed kalmayub makdûr olmağla mezbûr Halîl kaydında filân tüccâr sıhhati müceddeden binyüzellibeş senesi muharreminin yirmi altıncı gününde tevcîh ve hâlâ Sarây nâhiyesine tâbi' ... nâm karye ve gayrıdan üç bin akçe tîmâr ile birikdirilüb dört bin yedi yüz akçe ... berât-ı şerîfimle

üzerinde olmağla tîmâr-ı mezbûru defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfim mücibince zabt ve vâki‘ olan mahsûlden ve rûsûmdan kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eyledikde mezbûr Osmân hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât fuzûlî müdâhele zabtına muhâlefet ve ta‘addî eyledikden gayrı iki sene ... berâtı mücebince tahvîli târîhine düşen mahsûl ve rûsûmun dahi fuzûlî ahz ve kabz edüb buna her vechile gadr ve ta‘addî eyledüğün bildirüb tîmâr-ı mezbûr defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfim kendüye zabt ve vâki‘ olan mahsûl ve rûsûmu ...tamâmen kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter-i hâkânî verilen merkûm Osmân’ı dahl ve ta‘arruz etdirilmeyüb zâhir olan müdâhelesi men‘ ve def‘ ve fuzûlî aldığı iki senelik mahsûl ve rûsûmu gerü kendüye kendüye alıverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca‘at olundukda nefis-i ... ve gayrıdan bin beş yüz akçe tîmâr târîh-i mezbûrda mezbûr Mehmed veled-i Dervîş Çavuş’un sıhhati üzere üzerinde olan üç bin akçe tîmârına ilhâken tevcîh ve hâlâ dört bin beş yüz akçelik ... berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdı.

Fî Evâhir-i Şa‘bân sene 1155

69. Hüküm

Bosna vâlisine ve Taşlıca kâdisına hüküm

Abdullah nâm kimesne gelüb Taşlıca kazâsına tâbi‘ ... nâm karye toprağında bi'l-fi‘il tasarruflarında ‘avârizhânesine bağı tekâlîf almak îcâb eder kadîmî re‘âyâ emlâki ve yerleri olmayub tekâlîf talebiyle ta‘addî ve rencîde olunmak îcâb etmez iken karye-i mezbûre ahâlîsi vâki‘ olan tekâlîfi bizimle ma‘an ver deyü rencîde ve bundan akdem mürâfi‘ olduklarına mu‘âraza men‘ birle yedine i‘lâm ve vâlî tarafından dahi buyuruldu verilmiş iken mezbûrlar memnû‘ olmayub yine hilâf-ı kânûn ol vechile rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb hilâf-ı kânûn müdâhelelerin men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa‘bân sene 1155

70. Hüküm

Bosna vâlisine ve Devitçe ve ... kâdîlarına hüküm

İbrâhîm nâm kimesne gelüb ... kal‘esi civârında vâki‘ Foşke ve ... nâm çiftliklere tâbi‘ yerlere tapu ve temessûkle babası Ömer nâm kimesne mutasarrıf iken fevt olub ol yerler buna intikâl etmekle her sene zirâ‘at ve hırâset ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken ba‘zı mütegalibe kimesneler ol yerlere fuzûlî müdâhele ve cebren zabt ve gadr eylediklerin bildirüb ol yerler kendüye alıverilüb kemâkân zabt ve zirâ‘at etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûn ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmka için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa'bân sene 1155

71. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîre ve Novi ve ... kâdîlarına hüküm ki

Novi kal'esi ağavâtından bunda sâkin Alî zîde kadruhü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bundan akdem yine kal'e-i mezbûr ağavâtından Sâlih ve Bekir Ağa emekle ma'rûf kimesnelerin bahâya kat' eyledikleri esîrleri taraflarından ticârete mâdûn olduklarında mezkûr esîrler yüz yirmi dört altunluk mikdârı emti'a alub meblağ-ı mezkûru buna edâ etmediklerinde mesfûrları ele götürüb tahsîli için habs etdirdikde mesfûrlar habsden dârü'l-harbe firâr ve bunun hakkı zimmetlerinde gadr-i küllî etmişler iken mezbûrân Sâlih ve Bekir nez ve berâta sâlik ve bahâya kat' eyledikleri esîrlerimizin firâr eylemelerine senin habsin sebep oldu bahâ ve bedel-i kitâbetini senden aluruz deyü bu makûle sebep da'vâsının istimâ'ı memnû' iken mezkûrlar bunu hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayrı hakkın ta'cîz ve rencide etmeleri mezbûrların ol vechile olan müdâhele ve ta'addîleri men' birle kıbel-i şer'den verilen i'lâm ve müte'addid fetâvâ-yı şerîfeler mücebberince 'amel olunub hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i fetâvâ-yı şerîfe ve i'lâm zâhir olan ta'addîleri men' için bundan esbak Bosna vâlisi tarafından yedine buyuruldu verilmişken mezbûrlar kâni' olmayub yine ol vechile hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i fetâvâ-yı şerîf ve i'lâm bunu ta'addî ve rencide eylediklerin bildirüb mezbûrların fi-mâ-ba'd mugâyir-i senedât-ı şer'îye ol vechile zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden fetevâ-yı şerîfe mücebince şer'le men' olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa'bân sene 1155

72. Hüküm

Sâbıkâ sadr-ı a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîri Mehmed Pâşâ'ya Memlihateyn ve Grâdçâniçe kâdîlarına hüküm

T... kapûdânı Dervîş Hasan zîde kadruhü gelüb Memlihateyn ... ve tevâbi'i mukâta'ası 'uhde ve iltizâmında olmağla mukâta'a-i mezbûre karyelerinden taht-ı hükûmet ve kazânızda vâki' ba'zı karyeler toprağında olan çiftliklerden defter-i hâkânîde olan maktû' ... ol makûle defterden maktû' kayd olunan çiftlikler topraklarında zirâ'at ve hirâset edenlerin ve zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden 'öşre mu'âdil ve maktû'ların talep eyledikde eshâbı ancak defterde kayd olunduğu mikdâr maktû' verüb 'öşre mu'âdil vermeziz deyü hilâf-ı kânûn ta'allül ve muhâlefet ve ol vechile mahsûl mukâta'a ... ve noksân tertîb eylediğin bildirüb kânûn üzere 'öşre mu'âdil maktû'ları alıverilüb hilâf-ı kânûn ol vechile ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa'bân sene 1155

73. Hüküm

Bosna vâlisine ve Behke kâdisına hüküm

Bihke fukarâtı ve re'âyâsı gelüb bunlar kendü hâllerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîfe kimesneye vaz' ve ta'addîleri olmayub ve üzerlerine dahi şer'en bir nesne sâbit olmuş değiller iken sâbıkâ Kilis sancağı mutasarrıfı olub Bihke kal'esi muhâfazasında olan İbrâhîm Pâşâ bunları hilâf-ı şer'-i şerîf ahz ve bigayr-ı hakkın tecrîm eyledikten mâ'adâ her bir hânedan dahi bigayr-ı hakkın zulmen birer yük 'alaf ve birer şenîk buğday ve birer şenîk arpa ve birer buçuk vukîye yağ ve birer koç ve üç bin 'aded şendele ta'bîr olunur nesnelere müft ve meccânen aldığından gayrı neferât fukarâsından üç bin ağavât tâifesinin kiminde beş ve kiminden yedişer yüz vukîye unluk alub ve kal'enin anbarını açub ve mîrî erzakı ekl ve ... ve bunun emsâli zulm ve ta'addîsinin nihâyeti olmaduğın bildirüb pâşâ-yı mûmâileyhin hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın vech-i meşrûh üzere zulmen aldığı eshâbına istirdâd ve fi-mâ-ba'd zulm ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ramazân sene 1155

74. Hüküm

İstolçe ve ... kâdîlarına hüküm ki

Ali nâm kimesne gelüb İstânbul'da kasaba-i Beşiktaş'da vâki' merhû kapûdân-ı sâbık Sinân Pâşâ Câmî'î şerîfi evkâfından taht-ı kazâsında vâki' kurâlarının a'sâr-ı şer'îye ve rüsûm-ı 'örfiyelerin üslûb-ı sâbık üzere cem' ve tahsîl edüb mahallinde câmî'-i mezbûrun hüddâmına vazîfelerin verüb ve ba'zı ... edüb bâkî kalan elli guraşa sene-i sâbık üzere binyüzellibeş senesi mârtı ibtidâsından ... değîn vakf-ı mezbûr mütevellîsi tarafından buna der-'uhde ve ...ve zikr olunan meblağ-ı mezkûru vakf-ı şerîf için nez' ahz ve kabz edüb umûr-ı vakfa ... adam verilmeye ol vechile tasarrufuna âhirden bir ferd mâni' olmaya deyü yedine memhûr temessük verildiğîn bildirüb temessük mücebince zabtı için emr-i şerîfim ricâ etmeğîn temessükü mücebince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1155

75. Hüküm

Sarâybosna kazâsı nâibine hüküm ki

İbrâhîm Efendi demekle ma'rûf kimesne gelüb sen ki mevlânâ-yı mûmâileyhsin tarafından Sarâybosna nevâhîlerinden ... nevâhîsinde nâib olub hilâf-ı şer' ve kânûn kimesneye zulüm ve ta'addîsi olmayub herkes ef'âl ve akvâlinde rızâ ve şükrân üzereler iken nâhiye-i mezbûrede eshâb-ı ağrâzdan kimesneler biz senin nâib olduğun istemeziz deyü hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ emr-i münîf ta'cîz ve rencîdeden hâlî oldukların bildirüb eshâb-ı ağrâzdan olan mezbûrların hilâf-ı şer' ve

kânûn ve bilâ emr-i münîf ol vechile olan ta'addîden men' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1155

76. Hüküm

Sadr-ı esbak hâlâ Bosna vâlisine Prepol ve ... kâdîlarına hüküm

Kurd Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesne gelüb bu 'emmîsi oğlu Ahmed Beşe demekle ma'rûf kimesnenin ... sağıri oğlu ... nâm sağırin vasfyesi Pretoş kazâsı sâkinlerinden vâlidesi İnsâne nâm hatun hâlâ zevci İsmâ'îl nâm kimesne ile yekdil olub mâl inbâsı sadâkat-i istikâmet üzere zabt olunub ... vesâyî' ... edüb hıyâneti sâbit olmağla şer'en 'azli lâzım gelmekle mezbûreyi ma'rîfet-i şer'le 'azl ve yerine nev kâdî matlûb olunmağla mezbûrenin zimmetinde olan mâl-ı eytâmı taleb eyledikde mezbûr bî vech-i şer'î vermekde ta'allül ve mümâna'at üzere olub mâl-ı eytâmı gadr olunduğun bildirüb şer'le görüleb mâl-ı eytâm alıverilüb sadâkat ve istikâmet üzere hıfz etdirilmek bâbında emr-i hümâyûnum ricâ eylemek mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1155

s. 23

77. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya Mostâr kâdisına hüküm ki

Mostâr kal'esinde vâki' câmi'-i şerîfin imâmı olan Hüseyin Halîfe zîde fazluhümsüdde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Hersek sancağında Mostâr nâhîyesinde Dobriçe nâm karye ve gayrıdan iki bin altı yüz doksan beş akçe degik tîmâr ile Mostâr kal'esi câmi'-i şerîfi imâmetliği hâlâ berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olub gedik tîmârının baş kalemi olan kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr Dobriçe nâm karyesine âhirden bir dürlü dahl olunmak îcâb etmez iken havâss-ı hümâyûn mülhakâtından yine livâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesinde ... nâm karye zâbiti olanlar karye-i mezbûra zabta kanâ'at etmeyüb bunun gedik tîmârının baş kalemi olan ... karyesi için dahi hâss-ı mezbûr karyelerindendir deyü hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât fuzûlî müdâhele ve ta'addîden hâlî olmadıkların bildirüb ber-mûceb defter-i hâkânî kayd ve berâtına dâhil ... karyesi kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmu hilâf-ı defter-i hâkânî mûcibince ahz ve kabz etdirilüb hâss-ı mezbûr zâbiti tarafından hilâf-ı defter-i hâkânî bir dürlü dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i...mürâca'at olundukda Mostâr nâhîyesine tâbi' ... nâm karye tahtında on baştina ve üç zemîn ...dokuz ve bir dalyan ve hâsılı ispenç ve resm-i çift ve kendüm ve ... resm-i guruş yekûn ma' gayruhü iki bin üç yüz altmış beş akçe yazı ile defter-i

mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma' gayruhâ birikdirilüb iki bin altı yüz doksan beş akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen Mostâr kal'esi câmi'-i imâmına mahsûs bir gedik tîmâr ve hâlâ berât-ı şerîfimle mezbûr Hüseyin Halîfe'nin üzerinde olub ve Mostâr kazası muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karyenin hâsılı tahtında on baştına ve bir nefer ve bir çiftlik fî sene yüz altmış üç ve maktû' iki yüz altmış akçe yazı ile ol dahi defter-i mufassalında muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1155

78. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve ... kâdîsına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından Rotne nâhîyesi sâkinlerinden ... nâm zimmî gelüb nâhîye-i mezbûre ve Tırneviçe ve ... nâm karyeler ahâlîleri emr-i şerîfimle tekâlîf ve sâir umûr ve husûsların görülmek için cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bunu taraflarından vekîl etmeleriyle bu dahi mezbûrların umûr ve husûsların sadâkat ve istikâmet üzere görüb herkes kendüden rızâ ve şükrân üzere gelüb vekâleti üzerine âhirden bir vechile dahl dahi olunmak îcâb etmez iken kurâ-i merkûmeden ba'zıları biz senin vekîl olduğunu istemeziz deyü bî vech ve bilâ sened vekâleti üzerine müdâhele ve ta'addîden hâlî olmadıkları ve yedinde senedât-ı şer'îyesi olduğun bildirüb mezbûr bî vech ve bilâ sened vekâleti üzerine müdâhele etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfimle ricâ eylediği şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1155

79. Hüküm

İzvornîk sancağında vâki' kâdîlara hüküm ki

Livâ-i mezbûr işbu binyüzellibeş senesi şa'bân-ı şerîfinin yirmi ikinci gününde 'avâtıf-ı 'aliyye-i hüsvânemden kıdvetü'lümerâi'l-kirâm Süleymân dâme 'izzühüye tevcîh ve 'inâyet ve ihsânım olmağla sen ki mûmâileyhimsin livâ-i mezbûrda vâki' kazâlardan sancak mutasarrıfına verilmesi fermân olunan imdâd-ı hazerîyeden kastü'l-yevm hesâbı ve şurût-ı hazerîye üzerine mîr-i mûmâileyhim tarafına 'âid olan ma'rifet-i şer'le tahsîl ve tarafına edâ ve teslim olunub mugâyir-i emr-i 'âlî bir ferde ta'allül ve terddüd etdirilmemek bâbında mîr-i mûmâileyhe istid'â-yı 'inâyet etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur deyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1155

80. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisine İzvornik ve kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Ömer nâm sipâhî gelüb İzvornik sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olmağla tîmârı mülhakâtından ... nâhîyesinde ... nâm karye yirmi iki nefer re'âyâ ve altı baştına ve hâsılı ispençe ve kendüm on bin akçe yazı ile defter-i mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde iki bin altı yüz akçesi ifrâz ve ... nâhîyesinde Belave nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb un bedeli bin üç yüz elli akçe 'an ze'âmet deyü ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mezkûr Ömer'in tîmârı mülhakâtı ve dört bin iki yüz akçesi dahi Ebû Bekir'in ze'âmet deyü tîmârı bâkîsi müşterekleri kaydlarında ve tahrîr-i cedîdde dahi zikr olunan ... karyesi altı bin akçe yazı ile tahrîr olunub ve Bosna ve İzvornik sancaklarının tahrîr-i cedîdleri hükm olmayub bir mikdâr mahallerden 'ibâret olmağın Semendire sancağı misillü icmâl bağlamağa tahammülü olmamağın icmâl-i kadîmlerie ircâ'ları münâsib ve ... kangı icmâle tâbi' oldukları nâ ma'lûm olmağla eshâb-ı ze'âmet ve tîmârdan sâhib-i çiftlere Bosna vâlisi ve ma'rifet-i şer' ve sancaklar ma'rifetiyle ze'âmet ve tîmârlarına ilhâken tevcîhi için bâ-telhîs sâdır olan emr-i 'âlinin sûretle defter-i hâkânîde mahfûz olub hilâfına mu'ârıza iktizâ etmez iken mezbûr Ebû Bekir hilâf-ı defter-i hâkânî sâlifü'z-zikr karyesi için ... benim kayd ve berâtım dâhildir ve 'ale'l-istiklâl zabt ederim deyü mu'ârıza ve gadr murâdıyla hâli digergün olunduğın bildirüb karye-i mezbûre mezbûr Ömer ve Ebû Bekir ve sâir müştereklerine ber-mûceb defter-i hâkânî zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz etdirilüb mezbûr Ebû Bekir'i ve âhiri bir vechile hilâf-ı defter-i hâkânî mu'ârıza etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1155

81. Hüküm

Hersek sancağında vâki' ... kâdîlarına hüküm ki

İbrâhim ve Sâlih nâm kimesneler gelüb nezâret-i şeyhü'l-islâmîde olan evkâfdan kasaba-i Beşiktaş'da vâki' kapûdân-ı sâbık müteveffâ Sinân Pâşâ Câmi'-i şerîf evkâfının defterde mukayyed karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' ... ve ... nâm karyelerin mütevellîsi Es'ad zîde kadruhü tarafından bin yüz elli beş senesinde zabtı bunların 'uhde ve iltizâmalarında olmağla vakf-ı mezbûr karyelerinin vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtını kânûn ve defter mûcebince taraf-ı vakıfdan ahz ve kabz etmek istediklerinde âhirden dahl olunmak icâb etmez iken ecânibden İsmâ'îl nâm kimesne zuhûr ve bîvech ve bilâ sened ahz ve kabzlarına mahallinde ve re'âyâyı tahrîk ve ...ve ... gadr ve ezâ? eylediklerin bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl sene 1155

82. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre İzvornîk sancağında vâki' mevlânâ kâdîsına hüküm

Eimme ve hutebâdan dan İslâm Halîfe 'arz-ı hâl edüb İzvornîk sancağında kazâ-i mezbûra tâbi' ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin sekiz yüz otuz akçe gedik tîmâr ile ... nâhîyesinde vâki' câmi'-i şerîfin berât-ı şerîfimle imâm ve hatîbi olub yine nâhîye-i mezbûra tâbi' iki yüz akçe yazusu olan çiftlik-i Temirhân ve otuz akçe yazusu olan zemîn Mehmed Evrenos müstakilen kayd ve berât-dâhil olmağla zikr olunan çiftlik mutasarrıflarının zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden 'öşrleriyle sâir rûsûmların ve zemîn-i mezbûr mutasarrıflarının zirâ'atlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden 'öşre mu'âdil bedel-i 'öşrlerin taleb eyledikde eshâb-ı defterde yazılan yazı mikdârı akçe verüb 'öşr ve resm ve bedel-i 'öşr vermeziz deyü hilâf-ı kânûn ve defter ta'allül ve muhâlefet ol vechile tîmâr-ı mahsûsa kesr-i noksân tertîb eylediğın bildirüb kânûn ve defter mücebince 'öşr ve resmleri aliverilüb hilâf-ı kânûn ol vechile ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Serebrenîk nâhîyesine tâbi' çiftlik-i Timur Hân/ Demirhân ve Mehmed Hüseyin der-tasarruf-ı Nasûh Kethüdâ bin Hasan ve Ramazân hâlâ der-tasarruf-ı Memi Hasan zirâ'at edüb zemîne 'öşr verir resm-i sâlârîye hâsıl iki yüz deyne nâhîye-i mezbûra tâbi' zemîn-i Mehmed Evrenos der tasarruf-ı Bâyezîd Hâce ... bâğât ... bedel-i 'öşr ve rûsûm sâire kânûn üzere olan edâ eder hâsıl olunur akçe yazuları ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb bin sekiz yüz otuz ber icmâl ve Serebrenîk kal'esi câmi'-i şerîfi imâm ve hatîbine mahsûs bir gedik bir gedik tîmâr ve hâlâ berât-ı şerîfimle merkûm İslâm Halîfe üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed olmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 1155

83. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Caniçe ve ... kâdîlarına hüküm ki

Çaniçe kazâsında vâki' müteveffâ Kara Mustafâ Pâşâ vakfının mütevellîsi olan Atâullah zîde kadruhü gelüb vakf-ı mezbûrun ve vakfiye-i ma'mûl bahâlarında mukayyed 'akâr eden Çaniçe kazâsında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd vakıf 'arsa üzerinde kazâ-i mezbûrda sâkin olan ... Mustafâ nâm kimesneler hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî bunun ... müceddeden han binâ ve ihdâs edüb kal'e ve ... olmamağla dahi tevlîyeti hasebiyle mezbûrların vâki' olan ... şer'îsin men' ve def' ... eyledikde bîvech-i şer'î ta'allül eylediklerin ve bu bâbda şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğın bildirüb fetvâ-yı şerîfesi mücebince şer'le görülüb ber-müceb fetvâ-yı şerîfle icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1155

84. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisine vezîre Yenipâzâr ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Prizren sancağında Bregošte kazâsında vâki' ... kal'esinde neferâtından Kurt Mehmed zîde kadruhü südde-i sa'âdetime gelüb bu kal'e-i mezkûrda sâkin ve kendü hâlinde ve bir vechile rencide eder hâli olmayub ve üzerine dahi şühûd-ı 'udûl ile şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken Yenipâzâr sâkinlerinden Şehmân oğlu Mehmed ve El- Hâc Mûsâ oğlu Mustafâ ve diğeri Mehmed Çelebi oğulları ... ve ... Mustafâ oğlu Ebû Bekir ve ... karyesinden İsmâ'îl nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub... karyesinde murâd oğlu Hüseyin ve er karındaşlarından...ve ... ve Baleve karyesinden ... oğlu veled-i ...palankasından ...oğlu Ahmed ve Dervîş oğlu Abdullah ve ... karyesinden Bubu oğlu Seydî ve... karındaşların ... karyesinden Arnavud tâifesi demekle ma'rûf ... palankasında Cellâdoğlu ve ... Ömer odabaşı ve oğlu nâm kimesneler ile yekdil ve bin yüzellidört senesinde Bregošte kazâsında bir dürlü me'mûriyetleri yoğiken bivech Kalınçe nâm çiftlikde sâkin yedi hâne kefere re'âyâsından ve Haraton'un çiftliğinde sâkin re'âyâ fukarâsından ve Doline nâm çiftlikde sâkin beş hâne re'âyâ fukarâsından ve Drine nâm çiftlikde üç hâne kefere re'âyâsından koyun ve G... nâm çiftlikde sâkin olanların dahi koyun ve sığır ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâları nehb ve gâret ve hâne ve tereke ve ... ihrâk-ı bi'n-nâr eylediklerinden mâ'adâ bunda dahi yüz altmış sığır ile dokuz re's bârgîr ve vukîye evân-ı nuhâs ve bin vukîye revgan-ı sâde ve iki bin vukîye ... nehb ve gâret ve yedi 'aded anbârında olan iki yüz yetmiş haml terekesini

s. 25

ihrâk-ı bi'n-nâr edüb küllî gadr eyledikleri ve mezbûrlar taht-ı kazâlarımızda mürûr üzere oldukların bildirüb buldukları mahalde ahz ve mürâfî'-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın buldukları mahalde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1155

85. Hüküm

Sâbık vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisine Bosna'da vâki' mevlânâ kâdîsına hüküm

Şeyh Abdülkâdir zîde fazluhü gelüb Nanska kal'esinde vâki' tekkenin meşîhatı bin yüz elli senesinde babası eş-şeyh İbrâhîm fevtinden buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde ve tekke-i merkûmenin ... mukâta'sı mâlından almak üzere senevî bin iki yüz altmış akçe ta'âmîyesi olmağla mukâta'a-ı mezbûr emîni olub kazâ-i mezbûrda sâkin ... nâm kimesneden taleb eyledikde yedimde olan berâta mugâyir nice dürlü 'illet îrâdıyla üç seneden berü vermeyüb buna ve dervîşân fetvâsına gadr murâd eyledüğın bildirüb berâtı mücebince ta'yîn olunan ta'âmîye güzetesiyle

tamâmen aliverilüb ta'allül etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin berâtı mücebince tahsîl etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1155

86. Hüküm

Bosna vâlisine Bosna mollâsına hüküm ki

Bosna ahâlîsinden ... ve ... ve ... ve dahi ba'zıları südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunlar Sarâybosna'da vâki' müteveffâ Rüstem Bey evkâfı ... dekâkîn ve menâzile taraf-ı vakıfdan icâra ... mücibince yerlerinden mütevellî temessükleriyle mutasarrıflar olub ... gelen icâreleri ... vâki' tamâmen edâda kusûrları olmayub içlerinden biri fevt oldukdan tasarrufunda olan dükkân ve menzili evlâdlarına intikâl gayrı ile intikâl ve şer'en ve kânûnen bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken hâlâ vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan Mehmed Efendi demekle ma'rûf kimesne mücerred tama'-ı hâmından nâşi ... fevt olanların dekâkîn ve menzillerini evlâdlarına zabt etdirmeyüb ve kâh evlâd ve inâsa kârgîr dükkân ve mahzen intikâl etmez taraf-ı vakıfdan zabt ederim deyü müdâhele ve gadr murâd eyledüğün bildirüb mütevellî-i mezbûrun ol vechile hilâf-ı şer' ve kânûn zâhir olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1155

87. Hüküm

Bosna kâdîsına hüküm ki

... 'arz-ı hâl edüb bunun babası filân nâm kimesne dedesi ... Alî Efendi demekle ma'rûf kimesneden ... fevt olub ba'de dedesi merkûm dahi fevt oldukça oğlu ve kızı baba bir er karındaşı ve sâir eshâb-ı tapudan kimesnesi kalmayub kazâ-i mezbûre muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' Dâvudvelî karyesi toprağında tasarrufunda olan yerleri kânûn üzere tapuya müstahak ... bîgaraz müslümânlar takrîr eyledikleri resm-i tapu ile dedesi yerlerin almağa tâlib iken hâlâ sâhib-i arz olan filân nâm sipâhîler mücerred tama'-ı hâmlarından nâşi ol yerleri ba'zı müslümânlar takrîr etdikleri resm-i tapu ile vermeyüz ... verdiği tâpu ile al yâhûd âhire verimiz deyü hilâf-ı kânûn ta'addî ve buna gadr murâd eylediklerin bildirüb ol bâbda kânûn üzere emr-i şerîfim ricâ etmeğin kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

88. Hüküm

Bosna vâlisine ve Câniçe kâdîsına hüküm ki

İstânbûl sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan ... el-Hâc Mehmed nâm kimesne liebeveyn er karındaşı Ahmed ve hemşîresi Âişe ve zevcesi Hadîce nâm hatunlar südde-i

sa'âdetime gelüb bunların ... ve mezbûre Hadîce nâm hatunun zevci müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Mehmed nâm kimesnenin bin yüz kırk dört senesinde Çaniçe sâkinlerinden Alî mîralay Bosna nâm kimesne zimmetinde cihet-i karz-ı şer' den ber-mûceb temessük iki bin seksen guruş alacağı olmağla Ahmed'in fevt olub meblağ-ı mezbûr ırs-ı şer' le bunlara intikâl ve taleb olmak üzere iken mezkûr Alî dahi fevt olmağla Çaniçe sâkinlerinden oğlu İbrâhîm nâm kimesneden hakkı mûrislerin taleb ve almak murâd eylediklerinde bin üç yüz yetmiş iki guruş edâ ve teslim ve bâkî kalan yedi yüz sekiz guruş edâ etmek üzere ta'ahhüd edüb şimdi bunlar dahi eylediklerinde mezkûr ziyâdesiyle şirret olmağla edâda ta'allül ve gadr sevdâsında olduğun bildirüb şer' le görülüb meblağ-ı mezbûr bunların yedlerinde olan temessükleri mûcebince zimmetinde bâkî kalan hakları bi't-tamâm tahsîl ve alıverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 1155

89. Hüküm

Bosna vâlisine Banaluka ve ... kâdîlarına hüküm ki

Banaluka kazâsına tâbi' Kobaş nâhîyesinde ... karyesinden Mehmed Bey ve diğeri Mehmed Bey ve Alî Bey gelüb karye-i mezbûre toprağında ... olan ... baştına yerlerin defterde resm-i filorisi kayd olmağla defter mûcibince edâda kusûrları yoğiken cem'ine ... hilâf-ı kânûn ... ziyâde talebiyle ta'addî eyledüğün bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i hümâyûnum ricâ etdikleri ecilden kânûn üzere ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel oluna deyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-hicce sene 1155

90. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna Mehmed Pâşâ'ya ve Mostâr ... ve kâdîlarına hüküm ki

Mostâr kazâsı muzâfâtından ... kal'e nâhîyesi sâkinlerinden Yosko ve ... ve ... nâm zimmîler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb nâhîye-i mezbûrede S...demekle ma'rûf nâm mahalde vâki' babalarından müntakil ... mülk eşcârlarından âhirin bir vechile 'alâka ve müdâhele olmayub şer' en dahl olunmak îcâb etmez iken İbrâhîm Bey demekle ma'rûf kimesne zuhûr ve şirrete sülûk ol eşcâr mukaddema ... idi benim olur olub zabt ederüz deyü fuzûlî müdâhele bundan akdem tarafından vekâleti sâbit olan oğlu Arslan Bey demekle ma'rûf kimesneler ile müdâfi'-i şer'-i şerîf olduklarında iddî'âsı hilâf oldukca şer' en zâhir ve hilâf-ı şer'-i şerîf müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' ve kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet ve ibrâ-yı zimmet birle hîn-i şer' den hüccet-i şer'îye verilüb bu makûle bir def'a şer' le görülüb fasl-ı husûmet ve ibrâ-yı zimmet birle hîn-i şer' den hüccet-i şer'îye verilen da'vânın istimâ'ı memnû' iken mezkûr men' ve def' olmayub mugâyir-i hüccet-i şer'îye ol vechile müdâhele ve ta'addîden hâlî olmadığın ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb fetvâ-yı şerîfeleri ve hüccet-i şer'îyeleri mûcibince

‘amel olunub hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i hüccet-i şer‘îye ol vechile müdâhele ve ta‘addisi men‘ ve def‘ olunmak emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden şer‘le görülmek emrim olmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl

91. Hüküm

Kâdısına hüküm ki

... kazâsına tâbi‘ varoş kasabası ahâlileri gelüb bunların üzerlerine şer‘en bir nesne sâbit olmayub şer‘en bir vechile rencîde olunmaları îcâb etmez iken hâlâ kâdîları olan ... nâm kâdî binikiyüzelli senesinden berü hilâf-ı şer‘ şerîf ve mugâyir-i kânûn vâki‘ olan tekâlîf ve sâir mevâdda kendüsü için küllî akçelerin alub ziyâde gadr ve ta‘addi eyledüğün bildirüb hilâf-ı şer‘-i şerîf mugâyir-i kânûn aldığı akçelerin alıverilüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden ile görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1155

92. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi ve Sarâybosna kazâsı nâibine ve ... kâdîlarına hüküm ki

Sâlih zîde kadrühü gelüb mahallâtından ... el-Hâc Alî mahallesinde vâki‘ eshâb-ı hayrâtdan müteveffâ Ken‘ân Alî Ağa demekle ma‘rûf nâm sâhibü’l-hayr vakfının evlâdiyet ve meşrûfiyet üzere bi’l-fi‘il berât-ı şerîfimle mütevellîsi olub üzerlerine edâsı lâzım gelen hizmet-i lâzimesin sadâkat ve istikâmet üzere görüb cümle ... mahalli ef‘âl ve akvâlınden hoşnûd ve berâtlar olub tevliyyet umûruna âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken mahalle-i mezbûr ahâlîsinden Mustafâ ve Mehmed ve hevâlarına tâbi‘... ve... nâm kimesneler birbirleriyle yekdil ve yekcihet ve mücerred celb-i mâl için bîvech ve bilâ berât ve bilâ sened tevliyyet umûruna müdâhele ve ta‘addiden hâlî olmadıkların ve husûs-ı mezbûru vech-i meşrûh üzere olduğu sen ki mevlânâ-yı mûmâileyh Abdülfettâh zîde ‘ilmühüsün ‘arz eylediğin buyurub bîvech bilâ berât ve bilâ sened tevliyyet umûruna müdâhele edilmeyüb ol vechile zâhir olan ta‘addileri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 1155

93. Hüküm

Bosna ve Rûm eyâletlerinde vâki‘ kâdîlarına hüküm ki

Etibbâdan Bosnevî ... nâm zimmî gelüb mezkûr ... hakîm ... Rûmilî ve Bosna taht-ı kazâlarınıza kendü hâlînde mürûr ve ‘ubûr edüb bir ferde ta‘addisi yoğiken taht-ı kazâda vâki‘ murâd eylediği mahallerde serdâr ve gümrükçü ce a‘yân ve zâbitân ve sâirleri tarafından hilâf-ı

şer‘-i şerîf ve fuzûlî müdâhele ve yedinde olan üzerine müdâhele olmadıkların bildirüb taht-ı kazânızda murâd eylediği mahallerde hilâf-ı şer‘-i şerîf rencide etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve mezkûr Bosnevî Save istintâk olundukda egerçi ... intisâbın ihtimâlî yok ve taharrîyeye ... bulunmak takrîri üzere mütâbık idüğün sâbıkâ Rûmili kâdî‘askeri olub hâlâ hâssa hekîmbaşî olan mevlânâ Mehmed edâmallahü te‘âlâ fezâilühü i‘lâm etmeğın mevlânâ-yı müşârûnilehin i‘lâmı mücebince hilâf-ı şer‘-i şerîf mürûr ve ‘ubûr eylediği mahallerde ta‘addî etdirilmemek bâbında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zi’l-hicce sene 1155

94. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Akhisâr kâdîsına hüküm

Mustafâ nâm kimesne gelüb erbâb-ı tîmâr kareleri Akhisâr kazâsına tâbi‘... nâm karye toprağında vâki‘ ma‘lûmetü’l-hudûd bir kıt‘a tarlada sâhib arzdan resm-i tapu ile yüzden alub on beş senedn mütecâviz zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken âhirden Mehmed ve Hasan ve İbrâhîm nâm kimesneler birbirleriyle yekdil ve sâlîfû’z-zikr tapulu ve temessüklü yazusunun zabtına hilâf-ı kânûn ve fuzûlî mûmâna‘at ve hilâf-ı kânûn müdâheleden hâlî olmadıkların bildirüb tapulu ve temessüklü yazusu kendüye zabt ve mezkûrların hilâf-ı kânûn müdâheleleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hüküm ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zi’l-hicce sene 1155

95. Hüküm

Bosna vâlîsine eyâlet-i Bosna’da vâki‘... kâdîsına hüküm

Eyâlet-i Bosna mukâbelecisi olan Alî zîde kadrühü gelüb eyâlet-i Bosna’da nehr-i Sava sâhilinde bi‘avnîhi sübhânehü te‘âlâ müceddeden feth ve küşâd ve Bosna ve ... tarafından zabt olunması fermân olan kazâ-i mezbûra tâbi‘...ve ... ve tevâbi‘i mukâta‘ası karyeleri toprağında zirâ‘at ve hırâset edenlerden zirâ‘atleriyle hâsıl eledikleri terekelerinden kânûn üzere ... olan sekizde bir olan ‘öşr ile sâlârîyelerin ahz ve kabz etmek murâd eyledikde ecânibden ba‘zîları mûmâna‘at ve zirâ‘atcileri dahi ta‘allül ve muhâlefet üzere oldukların bildirüb hâss-ı mezbûr karyeleri toprağında zirâ‘at ve hırâset edenlerin zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere ... olan sekizde bir ‘öşr ile sâlârîyeleri alıverilüb kimesneye muhâlefet etdirilmemek bâbında hüküm ricâ eylediği üzere kânûn ve defter mûcibince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zi’l-hicce sene 1155

s. 27

96. Hüküm

Bosna vâlisine Banaluka ... kâdîlarına hüküm ki

Ebû Bekir nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Banaluka kazâsına tâbi' İslatine nâm karye toprağında tasarrufunda olan baştına yerlerinden defterde resm-i filori kayd olunmağla defter mücebince resm-i filorilerin edâ edüb ta'addî olunmak îcâb etmez iken cem'ine me'mûr olanlar kanâ'at etmeyüb hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde mütâlebesiyle ta'addî ve rencîde eylediklerin bildirüb hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebiyle ta'addî ve rencîde etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-Hicce

97. Hüküm

Bosna vâlisine sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Gölhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Gölhisâr kazâsı sâkinlerinden Mahmûd ve dizdâr Ömer Ağa ve İmâm Ahmed demekle ma'rûf kimesneler gelüb bunlar kendü hâllerinde olub üzerlerine şuhûd-ı 'udûl ile şer'en bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Alî nâm kimesne kendü hâlinde olmayub bin yüz elli senesinde hevâsına tâbi' olduğuna istinâden hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın bunların yedi yüz guruşların tegallüben gasb edüb gadr eylediği ve bu bâbda şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb mücebince şer'le görülüb alıverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-hicce sene 1155

98. Hüküm

Bosna vâlisine Banaluka kâdîsına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan İbrâhîm nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinde kazâ-i mezbûrda Banaluka kal'esi civârında Mekoriçe nâm karyesi toprağında cereyân eden nehr-i Viryâna suyundan 'öşr-i mâhî defterde tîmârına hâsıl yazılmağla zikr olunan nehirden sayd-ı mâhî edenlerden ... olan 'öşrlerin taleb eyledikde ahâlî-i karyeden ve âhirden ba'zıları bundan on beş hafiyeten sayd-ı mâhî ve 'öşrün verilüb ol vechile tîmâr-ı mahsûlüne gadr-i küllî olduğun bildirüb nehr-i mezkûrdan sayd-ı mâhî edenlerden bilâ izn hafiyeten sayd edenler men' olub tîmârı mahsûlüne gadr etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn-ı defter mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-hicce sene 1155

99. Hüküm

Bosna vâlisine İzvornik ve Grâdiçe ve ... ve ...kâdîlarına hüküm

Tuzla kapûdânı Hasan ile Hacı Osmân gelüb mezbûr Hasan kapûdân binyüzelli senesinde bâ-fermân-ı ‘âlfî Moskof seferine me’ mûr oldukda tarafından mezkûr Hacı Osmân’ı vekîli edüb ol dahi tarafından hizmet görüb kusûru yoğiken sefer-i hümâyûnda küffâra Özi muhârebesinde esîr olub ba’de halâs olub üzerine şer’ en bir nesne sâbit olmuş değil iken Grâdiçe kapûdânı olub ümmet-i Muhammed’i ehl-i ‘örfe gamz ve akçelerin almak ‘uhde... olan Mehmed nâm kimesne ...hevâsına tâbî’ ehl-i ‘örfe istinâden hilâf-ı şer’-i şerîf ve bigayr-ı hakkın on bir kîse akçelerin gasb ve ziyâde gadr eylediklerin ve bu bâbda ... görölüb tahsîl olunmaktâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer’le görüle deyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî’l-hicce sene 1155

100. Hüküm

Bosna vâlisine ve Sarây mollâsına ve Pirepol kâdîsına hüküm ki

Pirepol kazâsında Kolaşin kal’esi sükkânından Hasan nâm kimesne südde-i sa’âdetime ‘arz-ı hâl edüb bunun oğlu ... nâm kimesne binyüzelli senesinde kal’e-i merkûm neferâtından İbrâhîm ve oğlu İsmâ’îl ve Osmân ve Murâd ve Ahmed ve Hasan nâm kimesneler ile refikleri bigayr-ı hakkın katl eylediklerinden gayrı kal’e-i mezbûre civârında çiftliğinde beş hânesin ve anbarın terekesiyle ve sekiz nefer re’âyâyı ihrâk-ı bi’n-nâr ve oğlunun meyyitin sükunda bulub ba’de’l-keşf tefahhus olundukda kal’e-i mezbûrenin neferât ve ağaları oğlu mezbûru katl edenler bâlâda tahrîr olunan kimesneler ve refikleridir deyü haber vermeleriyle bu dahi mezbûrları mürâsile ile dokuz def’a da’vâ-yı şer’ eylediği itâ’at-i şer’ etmeyüb tekrâr vâlî tarafından defa’atıyla mübâşir ta’yîn olduğundan kal’e-i mezbûrenin ağaları sâhib çıkub ele vermeyüb icrâ-yı hakk olunmadığın bildirüb şer’le görölüb icrâ-yı şer’ ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer’le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî’l-hicce sene 1155

101. Hüküm

Sâbık vezîr-i a’zam olub hâlâ Bosna vâlisine ve İzvornik ve ... kâdîsına hüküm

İvaz nâm sipâhî gelüb İzvornik sancağında kazâsı muzâfâtından Blene nâhiyesine tâbî’ ...nâm karye ve garıdan sekiz bin iki yüz akçe tîmâr ile beş senesi mûmâileyhin yirminci günde mîr-i mîrân tezkeresini mutasarrıf Mehmed’in ... buna tevcîh ... ile ve tîmârının baş kalemi olan sâlifü’z-zikr karye-i ... nâm-ı diğeri ... nefer re’âyâ ve on baştina ve hâsılı tahtında ispençe ve kendüm yekûn ma’ gayrühü on üç bin akçe yazı ile tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrun ma’ resm... mezkûr ile tahrîr ve yazı ... ile bin beş yüz akçe ifrâz ve ma’ gayruhâ mezkûr ile sekiz

bin iki yüz yirmi akçe ‘an ze‘âmet ber icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mezkûr İvaz’ın tîmârı olub tîmârı karyesinin mahsûl ve resmine olan berâtla dahl olunmak icâb etmez iken... karyesinin tîmâr tezkerecisi olan İbrâhîm şirrete sülûk ve karye-i mezbûre ... olan kurâ-i âhir ile birikdirilüb otuz beş bin akçe ze‘âmet olunmadığına tevkî‘î mahalle tashîh olunmak için...eder deyü hilâf-ı defter-i hâkânî ve bunun ... olan berât-ı şerîfe mugâyir fuzûlî müdâhele ve mahsûlve rüsûmun ahz ve kabz olunub ta‘adî eylediğin bildirüb tîmâr-ı mezbûr olan berâtı mücebince kendüye zabt ve vâki‘ olan mahsûl ve rüsûmun kânûn mücebince ahz ve kabz etdirilüb ve mugâyir-i berât-ı mezkûrun ol vechile ... tezkere ile ... etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca‘at vech-i meşrûh olduğu mastûr ve mukayyed olmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-hicce sene 1155

102. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı sâbık vezîr Mehmed Pâşâ’ya ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Bosna eyâletinde vâki‘ bostâniyân hâssa neferâtının ber-vech ocaklık ‘uhdelerinde olan ... mukâta‘ası kurâsından Ragoleviçe nâm karye re‘âyâları kendü hâllerinde olub kimesneye ta‘addileri yoğiken öteden berü ‘isyân ve tuğyân ile mevsûf olan Rojay kal‘esi dizdârı Mustafâ ve refîki ... oğlu Hüseyin nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub kuvâ-yı ra‘îyeti ızrâr-ı ‘âdet-i müstemireleri olduğundan bu def‘a dahi nice eşkiyâyı başlarına cem‘ ve mukâta‘a-i mezbûrun kurâsı re‘âyâsından hissesine emvâl ve eşyâların nehb ve gâret ve menzilleri ihrâk-ı bi’n-nâr eylediklerinden başka karye-i mezbûrda dahi ...basub kendünün re‘âyâsından ve hâla Yenipâzâr kapûdânı Ferhâdzâde Mehmed dâme ikbâlühünün karye-i mezbûrda vâki‘ çiftlik derûnunda mevcûd mahsûlde vesâyeti gasb ve gâret ve üç ‘aded ... ihrâk-ı bi’n-nâr eyleyüb mezbûrlar ahz ve icrâ-yı hak ve edâ olundukca firâr ve gayb etmeleriyle ihkâk-ı hak olunmak üzere emr-i hümâyûnum verilmek ricâsına sâbık ... kâdîsı Seyyid Mustafâ zîde fazlühü ve mukâta‘a-i mezbûr emîni hasekî Mehmed zîde kadrühü başka başka ‘arz etmeleriyle mahallinde ma‘rifet-i şer‘le ve sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma‘rifetinle ihkâk-ı hak olunmak üzere emr-i şerîfim tahrîri bâbında baş dârım dâme ‘uluvvühü i‘lâm etmeğın i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-hicce sene 1155

103. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub Bosna vâlîsi vezîre ve Taşlıca kâdîsına hüküm ki

Hadîce nâm hatun gelüb bunun karındaşı Mehmed Ağa demekle ma‘rûf kimesne bundan akdem Mısır arafından vilâyeti olan Bosna’ya sılâ-yı rahm için vardıkda kazâ-i mezbûra tâbi‘... ve ...ve nâm karyelerde vâki‘ mâlik olduğu emlak ve eşyâsı mezbûr ... nâhîyesine sahiha ve ... şer‘îye ile ... ve teslîm ve kurâ-i mezbûr toprağın tasarrufunda olan tapulu ve temessüklü

yerlerinin dahi hakk-ı tasarrufun rızâsıyla ferâğ ve tefvîz ve kırk senesinden berü ol yerlere mutasarrıfe ve zabt ve zirâ'at ve hırâset ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken... nâm hatun zuhûr ve ol yerleri karındaşı fetvâ-yı mezbûr sana müslimîn huzûrunda tefvîz eyledikde sahib-i arz ma'rifeti bulunmayub yedine sâhib-i arz temessükü verilmekle karındaşının merkûm fevt olub oğlu Mûsâ'ya intikâl etmekle hâlâ mezkûr Mûsâ dahi fevt olub anası olduğu i'tibârıyla hakk-ı tapu benimdir deyü iddi'â ve tarafından irsâl eylediği vekîlleri dahi karye-i mezbûr sipâhîlerin kuvvet-i mâlîye ile itmâ' ve bu makûle on sene mürûr eden arâzî da'vâsının istimâ'ı memnû' iken hilâf-ı kânûn ol yerleri yedinden almak kasdıyla rencîdeden hâlî oldukların bildirüb ol yerler karâr-ı sâbık kendüye zabt ve zirâ'at etdirilüb mezbûrenin vekîlleri mezbûrları hilâf-ı kânûn 'arz etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmek kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-hicce sene 1155

104. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna valisi vezîre ve Sarây nâibine hüküm

Kuzâtdan Dervîş Alî zîde fazlühü gelüb bunun Sarây kazâsına tâbi' Osik nâm karyede vâki' çiftlik emlâk ve arâzîsinden âhirin 'alâkası olmayub bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken yine Sarây sâkinelerinden Müntehâ nâm hatun zuhûr ve şirrete sâlik ve sâlifü'z-zikr çiftlik ve emlâk ve arâzîsi benim sâbıkâ zevcim olub Özikal'esi ma'rekesinden nâ bedîd olan Abdî Bey oğlu Ahmed Bey nâm kimesneye intikâlen bunun sâlifü'z-zikr çiftliğinde hâsıl iki senenin mahsûlün fuzûlî binyüzelli senesinde gasb ve ahz ve gadr-i küllî eyledüğün ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'îyesi olduğun bildirüb müciblerince şer'le görüleb alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek emrim olmuşdur.

Fî Evâil-i Zî'l-hicce sene 1155

105. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Sarây kazâsına nâibine hüküm

Kuzâtdan Dervîş Alî zîde fazlühü gelüb bunun Sarây kazâsına tâbi' Osik nâm çiftlik emlâki arâzîsinde âhirin 'alâkası olmayub dahl îcâb etmez iken yine Sarây sâkinlerinden Arnavud Süleymân nâm kimesne ... şirrete sâlik ve mücerred 'arzen senin hâlâ tasarrufunda olan çiftlik-i mezbûresinden makâm-ı mutasarrıf olan Abdî Bey oğlu Ahmed Bey bundan akdem Özi kal'esi ma'rekesinde nâ bedîd oldu ... hâlâ...zevcesi Müntehâ nâm hatun tarafından vekîlim deyü ... Bosna'nın hâlâ çavuşlar kethüdâsı Macar oğlu Mehmed Ağa'ya intikâlen yüzelli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf bunu habs ve iki senelik mahsûl kıymet olmak üzere fuzûlî yedi yüz yetmiş iki gurus olub ziyâde gadr ve ta'addî eyledüğün ve şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'îyesi

olduğun bildirüb mûciblerince Şer‘le görölüb alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i Şerîfim ricâ etmeğin Şer‘le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zî‘l-hicce sene 1155

s. 29

106. Hüküm

Kâdîsına hüküm ki

Bosna Brodi kazâsı ahâlîsi südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb hâlâ bunların kâdîları olan .. nâm kâdî kadîmden kâdîlar oturageldiği mahkemede oturmayub da‘vet olunmadın devre çıkub karye be karye fukarânın evlâd ve ‘ıyâlleriyile sâkin oldukları ... üzerlerine konub müft ve meccânen yem ve yemek ve koyun ve kuzu ve sâir me‘küllerin ve bînamaz ... nâmıyla ve hilâf-ı Şer‘ ve kânûn akçelerin aldığından mâ‘adâ içlerinden biri fevt oldukda veresinden sağır ve sağire gâib ve gâibe olmayub ümlesi hâzır ve kibâr olub kısmet taleb etmezler iken cebren kısmet edüb ve resm-i kısmet ziyâde olmak için müteveffânın metrûkâtının ziyâde bahâya tutub ve ‘akd-i nikâh ve hüccet-i Şer‘iye ve ‘ank nâme ve mürâsile ve resm-i kısmet ve sâir mevâddan kânûndan ziyâde akçelerin alub bunun emsâli zulüm ve ta‘addisinin nihâyeti olmayub perâkende olduğun bildirüb ol vechile zulüm ve ta‘addîsi men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i Şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Zî‘l-hicce sene 1155

107. Hüküm

Bosna vâlisine ve Sarây nâibine

Kuzâtdan sâbıkâ Tırhala kâdîsı olan Abdülkerim zîde fazlühü gelüb kazâ-i mezbûre tâbî‘ ... nâm karye toprağında arâzî tasarruf edenlerden BeŐir nâm kimesne tasarrufunda olan ma‘lûmu‘l-hudûd çayırlarının hakk-ı tasarrufdun hüsn-i rızâ ve sâhib-i arz temessükü mûcibince kendüye tefvîz ve ol dahi tefevvüz ve yedine verilen sâhib-i arz temessükü mûcibince sekiz seneden berü zabt ve her sene ...seçüb ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken mezbûr BeŐir zuhûr ve Şirrete sâlik ve mücerred ta‘cîz için zikr olunan çayyırları sinîn-i merkûmeden mukaddem sana fâriğ olduğuma nâdim oldum elyevm kibir ve ... olub zabt ederim deyü yedinde olan sâhib-i arz temessükü mûcebince ol çayırlar kemâkân kendüye zabt etdirilüb mezbûru hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i temessük dahl ve ta‘arruz etdirilmeyüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hüküm ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zî‘l-hicce

108. Hüküm

Bosna vâlisi vezîr-i sâbık Yeğen Mehmed Pâşâ'ya ve Yenipâzâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Koyun celebi tâifesinden Mahmûd gelüb bu öteden berü ebâ 'an cedd Rûmili cânibinde koyun iştirâ ve ... Abdullah'a bey' edüb bundan akdem koyun hizmetinde olan ... nâm zimmî on iki nefer çobanlarıyla eyâlet-i Bosna'da Yenipâzâr kazâsında iki bin yüz re's koyun iştirâ ve Yenipâzâr kazâsında cem' olub hilâf-ı şer'-i şerîf ve ta'addîleri ... karye-i mezbûre sâkinlerinden ... oğulları ... Nikola ... nâm zimmîler kendü hâllerinde olmadıklarından nâşî yekdil ve hevâlarına tâbi' eşkiyâlar başlarına cem' ve binyüzelli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın üzerlerine hücum ve zikr olunan koyunlarıyla on ik re's bârgîr ile dokuz yüz guruş nükûd akçesin gâret ve yağma eylediklerinden mâ'adâ soyanları dahi soyub üzerlerinde olan emvâl ve eşyâların dahi gasb ve gâret ve ziyâde gadr ve ta'addî eylediklerin bildirüb sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetinle ve ol tarafa âhir husûs için ...olunan dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından iftihâr'l-emâcid ve'l-ekârim Yeğen Mehmed dâme mecdihü mübâşeretiyle şer'le görölüb gasb ve gâret etdikleri ol mikdâr koyun ve bârgîr ve nükûd akçesiyle gasb ve gâret eyledikleri emvâl ve eşyâsı tahsîl ve aliverilüb icrâ-yı hak ve i'lâm olunmak bâbında mr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 1155

109. Hüküm

Bosna'dan Âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâki' kâdîlara ve nâiblere kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârlarına ve sâir a'yân-ı vilâyete hüküm

Sâbıkâ Ruscuk kâdîsı Yaçeeli el-Hâc Mehmed zîde fazlühü sūdde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb mevlânâ-yı mûmâileyhin Bosna'dan Âsitâne-i sa'âdetime gelecek bir nefer ehli ve bir nefer oğlu ve üç nefer kızları başka üç cârîye ve hizmetkâr ve hizmetkâre cem'an on üç nefer kimesnelerin mürûrlarına mûmâna'at üzere olduğu bildirüb mezkûrların mürûrlarına mûmâna'at bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylemek sen ki mevlânâ-yı sâir mûmâileyhimsin vech-i meşrûh mürûrlarına mûmâna'at olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 1155

110. Hüküm

Bosna vâlisi vezîr-i sâbık Mehmed Pâşâ'ya ve Çelebipâzâr kâdîsına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Ömer nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmarı karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' nâm ... ve ... nâm karyelerin toprağında zirâ'at ve hırâset eden defterlü re'âyâsı asarruflarında zirâ'ate sâlih hâsil verir yerlerin bi't-tamâm zirâ'at etmeleri bırakub varub âhirin karyesi toprağında zirâ'at ve hırâset etmeleriyle ol vechile tîmar-ı mahsûsuna

gadr olunduğın bildirüb ol bâbda kânûn üzere hük-m-i hümayûnum ricâ etmeğın kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi’l-hicce sene 1155

111. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ’ya ve Hersek sancağında vâki‘ kâzîsına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Ömer nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan yedi bin yetmiş iki akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub baş kalemi olan sâlifü’z-zikr ... karyesi hudûdu dâhilinde vâki‘ yüz akçe yazular ile geçid-i ... ve geçid-i âb-ı nehr-i ... deyü defter-i hâkânîde müstakilen tîmârına hâsıl ... dahl icâb etmez iken müteveffâ Mustafâ Pâşâ evkâfından ... mütevellisi Murtazâ ve Atâullah nâm kimesneler ile nefsi ... ve ... ze‘âmetine mutasarrıf Mustafâ nâm kimesneler bunun sâlifü’z-zikr geçidleri kurbünde hilâf-ı defter-i hâkânî ... geçid ve seffinesinin ve mürûr ve ‘ubûr edenleri geçirüb bunun geçidlerin ibtâl ve ol vechile tîmârı mahsûlüne gadr olunduğu bildirüb mezbûrların hilaf-ı defter-i hâkânî ol vechile gadr ve ta‘addileri men‘ ve def‘ ve tîmârına hâsıl kayd olunan geçidi kânûn-ı defter mücibince buna ahz ve kabz etdirilüb ta‘allül ve nizâ‘ etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defter-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Hersek sancağında ... nâhîyesinde çiftlik-i İskender der-karye-i ... der yed-i Mehmed veled-i İbrâhîm ... hâsıl yüz elli ve geçid-i âb-ı ...yüz ve geçid-i âb-ı nehr-i ... yüz yekûn ma‘ gayrühü beşyüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde baş kalemi olan sâlifü’z-zikr ... nâm karye ve ma‘ gayrühâ birikdirilüb yedi bin yetmiş iki akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mezbûr Ömer’in tîmârı ve Bosna sancağında ve ... nâhîyesinde nefsi Pâzâr nefer ... seksen yedisî ve baştına otuz dokuz zemîn yer ve hâsılı tahtında ispençe ve hınta yekûn ma‘ gayrühü altı bin iki yüz seksen iki akçe ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi‘ karye-i Doline bivech nefer ... on altı baştına dört çiftlik üç zemîn iki hâsılı taht-ı resm çift ve bennâk ve kendüm yekûn ma‘ gayrühü iki bin yedi yüz akçe yazular ile ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde iki bin yedi yüz akçe yazı ile Görne ve Doline ...deyü tahrîr ve bin sekiz yüz akçe ifrâz ve sâlifü’z-zikr nefsi Pâzâr ... ve Sarây kazâsına tâbi‘ ...nâm karye ve ma‘ gayrühâ birikdirilüb otuz iki bin yedi yüz dokuz akçe ‘an ze‘âmet ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun on dört bin yedi yüz akçesi sâlifü’z-zikr ... nâm karye ve gayrıdan ze‘âmete mutasarrıf Mustafâ’nın ze‘âmeti olan bâkîsi müştereki kaydında ve Hersek sancağında nefsi ... nâm-ı diğér Yenivaroş neferen kırk bir ... sâbıkâ mezra‘a iken Budin beylerbeyisi merhûm Mustafâ Pâşâ bir câmi‘ ve mu‘allimhâne ve kârbân binâ edüb ... emr-i şerîf mücebince zikr olunan Rade kasabası cümle mahsûlât ve ... olamağla ve varoş-ı ... müşârünileyh Mustafâ Pâşâ’ya temlik olunmuş bulunub kasaba-i mezbûre dâhilinde Grâdiye nâm mezra‘a ve ... yerleri göl üzerinde dört göz değirmen ve iki ... râddede olan câmi‘ ve mu‘allimhânesi mesârifine ve termîmine ve kârbânsarây

ve köprü ta'mîr ve termîmine vakf edüb kasaba-i mezbûre hudûdunda vâki' bâğlar ve yerler ve bâğçeler ve bostânlar emr-i murâd ve tizkâr ile müşârünileyh Mustafâ Pâşâ'ya temlik olundukda ber-mûceb ... hak defter-i cedîde kayd olundu deyü oldahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcebince 'amel oluna deyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

112. Hüküm

Bosna vâlisine Bosna eyâletinde vâki' ... kâdisına hüküm

Tuzla kazâsına tâbi' ... karyesi sâkinlerinden Abdurrahman bin Ahmed ve Süleymân bin Ahmed ve Mehmed bin ve Alî ve Ahmed ve diğêr Alî bin Osmân nâm kimesneler gelüb kazâ-i mezbûra tâbi' ... nâm-ı diğêr Vozoc nâm karye toprağında tapulu ve temessüklü ma'lûmetü'l-hudûd tarlalara babaları nâm kimesne mutasarrıf iken fevt olub ol yerler bihasbe'l-kânûn onlara intikâl etmekle bunlar dahi babalarından müntakil her sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl icâb etmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Durakoğulları İbrâhîm ve Hüseyin nâm kimesneler ile sâirleri zuhûr ve şiddete sülûk ve hevâlarına tâbi' Mümin Ağa demekle ma'rûf kimesneye istinâden hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhele ve bundan akdem babalarının yedlerinde olan sâhib-i arz temessükü mûcibince bunlara zabt ve mezbûrların müdâheleleri men' birle sâbıkâ Bosna vâlisi tarafından buyuruldu ve taraf-ı şer' den üç dört kıt'a mürâsile ile keff-i yedlerine tenbîh olunmuş iken mezbûrlar kemâl-i şekâvetlerinden nâşî mütenebbih olmayub müdâheleden hâlî olmadıkların bildirüb yedlerinde olan senedleri mûcebince kendülere zabt ve zirâ'at etdirilüb mezbûrların hilâf-ı kânûn müdâheleleri men' ve def' bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak çün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

113. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi vezîre İzvornik kâdîlarına hüküm ki

İzvornik kal'esi kapûdânı İbrâhîm ve karındaşı Ali zîde kadrühü gelüb İzvornik sancağında ... nâhîyesinde ... karyelerinde karyelünün ... ve İzvornik kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' ... nâhîyesinde ... nâm-ı diğêr ... nâm karyeler ... 'uhdelerinde ... sâlifü'z-zikr karyeler toprağında zirâ'at ve hirâset edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinde ... ta'allül eylediğün bildirüb ... hükmi hümayûnum ricâ defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at Böğürdelen nâhîyesine tâbi' ... hâsılı tahtında ispençe yekûn tahtında kendüm yekûn üç bin üç yüz elli yedi akçe yazar ... on baştına ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk yekûn beş bin yedi yüz akçe yazar ve karye ... nâm-ı diğêr ... Defter-i mufassal-ı 'atîkde muharrir

kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde havâss-ı hümâyûn mülhakâtında olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi’l-hicce sene 1155

114. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezire hüküm ki

Eyâlet-i Bosna’da vâki‘ Travnik kazâsına tâbi‘... ve ... ve ... nâm karyelerin ahâlî ve re‘âyâları gelüb bunlar üzerinde edâsı lâzım imdâd-ı seferîye ve hazerîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki‘ tekâlîf tahammüllerine göre hisselerine düşeni cem‘ine me‘mûr bulunanlara tamâmen edâ edüb kusûrları olmayub bi rdürlü ta‘addî ve rencîde olmaları îcâb etmez iken kâdîları olan... nâm kâdî hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i kânûn kalemiyle akçe mütâlebesiyle ve ...ve meccânen ve yem ve yemek ve sâir ...talebiyle ta‘addî ve rencîdeden hâlî ve gadr üzere olmalarıyla bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen imdâd ve seferîye ve hazerîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki‘ tekâlîfden hisselerine düşeni tamâmen edâ eyledikden sonra mezkûrların hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf ol vechile zâhir olan müdâhele ve ta‘addîsi men‘ ve def‘ ve memnû olmazlar ise ispenç ve resmleriyle ‘arz-ı i‘lâm olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim verilmiş iken mücerred ‘adem-i itâ‘atlarından nâşî bir vechile memnû‘ ve mütenebbih olmayub ta‘addîden hâlî olmadıkları bildirüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf ol vechile zâhir olan müdâhele ve ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında mukaddemâ sâdır olan vân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi’l-hicce sene 1155

115. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub Bosna vâlisine ve Hersek sancağında vâki‘ kâdîlara hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Selîm veled-i Selîm nâm sipâhîler gelüb Hersek sancağında resm-i yaylakhâ ve otlakhâ-i livâ-i hersek ber-vech-i tahmîn yirmi bin akçe yazusundan icmâl bozulmamak üzere beher sene mîrlivâ olanlara bin beş yüz akçe vermek şartıyla onar bin akçe tîmârlara başka başka berevât-ı şerîfemle mutasarrıflar olub ... der-tassruf ... ve yaylak ... Ca‘fer Bey ve yaylak ... tâbi‘ mezbûr ve yaylak ve çayır der-karye ... pınarı der-‘uhde-i Hızır Bey ... ve ma‘ gayrühâ bildirilüb mîrlivâ-i Hersek hâsslarından iki beher sene sancak mutasarrıflarına üçer bin akçe vermek şartıyla zikr olunan otlak ve yaylaklar yirmi bin akçe eşkinci ze‘âmet olmak bin yüz târîhinde tevkî‘i kalemiyle tashîh ve Abdurrahmân’a tevcîh ve hâlâ ber vech-i meşrûh ve onar bin akçelik üzere başka başka berevât-ı şerîfemle merkûmân Selîm veled-i Mustafâ ve Kurd Selîm veled-i Selîm üzerlerinde olmağla merkûmân ol yaylaklara zamânında koyun ve sâir hayvânlar ile çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ‘ edenlerin mahallerine göre resmleriyle otlak yerlerine dahi

hâricden koyunlarıyla gelüb oturub otundan ve suyundan intifâ' edüb 'öşr ve resm gibi nesne vermeyenlerin kânûn üzere resm-i otlakların taleb ve almak istediklerinde içlerinden ba'zıları hilâf-ı kânûn vermekde ta'allül ve ba'zıları dahi noksân teklîf ile gadr sevdâsında olub ol vechile tîmârları mahsûlünü kesr ve noksân olduğun bildirüb livâ-i mezbûrda vâki' olub fi'l-asl mîrlivâ-i Hersek hâssından olan koyun ve sâir davarlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ' edenlerin tahammüllerine göre resmleriyle otlak yerlerine zamânında hâricden koyunlarıyla gelüb oturub otundan ve suyundan intifâ' ve 'öşr ve resm gibi nesne vermeyenlerin kânûn üzere otlak resmleri alıverilüb hilâf-ı kânûn bir dürlü ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâ'cat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

116. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîrim Mehmed Pâşâ'ya ve Çelebipâzârî kâdîsına hüküm ki

Ömer nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârî karyelerinde kazâ-i mezbûra tâbi' olan Çiftlik nâm karye toprağında vâki' ... zirâ'at ve hırâset olub 'öşr ve resmi alınagelen yerlerden olub on beş seneden berü zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmi hâsıl alınageldiği ma'lûm ... tapulu ve temessüklü yerlerine âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken civârında vâki' ... nâm karye ahâlîleri ol yerler bizim mer'amızdır deyü hilâf-ı kânûn ve fuzûlî müdâhele ve hayvânların ra'y ... eylediklerin bildirüb yerleri kendüye zabt etdirilüb mezbûrların mer'âlık iddî'âsıyla olan müdâhele ve ta'addîleri men' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

117. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîrim Mehmed Pâşâ'ya ve Hersek sancağında vâki' kâdîlara hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Selîm veled-i Mustafâ ve Kurd Selî veled-i Selîm nâm sipâhîler gelüb Hersek sancağında resm-i yaylakhâ ve otlakhâ-i livâ-i Hersek'in bervech-i tahmîn yirmi bin akçe yazusundan icmâl bozulmamak üzere beher sene mîrlivâ bulunan bin beş yüz akçe vermek şartıyla tîmârlara başka başka berevât şerîfemle mutasarrıflar olub yaylak ... der-tasarruf ... ve yaylak... Ca'fer Bey ... ve yaylak-ı Rammor nâm mezbûr ve yaylak ve çayır der-kerye-i ... der-'uhde Hızır Bey ve ma' gayruhâ birikdirilen mîrlivâ-i Hersek hâsılından iken beher sene sancak mutasarrıflarına üç bin akçe vermek şartıyla zikr olunan otlak ve yaylaklar yirmi bin akçe eşkinci

ze'âmet olmak bin yüz kırk târihinde tevkî'î kalemiyle tashîh ve Abdurrahmân'a tevcîh ve hâlâ ber vech-i meşrûh onar bin akçelik üzere başka başka berevât-ı şerîfimle merkûmân Selîm veled-i Mustafâ ve Kurd Selîm veled-i Selîm üzerlerinde olmağla merkûmân ol yaylaklara ... koyun ve sâir hayvânlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ' edenlerin mahallerine göre resmleriyle otlak yerlerine dahi hâricden koyunlarıyla gelüb oturub otundan ve suyundan intifâ' edüb ve 'öşr ve resm gibi nesne vermeyenlerin kânûn üzere resm-i otlakları talep ve almak istediklerinde içlerinde olanları hilâf-ı kânûn vermekde ta'allül ve ta'arruzları dahi noksân teklîfi ile gadr sevdâsında olub ol vechile tîmârları mahsûlüne gadr kesr-i noksân tertîbine bâ'is oldukların bildirüb livâ-i mezbûrda vâki' olub fi'l-asl mîrlivâ-i Hersek hâssından olan yaylak zamânında koyun ve sâir davarlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ' edenlerin mahallerine göre resmleri otlak yerlerine zamânında hâricden koyunlarıyla gelüb oturub otundan ve suyundan intifâ' ve 'öşr gibi nesne vermeyenlerin kânûn üzere otlak ve resmleri alıverilüb hilâf-ı kânûn bir dürlü muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed olmağın defter-i hâkânî mücebine kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 1155

118. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Memlihateyn ve ... kâdîlarına hüküm

Memlihateyn kazâsına tâbi' Turna ve Bresenice ve ... ve ... nâm karyeler ahâlîleri gelüb karyeleri tarafalarında emlâk ve arâziye mutasarrıf olmalarıyla emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfi edâda kusûrları olmayub ... kasabası toprağında bi'l-fi'il tasarruflarında 'avârizhânesine bağı tekâlîf olunmak îcâb eder emlâk ve yerleri olmayub kasaba-i mezbûre tarafından tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmak îcâb etmez iken kasaba-i mezbûr ahâlîsi tarafından vâki' olan tekâlîfi bizimle ma'an verin deyü hilâf-ı kânûn rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zi'l-hicce sene 1155

119. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Taşlıca ve ... kâdîlarına hüküm

Ramazân nâm kimesne gelüb Taşlıca'da sâkin Selîmpâşâzâde Rüstem demekle ma'rûf kimesne bundan akdem binyüzelli senesinde bunun kefâletiyle bâ-temessük Vidin ve ... defterdârı Mustafâ Efendi demekle mâ'rûf kimesneden binyüzelli senesinde istikrâz elediği bin yüz gurus defterdâr-ı mûmâileyh ...bi'l-mâl olduğuna binâen bundan tamâmen alub Vidin'de olan deyn temessükün buna teslim ve meblağ-ı mezbûru bu mezkûra kefâletine binâen edâ eyledüğün müş'ir-i cânib-i şer'den hüccet-i şer'îye veridüğün bildirüb bundan olan hüccet-i şer'îye ve deyn temessükü

mûcebince meblağ-ı mezkûr mezbûrdan ma'rifet-i şer'le tamâmen tahsîl ve bîkusûr kendüye alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

120. Hüküm

Bosna vâlisine İzvornik sancağında vâki' ... kâdısına hüküm

Zu'amâdan Abdullah zîde kadruhü gelüb İzvornik sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan berât-ı şerîfimle mutasarrif olduğı ze'âmetini karyelerinden yine nâhiye-i mezbûra tâbi' ... nâm karye toprağında arâzî tasarruf edenlerden ... ve ... nâm zimmîler mutasarrıfları ma'lûmu'l-hudûd bana tefvîz eylediler deyü Hüseyin Beşe demekle ma'rûf kimesne bunun zimmetinde izni yoğıken hilâf-ı kânûn fuzûlî binyüzelli senesinden bertü zabt ve bu ma'lûm arâzî-i mîrîyenin tefevvüzü sâhibinin rızâsı ve sâhibü'l-arz ma'rifetiyle olagelmiş iken hilâf-ı kânûn ve muğâyir ma'rifet-i sâhibü'l-arz ve bilâ temessük ol vechile ta'addî ve mahall-i nizâm-ı bâ'is ve ze'âmeti mahsûlüne kesr ve noksân tertîbine bâdî olduğun bildirüb ol bâbda kânûn üzere hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın imdi bu makûle arâzî tasarruf edenler bunun zimmetinde izni yoğıken birbirlerinden yer alanlar husûsunda sâhib-i arz muhtârdır diler ise resmlerin tasarrufuna izin verir diler ise bey'lerin fesh edüb ol yerleri eski sâhiblerine tasarruf etdirir kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

121. Hüküm

Bosna kâdısına hüküm ki

Mostar sükkânından Haydar nâm kimesne gelüb Mostar kazâsında kuyumcuyân esnâfının cümle ma'rifetle kethüdâları ları olub herkes kendüden râzı şükrân üzereler iken eshâb-ı a'râzdannâm kimesne hukûk-ı şer'le bîvech ve bilâ sened etmeğın nefy-i umûruna müdâheleden hâlî olmadıkların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

122. Hüküm

İzdin kâdısına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'da vâki' Bosna Brodi kazâsı sâkinlerinden iken bundan akdem fevt el-Hâc Ebû Bekir Ağa demekle ma'rûf kimesnenin sağır ve sağîre ve gâibi ve vesâyâsı olmağla terekseinin tahrîri şer'en iktizâ ve husûs-ı mezkûr mevâd-ı mahsûsadan olmağla Bosna Brodi kâdısı tahrîrden

men' olunub müteveffâ-yı mezbûrun terekesi tahrîri müstakilen sana tafvîz ve sipâriş olunmağla gerekdir ki müteveffâ-yı mezbûrun cümle muhallefâtı terekesini ta'yîn olunan çukadar Ebû Bekir ma'rifetiyle tahrîr ve terkîm ve beynü'l-vezne bi'l-... 'ş-şer' tevzî' ve taksîm ve helâl kısmından beynü'l-vezne vâki' olan da'vâların dahi şer' üzere istimâ' edüb nasb ve vasî ve tenfiz vesâyâ ve sâir umûr-ı kismetlerin tekâmilden sonra hâsıl olan rûsûm-ı mu'tâde ve harc-ı haccı ...ve mahtûm sûret defterleriyle çukadâr-ı mezbûr ile bu tarafa irsâl edüb câdde-i hakdan 'udûl eyleyesin deyü bi'l-fi'il Rûmili kâdî'askeri olan mevlânâ zîde ... edâmellahü te'âlâ fezâilühü tarafından mühürlü mektûb ve ricânla müşârünileyhin mektûbu mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-hicce sene 1155

123. Hüküm

Bosna vâlisine ve ... kâdîlarına hüküm

Srebrenik kal'esi müstahfizlarından Ömer nâm müstahfiz gelüb İzvornik sancağında ... nâhîyesinde çiftlik ve ... ve gayrıdan yedi yüz akçe gedik tîmâr ile Srebrenik kal'esi müstahfizlığına berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub gedik tîmârının baş kalemi olan sâlifü'l-beyân çiftlik-i.....müşterekleri olanlar çiftlik-i mezbûrun vâki' olan mahsûl ve rûsûmundan berâtları yazularına göre hisselerine düşeni almağa kanâ'at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî berâtları yazularından ziyâdeye tecâvüz ve bunun berâtı yazusuna göre hissesine düşen mahsûl ve rûsûmu dahi tegallûben ahz ve kabz edüb buna gadr ve ta'addî elediklerin bildirüb defter-i hâkânî mücebince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât-ı müşterekleri mezbûrlar hisselerinden ziyâde tecâvüz etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbi' çiftlik-i ...Vakkâs deyü dört bin üç yüz akçe yazı ile defter-i icmâlde tahrîr ve yedi yüz akçesi ifrâz ve Srebrenik kal'esi müstahfizânına mahsûs bir gedik tîmâr ve hâlâ berât-ı şerîfimle mezbûr Ömer'in üzerinde olub ve yine defter-i icmâlde çiftlik-i kebîr Vakkâsdeyü dört bin üç yüz akçe yazı ile tahrîr ve yedi yüz akçesi ifrâz ve defterde Srebrenik kal'esi müstahfizânına bir icmâl ve bir def'a dahi bin dört yüz akçesi ifrâz ve Breçka kal'esi müstahfizânına mahsûl ber icmâl ve yine çiftlik-i mezbûrun yazusu mezbûresinden bin dört yüz akçesi dahi ifrâz ve ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ve ma' gayruhü birikdirilüb otuz yedi bin sekiz yüz akçe yekûnundan beş bin akçesi ifrâz ve kal'esi dizdârına mahsûs ber icmâl ve iki bin akçesi dahi ifrâz ve kal'e-i mezbûre kethüdâsına mahsûs bir icmâl ve iki bin akçesi dahi ifrâz ve kal'e-i mezbûr topculuğuna mahsûs bir icmâl ve iki def'a bin beş yüz akçeleri ifrâz ve mezbûre ser bölüklüğüne mahsûs başka başka bir icmâl ve on ... def'a bin dörder yüz yedi yüz akçeleri ifrâz ve kal'eleri mezbûre müstahfizına mahsûs başka başka icmâl olunduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1155

124. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Bosna eyâletinde vâki‘ Grâdiçe ve...ve kâdîlarına hüküm ki

Tuzla kapûdânı olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Hasan kapûdân zîde kadrühü gelüb mûmâileyh binyüzelli senesinde bâ-fermân-ı ‘âlî Özi kal‘esine me’mûr oldukda tarafındanHâcî Osmân nâm kimesneyi vekîl nasb edüb ve hizmetini edâda bir dürlü kusûru olmayub ta‘addî olunmak îcâb etmez iken kal‘e-i mezbûra muhârebe ... bikazâillahi te‘âlâ mûmâileyh esîr olub Gradahaçe kapûdânı olan Mehmed nâm kimesne ‘ibâdullahın bigayr-ı hakkın akçelerin almak gâret-i müstemiresi olmağla mezkûr Mehmed vekîl-i mezbûrdan bunun mâlî olmak üzere hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bigayr-ı hakkın mezkûrun sekiz kîse akçesin gasb ve ziyâde gadr ve mûmâiley dahi esîrlikden halâsı ve mâlını taleb eyledikde bîvech-i şer‘ ta‘allül ve uhâlefet üzere olduğun ve mezbûr taht-ı hükûmetde ve kazâmızda mürûr ve ‘ubûr üzere olduğun bildirüb bulunduğun mahalde şer‘le görüleb hilâf-ı şer‘-i şerîf bigayr-ı hakkın gasb eylediği ol mikdâr gurus hakkı tamâmen tahsîl ve bîkusûr alıverilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediğün bulunduğun mahalde şer‘le görülmek emri olmuşdur.

Fî Evâsıt-ı Zi’l-hicce sene 1155

125. Hüküm

Prepol ve ... kâdîlarına hüküm ki

Prepol kazâsına tâbi‘ Kolaşi kal‘esi ahâlîleri gelüb bunların vilâyetleri sengistân olub üzerlerine şer‘en bir nesne sâbit olmuş değil iken ve ‘öşr-i diyet memnû‘ iken ehl-i ‘örf tâifesi taraflarında karyelerinizde ba‘zı kimesneler tamdan uçub ağaçdandan düşüb ve üzerlerine dîvâr yıkılıb bunun emsâli kendü sun‘u ile helâk olmuşdur deyü ‘öşr-i diyet nâmıyla bunları rencîde ve remîdeden hâlî oldukların bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden imdi kendü sun‘u ile ağaçdan ve damdan ve atdan ve merkebden ve ‘arabadan düşüb ve suya gark ve âteşe hark ve üzerine dîvâr yıkılıb ve yaru dam altında kalub ve dağda cânavar pârçalayub ve yıldırım urub bunun emsâli kendü sun‘u helâk olanlar için ‘öşr-i diyet alınmak memnû‘ ve merfû‘dur bu bâbda kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zi’l-ka‘de sene 1155

126. Hüküm

Prepol kâdîlarına hüküm ki

Prepol kazâsı muzâfâtından Viraniş nâhiyesine tâbi' ve ... ve ... nâm karyeler ahâlîleri südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunların vilâyetleri sengistân olub üzerlerine şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken ve 'öşr-i diyet memnû' iken ehl-i 'örf tâifesi taraflarından karyelerinizde ba'zı kimesneler taşdan uçub ağaçdan düşüb ve üzerine dam yıkılıb bunun emsâli kendi sun'u* ile helâk olmuşlar deyü 'öşr-i diyet nâmıyla bunları rencîde ve remîdeden hâlî olmadıkların bildirüb ol bâbda hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri cilden imdi kendi sun'u ile ağaçdan ve damdan ve atdan ve merkeb ve 'arabadan düşüb ve suya gark ve âteşe hark ve üzerine dîvâr yıkılıb ve yaru dam altında kalub ve dağda cânâvar pâreleyüb ve yıldırım urub bunun emsâli kendi sun'u ile helâk olanlar için 'öşr-i diyet alınmak memnû'dur bu bâbda kânûn üzere 'amel olunmak emr-i şerîfim olmuşdur.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1155

127. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Bosnasarây nâibine hüküm ki

Ulemâdan el-Hâc Süleymân zîde 'ilmühü gelüb Sarâybosna mahallâtından ... mahallesinde vâki' ... mülkünde münselik olan Pâşo hânı demekle ma'rûf mülk hânı ittisâlinde ma'lûmetü'l-hudûd bir bâb mülk menzili olmağla kurb-i sükda vâki' olduğundan ehl-i 'ırz kimesneler sâkin olmak mümkün olduğundan harâbe müşrif olmağla sâlifü'z-zikr mülk menzilin etmekci fırını binâ ve bir tarafın hân-ı mezkûra idhâl olunmasında kendüye zarar-ı şer'îsi olmayub 'ibâdullaha enfâ' etmek civârında eshâb-ı ağrâzdan ba'zıları bîvech ve hilâf-ı şer'-i şerîf mümâna'at etdiklerin bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ etdüğün 'ibâdullaha nâfi' olub kimesneye zarar-ı şer'îsi yoğise ta'mîrine mümâna'at olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1155

128. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Sarây nâibine hüküm ki

Abrâm ve şerîki Mnş nâm Yahûdîler gelüb kazâ-i mezbûra tâbi' Brefoşçe kal'esi sâkinlerinden Ağozâde Mahmûd nâm imesne zimmetinde yine kal'e-i mezbûr sâkinlerinden Mehmed ve Alî ve Zülfikâr nâm kimesneler kefâletıyla ber-mûceb temessük-i hüccet-i şer'den binyüzelli senesinden beri bin beş yüz yirmi beş gurusu alacak hakları olmağla meblağ-ı mezbûru mezbûr Mahmûd'dan veyâhûd kefilinden talep ve almak istediğinde hilâf-ı şer'-i şerîf vermeğün ta'allül ve muhâlefet üzere oldukları bildirilüb meblağ-ı mezkûr mezkûr Mahmûd'dan veyâhûd

kefilinden aliverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eledikleri ecilden emr-i şerîmle görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1155

129. Hüküm

Bosna vâlisine Tuzla ve ... kâdîlarına

İzvornik sancağında Tuzla kazâsı muzâfâtından ve ... nâhîyesine tâbi' Breçka kal'esi üstahfızânı gelüb bunlar gelüb varoş kal'e-i Breçka'da sâkin ve kal'e-i mezbûre müstahfızânından olub varoş-ı mezbûr defter-i hâkânîde kal'e-i mezbûre dizdârına mahsûs gedik tîmâr mülhakâtından sâlifü'z-zikr varoş kal'e-i Breçka'nın hâsılı tahtında zemîn ma' gayruhâ der-kenâr nehr-i Sava der kurb-i kal'e-i Breçka ma' çayır ve tarlahâ der mutasarrıf müstahfızân ve müslümân ve küberân varoş-ı mezbûrda sâkin olan cemâ'at-i müslümîn ve sâir şehirlerde sâkin olan müslümânlar gibi rüsûm vermeyüb bâd-ı hevâları ve resm-i gurusâneleri naları kal'e-i mezbûre dizdârlarına mahsûl kayd olundu deyü tahrîr ve bunlar yine nâhîye-i mezbûra tâbi' çiftlik-i ... den ve gayrıdan yirmi bin akçe ze'âmete mutasarrıf eyâlet-i Bosna'nın defteri kâtiblerinden Mustafâ veled-i İbrâhîm Pâşâ'nın ze'âmetim mülhakâtından olan çiftlikler ve zemînler toprağında zirâ'at ve hırâset etmeleriyle zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere sekizde bir 'öşr ile sâlârîyelerin vermeye râzîlar iken za'im-i mezbûra kanâ'at etmeyüb hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebiyle ve kesim nâmıyla ta'addî ve rencîde eyledüğün bildirüb kânûn ve defter mûcibince 'amel olunub mugâyir-i kânûn ve defter ol vechile olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ve ... nâhîyesine tâbi' varoş kal'ei Breçka cemâ'at-i müslümân varoş-ı mezbûr fukarâ kırk bir mahsûl zemîn ve bâğçehâ der-kenâr nehr-i Sava der-kurb-i kal'e-i Breçka cedîd ahâlî-i varoş-ı mezbûr ma' çayırhâ ve tarlahâ ve kurb-i nehr-i Sava der-tasarruf-ı müstahfızân ve müslümân ve küberân hâsıl-ı 'ani'l-'öşr ve'r-rüsûm yüz elli akçe varoş-ı mezbûrda sâkin olan müslümânlar gibi rüsûm vermeyüb bâd-ı hevâları resm-i gurusânelerin kal'e-i mezbûr dizdârlarına mahsûl kayd olundu deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yine ve ... nâhîyesinde ... nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb üç bin otuz akçe Breçka kal'esi dizdârına mahsûs bir gedik tîmâr olub ve gedik tîmâr-ı mezbûr ile kal'e-i mezbûr dizdârlığı berât-ı şerîfimle ve Mustafâ üzerinde ve yine ... nâhîyesinde çiftlik Yûsuf bin Mahmûd der-tasarruf Hamza bin Yûsuf ve Hasan bin Ferhâd ve Bayram bin ... kendü ... ve tasarruf eyledikleri yerleridir zirâ'at edüb'öşr ve rüsûm sâire mukâbelesinde her yıl cizye cem'ine gelenlere edâ eder hâsıl fî...ber-vech nakd iki yüz altmış akçe çiftlikhâ-i sâire der-nâhîye-i ... deyü ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve çiftlik-i mezbûr ma' çiftlik-i sâire ile birikdirilüb iki yüz elli üç 'aded çiftlik ve zemînler ber-mûceb defter-i mufassal yirmi bin akçe eşkince ze'âmet olmak otuz sekiz senesi cemâzîye'l-ülânın on ikinci gününde bâ-hatt tevkî'i defter-i mufassalda olan mahalli tashîh ve defter-i icmâlde yirmi bin akçe yazı ile ze'âmet ber icmâl ve icmâl-i mezbûr

tamâmen merkûm Mustafâ veled-i İbrâhîm Pâşâ'nın ze'âmeti ve Bosna ve İzvornik sancaklarının tahrîr-i cedîdleri küllî olmayub birer mikdâr mahallerinden 'ibâret olmağla Semendire sancağı misillü müceddeden icmâl bağlanmağa tahammülü olmamağla yine icmâl-i kadîmleri ircâ'ları münâsib görülüb lâkin kangı icmâle tâbi' oldukları ma'lûm olmağla vürûd-ı emr- şerîfimle altı ay tamâmına değin olan kurâ ve mezra'a eshâb-ı ze'âmet ve tîmârdan sâhib-i çiftleri olur ise Bosna vâlisi ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve sancaklusu ma'rifetleriyle görülüb şer'en ve kânûnen isbâta kâdir oldukları sûretde ze'âmet ve tîmârlarına ilhâken tevcîhi için dersa'âdetime 'arz ve i'lâm olunmak üzere başdefterdâr i'lâmı mücebince verilen kâime bâ-fermân-ı 'âlî ve defterhâne-i 'âmiremde hıfz olunduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1155

130. Hüküm

Bosna vâlisine hüküm

İzvornik sancağının zu'amâ ve erbâbı tîmârıyla İzvornik kal'esinin müstahfızâmı gelüb bundan akdem vâki' olan istîlâda ebâ 'an cedd mutasarrıf oldukları ze'âmet ve tîmârlarının birer mikdâr arâzîsi ve ba'zîlarının ze'âmet ve tîmârları mülhakâtından olan karyeleri hudûd-ı küffârda kalub bu def'a bi'inâyetillahi te'âlâ fetih ve teshîri müyesser olub kemâ fi'l-evvel İzvornik sancağına zamm ve ilhâk ve kurâ ve mezârî' ze'âmet tîmâr icmâl-i kadîmde ircâ' münâsib görüldükden nâşî Bosna vâlisi tarafından eshâbına ilhâken tevcîhi bâbında sâdır olan emr-i şerîfim mücebince sâbıkâ Bosna vâlisi el-Hâc Mehmed Pâşâ edâmallahü te'âlâ i'lâm edüb i'lâmı tarafından ber-müceb emr-i 'âlî sâhib olanlara müceddeden ve tezkere verilmekle mütegalibeden ba'zı kimesneler tama'-ı hâma düşüb... olunan ispenç ... ile ebâ 'an cedd mutasarrıf olanları tîmâr ve ze'âmetleri kendi hizmetkârlarına tevcîh ve bu bâbda küllî gadr eylediklerin bildirüb bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi üzere sen ki müşârünileyhsin ma'rifetinle ve ma'rifet-i şer'le sancaklusunun müsinn ve ihtiyârlarından ...kadîm ze'âmet ve tîmârları gedik tîmâr mülhakâtından iken ba'de'l-istîlâ Nemçe keferesi ... i'tibâr olunmak kadîmî tevcîhle olduğu ... üzere i'lâm olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm eyledikleri üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1155

131. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Sarâybosna mollâsına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' Rişâhlı nâm karye ahâlîsi gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen 'avâriz ve nüzül ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâliflerin cem'ine me'mûr olanlara edâ edüb nâhîye-i merkûma tâbi'... ve ... ve ... nâm karyeler topraklarında bi'l-

fi'îl zabt-ı tasarruflarında hâne-i âvârıza bağı tekâlîf olunmak îcâb eder emlâk ve yerleri yoğıken kurâ-i merkûm ahâlîleri narh karyelerimize vâki' olan tekâlîfi dahi tamâmen bizimle ma'an edâ edin deyü hilâf-ı kânûn ta'addî ve rencîde etmeleriyle men' ve def' olunmak bâbında bundan akdem yerlerine mürâsile-i şer'îye ve mûcibince buyuruldu dahi verilmiş iken mezbûrlar kâni' olmayub yine ol vechile tekâlîf mütâlebesiyle ta'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb ol vechile olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ emr-i hümâyûn ta'addî etdirilmemek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1155

132. Hüküm

Sarâybosna ve Taşlıca kâdîsına hüküm ki

Mahmîye-i İstânbûl'da sâkine Hadîce nâm hatun gelüb bunun zevci Bosnevî Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesne binyüzelli senesinde fevt oldukda muhalledîfâtı ırs-ı şer'le bununla oğlu Mûsâ nâm kimesneye intikâl ve ba'de'l ... oğlu Mûsâ dahi fevt olmağla hisse-i şâyi'ası buna intikâl etmekle âhirin 'alâkası olmayub dahl olunak îcâb etmez iken Taşlıca kazâsı sâkinlerinden Ömer ve Mehmed Efendi demekle ma'rûf kimesneler zuhûr ve şiddete sâlik ve birbirleriyle yekdil olub şâhid-zor ve sâhte hüccet ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın bunun zikr olunan mâl-ı mûrisinden yalnız bin guruş nükûd ve bir 'aded balgamî saplu sîm hançer ve bıçağı ahz ve zabt etmeleriyle bu dahi tarafından âhire götürüb taleb murâd eylediği bir vechile icrâsı mümkün olmayub gadr-i küllî olduğun ve tarafından ... nâm kimesneyi vekîl eylediğın bildirüb mübâşir ma'rifetiyle mahallinden şer'le getirilüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hak ahz eyledikleri mâl-ı mevrûsu geri tahsîl ve vekîline alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa'bân sene 1155

s. 35

133. Hüküm

Bosna vâlîsi ... kâdîsı ve Memlihateyn kazâsı nâibine hüküm ki

Tuzla kazâsı ahâlîsi südde-i sa'âdetime mühürlü muhızır gönderüb Bosna eyâletine tâbi' İzvornik sancağında vâki' Tuzla kazâsı ahâlîlerinin ekserîsi hademe-i cevâmi' ve neferât-ı palanka ve bir mikdârı dahi Memlihateyn ... mukâta'asının hizmetine me'mûr olmalarıyla zikr olunan memliha hüddâmı fakr-ı vifâkaya mübtelâ ve zirâ'aten ve hırâsetden müteberrâ ve mukaddemâ vâki' olan seferlerde küllî hizmetleri zâhir ve rûnümâ fi'l-asl hizmetleri mukâbele tekâlîfden mu'âf ve m.... olmalarıyla hisse-i tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmaları îcâb etmez iken ba'zı eshâb i'râz-ı fırsat bulub hilâf-ı kânûn ve defter üzerlerine hisse-i tekâlîf tahmîli ve cebren ... ve mâl-ı

mîrînin kesr ve noksânına sebep oldukların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına kazâ-i mezbûrun a'yân ve ağavâtı muhızrla i'lâm ve ... Memlihatayn nâibi mevlânâ İbrâhîm zîde 'ilmühüsün ... 'arz ve zikr olunan cenûb mukâta'ası gayr-ı ez kalemîye senevî yedi bin yedi yüz yirmi sekiz buçuk guruş mâl ile dokuz da palankası yerlü neferâtlarının mevâcibleri ... taraflarından zabt olunmak üzere ocaklıkları olduğu baş muhâsebeden ve nefsi kasaba-i Memliha bâlâ vezîr mahallâından sâkin İbrâhîm memliha mahsûlüne mu'âvenetleri ... 'avârız-ı dîvânîyeden mu'âf oldukları defterhâne-i 'âmiremden ve Tuzla kazâsından altı ayda bir def'a Bosna vâlîleri için iki yüz guruş ve livâ-i mezbûr mutasarrıfı için kezâlik altı ayda bir def'a yedi yüz yirmi guruş imdâd-ı hazerîye ve seferîyeleri hazerîyelerinin üç katı tertîb ve tesvîye kılındığı dîvân-ı hümâyûn kaleminden ihrâc olunmağla mahallinde ma'rifet-i şer'le sen ki vezîr-i müşârünileysin ma'rifetinle görülüb memliha-i mezbûre hizmetine me'mûr olan kimesnelere imdâd-ı hazerîye ve seferîyeden mu'âf ve gayr-ı mu'âf dahil olmak üzere evâmîr-i 'aliyye ile vârid olan sâir tekâlifden îcâb ve iktizâ eden hisselerini ahâlî-i sâire ile ma'an edâ eylediklerinden sonra bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şâka mütâlebesiyle rencîde olunmaları için emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'il başdefterdârı Alî dâme 'uluvvühü i'lâm etmeğin i'lâmını mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-ka'de sene 1155

134. Hüküm

Bosna vâlîsine eyâlet-i Bosna'da vâki' ... kâdisına hüküm

Zu'amâdan Hüseyin zîde kadruhü gelüb Bosna sancağında Sarây nâhîyesinde Bahot nâm karye ve gayrıdan yirmi beş bin dört yüz doksan dokuz akçe ze'âmete berât-ı şerîfle mutasarrıf olub ze'âmeti aklâmından ... nâhîyesine tâbi' yirmi dört baştina ve sekiz nefer re'âyâ ve dört zemîn yekûn ve iki bin dört yüz akçe yazar karye ... ma' mezra'a-i ... ve mezra'a-i ... ve mezra -i ...ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' yirmi sekiz 'aded baştina yekûn ma' gayruhâ iki bin iki yüz akçe yazusu olan karye-i ... ve defter-i mufassal-ı 'atıkde muharrir kalemîyle tahrîr ve defter-i icmâlde Sarây nâhîyesinde ... hot nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb yirmi bin dokuz yüz akçe bir icmâl ve icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mûmâileyhin ze'âmeti aklâmından iki bin dört yüz akçe yazar sâlifü'z-zikr ...ve iki bin iki yüz akçe yazar ... nâm karyeleri bundan akdem dârü'l-harbde kalub bi'inâyetillahi te'âlâ feth ve teshîri müyesser olub Bosna sancağına zamm olunan arâzî-i cedîdede vâki' olub ve bundan akdem olmağla feth-i cedîd olan tahrîr olundukda Bosna sancağında Kostaniçe nâhîyesine tâbi' karye-i ... mahalle-i ...yirmi üç nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve mahalle-i ... ma' mahalle-i ... der-karye ... hâlî 'ani'r-re'âyâ ma' mahalle-i mezbûrenin nısfı dest ve semtinde tahlîs olunan arâzîden olmağla bâ-fermân-ı 'âlî deftere kayd olundu deyü iki çiftlik ve mahalle-i ... mahalle-i ... ve on üç nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve mahalle-i ... mahalle-i ... dokuz nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve mahalle-i . ma' mahalle olan ve mahalle-i ... kân on bir nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve mahalle-i ... karye -i ... otuz üç nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve mahalle-i ... nâm-ı diğere

... mahalle-i... yedi nefer re'âyâ ve üç çiftlik ve mahalle-i ... bir çiftlik ve hâsılı tahtında ispençe ve kendüm yekûn ma' gayruhâ altmış sekiz bin ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' karye-i ... ma' mahalle-i ... yirmi dört nefer re'âyâ ve iki çiftlik ve mahalle-i ...ve on bir nefer re'âyâ ve bir çiftlik ve bir zemîn ve mahalle-i ...ve mahalle-i ...altı nefer re'âyâ ve iki çiftlik ve mahalle-i mahalle-i ... on yedi nefer re'âyâ ve iki çiftlik ve bir zemîn ve iki mahallât-ı sâire ve yüz üç neferât-ı sâire ve hâsılı tahtında ispençe ve kendüm yekûn ma' gayruhâ doksan bir akçe yazular ile defter-i mufassal-ı cedîdde tahrîr ve defterhâne-i 'âmiremde hıfz olunan deftere yazu-yı kurâ ve mezâri' arâzî-i derlivâ-i Bosna ve İzvornik ber-mûceb tahrîr-icedîd Bosna sancağında ... ve ... ve ...ve Kostaniç ve gayrı nâhîyelerde mutâbık defter-i 'atık bir yük doksan bin ve gayr-ı mutâbık iki yük yetmiş altı bin yedi yüz elli akçe el-hâletü hâzihi bu sancakların tahrîr-i cedîdleri küllî olmayub feth-i cedîd olan birer mikdâr mahallerden 'ibâret olmağla Semendire misillü müceddeden icmâl bağlanmağa tahammülleri olmamağın yine icmâl-i kadîmlerine ircâ'ları münâsib görölüb ze'âmet ve tîmâr kararları Bosna vâlisi ma'rifet i ve ma'rifet-i şer' ve sancaklu ma'rifetleriyle görölüb iddi'â eden zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra ilhâken tevcîh için dersa'âdetime 'arz ve i'lâm olunmak üzere başdefterdârım i'lâmıyla olan defterdefter binyüzellidört senesi ramazânının on dördüncü günü târihiyle bâ-fermân-ı 'âlî defterhâne-i 'âmiremde hıfz olduğu mastûr olub sâdir olan emr-i şerîfim şurûtu üzere Bosna defterdârı ve bi'l-cümle ehl-i dîvân ve sancaklusu ma'rifetleriyle ba'de'l-icrâ sâlifü'z-zikr ... ve ... nâm karyeler ve tevâbi'i mezra'aları icmâl-i kadîmi üzere ellidört senesi zî'l-ka'desinin dokuzuncu gününde sâbıkâ Bosna vâlisi vezîrim olan Mehmed Pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühü tarafından ilhâken mûmâileyh Hüseyin'e tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mukayyed olub berâtına dâhil sâlifü'z-zikr kurâ ve mezâri'e âhirden dahl olunmak icâb etmez iken ecânibden ba'zı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkânî mûmâileyhin kayd ve berâtına dâhil kurâ ve mezâri' için bilâ sâhib olmağla çiftlik ihdâs etmek üzere Bosna defterdârı tarafından tezkere aldık deyü fuzûlî zabt edüb gadr ve ta'addî eyledüğün bildirüb kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr kurâ ve mezâri'ler ber-mûceb defter-i hâkânî kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmu kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât-ı mezbûrları ol vechile dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiği mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mûcebince 'amel olunmak için yazılışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-ka'de sene 1155

135. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Gracaniçe ve Neşne kâdîlarına hüküm ki

Ca'fer kapûdân zîde kadruhü gelüb bu Gracaniçe kazâzına tâbi' Estiye nâm karye hudûdu dâhilinde tapulu ve temessüklü mutasarrıf ve beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i

arza edâ edegeldiği ma'lûmetü'l-hudûd Forskove adası demekle ma'rûf tarlalarına âhirden bir vechile müdâhele îcâb etmez iken zikr olunan taralalarının ittisâlinde vâki' nehir kebîr taşdıkdâ bunun tarlaları derûnuna cârî ve mümtâz ve ... hudûdlarının bir mikdâr yerleri bozub Forsika karyesi ahâlîsinden Ahmed Ağa ve Hüseyin Kethüdâ ve Mehmed Alemdâr ve Halîl ve Alî Ağa demekle ma'rûf kimesneler ile sâirlerinin mutasarrıf oldukları tarlalarına mahlût olmağla mezkûrlar mesbûkü'l-zikr tarlalarının bir mikdârda fuzûlî zabt ve bu dahi bundan akdem mezbûrlar ile mürâfa'a-i şer'-i şerîf olduklarında ol yerler bunun tapulu ve temessüklü berâtdan olduğu sâbit ve hüküm birle cânib-i şer'den verilen hüccet-i şer'îye mücebince yerlerin zabt edüb dahl olunmak îcâb etmez iken mezkûrlar hilâf-ı kânûn müdâhele ve zabtına müdâhele ve gadr sevâsında oldukların ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe olduğun bildirüb mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ta'addîlerin men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın kânûn üzere 'amel olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 1155

136. Hüküm

Bosna vâlîne Gradsaniçe kâdisına hüküm

Gradsaniçe kazâsında sâkin ... ve ... ve... dahi kâdîları gelüb bunların Neşte kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesi toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında tekâlîf olunmak îcâb eder hâne-i 'avârıza bağılı emlâk ve yerleri olmayub bir vechile rencîde îcâb etmez iken nâhîye-i mezbûr ahâlîsinden Mûsâ Ağa ve Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesneler ve dahi sâirleri nâhîyemize vârid olan tekâlîfî siz dahi bizimle ma'an edâ' edersiz deyü hilâf-ı kânûn ve rencîdeden hâlî olmamalarıyla bundan akdem murâfî-i şer' olduklarında hilâf-ı kânûn ta'addîleri men' birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'îye verilmiş iken memnû' olmayub mugâyir-i hüccet-i şer'îye hilâf-ı kânûn geri ta'addî ve rencîde üzere olundukların ve fetvâsı olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'îyeleri mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ta'addîleri men' olunmak bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 1155

137. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîrim Mehmed Pâşâ'ya ve Mostar kâdisına hüküm ki

Mostar kazâsı sükkânından Ahmed ve Ömer nâm kimesneler gelüb kazâ-i mezbûra tâbi' Bürgine nâm karyede vâki' olub Ağa Çiftliği demekle ma'rûf mülk çiftliğin ... babaları Ömer nâm kimesne ... cânibinden istîdâ eyledikde yine kazâ-i mezbûra tâbi' Bocve nâm karye toprağında vâki' bir mikdâr arâzîyi ... nâm kimesnenin cüdâ-yı vatanında sâhib olduğü resm-i tapu ile alub on beş mikdârı müstakilen mutasarrıf oldukdan sonra müft oldukfa zikr olunan arâzî ve nısf çiftlik bunlar ile baba bir karındaşları Hüseyin nâm kimesneye intikâl ve bunlar ... bulunmalarıyla ol

çiftlik ve arâzide hisselerin taraf-ı şer‘den hüccet-i şer‘îye dahi nasb olunan ... nâm kimesne zabt eylediği büyük birâderleri Hüseyin bunlar berâta münselik ve ... müteveffâ-yı mezbûr zikr olunan çiftlik ve arâzîyi yalnız benim için almışdır deyü hilâf-ı şer‘ ve kânûn ve mu‘âraza ve Mostar kâdîsı huzûrunda bunların vasîleri mezkûr ile murâfi‘-i şer‘ olundukda iddi‘âsı tezvîr ve ol çiftlik ve arâzî babaları müteveffâ-yı mezkûr dahi ber-mûcib-i senedât bunlar ile birâderleri mezkûra intikâl eylediği zâhir ve nümâyân ve mezbûr Hüseyin mu‘ârazadan men‘ birle hüccet-i şer‘îye ve mürâsile ve vâlî tarafından buyuruldu verilüb ba‘de bunlar dahi verilüb bâliğ ve tasarrufa kâdir beş altı sene mikdârı zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr-i resmin sâhib sâhiblerine edâ edüb yedlerine olan senedât-ı şer‘îye mücebince ‘amel olunub zâhir olan ta‘addîsî men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî‘l-ka‘de sene 1155

138. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Sarây nâibine hüküm ki

Kuzâtdan Bosnevî Dervîş Alî zîde fazluhü gelüb mûmâileyh sen ki vezîr-i müşârünileyhsin senin zimmetinde bundan akdem tarafından bilâ emr-i şerîf kal‘e bend ve habs olundukda Sarâybosna sâkinlerinden yeniçerilik iddi‘âsında olan Er ... Süleymân ve Sakâ Mustafâ demekle ma‘rûf kimesneler binyüzelli senesinde bunun sâkin olduğu menziletin dâhilîyesi olan odasında mahfûz ... sandûkası içinde olan ma‘lûmü‘l-mikdâr emvâl ve eşyâsın hilâf-ı şer‘-i şerîf ahz ve kabz eyledikleri şer‘en sâbit ve kıbel-i şer‘iden hüccet-i şer‘îye ve i‘lâm verdikden sonra keyfiyetin i‘lâm olunmak üzere sâdır olan emr-i şerîfim mücebince tefahhus olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu tarafından dahi i‘lâm ve merkûmân eşkiyâdan olmalarından nâşî mahallinde ihkâk-ı hak mümkün olmayub gadr-i küllî eylediklerin bildirüb ocak tarafından ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle şer‘le görüleb vech-i meşrûh üzere ahz eyledikleri eşyâsını vermekde muhâlefet ederler ise Âsitâne-i sa‘âdetime ihzâr olunmaları bâbında hükm-i hümâyûnum sudûriyeti istihâm vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Evâhir-i Zî‘l-ka‘de sene 1155

139. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘za olub Bosna vâlîsine vezîre ve Sarây nâibine hüküm

Kuzâtdan Bosnevî Mevlânâ Dervîş Alî zîde fazluhü gelüb Sarây sâkinlerinden iken bundan akdem Özi muhârebesinde şehîden fevt olan Abdî Bey oğlu Ahmed Bey demekle ma‘rûf kimesnenin Sarı Ahmed Pâşâzâde Mustafâ Bey demekle ma‘rûf kimesneye ırs-ı şer‘le intikâl eden çiftlik ve ‘arsasın semen-i ma‘lûm ile mezkûrdan iştirâ ve çiftlik-i mezbûrda sâkin ve kimesneye bir dürlü vaz‘ ve ta‘addîsî yoğiken binyüzelli senesinde sâbıkâ Bosna vâlîsine vezîr-i a‘zam-ı sâbıkâ vezîr ... El-Hâc Mehmed Pâşâ mûmâileyhi eshâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâ ifk ve iftirâlarıyla kal‘ebend

eyledikde Sarâybosna'da sâkin dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden altıncı cemâ'atin neferâtından ... Süleymân ve Sakâ Mustafâ nâm şakîler çiftlik-i mezbûre içine girüb dâhilîye odasında memhûr ... sandûkasını ve derûnunda olan ber-mûceb defter eşyâ ve nükûddan üç yüz yetmiş sekiz altın ve yirmi sekiz guruşluk beyâz akçe ve bir cedîd destâr ve bir sîm tası ve bir zümrüd ... ahz ve gadr-i küllî eyledikleri nümâyân ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'îye ve i'lâm olunmuş iken merkûmânın şer ve fesâdlarından henüz icrâ-yı hak olunmayub zimmetlerinde kalduğın bildirüb ber-mûceb hüccet-i şer'îye ve i'lâm mezbûrânın ahz ve kabz eyledikleri nükûd ve eşyâ her ne ise tamâmen tahsîl olunmak bâbında istid'â ve sâdır olan fermân-ı 'âlîşânıma imtisâlen mûmâileyh Dervîş Alî zîde fazlühünün yedinde olan 'arz ve bir kıt'a ve hüccet-i şer'îyesine ba'de'n-nazar ve ba'de'l-istihbâr zikr olunduğu üzere mâlından ma'lûmü'l-mikdâr nükûd ile eşyâ-yı ma'lûmesinden ... olduğu ma'rifet-i şer' zâhir olduğu mutazammın senedâtı olduğu ma'lûm ve ihbâr olunub ve bâlâda mastûrû'l-esâmî Bosna'da sâkin yeniçerilik iddi'âsında Arnavud Süleymân ... Mustafâ nâm kimesnelere müdde'âsı olmağla ol taraftan mübâşir ma'rifetiyle şer'le mürâfi' ve vech-i şer' üzere hak tevcîhi bâbında mutâbık olur ise icrâ ve ihkâk-ı hak bâbında emr-i şerîfîm ... bi'l-fî'il dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası olan mezbûr Hasan Pâşâ i'lâm eylediği ecilden i'lâm etmeğın müşârünileyhin i'lâmı mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-ka'de sene 1155

s. 37

140. Hüküm

Bosna vâlîsine Saray kâdîsına ve Sarâybosna nâibine hüküm ki

Sâbıkâ Alacahisâr sancağında mutasarrıf el-Hâc Mehmed dâme ikbâlühü gelüb mîr-i mîrân fevt ile bundan akdem Âsîtâne-i sa'âdetime gelür iken ... kazâsına tâbi' ve Kile nâm karyeye nüzûl eyledikde karye-i mezbûr sâkinlerinden Ahmed oğulları Kara Beşe Hasan ve Mustafâ ve İbrâhîm ve ...Yûsuf demekle ma'rûf şakîler binyüzelli senesinde mîr-i mîrân-ı mûmâileyhin karındaşı İsmâ'îl nâm kimesne kendü hâlinde iken şakî-i mezbûrlar karındaşı mezkûru darb-ı şedîd darb ve mecrûh ve ba'de sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafından ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle karındaşı mezkûru ahz ve ... mahkemesinde vâki' olduklarında karındaşı mezkûrun üzerlerine şer'en bir nesne sâbit ve zâhir olduğu zâhir ve taraf-ı şer'den yedine i'lâm-ı şer'î verilmiş iken yine mündefi' olmayub hilâf-ı şer'-i şerîf bilâ emr-i münîf mezbûr habs olduğun bildirüb karındaşı mezbûru habsden itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfîm ricâ eyledüğü ecilden sen ki vezîr-i müşârünileyh ve mevlânâ-yı mûmâileyhsin yedinde olan i'lâm şer'î mücebince şer'le üzerine bir nesne sâbit olmaksızın ahz ve habs olduğu zâhir ve müte'ayyin oldu ise habs olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1155

141. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîrim Mehmed Pâşâ'ya Sarâybosna kâdisına hüküm ki

Sarâybosna ahâlîsi gelüb Sarâybosna sâkinlerinden Kazgancı Osmân demekle ma'rûf kimesne kendü hâlînde olmayub şerîf gammâz olub dâimâ kâdî ve nâib ve voyvoda ve sübaşı ve sâir ehl-i 'orf tâifesi yanlarına varub fukarâyı hilâf-ı vâki' mevâdd-ı ... hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın akçelerin almağa bâ'is ve kendüsü dahi alub 'alâka ve medhali olmadığı ... mesâlihine ve bilâ emr-i şerîf tekâlîfleri üzerine karışub bunun emsâli ta'addîsinin nihâyet bulmadığın bildirüb ol vechile hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addîsin men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1155

142. Hüküm

Bosna vâlîsine Prepol ve ... kâdîlarına hüküm

Hutebâdan ... kal'esinin vâki' merhûm ve mağfürleh Sultân Ahmed Han tâbe serâhu câmi'-i şerîfi hatîbi olan Ahmed Halîfe gelüb Prepol kazâsına tâbi' ... kal'esi sâkinlerinden ... ve Ramazân ve İlyâs ve Süleymân ve Sinân ve diğêr Ramazân nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub ... kazâsına tâbi' Barak nâm karyeye varub çiftcisi Abdullah nâm kimesnenin oğlu Mehmed ile ve Nikola nâm zimmînin oğlu Radovan nâm zimmîyi binyüzelli senesinde ahz ve firâr ve eyâlet-i Bosna'da vâki'... kal'esine götürüb esîr olmak üzere bey' ve bu dahi çiftcileriyle teccessüs ve tefahhus bulunca gerek ... nâmı ve gerek sâir bahâne ile küllî zarar ve hasâret ve ol vechile maktûr olduğun bildirüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek emrim olmuşdur.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1155

143. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsine Bosna eyâletinde Kilis sancağında vâki' kâdisına hüküm ki

Livâ-i mezbûrda ... kal'esi neferâtından ... ve ... ve... nâm kimesneler gelüb bunlar kendü hâllerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve ta'addî ve deyn ve kefâletleri olmayub ve üzerlerine dahi şuhûd-ı 'udûl ile şer'en bir nesne sâbit ve zâhir olmuş eğil iken kazâ-i mezbûra tâbi' Estine nâm karye sükkânından Şa'bân nâm kimesne zuhûr ve binyüzelli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın her berâtlardan dörder gurusların ahz ve ziyâde gadr ve ta'addî eylediklerin bildirüb şer'le görüleb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın aldığı akçeleri aliverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ yledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1155

144. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisine ve Bosna eyâletinde vâki'... kâdisına hüküm ki

Nûrullah ve Sâlih ve Abdullah ve ... ve ... nâm kimesneler gelüb sâbıkâ İzvornik sancağı mutasarrıfı olan Mehmed dâme ikbâlühünün hârim kethüdâlığı hizmetinde olan ... nâm kimesne kendi hâlinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve ta'addîsi olmayub üzerlerine şühûd-ı 'udûl ile şer'en bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden eşkiyâdan İbrâhîm Beşe ve Yûsuf Beşe demekle ma'rûf kimesneler kendü hâllerinde durmayub birbirleriyle yekdil ve yekcihet ve binyüzelli ... senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın katl edüb ziyâde gadr ve ta'addî ve fesâd ve kânûnlar taht-ı hükûmet ve kazânızda firâr üzere oldukların bildirüb şer'le görüleb icrâ-yı şer'le ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükûm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

145. Hüküm

Göhlisâr kâdisına hüküm ki

Ulemâdan ... oğlu İbrâhîm zîde 'ilmühü gelüb bu kazâ-i mezbûr mahkemesinde nâib olub beynü'l-ahâlî ahkâm-ı şer'îye edüb hilâf-ı şer' ve mugâyir-i kânûn kimesneye vaz' ve ta'addîsi olmayub herkes kendüden râzı ve şükrân üzere olub üzerlerine şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken eshâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler mücerred ta'ciz için biz senin nâib olduğunuzu izteyiz deyü rencideden hâlî olmadığın bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem

146. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve eyâlet-i Bosna'da vâki' mevlânâ kâdisına hüküm ki

Kazâ-i mezbûrda vâki' ve berâtdan kapûdânlığa tâbi' ... kal'esinin yerlüyân neferâtı zâbitânı gelüb kal'e-i mezbûre tarîk-i 'âmde vâki' mürûr ve 'ubûr eden ebnâ-i sebîlin hıfz ve hırâsetinde ve evâmir-i şerîfemle vâki' tekâlîf ve umûr-ı mühimmenin fermân olduğu vechile temşiyet ve icrâsında kadîmden ahâlî-i kazâ kal'e-i merkûme neferâtına i'ânet edegelmîşler ise de kadîme mugâyir ba'zıları ta'allül ve muhâlefet üzere oldukların bildirüb kadîme mugâyir ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükûm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem 1155

147. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi vezîre ve eyâlet-i Bosna'da vâki' ... kâdisına hüküm

Kazâ-i mezbûrda vâki' ve berâtdan kapûdânlığa tâbi' ... kal'esinin yerlüyân neferâtı ve zâbitânı gelüb kal'e-i mezbûre tarîk-i 'âmirede vâki' mürûr ve 'ubûr eden etbâ-i sebîlin hıfz ve hırâsetinde ve evâmîr-i şerîfemle vâki' tekâlîf ve umûr-ı mühimmenin fermânım olduğu vechile temşiyet ve icrâsında kadîmden ahâlî-i kazâ kal'e-i merkûme neferâtına i'ânet edegelmişler iken kadîme mugâyir ba'zıları ta'allül ve muhâlefet üzere oldukların bildirüb kadîme mugâyir ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

148. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi olan vezîr Mehmed Pâşâ'ya hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'da vâki' Gradişka kal'esinin kapûdânı olan İbrâhîm zîde kadruhü gelüb bu gece gündüz kal'e-i mezbûrede sâkin ve 'uhdesinde lâzım gelen hizmeti edâ edüb lâkin ba'zı umûr ve husûs için Âsitâne-i sa'âdete 'âzim olmak murâd eylediğün bildirüb Âsitâne-i sa'âdete gelmesine izin verilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğün sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ba'zı husûsiyeti rü'yet için Âsitâne-i sa'âdetime gelmesine izin verilmek emrim olmuşdur.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

149. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Travnik ve ... kâdîlarına hüküm ki

Gradişka kal'esi ağası olan Yûsuf zîde kadruhü gelüb Travnik kazâsında sâkin olub sâbıkâ Bosna defterdârı Mustafâ Efendi demekle ma'rûf kimesne hizmetinde binyüzelli senesinde ber-mûceb senin ... karz-ı şer'ide iki bin guruş alacak hakkı olub ve kal'e-i mezbûre kasaba-i mezbûreden Sâlih ve Mehmed nâm kimesneler kefil-i bi'lmâl olmalarıyla meblağ-ı merkûmu edâ etmeden mezkûr Mustafâ fevt olub yine kasaba-i mezkûreden terekesin kabz eden vereseşi Mehmed Bey demekle ma'rûf kimesneden taleb eyledikde hilâf-ı şer'-i şerîf ve vermekde ta'allül ve gadr olduğun bildirtüb ber-mûceb temessük müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde sâbit olan hakkı veresinden veyâhûd kefil-i mezkûrlardan bi't-tamâm tahsîl ve alıverilmek bâbında mr-i şerîfim ricâ etmeğün mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

150. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Bayiç/Yayçe kâdisına hüküm ki

Sâbıkâ bakîyetü'l-m ... kâdi olan Mevlânâ Mehmed zîde fazlühü gelüb mevlânâ-yı mûmâileyh hâlâ Bayiç kazâsında sâkin ve kendi hâlinde iken bundan akdem yine Bayiç kazâsında sâkin ... oğlu Dervîş Alî Efendi demekle ma'rûf kimesne kazâ-i mezbûrda sâbıkâ niyâbeti vaktinde bunu hânesine da'vet ve bu dahi varub bunun bir kimesne da'vâcısı olmayub ve meezkûr dahi vereceği yoğiken bunu binyüzelli senesinde bigayr-ı hakkın habs ve sekrân olduğu hâlde buna nice nice kelîmât nâ-hemvâr ile şütûm-ı galîza ile şetm ve ba'de bu dahi hânesinden çıkub gitdikde dahi ardınca hizmetkârı İbrâhîm'i irsâl ve ol dahi ... ardında gelüb beynü'n-nâs 'arzını/ırzını hetk ve ziyâde gadr etmekle bu dahi ... varub sâbıkâ Bosna vâlisi vezîr-i a'zam-ı sâbık El-Hâc Mehmed Pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühü tarafından adam irsâl ve keyfiyet hâlini ifâde ve mezbûr ile huzûrunda mürâfî' olmaları için vezîr-i müşârünileyh tarafından mübâşir ta'yîn ve Travnik kâdisı huzûrunda mürâfî' sadedinde iken beynlerine muslihûn tavassutuyla fî-mâ-ba'd da'vâ-yı mezkûrdan tarafeyn ferâğ ve birbirleri zimetlerin iskât kat'-ı nizâ' ve kasd-ı husûmet ve ibrâ-yı zimmet birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye verilüb ve bu makûle bir def'a şer'le görölüb kasd olunub kat'-ı nizâ' ve ibrâ-yı zimmet birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye verilen da'vânın tekrâr istid'â ve sebep-i da'vâsı dahi memâlik-i mahrûsemde memnû' ve merfû' iken mezbûr Dervîş Alî yine memnû' ve mütenebbih olmayub dürlü dürlü şübhe ve tezvîrâta kasdı ve sebep olduğun akçeyi şimdi senden alırım deyü hilâf-ı şer'-i şerîf ve ibrâya mugâyir bîvech-i şer'î rencide ve remideden hâlî olduğun bildirüb hüccet-i şer'îyesi mücebince 'amel olunub hilâf-ı şer'-i şerîf ve ibrâya mugâyir bîvech-i şer'î rencide ve remide etdirilmeyüb ol vechile zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

151. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Hersek ve ... kâdîlarına hüküm ki

Zu'amâdan Zeynel'âbidîn veled-i İbrâhîm zîde kadruhü gelüb Hersek sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on beş bin yetmiş sekiz ber-vech tekâmîl yirmi bin akçe ze'âmet babası kasr-ı yedinden binyüzotuzbir senesinde buna tevcîh ve berât-ı şerîfimle üzerine ve hidemât-ı hümâyûnumda mukîm şer'en ve kânûnen dahl olunmak icâb etmez iken karındaşları mezbûrları ol vechile dahl ve tefahhus etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûna mürâca'at olundukda ze'âmet-i mezbûr babası kasr-ı yedinden mûmâileyhe otuzbir târihinde tevcîh ve berâtımla üzerinde ve hidemâtda mukîm şer'en ve kânûnen dahl icâb etmez iken karındaşları Alî ve Hüseyin müteveffâ babamız üzerinde idi biz dahi hisse alırız deyü birkaç def'a dîvân-ı Bosna'da ba'de'l-murâfî'a

mu‘ârazaları men‘ olunmuş iken mütenebbih olmayub gadr sevdâsında olmalarıyla karındaşları zuhûrunda huzûr-ı ... yâhûd dîvân-ı Bosna’da mürâfî‘a olmadıkça derkenâr olunmayub kaydı bozulmamak üzere ellibeş senesi rebî‘u’l-âhîrinin dokuzuncu gününde bâ-emr-i ‘âlî kaydına şerh verildiği mastûr ve mukayyed bulunmayub vech-i meşrûh üzere berâtı mücebince zabt etdirilüb mu‘ârazaları men‘ve def‘ olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

152. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisî vezîr Mehmed Pâşâ’ya ve Travnik kâdîsına ve Sarây kazâsı nâibine hüküm ki

Yûsuf zîde kadruhü gelüb Gradişka kal‘esinin müstahfizân-ı yerlüyân mevâciblerin kabzına me‘mûr olub ve makbûzundan sâbıkâ Bosna defterdârı müteveffâ Mustafâ Efendi demekle ma‘rûf kimesneye binyüzelli senesine mahsûben cizye pîşiniolmak iki bin guruş teslim ve ba‘dehü fevt oldukda müteveffâ-yı mezbûrun peşîn ve mevkûf ve ... aklâm için ba‘zı kimesnelerden istidâ... ile verdiğim on dört bin üç yüz yetmiş yedi buçuk guruşa bi’t-tamâm eshâbına edâ ve teslim eylemek şartıyla cizye-i mezbûre taht ve kazânızda sâkin ... kapûdânı Mehmed kapûdânın ‘uhdesinde ve berât verildiği cizye kaleminde mukayyed ve husûs-ı mezbûr ma‘rifet-i şer‘le görölüb mezbûr Yûsuf’un iddi‘â eylediği meblağ cizye merkûm için verilmiş ise merkûm Mehmed kapûdândan ve eğer sâir mevâdd için verilmiş ise müteveffâ-yı mezbûrun yine taht-ı kazânızda sâkin emvâl ve eşyâsına vâzî‘u’l-yed olan varoşdan iktizâ ettiği bi’l-fi‘il baş defterdârım olan iftihârü’l-ümerâ-i ve’l-ekâbir ‘alâ dâme ‘uluvvühü i‘lâm lâkin müteveffâ-yı mezbûrun veresesî ve merkûm Mehmed ve kapûdân ve mezkûr Yûsuf’un şâhidleri Bosna’da olmağla mahallinde şer‘le görölüb ihkâk-ı hakk olunmak üzere mezkûr Yûsuf fermân-ı ‘âlî ricâsında olduğun Mahmûd Pâşâ mahkemesi nâibi kıdvetü’l-‘ulemâi’l-muhakkikîn Mevlânâ Mehmed Hıfzî zîde ‘ilmühü dahi i‘lâm etmeğîn i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

153. Hüküm

Kilis sancağı mutasarrıfına ve Gölhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Kilis sancağında Gölhisâr kazâsına tâbi‘ Çüflük karyesi ahâlîleri gelüb civârlarında vâki‘ ... karyesinde sâkin Alî ve Sâlih ve Ahmed ve Ramazân ve Bektaş ve Şerîf Ahmed ve sâir ba‘zı kimesnelerin bunların karyeleri toprağında bi’l-fi‘il zabt ve tasarruflarında hâneye bağı tekâlîf alınmak icâb eder baştına arâzîleri olmağla üzerlerine edâsı lâzım gelen ‘avârız ve imdâd ve hazerîye ve sâir emr-i şerîfim vâki‘ tekâlîfden tahammüllerine göre a‘lâ ve evsat i‘tibârıyla ma‘an edâ için taleb eydiklerinde mezkûrlar mücerred tekâlîfden hisselerin vermemek için bizler sâkin olduğumuz karyeler kefâliyetinden hissemizi verdik iki tarafa tekâlîf vermeziz deyü hilâf-ı kânûn

ta'allül ile anların hisseleri dahi bunların üzerlerine tahmîl olunub yedlerinde olmalarına bâ'is oldukların ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfeleri olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfeleri mücebince şer'le görülüb emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfden hisselerine isâbet eden a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibârıyla bunlar ile ma'an edâ etdirilüb hilâf-ı kânûn ol vechile mahallinde îbrâzıyla muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

154. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi vezîre Bosna nâibine hüküm ki

Süleymân Halife gelüb Bosna'da vâki' Yayçe kal'esinde Sultân Süleymân Han tâbe serâhu câmi'-i şerîfinde beş yüz altmış akçe gedik tîmârdan câmi'-i mezbûrdan berâtıyla ... olan akrabâsından Abdullah veled-i fevt oldukda müteveffâ-yı mezbûrun ta'yîn akrabâsından karındaşı Mustafâ bin Mehmed'e kazâ-i mezbûrda sâkin kal'e-i Yayçe dizdârı İbrâhîm ... ve Âsitâneden berât ve sekiz sene bilâ mâni'... dizdâr-ı mezbûrun ... binyüzelli senesinde ... gediğini buna ferâğ ve ... bu dahi mutasarrıf iken müteveffâ-yı mezbûr Abdullah'ın karındaşı oğlu diğêr Mustafâ kendü mutasarrıf olduğü bin dört yüz akçe gedik tîmârını oğlu sağîr Mehmed ferâğat ve ba'de dizdâr-ı merkûm ile yekdil ve bunun ... mücib bir nesnesi yoğiken dizdâr-ı mezbûr buna 'arz olunan beş yüz altmış akçe ... gediğini bunun üzerinden mezbûra 'arz ve berât ve buna gadr ve mukaddemâ ... merkûm için buna verdiğı 'arız inkâr ve bu dahi dizdâr-ı mezbûra 'arz akçesi nâmıyla verilen beş yüz guruş akçesin mezbûrdan taleb ve almak istedikde vermeyüb ziyâde gadr ve mezbûr ile mukaddemâ Bosna dîvânına murâfî' olunduklarında dürlü dürlü ... sülûk ile beş yüz guruş akçesin mücerred ızrâr kasdıyla vermeyüb ziyâde gadr olduğun ve bu bâbda da'vâsına mutâbık fetvâ-yı şerîf olduğun bildirüb mücebince ... ma'rifetiyle şer'le görülüb dizdâr-ı mezbûrun zimmetinde sâbit ... olan ... beş yüz guruş hakkı andan tahsîl ve alıverilüb ber-müceb fetvâ-yı şerîf icrâ-yı hak ve hilâf-ı şer'-i şerîf üzere ızrâr kasdıyla ta'addî etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ etdikde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

155. Hüküm

Bosna vâlisine bakîyetü'l-m ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Kuzâtdan Mehmed zîde fazlühü gelüb mevlânâ-yı mûmâileyh kazâ-i mezbûre ahâlîsi ahkâm-ı şer'îye edüb kimesneye vereceğim yoğiken bakîyetü'l-m... ahâlîleri ma'lûmu'l-esâmî kimesnelerin tahrîkiyle mücerred ızrâr kasdıyla ber-vech mevlânâ-yı mûmâileyhden ... ve dîvân-ı Bosna'ya ihtâr ve Bosna vâlisi huzûrunda murâfî' olduklarında üzerinde şer'en birnesne sâbit olmuş değıl iken memnû' olmayub dîvân-ı Bosna'dan ta'yîn olunan mübâşire ve vâlîye verilen akçesiye senden alıruz deyü hilâf-ı şer' ta'addîlerinden nâşî binyüzelli senesinde fuzûlî iki yüz elli

guruşunu alub ziyâde gadr olunduğın ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüb fetvâ-yı şerîfe mücebince alıverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

156. Hüküm

Sarây kazâsı nâibine hüküm ki

Mollâ Sâlih demekle ma'rûf kimesneler gelüb Bosnasarây kazâsında vâki' curufciyân esnâfından haffâfbaşı olub edâ-yı hizmet herkes kendüden râzî ve hoşnûd olub dahl olunmak îcâb etmez iken eshâb-ı a'râzdan ba'zıları bivech ve bilâ sened huffâfbaşılığı umûruna müdâhele ve ta'addiden hâlî olmadıkların bildirüb huffâfbaşılık umûruna müdâhele etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mezbûr Mollâ Sâlih hizmet-i merkûme esnâfının marzî ve muhtârları ise huffâfbaşılık hizmetinde istihdâm etdirilmek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuştur.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1155

157. Hüküm

Bosna vâlîsine ... ve ... kâdîlarına hüküm

Sen ki ... kâdîsı mevlânâ Alî zîde 'ilmühüsün südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb havâss-ı hümâyûnumdan ... kazâsının ehl-i İslâm bir ehl-i zimmîyân re'âyâsının ekserî ... çiftciyân tâifesinden ve tasarruflarında olan emlâk kurâları ... ve ... ve ... ma'lûmu'l-esâmî kimesnelerin kasaba-i mezbûre toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufların tekâlîf îcâb eder ... misillü emlâk ve yerleri olmağla imdâd ve hazerîye ve sâir emr-i şerîmle murâfi' olan tekâlîfden tahammüllerine göre hisselerine düşeni ma'an cem'ine me'mûr olanlara edâ etmek murâd etmeğim mezkûrlar sipâh ve sâir 'askerinin iddi'âsıyla ta'allül ve muhâlefet ve hisselerin mezkûr re'âyâ ... tahammül ve edâya tâkatları olmayub ... diğér ... evâmir-i şerîfemle vâki' olan tekâlîfimden mahallerine göre hisselerine düşeni cem'ine me'mûr olunan ma'an edâ etdirilüb hilâf-ı kânûn mezkûrlara ol vechile sipâhî ve 'askerinin iddi'âsıyla ta'allül etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâ ... etdikde kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 1155

158. Hüküm

Bosna vâlîsine ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

... hâssı re'âyâları gelüb bunlar karyeleri toprağında zirâ'atleri hâsıl eyledikleri terekelerinden ... bir 'öşrleri ve sâlârîyelerine ve imdâd-ı hazerîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîflerinden cümle ma'rifetin ve ma'rifet cem'ine me'mûr olanlara edâ edüb rencîde îcâb etmez

iken hâlâ zâbitları olan ... kazâsında sâkin Hasekî Muhammed binyüzkırk senesinden berü ... nâm kimesne ile yekdil ve kendü ... peydâ eylediği defter mücebince kendüsü için ma'lûmu'l-mikdâr ... akçelerin ... zimmetinde ... ve mukaddemâ buyurdu verilmiş iken icrâ-yı hak olduğun bildirüb alıverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikde mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 1155

159. Hüküm

Bosna vâlîsine ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

... kazâsı muzâfâtından Yenivaroş kasabası sâkinlerinden Yûsuf Ağa bin Alî nâm sipâhî demekle ma'rûf kimesne gelüb ... kazâsında sâkin çiftlikân eshâbı ve sâir yer ahâlîleri rızâları ve cümle ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le tekâlîf ve sâir vâki' olan umûr ve husûsların görmeye taraflarından bunu vekîl nasb ve ta'yîn ve taraf-ı şer'den yedine hüccet-i şer'îye verilmekle bu dahi rızâlarıyla verilen hüccet-i şer'îye mücebince vâki' olan umûr ve husûsların sadâkat ve istikâmet üzere olub herkes kendüden rızâ ve şükrân üzere olmayub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve ta'addîsi olmayub ve üzerine dahi şer'en bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken eshâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler mücerred icrâ-yı 'arz için biz senin vekîl olduğun istemeziz deyü hilâf-ı şer'-i şerîf ve bundan olan hüccet-i şer'îyeye mugâyir bîvech ve bilâ sened fuzûlî müdâheleden hâlî oldukların bildirüb yedinde olan hüccet-i şer'îye mücebince 'amel olunub eshâb-ı ağrâzdan olanların bîvech-i şer'î ve mugâyir-i şer'îye zâhir olan ta'addîlerin men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1155

160. Hüküm

Bosna vâlîsine ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

... hâssı re'âyâsı gelüb bunlar üzerine icrâsı lâzım gelen imdâd-ı hazerîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfden tahammüllerine göre hisselerine düşeni taraf-ı şer'den beher karyenin ... verilen muhassal defter mücebince cem'ine me'mûr olanlara edâ edilüb bir dürlü kusûrları olmayub rencîde olanları îcâb eder hâlleri yoğiken zâbitları olanlar mücerred kendülerinin cerr ve ... için sâlyâne ... defterin vaktinde kendi taraflarından fuzûlî birer ve ikişer adamlar ... karyeleri kenzlerinin ve re'âyâ fukarâsının üzerine ta'yîn ve anlar dahi müsellah ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ emr-i münîf kendüler için cebren nakil-bahâ ve resm-i ... re'âyâ fukarâsından hilâf-ı kânûn nice akçelerini alub ol vechile zulm-i cerîm ve gadr-i 'azîm etmeleri bundan akdem ... eylediklerinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve emr-i münîf re'âyâ fukarâsı ... ve mezâlim ile rencîde olmayub himâyet etdirilmek ... vâlî tarafından yedlerine buyuruldu verilmiş iken firârlarına memnû' olmayub hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânûn yine ol vechile ... mezâlim ile re'âyâ fukarâsını rencîdeden hâlî

olmayub perâkende olmalarına bâ'is oldukların bildirüb zâbitların mezbûrları hilâf-ı şer'î şerîf ol vechile adam ta'yîni ile nakil-bahâ mütâlebe etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikde mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1155

s. 41

161. Hüküm

Eyâlet-i Bosna'da Bosna'da İst.... kazâsı civârında mevlânâ kâdîsına hüküm

... kazâsı re'âyâsı gelüb bunlar kendü hâllerinde iken ... kazâsında sâkin hâlâ kâdîları ... nâm kâdî sâlyâneleri bozduğu vakitte taraf-ı şer'den defter olundukda kendü için kâdî kâimesi deyü hilâf-ı şer' ... re'âyâyı rencîde etmekle bundan akdem kâdîlar kendü için ve kânûndan ziyâde bîvech nesne celble rencîde etmemeleri için ... hümâyûn emr-i şerîfim ve vâlî tarafından buyuruldu verilmiş iken yine kanâ'at etmeyüb binyüzelli senesinde hilâf-ı şer' ve mugâyir-i kânûn ... kendüleri için altı yüz elli gurusların alub perâkende olmalarına bâ'is olduğun bildirüb kâdî-i mezbûrun kendileri için fuzûlî aldığı hak fetvâ her ne ise gerü eshâba istirdâd olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 1155

162. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi Mehmed Pâşâ ve Sarâybosna nâibine hüküm

İbrâhim nâm kimesne gelüb bunun Yahûdî tâifesinden Sarây sâkinlerinden ... nâm Yahûdî zimetinde cihet-i şer'den binyüzelli senesinde bin yüz altunu alacak hakkı olub bundan akdem taleb eyledikde vermekde ta'allül ve mürâfî-i şer olduklarında meblağ-ı mezbûr zimmetinde olduğu şer'en sâbit ve buna teslîm eylesine tenbîh olunmuş iken mesfûr bu ana dek vermeyüb gadr sevdâsında olduğun bildirüb şer'le görüleb meblağ-ı merkûm alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 1155

163. Hüküm

Bosna vâlîsine ve eyâlet-i mezbûrda vâki' ... kâdîlarına hüküm

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi gelüb yine kazâ-i mezbûrda sâkin Ribod demekle ma'rûf İbrâhim nâm kimesne kendü hâlinde olmayub şerîr ve gammâz olub dâimâ kâdî ve nâib ve voyvoda ve sâir ehl-i 'örf tâifesi nâiblerine ... fukarâyı hilâf-ı ... vâki' ... gamz ve tecrîm 'alâka ve medhali olmadığı

mesâlihine karışub bunun emsâli zulüm ve ta'addîsinin nihâyeti olmayub bundan akdem vech-i meşrûh üzere olan ta'addîsi men' ve kendü hâlinde olmak üzere emr-i şerîfim dahi sâdır olmuş iken yine memnû' ve mündefî' olmayub ahvâlleri digergûn olduğun bildirüb vech-i meşrûh üzere olan ta'addîsi üzerlerinden men' ve def' olmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1155

164. Hüküm

Foça kâdîsına hüküm

Alî nâm sipâhî gelüb berât ile mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden Foça kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karyesi toprağında zirâ'at ve hırâset edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin kânûn üzere sekizde bir 'öşr ile sâlârîyelerin ...oğullarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ze'âmet ve sâir hukûk ve rûsûmların kânûn ve defter mûcibince taleb eyledikde ba'zîları hilâf-ı kânûn ve defter vermekde ta'allül muhâlefet ve tîmârı mahsûlüne gadr-i küllî eylediklerin kânûn ve defter mûcebinde ol alıverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden fermân üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1155

165. Hüküm

Mostar kâdîsına ki

Mostar kazâsında Dervîş ve Mehmed ve ... nâm kimesneler gelüb kazâ-i mezbûra tâbi' ... Nâm toprağında ... bilâ sened ... nâm mahalde vâki' babaları müteveffâ ... nâm kimesneden müntakîl ma'lûmu'l-hudûd ... yirmi beş seneden mütecâviz ber-vech-i iştirâk zabt ve zirâ'at ve 'öşr-i ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl etmek îcâb etmeyüb bu makûle on sene mürûr eden arâzî da'vâsının istimâ'ı memnû' iken ... nâm zimmînin ve nâm ... ibrâzıyla hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhele ve ta'addîleri zabtına ... ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb ... ol vechile zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1155

166. Hüküm

Bosna vâlîsine ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna ... hâssı re'âyâları gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen emr-i şerîfim vâki' tekâlîflerin kenzleri ma'rifetiyle cümle muvâcehesinde tevzî' ve defter olunduğu üzere emir ve defter mûcebinde cem'ine me'mûra edâ edüb bir dürlü kusûrları olmayub rencîde olunmaları

icâb eder hâlleri yoğiken binyüzelli ... senesinde zâbıtları olub ... kazâsı sâkinlerinden bostânî hasekîlerinden Muhammed nâm kimesne ba'zı rüşvete cevri ve tarafgâr kâdî ile yekdil ve cümlenin gıyâbında on dört kîse akçeye bâliğ tevzî' ve defter ve kâdî için hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir-i emir ve defter üçyüzelli guruş defter ve re'âyâ fukarâsına ziyâde gadr olunduğundan bunlar dahi sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafına varub ahvâllarını ifâde eylediklerinde husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn ve ahvâllerin ma'rifet-i şer'le rü'yet ve yedlerine mumzî ve mahtûm defter verilüb ve verilen defter mücebince deynlerini edâ edüb bilâ ziyâde ve kânûn rencide olunmalarını buyuruldu verilmiş iken zâbıtları mezkûr kanâ'at etmeyüb mukaddemâ kendü ... peydâ eylediği defter mücebince kendüsü için hilâf-ı emir ve defter beş altı kîse akçe olub ziyâde gadr eylediklerin bildirüb mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1156

167. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre Foça ve ... kâdîlarına hüküm

Ahmed ve Süleymân nâm kimesneler gelüb kazâsına tâbi' Dedeve ve Rol nâm karyeler toprağında vâki' birkaç bir kıt'a malûmetü'l-hudûd tarlalara ... nâm ... ile bunlar ber-vech-i iştirâk mutasarrıf ve zabt ve zirâ'at ve 'öşri ve resmin sâhib-i arza edâ etdirilmek müşterekleri mezbûre... bundan akdem müteveffîye oldukda oğlu kalmayub ol yerlerden hissesi kânûn üzere tapuya müstahak ve hakk-ı tapu müşterek ... i'tibârıyla bunların ... hîn-i tapuda müslümânlar ta'addî etmeğın resm-i tapu ile almağa tâlibler iken ve yine karye-i mezbûr sipâhîleri ... müteveffîye-i mezbûre hatunun 'emmîsi Rüstem nâm nâm kimesneye verüb gadr eylediğın bildirüb kânûn üzere müslümânlar ta'addî etdikleri resm-i tapular ile kendüden alıverilüb vâzî'u'l-yed olan mezkûru hilâf-ı kânûn ta'allül ve nizâ' etdirilmemek bâbında hükmi hümayûnum ricâ eylediğın kânûn üzere yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

168. Hüküm

Bosna kazâsı civârında vâki'... kâdîlarına hüküm ki

Avrâm nâm Yahûdî südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb hâlâ Bosna kazâsı nâibi olan Abdülfettâh nâm nâib zimmetinde hukûk-ı şer'iden binyüzelli senesinde ma'lûmu'l-mikdâr alacak hakkı Bosna'da sâkin oğlu ve vekîli ... nâm Yahûdî'ye beher mâh ceste ceste edâ ve teslim etmek üzere ta'ahhüd etmiş iken mezbûr meblağ-ı mezbûrdan bir mikdârı oğlu mesfûra edâ ve bâkî kalan hakkı dahi talep eyledikde edâda ta'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında olduğın bildirüb şer'le görörlüb nâib-i mezkûrun zimmetinde kalan hakkı oğlu mesfûra alıverilüb icrâ-yı şer'le ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emri şerîfim ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere şer'le tahsîl olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156 ... Vâlîsiyle tebdîl olunmuşdur.

169. Hüküm

Sarâybosna civârında vâki‘ mevlânâ kâdîsına hüküm ki

Mevlânâ Abürrezzâk nûr ... zîde fezâilühü sütte-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb hâlâ Sarâybosna kazâsında tarafından nâibi olan Abdülfettâh Abdülfettâh demekle ma‘rûf kimesne resm kısmından kânûn üzere mûmâileyh tarafına ‘âid olan resm kısmını ahz ve kabz edüb on aydan berü göndermeyüb zimmetinde kaldığın bildirüb şer‘le görülüb nâib-i mezkûrun zimmetinde olan resm kısmında mahsûlü her ne ise alıverilüb âhirleri olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156 ... Vâlîsiyle tebdîl olunmuşdur.

170. Hüküm

Sarâybosna civârında mevlânâ kâdîsına hüküm ki

Bosna kâdîsı mevlânâ Abdürrezzâk zîdet fezâilühü sütte-i sa‘âdetime ‘arzı hâl edüb kazâ-i mezbûru on aydan berü tarafından nâibi olan Mevlânâ Abdülfettâh nâm nâib zamânında nice külliyetli adamlar fevt olub resm kısmından kânûn üzere tarafına ‘âid olan ahz ve kabz edüb bu ana dek bir nesne göndermediğinden gayrı cihet-i şer‘den dahi zimmetinde beş yüz elli gurusu alacağı olmağla taleb eyledikde vermekde ta‘allül ve muhâlefet eylediğin bildirüb şer‘le görülüb resm kısmından ‘âid olan ile cihet-i şer‘den olan ol mikdâr gurusu alıverilmek bâbında emr-i şerîfîm ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere şer‘le tahsîl olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

171. Hüküm

Bosna vâlîsine Hersek ve kâdîlarına hüküm ki

Rukiye ve Gülsûm nâm hatunlar gelüb bunların babaları Kurbân Mustafâ Efendi demekle ma‘rûf kimesne Hersek kazâsında sâkin iken yüz on yaşında pîr ve mütevellî ve sâhib-i firâş iken binyüzelli senesinde fevt oldukda kazâ-i mezbûrda olan bunca emlâk ve eşyâ her ne ise ırs-i şer‘le bunlara intikâl etmiş iken Hersek kazâsında sâkin müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi ... nâm hatun tezvîrât olanları ve bunların babalarından intikâl eden hisse-i ırsîyeleri için emlâk ve eşyâları buna hibe eyledi ve kâh bey‘ etmişdi deyü müdde‘âsı vech-i şer‘î üzere isbâta kâdir değil iken fuzûlî ol bahâne ile zabt ve ziyâde gadr eylediklerin bildirüb fetvâ-yı şerîfesi mücebince şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

172. Hüküm

Bosna vâlisine ve Sarâybosna nâibine hüküm ki

Medîne-i Sarây sâkinlerinden Ahmed ve ...ve ... nâm kimesneler ‘arz-ı hâl edüb kazâ-i mezbûr toprağında ma‘lûmetü’l-hudûd bâğçeye babaları Abdullah Efendi demekle ma‘rûf kimesne yirmi seneden mütecâviz bilâ‘ nizâ‘ mutasarrıf iken fevt olub bâğçe-i mezkûr ırsen bunlara intikâl edüb ber-vech-i iştirâk mutasarrıf ve bu makûle bilâ gadr şer‘î on beş sene mürûr eyleyen emlâk da‘vâsının istimâ‘ı memnû‘ iken ba‘zı kimesneler zuhûr ve mücerred ızrâr kasdıyla zikr olunan bâğçe mukaddemâ bizim idi ve kâh âhir dürlü tezvîrâta tasaddî ve müdâhele ve ta‘addî ve rencîdeden hâlî oldukları ve bâbda fetvâ-yı şerîfe ve senedât-ı şer‘îyeleri olduğun bildirüb mücebince ‘amel olunub mezbûrların hilâf-ı şer‘ müdâhelesi men‘ ve def‘ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

173. Hüküm

Bosna vâlisine ve Sarây nâibine hüküm ki

Abdullah ve Nu‘mân ve ... ve ... nâm karındaşlar gelüb sâbıkâ Bosna defterdârı olan babaları İsmâ‘îl Efendi demekle ma‘rûf kimesnenin bir ferde deyni olmayub şer‘en dahl ve rencîde olunmaları icâb etmez iken babaları mezbûr fevt olmağla ba‘zı kimesneler zuhûr ve birbiriyle yekdil ve kimi da‘vâdan ve kimi rûz-ı şehâdet ile şirret ve tezvîre sülûk ve sizin babanız fevt ve âhire Bosna defterdârı olmağla her birimizin alacaklarımız varub sizden alıruz deyü bunları ...ta‘cîz ve rencîdeden hâlî olmayub ... diğergûn olduğun bildirüb ol vechile alacağımız vardır deyü ızrâr kasdıyla bir dürlü rencîde etdirilmeyüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikde vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

s. 43

174. Hüküm

Bosna vâlisine hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Abdullah ve Nu‘mân ve Erân İsmâ‘îl nâm sipâhîler südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb Hersek sancağında ve nâhîyesinde bâc mürûr ‘ubûr ... mahall-i İstolçe ve ... ve gayrıdan yirmi bin akçenin icmâl bozulmamak üzere on iki bin akçesi babaları mezkûr İsmâ‘îl’in fevtinden ve Hasan’ın ref‘inden ber-vech-i iştirâk bunlara tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinde olub lâkin tîmâr-ı mezbûr Bosna defterhânesinde kaydı olmadığın bildirüb yedlerinde olan berâtı Bosna defterhânesine kayd olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan

rûznâmçe-i hümâyûna mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve sen ki vezîr-i müşârünileyhsin yedinde olan berât-ı şerîfim Bosna defterhânesine kayd olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

175. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Sarâybosna monlâsına hüküm ki

Çânîçe kazâsından ... mevlânâ el-Hâc Mustafâ zîde fazlühü gelüb kazâ-i mezbûra tâbi‘ ... karyesi toprağında Bostor çiftliği demekle ma‘rûf çiftlik emlak ve arâzisine mutasarrıf müteveffâ Ahmed Bey demekle ma‘rûf kimesnenin zevcesi Muntehâ binti Abdürrezzâk nâm hatun çiftlik-i mezbûrdan mutasarrıf olduğu üç hisse emlakın ... Hacı Mehmed Efendi demekle ma‘rûf kimesneye semen-i ma‘lûmeye bey‘-i bât ile bey‘ ve teslim ve mezbûr dahi tesellüm ve üç hisse tarla ve buğdayların dahi hüsn-i rızâsı ve sâhib-i arz ma‘rifetiyle ferâğ ve tefvîz ve mezbûr dahi tefevvüz ve semeni olan mablağ-ı ma‘lûmu bi’t-tamâm yedinden ahz etmekle arâzî ... emlakın zabt eyledikten sonra ol dahi zikr olunan çiftlikden üç hisse emlakın semen-i ma‘lûm buna bey‘-i bât ile bey‘ ve tasarrufunda olan üç hisse yerlerin dahi hüsn-i rızâsına ve sâhib-i arz ma‘rifetiyle buna ferâğ ve tefvîz ve bu dahi tefevvüz ve yedine verilen sâhib-i arz temessükü mûcibince tarla ve çay ve koruların zabt ve yerlerin zirâ‘at ve hırâset edüb mülk müşterâsıyla arâzî ve koru makûlesine âhirden dahl olunmak icâb etmez iken bu hacc-ı şerîfe gider oldukda mezbûr Muntehâ ve şirrete sâlike ve şirret-i meşhûr Sûhte Süleymân nâm kimesneyi tarafından vekîl ve ... kâdîyı bezl-i irtişâ ile itmâ‘ ... olunan çiftlik-i emlak ve yerler benim idi bey‘ ve ferâğına nâdim oldum deyü yedinde olan sâhib-i arz temessüklerine ve fetvâ-yı şerîfelere ve senedât-ı sâirelerine rağbet etmeyüb hilâf-ı şer‘ ve bigayr-ı hakkın binyüzelli senesinde emlak ve yerlerini zirâ‘atle ... ma‘lûm ... mahsûl ... zabt eyledikten sonra yedinden cebren tapu temessüklerin dahi alub ziyâde gadr ve ta‘addî eylediklerin bildirüb sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma‘rifetinle yedinde olan fetvâ-yı şerîfe ve senedât şer‘îyeleri mûcebince şer‘le görülüb mahsûlü ve yerleri alıverilüb hilâf-ı şer‘ ve kânûn ta‘allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikde mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

176. Hüküm

Sâbıkâ vezîr olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm

Ze‘âmet ... Akhisâr kazâsı muzâfâtından ... nâhiyesine tâbi‘ Doline Görle ve Kos ... nâm kurâ re‘âyâları gelüb bunlar karyeleri toprağında zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden sekizde bir gurus ile sâlârîyeleriyle ve sâir hukûk ve rûsûmların kânûn ve defter mûcebince za‘îmlerine ve kusûrları olmayub hilâf-ı kânûn-ı defter ziyâde talebiyle ta‘addî ve rencîde olunmak

icâb etmez iken za'mları mezbûr kanâ'at etmeyüb hilâf-ı kânûn-ı defter ziyâde taleb ve cebren aldığından mâ'adâ iz'âdiye ve sâir ... talebiyle ta'addî ve rencîdeden hâlî olmadığın bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

177. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Serebreniçe ve ... kâdîlarına hüküm

Sâbıkâ Alacahisâr sancağında mutasarrıf Hâcî Mehmed dâme ikbâlühü gelüb eyâlet-i Bosna'da Serebreniçe kazâsında ... iskelesine bir buçuk sâ'at karîb ve ... nâm karyeye binyüzelli senesinde bihasbe'l-iktizâ bir konağa varub nüzûl ve kendü hâlinde iki karye-i merkûme eşkiyâsından Ahmedoğulları kurenâsı Hasan ve Mustafâ ve İbrâhîmoğulları ve Helvâcî Yûsuf demekle ma'rûf şakîler hevâlarına tâbi' kimesneler ile yekdil ... harb ile akşâm vaktinde mîr-i mîrân mûmâileyhin yanında olan bir konakda bigayr-ı hakkın üç nefer adamın katl ve helâk ve yanlarında bulunan emlâk ve eşyâsını yağma ve gâret eylediklerinde mâ'adâ mîr-i mîrân mûmâileyhin konağına tüfenkleriyle gelüb birâderi İsmâ'îl'e ve bir âdemîsini dahi darb etmeleriyle bu andan hüddâmı ve Serebreniçe mahkemesine varub mezbûrların ihzârlarında iltimâs eyledikde bir vechile mezkûrlar itâ'at-i şer' alınmayub ba'dehü keşf ve hasâretleri tamâmen ve keyfîyet i'lâm olduğun bildirüb sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetinle eşkiyâ-yı merkûm ahz ve ihzâr-ı şer' ve tasarruf olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemek vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1156

178. Hüküm

Bosna vâlîsine Novesin ve ... kâdîlarına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Bayram ve İbrâhîm ve Durmuş veledân-ı Hamza nâm sipâhîler gelüb Hersek sancağında Koman nâhîyesinde Brekiye nâm karye ve gayrıdan üç bin sekiz yüz yirmi beş akçe tîmâra ber-vech-i iştirâk berât-ı şerîfimle mutasarrıflar olub yine livâ-i mezbûrda Nüvesin nâhîyesinde ber-vech-i maktû' iki yüz akçe yazusu olan çiftlik-i Karabâyezîd der karye-i ... ve yüz akçe yazusu olan yaylak ... müstakilen kayd ve berâtlarına dâhil olmağla çiftlik-i mezkûrun 'öşre mu'âdil maktû'uyla-i mezbûr zamânında koyun ve sâir davarlarıyla çıkub yayla[-i mezbûr] otundan ve suyundan intifâ' edenlerin tahammüllerine göre yaylak resmin almak istediklerinde yine livâ-i mezbûrda ve nâhîye-i mezkûrda ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmâr ile Blagay kal'esi müstahfızlığına mutsarrıf Alî gedik tîmârı karyelerini zabta kanâ'at etmeyüb çiftlik-i mezkûr ve yaylak-ı mezkûrda bir vechile 'alâkası yoğiken hilâf-ı defter-i hâkânî çiftlik-i mezkûr ve yaylak-ı mezkûr için gedik mülhakâtından olmak üzere fuzûlî müdâhele ve zabtlarına mûmâna'at

eyledüğin bildirüb zikr olunan çiftlik ve yaylak ber-mûceb defter-i hâkânî kendülere zabt çiftlik-i mezkûrun ‘öşre mu‘âdil maktû‘uyla resm-i yaylak kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz etdirilüb müstahfız-ı mezkûr Alî‘yi hilâf-ı defter-i hâkânî dahl ve ta‘arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ve defterhâne-i ‘âmirende mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Novesin nâhîyesine tâbi‘ çiftlik-i Karabâyezîd der-karye-i ... der-yed-i Rüstem bin Karabâyezîd hâliyâ der-yed-i Mustafâ Çelebi ve ... Ağa ber-vech-i maktû‘ iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhîye-i mezbûra tâbi‘ yüz akçe yazar yaylak ... der-tasarruf-ı ahâlî-i karye-i ... deyü tahrîr ve Koman nâhîyesine tâbi‘ ... nâm karye ve ma‘ gayruhâ birikdirilüb üç bin sekiz yüz yirmi beş akçe ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen iştirâk merkûmân Bayram ve İbrâhîm ve Durmuş veled-i Hamza üzerlerinde olub Nüvesin nâhîyesine tâbi‘ on üç nefer re‘âyâ ve yirmi iki baştina ve bir çiftlik ve bir mezra‘a ve baştina ... Alî veled-i ... der-yed-i Mustafâ Karabâyezîd hâsılı ispençe ve kendüm ve çavdar yekûn ma‘ gayruhâ iki bin dokuz yüz kırk beş akçe yazar ve ... nâm karye dahi defter-i mufassalda tahrîr yine nâhîye-i mezbûra tâbi‘ ... nâm karye ve ma‘ gayruhâ birikdirülüb bin dört yüz akçe bir icmâl ve Blagay kal‘esi müstahfızânına mahsûs bir gedik tîmâr ve hâlâ berât ile Alî üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1156

179. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Ze‘âmet karyelerinden Akhisâr kazâsı muzâfâtından Köprü nâhîyesinde ... ve ... ve ... nâm karyeler ahâlîleri ‘arz-ı hâl edüb Kilis sancağında Köprü nâhîyesinde ... on üç ‘aded baştina ile karye ...‘an mahsûl samana ve resm-i gurus ve tapu zemîn ve resm-i otlak ... resm-i otlak ... karye-i ... hâricinden gelenler resm-i otlak ... hâne yirmi fi sene iki yüz ve hâne üç fi elli ve hâne ...yekûn ma‘ gayruhü iki bin iki yüz elli ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi‘ on beş ‘aded baştina ve bir bâb âsiyâb ile ... mahsûl-i saman ve bâd-ı hevâ resm-i gurus ... tapu-yı zemîn ve resm-i otlak ... karye-i mezbûre hâricinden gelenler resm-i otlak ... hâne on iki fi iki yüz ve hâne iki yüz yekûn ma‘ gayruhü üç bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma‘ gayruhâ birikdirilüb yirmi iki bin altı üz elli akçe ze‘âmet bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen zu‘amâdan Ahmed nâm za‘mın ze‘âmeti ve sâlifü‘z-zikr ... ve... karyesi ... dorede ağzından bulunub bir vechile ‘öşre mütehammil olmadığından hîn-i tahrîrde resm-i filori alınmak üzere muharrir kalemiyle defter-i hâkânîye kayd ve hîn-i tahrîrden berü za‘îmlerin hîn-i tahrîrden berü filoriye kanâ‘at ve edâ-yı hizmet ve florinin dahi irâd-ı vâfresi var iken mezkûr Ahmed’in ‘emmîsi Mehmed ze‘âmet-i mezbûr mukaddemâ mutasarrıf iken tama‘-ı hâmından nâşî kırkiki senesinde ... karyesinde ‘an ‘öşr alınmak üzere hilâf-ı inhâ bir tarikiyle filori kaydın terkîn ve ‘öşre tebdîl etdirilmekle ... karyesi ahâlîleri ekseri âhir mahalle gidüb bigân ve perîşân ve ... kalanları dahi perâkende olmak üzere olub bir vechile arâzîleri ‘öşre mütehammil olmamakla merhameten

... karyesinin ‘an ‘öşr kaydı terkîn ve hîn-i tahrîrde kayd olunduğu resm-i filori kayd ve mezbûr resm-i flori edâ olunmak için sâbıkâ Bosna vâlîsi olan sadr-ı a‘zam-ı esbak vezîrim el-Hâc Mehmed Pâşâ edâmallahü te‘âlâ iclâlühü ‘arz ve müşârünileyhânın ‘arzı mücebince karye-i mezbûrenin ‘öşr kaydı tekîn ve icmâl-i kadîmîsi üzere resm-i filori alınmak için ellidört şevvâlînde bâ-hatt tevki‘i defter-i hâkânîde olan mahalli tashîh olunub ve karye-i merkûm ahâlîsi üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i florilerin ber-müceb tashîh-i icmâl edâ edüb kusûrları olmayub hilâf-ı defter-i hâkânî ‘an ‘öşr talebiyle re‘âyâ fukarâsı bir dürlü ta‘addî ve rencîde olunmaları îcâb etmez iken za‘îm-i merkûma kanâ‘at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî ‘an ‘öşr talebiyle ta‘addî ve rencîde eyledüğün bildirüb defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunub hîn-i tahrîrde hâsıl kayd olunan resm-i filorilerin ber-müceb tashîh-i icmâl edâ eylediklerinden sonra ‘an ‘öşr talebiyle bir dürlü ta‘addî ve rencîde etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda vechi meşrûh üzere oldukda mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1156

s. 45

180. Hüküm

Bosna kâdîsına hüküm ki

İbrâhîm zîde kadrühü gelüb Bosna sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan yirmi bir bin beş yüz akçe ze‘âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olunan ze‘âmeti olub müştereğiyle kayd-ı berâta dâhil kazâ-i mezbûra tâbi‘ ... nâhîyesine ...ve icmâline dâhil olan kurâ serbest olub rûsûm-ı serbestîyesine hâricden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından hilâf-ı kânûn müdâhele müştereğiyle mûmâileyhin ze‘âmeti mahsûlüne gadr eylediklerin bildirüb... nâhîyesine tâbi‘ karye-i mezbûre ve icmâline dâhil olan kurâ ber-müceb defter-i hâkânî müştereğiyle serbestîyet üzerinde müştereğiyle kendüye zabt ve vâki‘ olan rûsûm-ı serbeste ve sâir ve sâir mahsûl ve rûsûmu kânûn defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından hilâf-ı kânûn dahl ve ta‘arruz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâca‘at olundukda ... nâhîyesine tâbi‘ ... nâm karye defter-i icmâlde bin yedi yüz akçe yazar ...tahrîr ve ma‘ gayruhü birikdirilüb yedi bin akçe yekûnundan elii akçesi ifrâz ve ... ze‘âmet deyü bir icmâl ve icmâl-i merkûm tamâmen mûmâileyhin ze‘âmeti mülhakâtı olduğu mastûr ve mukayyed bulundukda imdi icmâllü ze‘âmet-i serbest olmak kânûn-ı mukarrerdir bu bâbda defter-i hâkânî mücebince kânûn üzere yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1156

181. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre Mehmed Pâşâ ve Rûmili vâlisi Bronik Tregoşte kâdîlarına hüküm

Sâbıkâ cizye muhâsebecisi vekîli olan Mehmed zîde mecdihü gelüb mûmâileyhin ber-vech... 'uhdesinde olan Üsküb nezâreti mülhakâtından İzvornik sancağında Bronik ve ... sancağında Tergoşe kazâsında vâki' ... mukâta'ları karyelerinden taht-ı kazânızda vâki' Uğur ... ve ... ve Bridoriçe ve ... ve ... ve ... karyelerinden defter-i hâkânîde mukâta'at-ı merkûm 'öşr hâsıl kayd olunmağla kurâ-i mezbûre topraklarda zirâ'at ve hırâset eden çiftlik eshâbından ve a'yân ve 'askerî tâifesinin ve sâirlerinin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere sekizde bir 'öşr ile sâlârîye tarafından mukâta'a-i merkûme emînleri olanlar taleb eyledikde mezbûrlar 'askerlik iddi'âsıyla biz 'öşrümüzü maktû'en vermek üzere sâbıkâ mukâta'at emînleri olan merkûm emînlerinden yedimizde temessükümüz vardır deyü peydâ eyledikleri temessük ibrâzıyla hilâf-ı defter-i hâkânî maktû' veririz deyü şey-i kalîl tekâlîf ile birkaç seneden berü vermeyüb ol vechile mukâta'at-ı merkûme mahsûllerine gadr-i küllî murâd eylediklerin bildirüb mukâta'at-ı merkûme kurâları toprağında zirâ'at ve hırâset edenlerin ze'âmetleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinde kânûn üzere sekizde bir 'öşr ile sâlârîyeleri kendisine aliverilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ol vechile maktû' veririz deyü ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikde kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1156

182. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve ... kâdîsına ve Sarâybosna kazâsı nâibine hüküm ki

... kal'esi müstahfızânlarından Selîm nâm müstahfız gelüb Bosna sancağında ve Sarây kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesinde mezra'a-i ...ve gayrıdan bin dört yüz akçe tîmâr ile kal'e-i mezbûre müstahfızlığı bilâ sâhib olduğun işbu binyüzellialtı senesi saferinin dördüncü gününde buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğun bildirüb gedik tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince ... vâki' olan mahsûl ve rûsûmu ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâta mugâyir âhiri bir dürlü dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda gedik tîmâr-ı mezbûr ile kal'e-i mezbûr müstahfızlığı târîh-i merkûmda buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın yedinde olan berât-ı 'âlîşânım mücebince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer

183. Hüküm

Bosna vâlisine ... ve ... kâdîlarına hükü

... kazâsına tâbi' palankası sâkinlerinden Osmân Ağa bin el-Hâc Hüseyin demekle ma'rûf kimesne gelüb yine kazâ-i mezbûra tâbi' ... nâm-ı diğêr Rumçe nâm karye toprağında ma'lûmetü'l-hudûd yerler üç seneden berü mütecâvir boz ve hâlî kânûn üzere müsahakk-ı tapu oldukda bu ol yerleri ondan aldım sâhib-i arzdan resm-i tapu ile alub yedine verilen sâhib-i arz temessükle mücebince zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken İstarafan kazâsına tâbi' ... karyesinden E.lâne nâm Nasrânîye zuhûr ve zikr olunan yerler mukaddemâ mürd olan zevci kuyumcu Todoste nâm zimmînin idi şimdi mürd olmağla benim kızlarıma intikâl ...zabt ederim deyü hilâf-ı kânûn ve fuzûlî müdâhele ve bundan akdem murâfî'-i şer' olduklarında minvâl-i meşrûh üzere bunlardan sâhib-i arzdan resm-itapu ile alub zabt eylediği ve mersûmenin iddi'âsı hilâf-ı kânûn olduğun şer'en zâhir ve mu'ârazadan men' birle kıbel-i şer'den bunun yedine hüccet-i şer'îye verilmiş iken yine memnû' olmayub hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye müdâheleden hâlî olmaduğın bildirüb hüccet-i şer'îyesi mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn müdâhele etdirilmeyüb men' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1156

184. Hüküm

Bosna vâlisine ve Bosna Brodi kâdîsına hüküm ki

Sâbıkâ Ruscuk kâdîsı Mevlânâ el-Hâc Mehmed zîde fazlühü gelüb bundan akdem Bosna'da iken Bosna Brodi sükkânından ba'zı ma'lûmetü'l-esâmî kimesneler binyüzelli senesinde ma'lûmu'l-mikdâr akçe karz verüb ba'dehü merkûmların zimmetlerinde olan hakkını talep ve almak için tarafından oğlu Dervîş Alî nâm kimesneyi irsâl ve ol dahi mezbûrlardan talep eyledikde edâda ta'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında oldukların oğlu mezkûr inbâ ve ihyâ ve ol vechile mûmâileyhe gadr ve ... olduğun ve tarafından oğlu merkûm Alî'yi vekîl eyledüğün bildirüb şer'le görülüb ber minvâl-i muharrer mezbûrları zimmetlerinde sâbit ve müteveccih olan hakkı her ne ise vekîli merkûma alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere şer'le görülüb tahsîl ve edâda ta'allül ve muhâlefet ederler ise isim ve resimleriyle 'arz ve i'lâm olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1156

185. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisî sadr-ı a'zam-ı sâbık vezîre ve Nevesin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Blagay kal'esi müstahfizlarından Alî ve Ahmed nâm müstahfizlar gelüb Hersek sancağında Nevesin nâhîyesinde merkûm Alî'nin berât-ı şerîfimle ve mezkûr Ahmed'in mîr-i mîrân berâtıyla mutasarrıf oldukları gedik tîmârları mülhakâtından Nevesin nâhîyesinde yirmi dört 'aded baştına ve bir çiftlik ve on nefer re'âyâ ve hâsıl tahtında resm-i ispençe ve resm-i çift ve 'öşr-i ... ve ... yekûn ma' gayruhü iki bin dokuz yüz kırk beş akçe yazar ...enâm karye defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i ... tâbi'-i Nevesin deyü bir def'a sekiz yüz kırk beş akçe yazı ile tahrîr ve Blagay kal'esi müstahfizânına mahsûs bir gedik tîmâr olub ve yine defter-i icmâlde karye-i ... tâbi'-i Nüvesin deyü bir def'a dahi dokuz yüz akçe yazı ile tahrîr ve ...nâm karye el-mezbûre ve ma' gayruhâ birikdirilüb kal'e-i merkûm müstahfizânına mahsûs bir gedik tîmâr ve gedik tîmâr-ı mezbûr hâlâ berât-ı şerîfimle mezkûr Alî'nin üzerinde ve sâlifü'z-zikr ... karyesinin hîn-i tahrîrde re'âyâsı tasarrufunda olan yirmi dört 'aded baştinalara âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken Hersek sancağında ve Blagay mukâta'ası mutasarrıfları karye-i mezbûrede hîn-i tahrîrde karye-i mezbûr re'âyâsı tasarrufunda bulunub 'öşr ve resmi gedik tîmârı üzere hâsıl kayd olunan sâlifü'l-beyân yirmi dört 'aded re'âyâ baştına ... hilâf-ı defter-i hâkânî ve ... baştinasıdır deyü müdâhele ve ta'addî eylediklerin bildirüb defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak hilâf-ı defter-i hâkânî ol vechile olan müdâhele ve ta'addîsi men' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassıla mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere ... mastûr ve mukayyed olundukda defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1156

186. Hüküm

Bosna vâlisine ve eyâlet-i mezbûrda vâki'... kâdisına hüküm

Zu'amâdan Hüseyin ve Mehmed zîde kadruhâ gelüb ve ... Hersek mukâta'ası binyüzelli altı senesinde zabt etmek üzere Bosna defterdârı Mehmed demekle ma'rûf kimesneden iltizâm ve ... iltizâm olmak üzere ber-vech peşîn beş yüz altmış gurus ahz eyledikten sonra mezbûr Mehmed fevt ve yerine defterdâr olan ... nâm kimesne mukâta'a-i mezbûreyi âhire ve bunların iltizâm olmak üzere verdikleri meblağ-ı mezbûr zimmetinde kalmağla terekesine vâzı'u'l-yed olan kazâ-i mezbûrda sâkin veresesinden taleb eyledikde vermekde ta'allül ve muhâlefet eylediklerin bildirüb şer'le görölüb alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1156

187. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisine ve Nüvesin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Hüseyin ve Alî nâm kimesneler gelüb Hersek sancağında Nevesin nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz üç akçe gedik tîmârı ile Blagay kal'esi müstahfizliğına merkûm Hüseyin ve Alî ve ... nâhîyesinde ve ... nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmârıyla Nevesin kal'esi müstahfizliğına dahi merkûm Alî mîr-i mîrân berâtıyla mutasarrıf ve Blagay kal'esi müstahfizliğına dahi merkûm Alî mîr-i mîrân berâtıyla mutasarrıf ve Blagay kal'esi müstahfizî mekûmun tîmârının baş kalemi ve mezkûrun gedik tîmârı mülhakâtından ber-vech-i iştirâk kayd ve berâtına dâhil Nüvesin nâhîyesine tâbi' sâlifü'z-zikr ... karyeleri toprağında hîn-i tahrîrde karye-i mezbûre re'âyâsı tarafından on dört re'âyâ baştınası olub on baştınaların 'öşr ve resmi tîmârı karyesi hâsılıyla mahsûb ve bu ana gelince gedik tîmârları tarafından ahz ve kabz oluna gelüb dahl icâb etmez iken Hersek sancağında ve ... mukâta'ası taraflarından mültezimleri birkaç seneden berü karye-i mezbûrda hîn-i tahrîrde re'âyâ tasarrufunda olub 'öşr ve resmi hâsıl kayd olunan on dört 'aded baştınaları hilâf-ı defter-i hâkânî ... baştınasıdır deyü fuzûlî müdâhele ve 'öşr resmini ahz ve kabza mümâna'at ve ta'addî eylediklerin bildirüb defter-i hâkânî mücebince 'amel olunub mugâyir-i defter-i hâkânî ol vechile olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Nüvesin nâhîyesine tâbi' on dört 'aded baştına ve bir zemîn

s. 47

ve altı nefer re'âyâ ve hâsılı tahtında ispençe ve resm-i çift ve kendüm ve 'öşr- ... yekûn ma' gayruhü iki bin yüz akçe yazusu olan ... nâm karyedefter-i mufasalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i ... tâbi'-i Nüvesin deyü bin dört yüz üç akçe yazı ile tahrîr ve Blagay kal'esi müstahfizânına mahsûs bir gedik tîmâr ve gedik tîmâr-ı mezbûr ile kal'e-i merkûm müstahfizliği berâtla Mehmed üzerinde ve ... defter-i icmâlde karye-i ... tâbi'-i Nevesin deyü bir def'a dahi yedi yüz akçe yazı ile ... nâhîyesinde ve Bregot nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb bin dört yüz akçe ve Bregoriçe kal'esi müstahfizânına mahsûs bir gedik tîmârların kal'e-i merkûm neferâtı ...kal'esinde sâkin olmak üzere defter-i hâkânîde olan mahalle bâ-hatt tevkî'î binyüzoniki şevvâlinde tashîh olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın ve defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1156

188. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîre Bol kâdîsına hüküm ki

Kazâ-i mezbûre muzâfâtından Bomanıçe nâhîyesine tâbî' ... since ve Susçe nâm karyeler ahâlîleri gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfi vermeye râzîlar iken binyüzkırkyedi senesinden berü karyeleri sâkinlerinden İskor..an oğulları ... ve ... nâm kimesneler vâki' olan tekâlîflerine kendileri için emr-i defterden ziyâde akçe zamm ve fukarâdan tahsîl ve ekl ve belğ edüb gadr-i küllî etdiklerin bildirüb şer'le görülüb ba'de'l-muhâsebe ol vechile fukarâdan aldıkları istirdâd ile icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1156

189. Hüküm

Bosna vâlisine hüküm ki

Bosna'da vâki' Akhisâr kal'esi sükkânından Hasan nâm kimesne gelüb bundan akdem ol tarafda vâki' olan cenk ve cidâl esnâsında Boğçaluya tâbî' ... demekle ma'rûf a'dâya giriftâr ve iki seneden mütecâvir esîr olub ba'dehü ... Mahmûd Pâşâ vekîli Hasan Ağa demekle meşhûr kimesne kefâletiyle mu'tedil bahâ ile halâs ve vilâyete dâhil ve bu ana dek ikâmet üzere olub mugâyir-i 'ahidnâme-i hümâyûn ta'addî ve rencîde olunmak îcâb etmez iken ... Nemçelü tarafından a'dâdan hâric ziyâde mütâlebesiyle mugâyir-i 'ahidnâme-i hümâyûn kefilî merkûm ta'cîz ve rencîde olunduğun bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince tahlîs olunub mugâyir-i şurût ta'addî ve rencîde olunmamak âbında emr-i şerîfim ricâ ve dîvân-ı hümâyûnda mahfûz olan 'ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda mukaddemâ ve bu def'a vâki' olan cenk ve cidâl esnâsında ahz ve ... zindânlarda mahbûs olan mîrî esîrler mu'tâd-ı kadîm üzere bi'l-cümle izâd ve itlâk olunub ve sâir nâsda bulunan esîrlerden dahi Nasârâ dâyininde olanları münâsib vechile mümkün olan ma'kûl ve mu'tedil bahâ ile itlâk olunmak câiz olub ve esîr sâhibi ile uzlaşmayub nizâ' murâfi' olundukda hâkimü'l-vakt olanlar mâbeynlerin tevkîf ve eğer mümkün olmaz ise aldıkları bahâları şühûd ile isbât veyâhûd sâhiblerine yemîn teklîfi ile zâhir oldukda edâ olunub itlâk oluna ve sâhibleri ziyâde akçe tama'ı ile üsârâ tahlîsine mâni' olunmaya ve devlet-i 'aliyyemin dahi Nemçe memleketine varacak büyük elçisini varub anda esîr aramak ve itlâklarına sa'y eylemek husûslarında ihtimâm eyledikde ricâl ve zâbitân-ı Nemçe İslâmda olan esîrlere takayyüd edeler ve andan mukaddem ve muahhir bu mâdde ... Devlet-i Aliyye tarafından mahsûs adamlar ta'yîn olunduğu takdîrce müşârünileyh Çâsârın tarafından hâkim olanlar üssârâ fukarâsına sâhib çıkub ve bahâların vech-i meşrûh üzere erteleyüb bahâların kendülere îsâl olunmak üzer o makûlelerin serhadlere irsâl birle Müslümân esîrlerin tahlîsine sa'y ve ihtimâm ve bu vech üzere esîrlerin halâsına tarafından merhamet ile takayyüd oluna deyü meşrût kılındığı Nemçelüye i'tâ olunan 'ahidnâme-i hümâyûnumda mastûr ve mukayyed olunmağın sen ki vezîr-i müşârünileyhsin 'ahidnâme-i

hümâyûnum şurûtu üzere mezbûrun bahâsı sûret-i i'tidâle ifrâğ ile kat' ve ziyâde mütâlebesiyle rencîdeden tahlîse ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlişân için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1156

190. Hüküm

Yayçe kâdîsına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi gelüb yerlûden nâib olmak memnû' ikenkazâ-i mezbûrda sâkin Mehmed nâm kimesne ehl-i 'örf tâifesi ve oğulları ... ve ... nâm kimesneler ile müttefik ve fukarânın bigayr-ı hakkın akçelerin aldığı bâ'is ve kendüsü dahi alub ve iki hasım da'vâ ile mahkemeye varduklarında nâ-hak olan taraftan ahz-ı rüşvet etmekle ol tarafa himâye ve ibtâl ... olmağla mezbûr niyâbetden ref' ve niyâbet hizmetinde istihdâm olunmak üzere bundan akdem emr-i şerîfim sâdir olmuş iken merkûm itâ'at-i emr-i münîf etmeyüb yine nâib olubolub kemâ fi'l-evvel zulüm ve ta'addîsinin nihâyeti olmadığın bildirüb mezbûr niyâbetden ref' ve niyâbet hizmetinde istihdâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1156

191. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve eyâlet-i mezbûrda vâki' mevlânâ kâdîsına hüküm ki

... tekâ'üd Osmân ... ve ... nâm kimesne ile karye-i mezbûr ahâlîsi 'arz-ı hâl edüb karye-i mezbûrun mümtâz ve mu'ayyen hadûd dâhilinde kadîmü'l-eyyâmdan berü 'öşr ve resmi mukâta'a karyelerinden merkûm tarafından alına gelen bir mikdâr yerler için civârında vâki' ve yine mukâta'a karyelerinden ... nâm karyenin zâbıtı ... nâm kimesne ahâlîyle yekdil ve ol yerler Nevesil karyesi toprağındandır deyü müdâhele ve bundan akdem mahall-i nizâ'ın üzerinde murâfî' olduklarında zikr olunan ...karyesinin hudûdu ... deresiyle Rodasic suyuna ve andan ...suyuna varınca müntehî olub ... mezkûre dâhilinde olan yerler ... karyesi arâzîsinden bulunduğu şer'en sâbit ve zâhir olmağla bîvech mu'ârazadan men' birle kıbel-i şer'de hüccet-i şer'îsi verilmiş iken ol hüccet-i şer'îye ve kadîme mugâyir müdâheleden hâlî olmadıkların bildirüb hüccet-i şer'îye ve kadîmisi üzere 'amel olunub kadîme ve hüccet-i şer'îye mugâyir müdâheleleri men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden hüccet-i şer'îye mücebince şer'le görülmek emrim olmuşdur.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1156

192. Hüküm

Bosna vâlisine vezîre Hersek sancağında vâki' ... kâdisına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Hamza nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârî karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbî' Marsınçe nâm karyesi toprağında bir çiftlik yerden defter-i hâkânîde yüz elli akçe maktû' yazılmağla çiftlik-i mezbûr berâtları zirâ'at edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden 'öşre mu'âdil maktû'ların taleb eyledikde eshâbî ancak defterde yazılan yüz elli akçeyi verüb 'öşre mu'âdil vermeziz deyü hilâf-ı kânûn vermekde ta'allül eylediklerin bildirüb kânûn üzere 'öşre mu'âdil maktû'ları alıverilüb hilâf-ı kânûn ancak yazusunu veririz deyü ta'allül ve muhâlefet etdirilmek bâbında hüküm ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1156

193. Hüküm

Bosna vâlisine ve eyâlet-i Bosna'da vâki' ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Saraybosna sâkinlerinden Hasanzâde Ahmed zîde kadruhü gelüb taht-ı kazânızda vâki' Kobaş mukâta'asının ber-vech mâlikâne berât-ı şerîfimle mutasarrıfı olan iftihârü'l-ekârim ve'l-emâcid ... dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşı olan Mehmed dâme mecdihü feth-i cedîde dâhil mukâta'a-i merkûmenin üzerine kurâ ve mezâri'in binyüzelli altı senesi cemâzîye'l-ûlâsından bir sene ...ne değin zabt ve ber-mûceb defter-i hâkânî vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtın cem' ve tahsîl ve ahz ve kabz ve her ne mikdâr mahsûlât hâsıl olur ise tarafına irsâl eylemek üzere ... yedine memhûr temessük verdüğün bildirüb yedinde olan emessük mücebince mukâta'a-i merkûmenin zikir olunan kurâ ve mezâri'i buna zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtın kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb âhiri dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında emr-i şer'le ricâ eyledikde temessük mücebince zabt etdirilmek bâbında fermân-ı 'âlîşân sâdir olmuşdur deyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1156

194. Hüküm

Bosna vâlisine hüküm ki

Mîr-i mîrân Bosna havâssından olub Pozorofça musâlahasında Bosna cânibi hudûdunda ...nâhîyesinde varoş kal'e-i... ve Saray nâhîyesinde ... ve ... nâhîyesinde Rasa ve ... karyeler mîr-i mîrân-ı Bosna havâssından ifrâz ve ber-vech kabûl yirmi bin akçe eşkinci ze'âmet olmak üzere tevkî'î kalemiyle tashîh ve ... etmek şartıyla eyâlet-i Bosna'nın ocakzâdelerinden ve hak ile mahall-i müstehak olan Mustafâ Bey'in ricâsına sâbıkâ Bosna vâlisine vezîrim el-Hâc Mehmed Pâşâ 'arz etmekle ... nâhîyesinde otuz dört hâne ...yüz ellışer varoş kal'e-i ... ile Sane nâhîyesinde yirmi iki hâne fî yüz ellışer Haramak ve ... nâhîyesinde on sekiz hâne fî yüz ellışer Rase ve

Dolonik nâm karyeler mîr-i mîrân-ı Bosna havâssından ifrâz ve ber-vech kabûl yirmi bin akçe eşkinci kılıç ze'âmet olub mûmâileh Mustafâ'ya tevcîh olunmak için mahalli tevkî'î kalemiyle tasmîm ve sâbit defter olunub yüzellidört senesi şa'bânının yirmi sekizinci gününde tevcîh ve berât ve hâlâ berâtıyla mezkûr Mustafâ'nın üzerinde olduğu defter-i hâkânîden ihrâc olundu şimdi Bosna eyâletinde vâki' Bihke ve Ostrosinçe ve ... ve ... ve ... kuyûdâtlarında olan kuyûdâtân ve ağavât ve neferâtı muhızlarında hâlâ ... ve bakîye-i Kostaniçe kazâları muzâfâtından olub zikr olunan kal'eler eyâlet-i Bosna'nın nihâyetinde vâki' ve ekser yerleri kûhistân ve sengistân olduğundan gayrı Nemçe krâllarının tahtgâhı olan Beç kal'esinde ancak elli sâ'at karîb düşmen-i dîn memleketi ve kal'eleri cânibinde vâki' bir serhad olmağla re'âyâ ve berâyâsı ekall-i kalîl ve esnâ-yı istîlâ ve husûmetde bir ferd karâr edemeyüb her ... ra'iyet hâlî kalmak iktizâ edüb kılâ' ve neferâtı fukarâlarının dahi bir dürlü kâr ve kesbleri olmayub rûz-ı merre ta'ayyünâta muhtâc oldukları hasebiyle bundan akdem yüz yetmiş sene mukaddem serhadd-i mezbûr feth ve teshîr ve kabza-i tasarruf-ı hâkânîye müyesser olduğun neferât-ı fukarâsı kal'elerin muhâfazasında sıdk-ı derûn ile mukîm ve serhadd-i İslâm kemâl-i rağbet etmelerine vesîle olmak üzere kal'eleri civârında birer ve ikişer tarla mikdârı arâzî her birine taraf-ı mîrîden ihsân ve fukarâlar neferâtı himâyet ve sıyânet kuyûd ve şurûtlarına rağbet ve ri'âyet olunmak için havâss-ı hümâyûn ve havâss-ı mîr-i mîrândan kayd olunub maktû'-ı flori ve kesim-i 'âdiyesi sâl-be-sâl Bosna vâlîlerine edâ ve sinîn-i mezkûreden berü refâhiyet hâl ve itmînân-ı sâl ile olmayub gerek neferât fukarâsı ve gerek kazâ ahâlisi leyl ü nehâr devâm-ı 'ömür ve devlet-i şâhâneme da'vâtı hizmetinde iken hâlâ Bosna'nın çavuşlar kethüdâsı el-Hâc Mehmed tama'-ı hâmından nâşî bu fukarâları ra'iyet eylemeleri için kabz-ı mezbûrların arâzî-i mîrîyesin havâss-ı hümâyûndan ref' ve kendü sulbü oğlu Mustafâ ismine ze'âmet etdirüb arâzîleri 'öşr ve resm murâdıyla serbestiyet üzere kendü tezkeresiyle olan çavuşlarından ba'zîların kazâ fukarâsı üzerlerine şart ve ra'iyet fukarâsına nice dürlü cevri ve ezîyet ve serhad-nişîn olan neferât ve zâbitân ... makûle ra'iyet bilâ izn şer'îsi hilâf-ı kânûn envâ' rencîde ve yerlerinden mâl ve devâbların bigayr-ı hakkın ahz ve ra'iyet fukarâsının mukaddemâ ... verilmiş iken mâddeleri mükerreren teftîşi ve cürm-i cibâyet ve her vechile ...ve ta'cîze şurû' etmeleriyle şurû-ı nizâm serhadd-i İslâmîyenin ihtilâline ve kılâ'-ı mezkûrede muhâfaza nişîn olan neferât fukarâsının ve sâir ba'zı ahâlîsinin perâkende ve perîşân olmalarına bâis' olmağla bu makûle bed' ve seyyie üzerlerinden def' ile ze'âmet-i mezkûr ref' ve ref' ... kadîmîsi üzere arâzî-i maktû'ları ve kesim-i florileri ile kemâ fi'l-evvel Bosna vâlîleri tarafından tahsîl olunmak bâbında fermân-ı celîlü'l-kadr ihsân olunmak muhızır birle istirhâm eylediklerin bi'l-fi'l reîsü'l-küttâbım olan Mehmed Râgîb dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince sen ki vezîr-i müşârünileyhsin. Görüb vâki' hâlî 'arz eylemek bâbında fermân 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1156

s. 49

195. Hüküm

Bosna vâlisine ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ veled-i İsmâ'îl nâm sipâhî gelüb Bosna sancağında ve ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan beş bin yüz akçe tîmâra ve babası İsmâ'îl kırk sene mutasarrıf ve ba'de fevtinden Mustafâ'ya ocaklık i'tibârıyla binyüzkırkbeş senesinde tamâmen buna tevcih ve bilâ nizâ' mutasarrıf iken müteveffâ İsmâ'îl'in karındaşı oğulları Osmân ve Ahmed'in ocaklıkla 'alâkası yoğiken hilâf-ı inhâ iki bin akçesin alub gadr etmekle eyâlet-i Bosna'nın zu'âmâ ve erbâb-ı tîmârı muhzır ve defter kethüdâsı sâbıkâ Mustafâ zîde kadruhü ile bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan Mehmed Râgıb dâme mecdihünün i'lâmları mücebince binyüzelli altı senesi rebî'u'l-evveli guresinde ilhâken buna îfâ ve tevcih ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken fer' olunan mezbûrân Osmân ve Ahmed taraflarından bilâ berât fuzûlî müdâhele ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtın dahi ahz ve kabz edüb tîmârı mahsûlünün kesrine bâ'is ve bâdî oldukların bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berâtı ve defter-i hâkânî mücebince buna zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtı dahi kânûn ve defter mücebince kendüye ahz ve kabz etdirilüb ref' olunan mezbûrân Osmân ve âhiri dahl etdirülmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî Evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1156

196. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Sarâybosna nâibine hüküm

Kuzâtdan Abdurrahmân zîde fazlühü gelüb Sarâybosna sâkinlerinden ... bâkîzâde İbrâhîm demekle ma'rûf kimesne bundan akdem buna senin için ... kazâsının on aylık niyâbeti beher şehir yirmi beş guruşdan iki yüz elli guruş aldım deyü bunun binyüzelliiki senesinde ol mikdâr guruş alub yedine sened verüb bu dahi varub ancak bir ay zabt eyledikden sonra mezkûr niyâbet benimdir deyü ehl-i 'örf tâifesine istinâden niyâbet-i mezkûru kendü zabt ve bu dahi verdiği meblağ-ı mezbûrdan bir aylıktan mâ'adâsını talep eyledikde hilâf-ı şer'-i şerîf vermekde ta'allül gadr murâd eylediğın bildirüb mahallinde şer'le görölüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölme için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1156

197. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi Pâşâ'ya ve Yenipâzâr kâdîsına hüküm ki

El-Hâc İbrâhîm ve Yahyâ zîde kadruhü gelüb bunların henüz eline şer' den bir nesne sâbit ve zâhir olmayub ir vechile rencîde eder hâlleri yoğiken Yenipâzâr'da sâkin sâbıkâ Prizren sancağı mutasarrıfı olan Mehmed Pâşâ binyüzelli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın bunların anbârlarından ber-mûceb defter-i ma'lûmü'l... terekelerin ahz eylediğinden mâ'adâ ma'lûmü'l... terekelerin dahi Bosna'ya gider iken isbât-ı râhda cebren ahz ve ziyâde gadr ve ta'addî eyledüğün bildirüb şer'le görülüb pâşâ-yı mezkûrun hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın cebren aldığı ol mikdâr terekeleri alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek çün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1156

198. Hüküm

Bosna vâlisine ve Taşlıca kâdîsına hüküm

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhiyesine tâbi'... ve ... ve ... nâm karyelerin re'âyâsı gelüb karyeleri topraklarında arâzî tasarruf edenlerden ... ve ... ve ... dahi ba'zıları fevt olub oğulları ve kızları ve baba bir er karındaşları ve sâir tapu ile verilmesi fermân olunanlardan kimesneleri kalmayub yerleri kânûn üzere tapuya müstehak ve bunlar ehl-i karyeden olub ...olmağla ol yerleri resm-i tapularıyla almağa tâlibler eylemek sâhib-i arz olanlar tama'-ı hâmından nâşî bunlara vermeyüb âhir mahallerde sâkin Arnavud taifesinden ... ve ... ve ... nâm kimesnelere verüb gadr eylediklerinden nâşî kurâ taraflarından koyun ve sâir hayvânâtları re'y olunub otundan ve suyundan intifâ' edegeldikleri mahsûs mer'aları yerlerini dahi hilâf-ı kânûn fuzûlî mezbûrlar zirâ'at ve hırâset ve ol vechile müzâyakalarına bâ'is oldukların bildirüb ber minvâl-i muharrer müstehakk-ı tapu olan yerler bunlara tapu ile alıverilüb zirâ'at ve hırâset ve ol mer'a yerleri dahi kemâkân mer'âlık üzere zabt etdirilüb mezbûrlar hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i kadîm ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kadîm mer'a olub satılmak ve tapu ile verilüb zirâ'at olunmak hilâf-ı kânûndur geri mer'alığa hükm olunub ol bâbda kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1156

199. Hüküm

Bosna vâlisi olan sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ Taşlıca ve ... kâdîlarına hüküm ki

Taşlıca kazâsı muzâfâtından Dersâk nâhiyesine tâbi' ve ... ve ... nâm karyeler ahâlîleri gelüb bunlar kendü hâllerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve ta'addîleri yoğiken taht-ı hükûmet ve kazânızda sâkin Arnavud eşkiyasından ... ve ... nâm şakîler dahi ba'zıları üzerlerine

musallat ve binyüzelli senesinden berü leylem ve nehâren emvâl ve eşyâ ve devâb ve mevâşîlerin sirkave gâret eylediklerinden gayrı bigayr-ı hakkın adamların dahi ... ve bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmadığın bildirüb şer'le görülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak ve şer ve mazarratları üzerlerinde def' ve ref' olunmak bâbında emr-i şerîfim eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 1156

200. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı a'zam vezîre Sarây nâibine hüküm ki

Kuzâtdan kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Mevlânâ Abdurrahmân zîde fazlühü gelüb bu kendü hâlînde hilâf-ı şer'-i şerîfe kimesneye vaz' ve ta'addîsi olmayub ve üzerine şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken Sarây kazâsı muzâfâtından Berde nâhîyesinde vâki' ... kasabası sâkinlerinden Kel/Gül Ahmed ve ... Hasan nâm kimesneler eşkiyâdan olmalarıyla biz senin nâib olduğunu istemeziz ... binyüzelli ... senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın cebren yüz elli gurusların alub ziyâde gadr ve ta'addî eylediklerin bildirüb şer'le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın aldıkları ol mikdâr guruşu tamâmen tahsîl ve kendüye alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak ve ol vechile ta'addî ve rencide etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer' ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 1156

201. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîre İzvornik kâdisına hüküm ki

Deli Ahmed ve Mollâ Ömer demekle ma'rûf kimesneler gelüb bunlar kendü hâllerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' ve ta'addîleri olmayub üzerlerine dahi şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Abdurrahmân Efendi demekle ma'rûf kimesnenin etbâ'larından nâm kimesnenin bunlara garaz ve 'adâveti olmağla kazâ-i mezbûra tâbi' mahalle-i Zîr kasabası sâkinlerinden Gürcüzâde Alî Efendi demekle ma'rûf kimesneye istinâden mücerred garaz ve 'adâvete icrâ için binyüzelli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın bunların fuzûlî ve cebren elli gurusların alub ziyâde gadr ve ta'addî eylediğın bildirüb şer'le görülüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın aldığı hak tamâmen tahsîl ve bîkusûr kendülere alıverilmek bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel

202. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve İzvornik ve ... kâdîlarına ve Sarây nâibine hüküm

Sadr-ı a‘azam çukadârlarından Abdullah gelüb Bosna ve İzvornik sancaklarında Sarây ve gayrı nâhîyelerde ... nâm karye ve gayrıdan yirmi bin altı yüz otuz yedi akçe ze‘âmete mîr-i mîrân mürâsile mutasarrıf eyâlet-i Bosna'nın defter-i müteferrikalarından Ömer Bey oğlu İbrâhîm'in bilâ veled fevtinden ellibeş senesi zî'l-ka‘desinin on dördüncü gününde mûmâileyhe tevcîh ve berât eyledikten sonra mâh-ı mezbûrun on altıncı gününde eyâlet-i mezbûrun defteri müteferrikalığı gediği ilhâk etdirüb ze‘âmet-i mezbûr ile eyâlet-i merkûme müteferrikalığı hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu bildirüb ze‘âmet-i mezbûrdan olan berâtı mücebince târîh-i mezbûrdan tarafından sübaşı zîde kadruhüye zabt ve tahvîli târîhine düşen mahsûl ve rûsûmu olan kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berâtı âhiri bir dürlü dahl ve ta‘arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhânemde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca‘at olundukda ze‘âmet-i mezbûrenin defter-i müteferrikalığı vech-i meşrûh üzere mûmâileyh Abdullah çukadâr-ı sadr-ı ‘âlinin hâlâ berât-ı şerîfimle üzerine aldığı mastûr ve mukkayyed olunmağın kânûn üzere târîhine düşen mahsûl ve rûsûma mahsûlât ve rûsûmâtta vâzı‘u’l-yed olanlardan tahsîl olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî‘u’l-evvel sene 1156

203. Hüküm

Bosna vâlisi vezîr-i esbak vezîre ve Sarây nâibine hüküm ki

Ulemâdan el-Hâc Süleymân zîde ‘ilmühü gelüb bunun ... Sarây mahallâtından Muslihiddîn mahallesinde vâki‘ Başçarşu kurbünde Paçacı hânı demekle ma‘rûf bi‘l-fi‘il tasarrufunda olan mülk hânı harâbe müşrif ve ta‘mîr ve termîme muhtâc olmağla bu dahi hân-ı mezbûra muttasıl bir bâb mülk menziline bir mikdârın hân-ı mezbûra ilhâk ve bir tarafında dahi etmekçi furunu binâ ve hân-ı mezbûru ta‘mîr ve termîm murâd eyledikde kimesneye zarar-ı şer‘îsi yoğiken yine medîne-i mezbûr sâkinlerinden olub eshâb-ı a‘râzdan ba‘zı kimesneler zuhûr ve mücerred ‘arzen binâ ve tevsî‘ine mûmâna‘at ve gadr ve ta‘addî ve rencîdeden hâlî oldukların bildirüb sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma‘rifetinle şer‘le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer‘-i şerîf olduğu zâhir olan müdâhele ve ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî‘u’levvel sene 1156

s. 51

204. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Sarây nâibine hüküm

Ahmed ve Mollâ Ömer nâm kimesneler gelüb bunlar kendü hâllerinde olub hilâf-ı şer‘-i şerîf bir ferde vaz‘ ve ta‘addîleri olmayub ve üzerlerine dahi şer‘en bir nesne sâbit olmuş değil iken medîne-i Sarây sâkinlerinden Gürcüoğlu Alî Efendi demekle ma‘rûf kimesne mütegalibeye istinâden bunlar Abdurrahmân Efendi demekle meşhûr kimesnenin etba‘ından olduklarına binâen bunlara garaz ve ‘adâvet ve mücerred icrâ-yı garaz kasdıyla îfâ-i şer ve binyüzelli senesinde hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bigayr-ı hakkın elli gurusların alub ziyâde gadr ve ta‘addî eylediklerin bildirüb şer‘le görölüb meblağ-ı mezkûr kendülere alıverilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî‘u’l-evvel sene 1156

205. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı a‘zam-ı esbak vezîre ... ve ... kâdîlarına hüküm

Havâss-ı hümâyûnum karyelerinden Bosna sancağında ... nâhiyesinde ... ve ... ve ... ve karyeler ahâlîleri gelüb ... karyeleri topraklarında zirâ‘atleriyle hâsil eyledikleri terekelerinden kânûn üzere ... olan sekizde bir ‘öşr ile sâlârîyelerin ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince voyvodalarına edâ edüb kusûrları olmayub hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebile bir dürlü ta‘adî rencîde olunmaları îcâb etmez iken birkaç seneden berü voyvodaları olanlar hukûk ve rüsûmu cem‘î ze‘âmetde kifâyet mikdârı adam ile varub bir münâsib mahalle konub a‘şâr-ı şer‘îye ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve deter mücebince ahz ve kabza kanâ‘at etmeyüb ziyâde atlu ve adam ile varub karye-be-karye gezüb fukarânın ehil ve ‘yâlleriyle sâkin oldukları evleri üzerlerine konub müft ve meccânen ... ve zahîrelerin aldıklarından mâ‘adâ a‘şâr-ı şer‘îye ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defterden ziyâde taleb ve ev başına mugâyir-i kânûn ve defter dürlü ‘illet ve bahâne ile ma‘lûmü’l-mikdâr akçe ve ikişer vukîye revgan-ı sâdelerin alub ve içlerinden birinin üzerine şer‘en bir cürüm sâbit olmadan tecrîm ve cerîme nâmıyla dahi küllî akçelerin alub bunun emsâli zulüm ve ta‘addîsinin nihâyeti olmadığından ahvâlleri diğergün ve perâkende ve perîşân olmalarına bâ‘is olduğun bildirüb kânûn ve defter mücebince ‘amel olunub hilâf-ı kânûn ve defter ol vechile olan zulüm ve ta‘addîlerin men‘ ve def‘ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûf olan defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda ... nâhiyesine tâbi‘ üç ‘aded mahallât ve yetmiş dokuz nefer re‘âyâ ve seksen üç ‘aded baştina ve bir çiftlik ve üç ‘aded zemîn ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve ispençe ve kendüm ve mahlût yekûn ma‘ gayruhâ on üç bin sekiz yüz otuz dokuz akçe yazar karye-i B... ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi‘ on yedi nefer re‘âyâ ve on altı ‘aded baştina ve iki çiftlik ve bir hisse çayır hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve ispenç ve kendüm mahlût yekûn ma‘ gayruhü iki bin beş yüz altmış üç akçe yazar karye-i ... ve... ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi‘ yirmi sekiz nefer

re'âyâ ve on üç 'aded baştına ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve ispenç ve kendüm ve mahlût yekûn ma' gayruhü dört bin akçe yazar karye-i ...ve ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' otuz yedi nefer re'âyâ ve on dört 'aded baştına ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ispenç ve kendüm ve mahlût yekûn ma' gayruhü iki bin dört yüz yirmi sekiz akçe yazar ... nâm karyeler defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde havâss-ı hümâyûnum mülhakâtından olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-âhir sene 1156

206. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsine Kilis ve ... kâdîlarına hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm cebecilerinden İsmâ'îl nâm cebeci südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Kilis kazâsına tâbi' ... nâm karye ahâlîlerinden ... ve Yûsuf ve ... nâm kimesneler ile ve sâirleri buna var âsitâne-i sa'âdete bizim mesâlihlerimizi gör ve her ne kadar akçede ve sarf edersen sana verelim deyü binyüzelli senesinde buna emr etmeleriyle bu dahi emirlerine binâen âsitâne-i sa'âdete gelüb cebehâne ocağından üçüncü bölümde orta vakıf mâlından beş yüz guruş istikrâz ve ahâlî-i mezbûrun mesâlihlerine harc ve sarf ve tamâmen mesâlihlerin görmüş iken varub masrûfu olan meblağ-ı mezbûru taleb eyledikde mezbûrlar şirrete sülûk ve hevâlarına tâbi' mütegalibeden den olan kimesnelere istinâd ile dürlü 'illet ve bahâne ile vermekde ta'allül ve küllî gadr eyledikde bu bâbda şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb mücebince şer'le görülüb mezbûrların emirleriyle mesâlihlerine harc ve sarf eylediği meblağ-ı mezbûru tamâmen tahsîl ve alıverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikde mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-âhir sene 1156

207. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Bosna nâibine hüküm ki

Kazâ-i mezbûr havâssından ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye sâkinlerinden Mehmed ve ... nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunlar ... karye-i mezbûr toprağında tekâlîf talebiyle ta'addî ve rencîde olunub ... emlâk ve yerleri ... karye-i mezbûr ...tekâlîf talebiyle ta'addîden hâlî oldukların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-âhir sene 1156

208. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi olan sadr-ı esbak vezîrim Mehmed Pâşâ ve Foça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Foça kasabası sükkânından ... Hüseyin Halife gelüb yine kasaba-i mezbûr sükkânından Şevâlî demekle ma'rûf Mehmed nâm şakî kasabalarında serdâr oldum deyü eşkiyâ tâifesiyle yekdil ve ehl-i 'ırz Emîn Mehmed'in dürlü dürlü tezvîrâtıyla evlerin basmak gayr... müsmiresi olduğundan binyüzelli senesinde bunun dahi kasaba-i mezbûrede sâkin olduğu menzilin hilâf-ı şer'-i şerîf basub ihtiyâre vâlidesi ... nâm hatun bi-gayr-ı hakkın darb ve mecrûh ve mâlik olduğu ... ve küllî eşyâsın gasb ve gâret ve bir re's nâm kölesini ahz ve hâlâ istihdâm etmeğin taleb eyledikde hilâf-ı şer'-i şerîf vermekde ta'allül ve muhâlefet ve ziyâde gadr ta'addî elediğin bildirüb zâbıtı ma'rifetiyle şer'le görülüb mezbûrun gasb ve gâret eylediği eşâsıyla kölesi alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî'u'l-âhir sene 1156

209. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve İzvornik ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Ömer nâm sipâhî gelüb İzvornik sancağında ve kazâsı muzâfâtından Rakönse nâhîyesinde ...nâm karye ve gayrıdan yedi bin akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olup tîmârı mülhakâtından yine nâhîye-i mezbûreye tâbî' hâsıl beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda mezra'a-i ... ve defter-i icmâlde mezra'a-i ...ve bu mukayyed mezra' müstakilen bunun kayd ve berâtına dâhil olup âhirin 'alâkası olmayub dahl îcâb etmez iken yine Rakönse nâhîyesine tâbî' ... karyesi sipâhîsi olan ve ... nâm sipâhîler zikr olunan ... karyesinin zabtına mümâna'at etmeyüb müstakilen bunun kayd ve berâtına dâhil sâlifü'l-beyân mezra'ya hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî müdâhele ve bundan akdem murâfî'a-i şer' olduklarında sâlifü'z-zikr mezra'a bunun müstakilen tîmârı mülhakâtından olup mezbûrların 'alâkaları olduğu ber-müceb defter-i hâkânî bi'l-muvâcehe şer'en sâbit ve zâhir bîvech ve hilâf kânûn ve mugâyir-i defter-i hâkânî mezbûrlar mu'ârazadan men' ve hüküm birle zabtı için cânib-i şer'den hüccet-i şer'îye verilmiş iken mezbûrlar memnû' ve mundefî' olmayub ol hüccet-i şer'îye ve defter-i hâkânîyeye mugâyir kemâfî'l-evvel müdâhele ve tîmârı mahsûlüne gadr-i küllî eylediklerin bildirüb mezra'a-i mezkûr defter-i hâkânî yedinde olan hüccet-i şer'îye müstakilen kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlü rûsûmu kânûn ve defter mücebince tamâmen ahz ve kabz etdirilüb ... karyesi mutasarrıflarını ve âhiri bir vechile dahl ve ta'arruz etdirilmeyüb müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Rakön... nâm nâhîyesine tâbî' hâsıl beş yüz akçe yazularıyla mezra'a-i ... ve ... ve...karye-i mezbûr ...beş yüz akçe yazularıyla tahrîr ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbî' ... ve ... nâm karye ve ma' gayruhü birikdirilüb yedi bin elli akçe

biricmâl ve icmâl-i merkûmu tamâmen mezkûr Ömer'in tîmârı olub ve yine Rakönye nâhîyesine tâbi' on dokuz nefer re'âyâ ve altı 'aded esbâb ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm ve bâd-ı hevâ ve resm-i gurus yekûn ma' gayruhâ iki bin beş yüz akçe yazularıyla karye-i ... defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i ... ma' resm-i bellut deyü iki bin akçe yazularıyla tahrîr ve ma' gayruhü birikdirilüb altı bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i merkûmu dahi ma' gayruhü birikdirilüb dokuz bin akçenin topundan altı bin akçesi Osmân'ın tîmârı bâkîsi müstereki kaydındaolduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebine vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî'u'l-evvel sene 1156

210. Hüküm

Bosnasarây kazâsında nâibü's-şer' olan mevlânâya hüküm ki

Şeyh Ahmed ve Şeyh Mehmed Efendi demekle ma'rûf zîde ... südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Sarây Sarâybosna'da vâki' müteveffâ Gâzî Hüsrev Bey evkâfindan yevmî yirmi akçe kâtı'a ile hânkâh tekkesinin evlâdiyet üzere şeyhi olub meşîhata bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken âhirden Mustafâ nâm kimesne bir tarikle hilâf-ı inhâ meşîhat-ı mezkûru üzerinden ref' ve gadr eyledüğün bildirüb keyfiyet-i ahvâl... mahallinde tafahhus ve sıhhati üzere der-i devletmedârıma 'arz ve i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-âhir

211. Hüküm

Bosna vâlîsine Banaluka ve ... kâdîlarına hüküm

Mustafâ nâm kimesne gelüb Banaluka kazâsı muzâfâtından Trebin kasabasında vâki' müteveffâ Nasûh Ağa vakfının bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle mütevellîsi olub mezbûru sadâkat ve istikâmet ile rü'yed edüb ... hâricden dahl olunmak îcâb etmez iken Banaluka kazâsında sâkin ... Mehmed nâm kimesne mütegalibeye istinâden binyüzelliiki senesinden berü hilâf-ı şer'-i şerîf ve fuzûlî ...-i vakfî ahz ve kabz ve ekl ve bel' edüb vakf-ı şerîfe gadr-i küllî eyledüğün bildirüb şer'le görüleb fuzûlî ahz ve kabz eylediği ... vakf olduğu hasebiyle kendüye alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'u'l-âhir sene 1156

212. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi Mehmed Pâşâ'ya hüküm

Tercümân Yûsuf gelüb yevmî kırk sağ akçe 'ulûfesin Bosna cizyedârlarının ma'îşetlerinden almak üzere vâlîlerinin yanlarında bâ-berât-ı 'âlîşân nice lisânı tercümânlık hizmetinde olub yedinde olan berât-ı 'âlîşân mücebince îcâb eden 'ulûfesin cizyedârlardan talep eyledikce tahammülü yokdur deyü edâsında muhâlefet üzere oldukların bildirüb berâtı mücebince tahsîl etdirilmek üzere emr-i şerîfim ricâ ve hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan baş muhâsebe defterlerine nazar olundukda mezkûr Yûsuf tercümânlığına ... ve müstehak olmağla yevmî kırkar sağ akçe 'ulûfe ile Bosna vâlîleri yanında tercümânlık hizmetinde bulunub taraf-ı mîrîye kesr ve noksân terettüb etmemek üzere müstehak olduğu 'ulûfesi Bosna eyâleti cizyedârları ma'îşetinden almak üzere tercümânlık hizmeti mukâbelesinde merkûm Yûsuf yevmîye kırkar sağ akçe 'ulûfe ile tercümânlık-ı mezbûr müceddeden sâbıkâ Bosna vâlîsi sadr-ı esbak Abdullah Pâşâ'nın 'arzı mücebince kırkyedi senesi zî'l-ka'desinin on dokuzuncu gününde bâ-rûûs-ı hümâyûn tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetle 'ulûfesinin cizyedârlardan tahsîl için emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'îl baş defterdârım olan Sa'dullah dâme 'ulüvvühü i'lâm etmeğın i'lâm mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Rebî'u'l-âhir sene 1156

s. 53

213. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Sarây nâibine hüküm ki

Sarây sükkânından ... ve ... ve ... nâm kimesn eler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunların babaları olub Bosna defter kethüdâsı olan el-Hâc Mustafâ nâm kimesne fevt olub düyûn-ı kesîresi olmağla muhallefâtı deynine vefâ etmeyüb ve bunlar muhallefâtından bir şeyine vâziu'l-yed etmeyüb ve dâyinler muhallefâtını ... alub şer'en dahl olunmak îcâb etmez iken dâyinleri olanlar müteveffâ babanızın zimmetinde olan alacağımızı sizden aluruz deyü hilâf-ı şer' ta'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb hilâf-ı şer' zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî'u'l-âhir sene 1156

214. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı a'zam vezîre Kilis sancağında vâki' ... kâdisına hüküm ki

Banaluka kal'esi müstahfizânından Mustafâ nâm müstahfiz gelüb Kilis sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından Gölhisâr nâhîyesinde çiftlik ... ve Torhak ve gayrıdan bin altı yüz on akçe gedik tîmâr ile Banaluka kal'esi müstahfizlığına mutasarrıf olan sâbıkâ Banaluka kazâsı nâibi Ömer akrabâsından erkûm Mustafâ 'arz vermiş iken sâhibi zâyî' olmağla mugâyir-i şurût ocak mîr-i mîrânından üzerlerine berât ve gadr etmekle ref'inden sene-i hamse ve hamsîn ve mie ve elf recebinin yirmi ikinci günü târîhli kazâ-i mezbûr nâibi Mustafâ 'arzıyla merkûm Mustafâ'ya tevcîh ve icmâlde berât olunub hâlâ üzerlerinde olduğun bildirüb tîmâr-ı mezbûr defter-i hâkânî ve yedinde olan berâtı mücebine kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmu ahz ve kabz etdirilüb mezbûr Alî'yi ve âhiri hilâf-ı defter-i hâkânî dahl ve ta'arruz etdirmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere mezkûrda mezkûr Mustafâ'ya tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebine 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî'u'l-âhir sene 1156

BATTAL

215. Hüküm

Bosna vâlisine ve Mostar ve ... kâdîlarına hüküm ki

Bi'l-fi'il bâbü's-sa'âdetim ağa olan İbrâhîm dâme 'uluvvühü mektûb gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Üsküb'de vâki' müteveffâ Mustafâ Pâşâ câmi'-i şerîf ve imâreti evkâfın mülhakâtından Hersek sancağında Mostar nâhîyesinde Müslümânân karye-i ... Mustafâ Pâşâ çiftliği demekle meşhûrdur deyü defter-i hâkânîde mastûr ve müteveffâ Mustafâ Pâşâ çiftlik-i mezbûru vakf ve mahsûl ve rûsûmun câmi' ve imâretine şart ve ta'yîn eylediği vakfa ma'mûl bahâsında mukarar olub âhirin bir dürlü 'alâkası olmayub âhirden dahl olunmak icâb etmez iken hâlâ vakf-ı mezbûrun evlâdiyet ve meşrûfiyet üzere mütevellisi olan Murtazâ zîde kadruhü çiftlik-i mezbûru ber-müceb defter-i hâkânî vakfiyet üzere zabt ve mahsûl ve rûsûmun ahz ve kabz edegelmüş iken ecânibden Mostarlı Mehmed Ağa ve Sâlih Kethüdâ ve ... kal'esi sükkânından Hâcî Alî demekle ma'rûf kimesneler zuhûr ve mukaddemâ sen ki vekilin ... nâm kimesne çiftlik-i mezbûr arâzîsinden bir mikdâr yerleri bize mülkîyet üzere vermiş idi bizim mülkümüzdür deyü hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî menût ve hâsıl olan mahsûlâtı ahz ve kabz ve ol vechile vakf-ı şerîfe gadr etmeleriyle çiftlik-i mezbûr ber-müceb defter-i hâkânî taraf-ı vakfdan menût ve mahsûl ve rûsûmu kânûn-ı defter mücebine ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûl-bahâ mezkûrları ol vechile ta'allül ve nizâ' etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına 'arz ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at

olundukda Mostar nâhîyesine tâbi' doksan nefer Müslimânân karye-i Goriçe ki Mustafâ Pâşâ çiftliği demekle meşhûr deyü yazıldığı mahalde ... nâhîyesinde çiftlik müteveffâ Mustafâ Pâşâ ki Goriçe demekle ma'rûf mezra'a ki vakfdır ve mezra'a-i mezbûre hudûdu ... vakıfnâmelerinde mastûr ve mukarrer olan ... ve ... ve ... nâm adalar ki otlaklarıyla ve dalyanlarıyla ve balıkhâneleriyle ve bi'lcümle deryâya varınca adalar ve sazlıklar ve dalyanlar ve mer'âlarıyla mezâri' ber-karâr sâbıkâ vakf için defter-i hâkânîde kayd olundu Hâsıl bin iki yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî'u'l-âhir sene 1156

216. Hüküm

Bosna vâlisi sâbıkâ sadr-ı a'zam ve Sarâybosna nâibine hüküm ki

Sadr-ı a'zam gönüllüyân ağası olan Mehmed zîde kadruhü gelüb Bosna sancağında Sarây nâhîyesinde Boliç nâm karye ve gayrıdan yedi bin yedi yüz yetmiş akçe tîmâra bundan akdem mutasarrıf Selîm fevt oludkda Bosna'nın ocaklık şurûtu üzere akreb-i akrabâsına verilmek iktizâ ederken ecânibden İslâm-ı mezkûrun fevtinden berât etdirilüb lâkin mezkûr İslâm tîmâr-ı mezbûra rağbet etmeyüb hidemât-ı hümâyûnumda nâ mevcûd ve tîmâr tâifesinden olub ref'inden mezbûr Mehmed'in ocağı dirliği olduğundan elli beş senesi receb-i şerîfinin yirmi sekizinci gününde mezkûr Mehmed'e tevcîh ve berât-ı şerîfimle üzerinde iken mezkûr İslâm mezbûru tekrâr bir tarikle sene-i mezbûre ramazân-ı şerîfinin sekizinci gününde mezkûr Mehmed'in üzerinden alub berât etdirüb gadr etmekle tîmâr-ı mezbûr mezkûr İslâm'ın ref'inden ocaklık şurûtu üzere merkûm Mehmed'e elli altı senesi rebî'u'l-evvelinin on beşinci gününde îfâ ve tevcîh ve hâlâ berât şerîfimle üzerinde olduğun bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berâtı ve defter-i hâkânî mücebince kendüye zabt ve 'atık ve cedîd berâtı mücebince tahvîli târîhine düşen mahsûl ve rûsûmu ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı kânûn ve defter mezkûr İslâm'ı ve âhiri bir dürlü dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükmi-ı hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere tevârîh-i mezkûrede merkûm Mehmed'e tevcîh ve îfâ ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1156

217. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya Sarâybosna kazâsı nâibine hüküm ki

Yahûdî tâifesinden İlyâ nâm Yahûdî gelüb bunun sâbıkâ Bosna defterdârı İsmâ'îl Efendi demekle ma'rûf kimesne zimmetinde binyüzelliüç senesinde memhûr deyn temessükü mücebince

karz-ı şer'ede yedi bin sekiz yüz elli guruş hak olub ... mezkûr İsmâ'îl fevt olmağla Bosnasarâyı'nda sâkine zevcesi ... nâm hatun ve oğulları ... ve ... nâm kimesneler emlak ve muhallefâtın zabt etmeleriyle taleb eyledikde mücerred vermemek için bir nesnesin zabt etmedik deyü teklîf ve ibtâl-i hakka bâ'is oldukları ve ... Alî demekle ma'rûf kimesneyi vekîl eyledüğün bildirüb temessükü mücebince müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde olan ol mikdâr guruş hak muhallefât kabz ile vârislerinden müteveffâ kaleminden aliverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1156

218. Hüküm

Bosna vâlîsi vezîr-i esbak Gradçayli ve ... kâdîlarına hüküm ki

İzvornik sancağında Gradaçaylı nâhîyesine tâbi' ... mezra'ası ahâlîsinden ... ve ... ve ... ve dahi ba'zıları 'arz-ı hâl edüb Gradçanlı nâhîyesine tâbi' dokuz nefer re'âyâ ile mezra'a-i ... tahtında çiftlik-i hâssa Mehmed ... Mehmed'i der mezra'a-i ... Ferhâd ve Hızır ve Hüdâverdi yerlerinde hâliyâ der tasarruf-ı İlyâs bin Mehmed ma' bâkî bir kıt'a dönüm ve yeni tasarruf edüb sâhib-i arza edâ eder ma' resm-i guruş ber-vech kayd hâsıl fi beş yüz yekûn ma' gayruhü dokuz yüz altmış dokuz akçe yazu ile defter-i hâkânîde mukayyed ve bunlar zikr olunan çiftlik ve iki dönüm ve bir kıt'a bâğa mutasarrıf olmalarıyla ber-müceb defter-i hâkânî tahrîr olunan yüz akçe ber-vech nakd zâbıtarına her sene edâ edüb kusûrları yoğiken havâss mutasarrıfı olan zâbıtları ber-müceb defter-i hâkânî nakden yüz akçeyi almağa kanâ'at etmeyüb ol çiftlik ve bâğın hâsıl olan mahsûlünden 'an 'öşr alurum deyü hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn bunları ta'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb defter-i hâkânî mücebince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ol vechile zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1156

219. Hüküm

Bosna vâlîsine Mostar ve ... kâdîlarına hüküm

Murtazâ zîde kadruhü gelüb evlâdiyet ve meşrûfiyet üzere mütevellîsi olduğum bâbü's-sa'âdetim ağası nezâretinde olan evkâfdan Mostar kazâsına tâbi' Müslümân karye Goriçe ki Mustafâ Pâşâ çiftliği demekle meşhûr olan çiftlik sadr-ı a'zam-ı esbak cediti müteveffâ Mustafâ Pâşâ'nın Üsküb'de vâki' câmi' şerîf ve 'imâreti evkâfından olmağla çiftlik-i mezbûr toprağınan zirâ'at ve hirâset edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere ekizde bir 'öşr ile sâlârîyelerin taleb ve almak istedikde hilâf-ı kânûn vermekde ta'allül ve gadr-i küllî eylediklerin

bildirüb kânûn üzere sekizde bir 'öşr ile sâlârîyelerin alıverilüb hilâf ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel sene 1156

220. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîre ve Kostaniç ve ... kâdîlarına hüküm

Poy kal'esi neferâtı gelüb Bosna sancağında Mostaniç nâhîyesi Dovrov ... karye-i ... nehirleri beyninde vâki' ve zikr olunan karyelerin arâzilerine bunlar tapu ve temessükü yedlerine fuzûlî müdâhele ve zabtlarına mûmâna'at Ve ta'addî ylediklerin bildirüb kânûn üzere 'amel olunub hilâf-ı kânûn âhiri müdâhele etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan mufassal tahrîr-i cedîde mürâca'at olundukda Mostaniç nâhîyesine tâbi' yirmi beş nefer re'âyâ e bir baştına ve hâsılı tahtında ispençe ve kendüm yekûn ma' gayruhü yirmi bin akçe yazar karye verilüb ... ve yine nâhîye-i mezbûrede kırk dört nefer re'âyâ ve hâsılı tahtında ispençe ve kendüm yekûn gayruhü otuz bir bin akçe yazar karye-i ... dört bin akçe yazar karye ... nâm karyeler defter-i mufassal-ı cedîdde muharrir kalemiyle tahrîr olundukda mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel sene 1156

s. 55

221. Hüküm

Bosna vâlisine sadr-ı esbak vezîre ve Kilis sancağında vâki' mevlânâ ... kâdîsına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ ve Mehmed ve İdrîs veledân-ı Ömer ve Alî nâm sipâhîler gelüb Kilis sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan dokuz bin altı yüz otuz üç akçe tîmâra mezbûr Musatafâ ve ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan dokuz bin altı yüz akçe tîmâra dahi iştirâken mezbûrân Mehmed ve İdrîs ve yine İskope nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan dokuz bin altı yüz otuz altı akçe tîmâra dahi mezkûr Alî başka başka berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârları aklâmından kayd ve berâtına dâhil kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' çiftlik ... Mustafâ deyü mukayyed çiftlik-i mezbûrdan defter-i hâkânîden 'öşr yazılıb ve hîn-i tahrîrden berü 'öşr alınagelmış iken bir müddetden berü hilâf-ı kânûn ve defter-i flori verüb 'öşr vermeyüz deyü mutasarrıfları ve zirâ'atçıları ta'allül ve muhâlefet ve ol vechile tîmârları mahsûlünün kesr ve noksânına bâ'is oldukalın bildirüb çiftlik-i mezbûr toprağında zirâ'at ve hirâset edenlerin zirâ'atlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn ve defter mücebince sekizde bir 'öşr ile sâlârîyeleri alıverilüb hilâf-ı kânûn vedeftir ol vechile ta'allül ve terddüd etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i

icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda İskope nâhîyesine tâbi‘ karye-i ... nâm-ı diğeri ...ma‘ Blagay on bir baştına ve zemîn ... karye-i mezbûre der-tasarruf-ı Sarrâc Alî ve Bâkî şirken zirâ‘at edenler hâsıl-ı arza resm-i florisin edâ ederler yekûn ma‘ gayruhâ iki bin ve ... nâhîyesine tâbi‘ çiftlik ... Mustafâ ‘an ... Yahyâ bin Hüseyin ve Bâkî şirken ‘an hâssa karye-i ... Mustafâ‘dan gayrı ... mutasarrıf olan şürekâ ve karye-i ... ma‘ otlak ve yaylak ve çayır tâbi‘-i ... hîn-i tahrîrde tasarrufunda bulunmağla defter-i cedîde ‘uhdesine kayd olundu otlak ve kışlak Hüseyin... tâbi‘-i ... otundan ve suyundan intifâ‘ edenlerden kânûn üzere resm-i otlak ve gayruhü dört yüz altmış akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemi tahrîr ve defter-i icmâlin ma‘ gayruhü birikdirilüb yirmi iki bin dokuz yüz dokuz akçe yekûnunun topundan beş bin altı yüz otuz üç akçesi merkûm Mustafâ‘nın ve dokuz bin altı yüz kırkar akçesi dahi mezbûrlar Mehmed ve İdrîs veledân-ı Ömer’in tîmârları yedi altı yüz otuz altı akçesi dahi mezkûr Alî‘nin tîmârı aklâmından olduğı mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye’-evvel sene 1156

222. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîrim Mehmed Pâşâ‘ya ve Yenipâzâr ve Sarâybosna kazâsı nâiblerine hüküm ki

Sen ki Bosna nâibi Mevlânâ Abdülfettâh zîde ‘ilmühüsün mektûb gönderüb eyâlet-i Rûmili‘nde Prizren ve İskenderîye sancaklarında vâki‘ Tregošte ve ... ve Peçuy ve ... Komaran kazâları ahâlîleri Bosna eyâletinde vâki‘ Yenipâzâr‘da ... Prizren sancağı mutasarrıfı Ferhâdzâde Mehmed Pâşâ‘dan ... olunmaları ... bundan akdem iştikâ eylediklerine binâen mîr-i mîrân mûmâileyh dergâh-ı mu‘allâm kol başlarından Mehmed dâme mecdihü mübâşir ile dîvân-ı Bosna‘ya ihzâr ve sen ki vezîr-i müşârünşeyhsin huzûrunda da‘vâları istimâ‘ ve ıstâfına ‘özü ve himâye olunmak üzere tenbîhât-ı ekîdeyi mutazammın ricâ ve nâib-i mûmâileyh hitâben sâdır olan emr-i şerîfim kol başı mûmâileyh yediyle vürûd ve mîr-i mîrân-ı mûmâileyh ihzâr ve hissesi olan sâlifü‘z-zikr üç ‘aded kazâ ahâlîlerinden hüccet-i şer‘îyede mastûr ve ... kimesneler kendü kaydı ... ve mevcûd olmayan ahâlî-i kazâ-i merkûmun taraflarından vekâleti yakîn ve mevâdd etdikleri zehâyir ve nukûd eşyâdan mumzî ve mahtûm Âsitâne-i sa‘âdetime gönderilen defterde tasrîh olduğı vech üzere huzûrunda ‘akd olunan meclis-i şer‘de da‘vâya tasaddî eylediklerinde mîr-i mîrân-ı mûmâileyh ancak Prizren sancağına mutasarrıf iken da‘vet-i ahâlî ile varub birer gece müsâfertde rızâlarıyla verdikleri zemînden mâ‘adâ zulmen bir hisselerin almadım deyü inkâr ve kazâ-i mezbûrûn ahâlîleri müdde‘âların vech-i şer‘-i şerîf isbâta kâdir olduklarından icrâ-yı şer‘ ve ber-mûceb emr-i ‘âlî ihkâk-ı hak husûsunda taharrî olunmadan nâşî yirmi günden mütecâviz da‘vâları mütemâdî olub ve ref‘-i rik‘a-i iştikâ eden kazâlar ahâlîlerinden ba‘zıları Nemçe keferesi mukaddemâ Yenipâzâr palankası ol havâlîye hüccümü takrîbiyle Bosna tarîkini sed ve bend etdikleri esnâda Yenipâzâr ve havâlîsinde olan ehl-i İslâm ve re‘âyâ tâifesinin emvâl ve eşyâların nehb ve gâret ve müdde‘â ‘aliyye mîr-i mîrân-ı mûmâileyh dahi ol ... seferinde bulunmak hasebiyle anın

dahi ‘ayâl ve emvâline itâle-i dest-i ta‘arruz-ı müttehim ve husûs-ı mezbûr için münâza‘a ve da‘vâya ... töhmetlerin setr ve def‘e vesîle eylediklerin yakînen vukûf-ı tahsîlinden sonra taraftan bi’t-tav‘ müsâlahaya rağbet ve iltimâslarıyla ıslâh-ı ... olmayub ba‘de’l-yevm tarafeyn kendü hâllerinde oldu Cümleden mîr-i mîrân-ı mûmâileyh mezbûr zikr olunan kazâlar ahâlîlerinin hilâf-ı şer‘-i şerîf bir akçelerin almayub ve aldirmayub bir dürlü mâl ve ‘ırzlarına ta‘arruz etmemek üzere ta‘ahhüd ve ahâlîyi kazâ-i merkûmûn dahi müdde‘îleri olub âsitâne-i sa‘âdetimde ta‘yîn-i mevâdd etdikleri altmış üç bin gurusluk nukûd eşyâ ve sâir hukûkları da‘vâsından mîr-i mîrân-ı mûmâileyhin zimmetini ibrâ iskât birle hüccet-i şer‘îye olunmağla mezbûr hilâf-ı şer‘-i şerîf ... tarafeyn hareket etmemek üzere ta‘ahhüd ve hüccet-i şer‘îyenin mazmûnu üzere mu‘âhedelerine mugâyir hareketleri zuhûr eder ise haklarından gelinmek için bir kıt‘a hüccetleri dîvân-ı hümâyûnum kaleminden kayd ve bend olunmmak için der-i devletmedârıma irsâl olunub ol vechile da‘vâ ve nizâ‘ları kat‘ ve kasr ve sulh olunduğu müş‘ir sen ki nâib-i mûmâileyhsin vâki‘ hâli bi’l-iltimâs ‘arz eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Cemâzîye’l-evvel sene 1156

223. Hüküm

Bosna vâlisine Sarây nâibine hüküm ki

Üsküb kazâsı ahâlîsi südde-i sa‘âsdetime ‘arz-ı hâl edüb bundan akdem Üsküb sancağı mutasarrıfı Murâd Pâşâ’nın hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bigayr-ı hakkın binyüz senesinde cebren ... akçeden zimmetinde ma‘lûmü’l-mikdâr alacakları olmağla ma‘rifet-i şer‘le tahsîli bâbında bundan akdem ısrâr etdirdikleri emr-i şerîfimle tarafından vekîl-i şer‘îsi olan kethüdâsı Muhammed ile murâfî‘ olduklarında üzerine sâbit ve edâsına tenbîh olmuş iken mezbûr ‘azl olunmağla ... vatan-ı aslîyesi olan Bosna’ya gidüb hâlâ Bosna’da sâkin olduğun bildirüb şer‘le görülmeğın icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden ... şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye’l-evvel sene 1156

224. Hüküm

Bosna vâlisi ve Çelebipâzârı kâdîlarına hüküm ki

Hasan ve Mehmed nâm kimesne gelüb Çelebipâzârı kazâsında Çavuş Çiftliği demekle ma‘rûf ma‘lûmü’l-hudûd yerlere Hadîce ve Müsemmâ ve ... ve ... nâm karındaşlar iştirâken mutasarrıflar iken mezkûre Hadîce ol yerlerden hissesin rızâsı ve sâhib-i arz ma‘rifetiyle yirmi sene ta‘addî ve bunların babaları İbrâhîm ve Za‘îmoğlu Hasan nân kimesne ferâğ ve tefvîz ve mezbûrân dahi tefevvüz ve iştirâken zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ etdirildikde babaları mezkûr İbrâhîm fevt olmağla ol yerlerden hissesini tahsîl oldukda meccânen bundan intikâl etmekle bunlar dahi bunların ber-minvâl-i muharrer yirmi seneden berü tasarruflarında olan yerleri dahi ol

yerlerin ma'an hilâf-ı kânûn âhirden ... nâm kimesneler ... vermekle mezbûrlar fuzûlî müdâhele ve ta'addî ve bunlara gadr murâd eylediklerin bildirüb babalarından müntakil ol yerlerden hisseleri ... yerlere zabt ve zirâ'at etdirilüb mezbûrları ve sâhib-i arz mezkûru hilâf-ı kânûn müdâhele ve ta'addî etdirilmemek bâbnda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel sene 1156

225. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak Mehmed Pâşâ ve Hersek ve ... ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Hersek sancağına sâkin re'âyâ fukarâsı adam ve 'arz-ı hâl gönderüb bunların karyeleri sâhil olub yaylaka eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmalarıyla livâ-i mezbûrda taht-ı kazâlarınızda vâki' havâss-ı hümâyûn ve ze'âmet ve tîmâr karyeleri topraklarında vâki' resmleri defterde havâss-ı hümâyûn ve ze'âmet tîmâra hâsıl yazılmış kadîmîsi yaylaklara zamânında koyun ve sâir davarlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ' ve memlihalarına göre resmin sâhib-i arz olanlara edâda kusûrları olmayub ol vechile rencide olunmaları icâb etmez iken mîrlivâ-i Hersek hâssı mülhakâtından yine livâ-i mezbûrda Gaçga nâhiyesince vâki' dört yüz akçe yazı ile yaylak ve Have ve Dosne nâhiyesine tâbi' üç yüz akçe yazı ile otlak ve çayır der kurb-i karye-i ... ve üç yüz akçe yazı ile yaylak ... nâhiyesine tâbi' doksan akçe yazı ile yaylak-ı Rammor deyü defter-i hâkânîde mukayyed üç 'aded yaylak ve bir otlak ve çayır yirmi bin akçe eşkinci ze'âmet Abdurrahmân'a tevcih olunmak üzere yüzkırk târihinde beher sene mîrlivâyâ üç bin akçe vermek şartıyla bâ-hatt tevkî'î tasmîm ve hâlâ ze'âmet-i mezkûrun on bin akçesi Selîm veled-i Mustafâ ve on bin akçesi dahi Kurd Selîm veled-i Selîm'in berâtıyla üzerlerinde olub lâkin merkûmân Selîm ve Kurd Selîm ziyâde tama'kâr olmalarıyla ber-mûceb defter-i hâkânî tashîh olunan sâlifü'z-zikr yaylak ve otlak ve çayırın resmini almağa kanâ'at etmeyüb berâtlarında yaylakhâ-i otlakhâ-i livâ-i Hersek deyü ... olmağla livâ-i mezbûrda vâki' bi'l-cümle ze'âmet ve tîmâr ve havâss-ı hümâyûn karyelerinden olan yaylak ve otlak rüsûmâtı dahi bizimdir deyü hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhele ve hilâf-ı inhâ bir tarikle şikâyetden ... ısdâr ve beher sene onar on beşer atlu ile bunların ze'âmet ve tîmârı ve havâss-ı hümâyûn karyelerinde vâki' resmin sâhib-i arza edâ geldikleri yaylaklara varub cebren ve kahren otlak ve yaylak resmi taleb ve bunlardan birer koç bahâsı elişer guruşların ahz eylediklerinden gayrı yaylak ve otlak resmi nâmıyla dahi başka akçe ve eşyâları alub ta'addî ve tecâvüz etmeleriyle bundan akdem defterhânesi görüldükde mezbûrânın zikr olunan üç 'aded yaylak ve bir otlak e çayır resminden mâ'adâ ze'âmet ve tîmâr ve havâss-ı hümâyûn karyelerinde olan otlak ve yaylak resmlerinde 'alâkaları olmaduğın ve defter emîni 'arz ve mûcebince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında sâdir olan emr-i 'âlî mûcebince mukâta'a emîni ve sâir ze'âmet ve tîmâr mutasarrıfları mezbûrân ile Bosna vâlisi sâbıkâ huzûrunda murâfî'a olduklarında mu'ârazadan men' ve kat'-ı nizâ' birle vâli-i müşârüniyleh tarafından yedlerine buyuruldular i'tâ olunmuş iken mezbûrân Selîm veled-i

Mustafâ ve Kurd Selîm ‘adem-i itâ’atlarından nâşî yine ol vechile hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i emr-i ‘âlî ve buyuruldu müdâhele ve re‘âyâ fukarâsını nısf ... akçelerin olub küllî gadrve perâkende ve perişân olmalarına bâ‘is oldukların bildirüb defter-i hâkânî ve yedlerinde olan buyurldu ve evâmir-i şerîfe mücebince ‘amel olunub mezbûrların fî-mâ-ba‘d hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i emr-i ‘âlî ol vechile zâhir olan müdâhele ve ta‘addîleri men‘-i küllî ile men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden defter-i hâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda ... nâhîyesine tâbî‘ dört yüz akçe yazu ile yaylak ve hakk-ı der tasarruf aklâmât ... nâhîyesine tâbî‘ üç yüz akçe yazu ile otlak ve çayır ve kurb-i karye-i ... der-‘uhde-i Hızır bey ... ve üç yüz yazu ile yaylak-ı ... ve gayruhü ... Hızır Bey ... nâhîyesine tâbî‘ doksan akçe yazu ile yaylak-ı Rammor defter-i icmâlde defter-i icmâlde birikdirilüb mîrlivâ-i Hersek hâssı mülhakâtından olmak üzere muharrir kalemiyle tahrîr ba‘dehü Hersek sancağı mutasarrıflarına üç bin akçe verilmek şartıyla zikr olunan yaylak ve otlak resmleri mîrlivâ hâssından ref‘ ve yirmi bin akçe eşkinci ze‘âmet olmak üzere Abdurrahmân’a tevcîh olunmak üzere yüzkırk târihinde tevkî‘î kalemiyle mahalli tasmîm ve ber-vech tahmîn yirmi bin akçe yazu ile resm-i yaylakhâ ve otlakhâ-i livâ-i Hersek deyü defter-i icmâlde sâbit ve hâlâ on bin akçesi Selîm veled-i Mustafâ ve on bin akçesi dahi Kurd Selîm veled-i Selîm üzerlerinde ve yine Gaçga nâhîyesine tâbî‘ tîmâr karyelerinden sekiz yüz on beş akçe yazu ile yaylak-ı ... der kurb-i Komorine ma‘ yaylakhâ-i sâire der-nâhîye-i Gaçga ve Do... nâhîyesine tâbî‘ tîmâr ve karyelerden üç bin akçe yazar ... nâm karye tahtında elli akçe maktû‘ ile yaylak ve ...ve ... ve ... ve ... der yed-i Ca‘fer Bey ... ma‘ yaylakhâ-i sâire der nâhîye-i Dommine ve ze‘âmet yaylaklarından Sokol nâhîyesine tâbî‘ hâsıl ber-vech maktû‘ iki yüz elli ... yekûn dört yüz akçe yazar yaylak ... yaylakhâ-i sâire ve livâ-i mezbûrun nevâhîsinde vâkî‘ hâss-ı hümâyûn ve ze‘âmet ve tîmâr karyelerinin tahtlarında ve başka tahrîr olunan gerek yaylak ve gerek otlaktır Anlar dahi derkenârda mastûr olduğı üzere muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter olunmağın bu takdîrce mukaddemâ mîrlivâ-i Hersek hâssı mülhakâtından iken ze‘âmetine tasmîm olunan Gaçga ve Domineve Doline... Nâhîyelerinde vâkî‘ zikr olunan ancak üç yaylak ile otlak mezkûrân Selîm veled-i Mustafâ ve Kurd Selîm veled-i Selîm taraflarından zabt olunub sâir yaylak ve otlaklarda ‘alâkaları olmamak iktizâ eyledüğün bi’l-fi‘il defter emîni olan Seyyid Alî kâtibi dâme mecdihü i‘lâm etmeğün i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâzîye’l-evvel sene 1156

226. Hüküm

Bosna vâlîsi vezîr ve Çelebipâzârı kâdîlarına hüküm

Zu‘amâdan Durmuş ve Ahmed zîdehümâ gelüb Çelebipâzârı kazâsına tâbî‘ Alâsîm cemâ‘atından Şahin Pâşâ oğulları olub Çelebipâzârı kazâsı toprağında tasarruflarında ‘avârizhânesine bağılu tekâlîf etmek îcâb eder kadîmî re‘âyâ emlâk ve arâzîsi olmayub tekâlîf talebiyle rencide olunmaları îcâb etmez iken cemâ‘at-i mezbûrdan ba‘zîları hilâf-ı kânûn ve hak

ber-kadîm vâki' imdâd-ı seferîye ve hazerîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfi bizimle veriniz deyü hilâf-ı kânûn rencîde ve remîde etmeleriyle bundan akdem müsinn ve ihtiyâr kimesneden suâl olundukda bunların tasarruflarında 'avârizhânesine bağı tekâlîf olunmak îcâb eder kadîmî re'âyâları ve emlâki olmaduğın ihbâr ve şehâdet ve mu'ârazadan men' birle i'lâm olunmuş iken mezbûrlar yine kâni' olmayub yedlerinde olan i'lâm mugâyir-i hilâf-ı kânûn rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb kânûn üzere 'amel olunub hilâf-ı kânûn ol vechile ve sâir bahâne ile rencîde ve remîde etdirilmeyüb zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' olunmak bâbında ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 1156

s.57

227. Hüküm

Bosna vâlisi vezîre ... kâdîlarına hüküm

Zu'amâdan Ahmed ve Durmuş nâm kimesne gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf oldukları ze'âmetleri karyelerinden ve Şefraz kazâsına tâbî' Hartar ve tevâbi' karyelerinin defterde mukayyed ra'iyet ve Aynî Oğullarının üzerlerine edâsı lâzım resm-i ra'iyet ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince taleb eylediklerinde içlerinden ma'lûmü'l-esâmî müslim re'âyâ tâifesinden ba'zıları hilâf-ı kânûn ve defter vermekde ta'allül ve muhâlefet eylediklerine binâen bundan akdem murâfî' olduklarında mezbûrlar defterlü re'âyâlarından oldukların ikrâr ve i'tirâf etmeleriyle resm-i ra'iyet ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince edâ etmeleri içün cânib-i şer'iden tenbîh birle hüccet-i şer'îye verilmiş iken yine ol hüccet-i şer'îyeye ve kânûna mugâyir ta'allül ve tereddüd eylediklerin bildirüb yedlerinde olan hüccet-i şer'îyede isimleri mastûr re'âyâ ile sâir defterlü re'âyâsının resm-i ra'iyet ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince kendülere aliverilüb hilâf-ı hüccet-i şer'îye ve mugâyir-i kânûn ve defter ta'allül ve tereddüd etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 1156

228. Hüküm

Bosna vâlisi vezîre ... kâzîsına hüküm

Müteveffâ Şahinpâşâzâde Ahmed zîde kadruhü ve karındaşı ... zîde kadruhümâ 'arz-ı hâl edüb bunların ... ve Kenzin kasabaları topraklarından bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında tekâlîf olunmak îcâb eder 'avârizhânesine bağı kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlîfden hisse talebiyle bir dürlü ta'addî ve rencîde olunmaları îcâb etmez iken zikr olunan kasabalar ahâlîlerinden eshâb-ı ağrâzdan ba'zıları mücerred ta'ciz kasdıyla hilâf-ı kânûn imdâd-ı seferîye ve

sâire emr-i şerîfîm ile vâki' olan tekâlîfî bizim ile verirsiz deyü ta'addî ve rencîde ve bundan akdem murâfî' olduklarında dahi kadîmî re'âyâ yerleri olmadığı bâbında mu'ârazadan men' ve def' birle kıbel-i şer'den i'lâm ve mücebine vülât tarafından buyuruldular verilmiş iken mezbûrlar menû' olmayub ol i'lâm ve buyuruldulara ve kânûna mugâyir rencîde eylediklerin bildirüb kânûn üzere 'amel olunub yedlerinde senedâta mugâyir hilâf-ı kânûn ol vechile bunlar rencîde ve remîde etdirilmekten men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfîm ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye'l-evvel

229. Hüküm

Bosna vâlîsine ve ... kâdîsına hüküm ki

Zu'amâdan Durmuş ve ... zîde kadruhümâ ile elli erbâb-ı tîmârdan ... ve ... nâm sipâhiler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunların ... nâhîyesi karyeleri topraklarında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında 'avârîzhânesine bağlı tekâlîf alınmak îcâb eder Kadîmî emlâk ve yerleri olmayub tekâlîf-i küllî ile rencîde olunmak îcâb etmez iken kurâ-i mezkûre ahâlîleri imdâd-ı seferîye ve sâir vâki' olan tekâlîfî bizimle ma'an verin deyü hilâf-ı kânûn rencîde ve remîde ve bundan akdem kurâ-i mezkûre ahâlîleriyle murâfî'a olundukda hâneye bağlı kadîmî re'âyâ ... yerleri olmadığı sâbit olduğundan gayrı ahâlî ve re'âyâ dahi ikrâr ve i'tirâf eylediklerin taraf-ı şer'den i'lâm ve mücebine rencîde etdirilmemek için sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafından ve ... nin tarafından buyuruldular verilmiş iken yine hilâf-ı kânûn ve yedlerinde olan buyuruldulara mugâyir rencîde eylediklerin bildirüb yedlerinde olan senedât ve kânûn üzere 'amel olunub hilâf-ı kânûn rencîde ve remîde etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye'l-evvel sene 1156

230. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve ... ma' Kenzin kâdîsına hüküm ki

Kenzin nâhîyesi ahâlîsinden ... ve ... ve ... ve ... ve dahi ba'zıları südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunların fakrû'l-hâl olmalarıyla imdâd-ı seferîye ve sâir emr-i şerîfîmle vâki' tekâlîfden a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibârıyla tahammüllerine göre hisselerine isâbet edeni vermeye râzılar iken ... Nâhîyesinde ... ve ... kimesneler kanâ'at etmeyüb kendü tekâlîflerin tahkîk ve bunların üzerlerine tahammüllerinden ziyâde tarh ve tahmîl/tahammül ve ol vechile zulüm ve ta'addî etmeleriyle bundan akdem murâfî' olduklarında mezbûrların zulüm ve ta'addîleri zâhir olmağla ta'addîleri men' birle cânib-i şer'den i'lâm ve vülât taraflarından buyuruldu verilmiş iken mezbûrlar ol buyuruldulara ve kânûna muhâlîf tahammüllerinden ziyâde tekâlîf tahmîli ile cevr ve ta'addî eylediklerin bildirüb yedlerinde olan senedât ve kânûn üzere 'amel olunub hilâf-ı kânûn ol

vechile zulüm ve ta‘addî etdirilmeyüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûn ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye’l-Âhir

231. Hüküm

Sarâybosna nâibine

Sen ki Sarâybosna nâibi Mevlâlânâ Abdülfettâh zîde ‘ilmühü mektûb gönderüb medîne-i Sarây mahallâtından cedîd Yahûdî hânedede mütemekkin Samadi veled-i Abâdî nâm Yahûdî meclis-i şer‘e varub medîne-i mezbûrda vâki‘ Hüsrev Bey bedestânında taht-ı icâresinde olan dükkâna mülâhik dükkânında ... demekle ma‘rûf ... el-Hâc Hasan nâm kimesne binyüzelli senesinde dükkânımda... olundukdan ik bin guruş altunumu sirka eledin deyü buna iftirâ ve huzûr-ı şer‘de husûs-ı mezkûrun ... da‘vâ ve ba‘de’t-tahkîk mu‘ârazadan men‘ olunmasının ehl-i ‘örf tâifesine gamz ve ahz ve habs ... cevr ve ezâ ... bigayr-ı hakkın ... ve yüz guruş aldığından mâ‘adâ ... dahi ehl-i örf hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bigayr-ı hakkın dört yüz guruş dahi alub ta‘addî eyledikten başka ...ehl-i ‘örf gamz ve ahz ve ... cevr ve ezâ ve ... bigayr-ı hakkın dört yüz guruş ...ve buna gadr etmekle ve ... olan kimesnelere istihbâr ... ‘arz ve i‘lâm emr-i buyurldu ... ve Sarâybosna ahâlîsinden ... gayrıdan istihbâr olundukda mezbûr ...el-Hâc Hasan Yahûdî-i mesfûr hilâf-ı inhâ...bigayr-ı hakkın dokuz yüz guruş ahz eyledikde cümlesi ‘alâ tarîku’ş-şehâde bu bâbda şeyhü’l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verilmekle hükm-i hümayûnum verilmek ricâsına bi’l-iltimâs ‘arz eylediği ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye’l-evvel sene 1156

232. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Çelebipâzârı kâdîsına hüküm

Sergönüllüyân sadr-ı ‘âlî Mehmed zîde kadruhü gelüb kazâ-i mezbûra tâbi‘ ... nâm karye toprağından arâzî tasarruf edenlerden Mustafâ ve Alî ve Nisâr Nâm sipâhiler tasarruflarında olan ma‘lûmetü’l-hudûd yerlerinde rızâları ve sâhib-i arz ma‘rifetiyle buna ferâğ ve tefvîz e bu dahi tefevvüz ve yedine verilen sâhib-i arz temessükü mücebince zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr resminde sâhib-i arza edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken bu diyâr-ı... gıtdikden sonra Sarây dizdârı Hasan nâm kimesne yedinde olan sâhib-i arz temessüküne mugâyir hilâf-ı kânûn müdâhele peydâ eylediği ... hüccet ile tegallüben fuzûlî ol yerleri zabt ve ol vechile gadr-i küllî eylediğün bildirüb yedinde olan senedi mücebince ol yerler alıverilüb kendüye zabt ve zirâ‘at etdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye’l-evvel sene 1156

233. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîre ve Hersek sancağında vâki' mevlânâ kâdisına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Süleymân nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından Kuban nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan yedi bin ik yüz elli akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârî karyelerinden yine nâhîye-i mezbûrede Golavse nâm karyesinde baştına yerlerinden ve yine nâhîe-i mezbûrede çiftlik-i Mahmûd der-karye-i Görne... ve çiftlik-i Mahmûd der-karye-i ...ve yine livâ-i mezbûrda Boçka nâhîyesinde ... aklâmât ve yine Koman nâhîyesinde zemîn ve mâl ve baştına ve ... karyelerinden defter-i hâkânîde hîn-i tahrîrde maktû' ve Koman nâhîyesinde ... ve ... karyesinde baştına yerlerinden dahi resm-i filori kabûl olunub lâkin eshâbı 'öşr-i mu'âdil maktû' ve resm-i filorilerin vermeyüb ta'allül zikr olunan maktû' ve resm-i flori ile sefere eşmeye bir vechile iktidârı olmamağla maktû' ve resm-i flori kaydları ref' ve terkîn ve 'aynî 'öşr alınmak üzere mahalleri tevkî'î kalemiyle ellibeş senesi şa'bânında tasâmim ve sâbit ve defter olundukda icmâlî dâhilinde olub beş yüz yirmi akçe yazusu olan sâlifü'z-zikr ... nâm karyesi tashîh olunacak iken mufassalî olmadığına binâen hâshâ-i ... Hersek karyelerinden ... karyesi tashîh ve sehv olmağla minvâl-i meşrûh üzere icmâlî mahalli sıhhati üzere tashîh olunmak bâbında bundan akdem istid'â ve beş yüz yirmi akçe yazu ile karye-i ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayruhâ le birikdirilüb defter-i icmâlde ma' gayruhâ yedi bin iki yüz elli akçe bir icmâl ve tamâmen mezkûr Süleymân'ın üzerinde ve ... nâhîyesine tâbi' on baştına ile karye-i ... defter-i mufassal aklâmâtında muharrir kalemiyle tahrîr ve mezkûr Süleymân'ın tîmârî karyelerinden ... ve çiftlik-i Mahmûd der karye-i Gör ... ve çiftlik-i Mahmûd der-karye-i ... ve zemîn ve mâl ve baştına ... ve ... karyelerinin maktû' ve resm-i florileri ref' ve terkîn ve 'aynî 'öşr alınmak üzere târîh-i merkûmda tevkî'î kalemiyle tasâmim ve sâbit ve defter olundukda bu takdîrce merkûm Süleymân'ın icmâlîne dâhil olub sâlifü'z-zikr beş yüz akçe yazusu olan ... nâm karyesi tashîh olunacak iken mufassala olduğundan hâshâ-i aklâmât Hersek karyelerinden ... karyesi tashîh ve sehv olunmağla karye-i mezbûreden tasâmim kaydı ref' ve tashîh-i mezbûr minvâl-i meşrûh üzere icmâlî mahalline sıhhati üzere tasâmim olunması için bi'lfî'il defter emîni Seyyid Alî Kâtibî dâme mecdihü dahi 'arz ve 'arzı mücebine sehvden havâss-ı dâhilinde olan ... karyesine vâki'/dâhil tashîh karye-i mezbûreden ref' ve terkîn ve sıhhati üzere ... karyesinin icmâlî mahalline tashîh olunmak iktizâ eder deyü bi'l-fi'îl reîsü'l-küttâbım Mehmed Râgıb dâme mecdihü dahi i'lâm etmeğın hâshâ-i aklâmât-ı Hersek karyelerinden ... karyesine vâki'/dâhilolan tashîh kaydı binyüzellialtı senesi cemâzîye'l-evvelinin on dördüncü gününde tevkî'î kalemiyle ref' ve tashîh-i mezbûr minvâl-i meşrûh üzere icmâlî mahalline tashîh olduğun bildirüb ber-müceb tashîh-i icmâl zikr olunan karyeler ve çiftliklerin topraklarında zirâ'at edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden sekizde bir 'öşr ile sâlârîyelerin alıverilüb mukaddemâ maktû' ve resm-i filori kayd olunmuş idi deyü ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda sâlifü'z-zikr karyeler ve çiftliklerin maktû' ve filori kaydları mahallerinden târîh-i mezbûrda ref' ve terkîn ve 'aynî 'öşrleri

alınmak üzere tevkî'î kalemiyle tashîh ve sâbit ve defter olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene 1156

234. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve Berde kâdîsına hüküm ki

Meşâyıhdan Seyyid Şeyh Hasan zîde 'ilmühü gelüb Bosna eyâletinde Berde kazâsı muzâfâtından Kenzin kasabasında vâki' merhûm ve mağfûrleh Sultân Selîm Han tâbe serâhu câmi'-i şerîfimde vâ'iz ve nâsih olur ve kasaba-i mezbûre toprağında bi'l-fî'il tasarruf'avârîzhânesine bağı tekâlîf alınmak îcab eder kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlîf talebi ile encîde olunmak îcab etmez iken kasaba-i mezbûre ahâlîsi zuhûr ve imdâd-ı seferîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfî ma'an ver deyü hilâf-ı kânûn bunu rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir sene 1156

235. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve Sarây nâibine hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Alî nâm sipâhî gelüb Bosna sancağında Sarây kazâsı muzâfâtından Borade nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan üç bin akçe tîmâr hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olmağla tîmâr-ı mezbûru yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince zabt ve kânûn üzere tahvîli târîhine düşen mahsûlât ve rûsûmâtı ahz ve murâd eyledikde ecânibden ba'zıları tîmârı kurâ re'âyâsını tahrîk ve emlâk ve tîmâr-ı mezbûr berât ile senin üzerinde vekîldir deyü hilâf-ı defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfe mugâyir ta'addî ve müdâhele eylediklerin bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince kendüye zabt ve kânûn üzere tahvîli târîhine düşen mahsûlât ve rûsûmâtı ahz ve kabz edilüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât âhiri dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûnuma mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr mutasarrıfları Mustafâ ve Atâullah kasr-ı yedinde kırkbir senesi saferinin yirmi sekizinci gününde merkûm Alî'ye tevcih ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mücebince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir sene 1156

236. Hüküm

Bosna vâlisî vezîr sadr-ı esbak ... Pâşâ'ya ve Akhisâr ve kâdîlarına hüküm ki

... Mehmed zîde kadruhü gelüb bunun Akhisâr kazâsına tâbi' Çopolek nâm karye toprağında tekâlîf alınmak îcâb eder mülk çiftlik ve ma'lûmetü'l-hudûd yerleri olmağla vâki' olan imdâd-ı hazerîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfden tahammülüne göre hissesine düşeni cem'ine me'mûr olanlara edâda kusûru olmayub tahammülünden ziyâde tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmak îcâb etmez iken kazâ-i mezbûr ahâlîsi hilâf-ı kânûn tahammülünden ziyâde tekâlîf taleb ve sâbıkâ Bosna vâlisî tarafından buyuruldu verilüb verilen buyuruldu mahallinde müseccel mahfûz kayd ve rencîde olunmamak için kibel-i şer'den tenbîh ve i'lâm dahi verilmiş iken ahâlî-i kazâ-i mezbûreden ba'zîları eshâb-ı ağrâzdan ba'zî kimesnelerin tahrîkiyle mücerred ta'cîz kasdıyla hilâf-ı kânûn ziyâde rencîde ve remîdeden hâlî olmadıkların bildirüb men' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-âhir sene 1156

s. 59

237. Hüküm

Bosna vâlisine ve İzvornik ve ... ve ... kâdîlarına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Durak nâm sipâhî gelüb izvornik sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan altı bin akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârının baş kalemi olan müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' ... nâhîyesinde ... nâm karyeler topraklarında zirâ'at ve hirâset edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere ...olan sekizde bir 'öşr ile sâlâriye ile sâlifü'z-zikr Görne karyesi hâsılı ile mahsûb çiftlik Hasan ve Alî evlâd-ı Mustafâ Ağa hâsıl sene fî ber-vech nefer deyü defter-i hâkânîde mukayyed çiftlik 'âid olan mahsûlde müşterekiyle ve tîmârı mülhakâtından müstakilen kayd ve berâtına dâhil ... nâhîyesine tâbi' çiftlik-i Hasan ve Alî ma' ... Ostreniçe ve yine ... nâhîyesinde çiftlik-i Hasan ve Alî evlâd-ı Mustafâ Ağa zirâ'at edüb ... 'öşr ve rüsûm-ı sâir sâhib-i arza verirler hâsıl fî sene ber-vech nakd deyü mukayyed çiftliklerden ber-müceb defter-i hâkânî 'âide olan kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eylediğinde zikr olunan karyeler ahâlîleri ve çiftlik mutasarrıfları hilâf-ı kânûn ta'allül ve muhâlefet ol vechile tîmârı mahsûlüne gadr olduğun bildirüb defter-i hâkânî ve kânûn üzere 'amel olunub hilâf-ı kânûn ve defter ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbi' on iki nefer müslümân ve yedi nefer küberân ve beş 'aded baştina ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve ispençe ve kendüm ve cû çiftlik-i Hasan ve Alî ve evlâd-ı Musatafâ Ağa der tasarruf-ı Alî bin Ca'fer der-karye ... karye-i ... 'öşr ve sâlâriye mu'âmelesinde hâsıl ... ve birer hâsıl fî sene ber-vech nakd yüz yekûn ma' gayruhü üç yüz akçe yazar karye-i Görne ... nâhîyesinde otuz dokuz

nefer küberân ve hâsılı tahtında ispençe ve kendü ve cû yekûn ma' gayruhü üç bin beş yüz akçe yazar karye ... karye-i mezbûre ahâlîsi ... nâm derbendde ... nâm mevzi'e varınca vâk' olan derbendi hıfz ederler ve Belene nâhîyesinde çiftlik-i Hasan ve Alî ma' cezîre-i Ostroniç hâlâ der tasarruf Ahmed bin Hasan ve Mustafâ bin Alî ve Osmân veledân-ı Ahmed ve 'öşr ve rüsûm-ı sâire mukâbelesinde sâhib-i arza edâ eder hâsıl fi sene ber-vech nakd yüz akçe ve yine Ravirsen nâhîyesinde çiftlik-i Hasan ve Alî ve evlâd-ı Mustafâ Ağa babalarından intikâl eden yerler derhesâb der-tasarruf Ahmed bin Hasan ve Mustafâ bin Alî ve Alî ve Osmân veledân-ı Mehmed zirâ'at edüb ... 'öşr ve rüsûm-ı sâire sâhib-i arza dörder hâsıl fi sene ber-vech nakd yüz akçe deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde üç bin beş yüz akçe yazar sâlifü'z-zikr karye-i ... ma' resm ... nâm karyenin yazusu mezkûrundan iki bin iki yüz akçesi ve üç bin üç yüz akçe yazar karye-i Görne ... ma' resm ... nâm karyenin yazusu mezkûrundan üç bin yüz ve üç bin beş yüz akçe yazusu olan karye-i ... ma' resm ... deyü mukayyed karyenin dahi yazusu mezkûrundan beş yüz akçesi ifrâz ve yüz akçe yazar çiftlik-i Hasan ve Alî veledân-ı Mustafâ tâbi'-i Rav... yüz akçe yazusu olan çiftlik-i Hasan ve Alî cezîre-i İstreve der-karye-i... tâbi'-i ... deyü tahrîr ve bildirilüb altı bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen merkûm Durak'ın tîmârı olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-âhir

238. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Sarây kazâsı nâibine hüküm ki

Yenipâzâr cizyedârı İsmâ'îl zîde kadruhü gelüb binyüzellialtı senesinde Bosna cizyesi cibâyeti 'uhdesinde olan Hâcî Mustafâ nâm kimesneye sene-i merkûmede verdiği bin gurus akçesin kıbeli'l-edâ fevt oldukda yerine cizyedâr olan Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesne meblağ-ı merkûmda edâsına mütekeffil ve müte'ahhid olduğuna binâen kendüden talep olundukda vermekde ta'allül ve muhâlefet ve gadr murâd eyledüğün bildirüb mahallinde şer'le görülüb merkûm Mehmed'in zimmetinde sâbit ve şer'le buna müteveccih olan hak alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ tmeğın mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-âhir sene 1156

Bu dahi Rûmili defterine kayd olunmuşdur.

239. Hüküm

Rûmili vâlîsine ve Tatarpâzârı ve ... kâdîlarına hüküm ki

Hadîce Ümmügülsüm nâm hatunlar gelüb Tatarpâzârı mahallâtından Musallâ mahallesi sâkinlerinden babaları müteveffâ Mehmed Ağa demekle ma'rû kimesne fevt oldukda mahalle-i

mezbûrda vâki' mutasarrıf olduğu bir bâb mülk-i menzil ırs-i şer'le bunlar ile zevcesi Âişe mezbûreden mütevellid diğer kızı Emîne nâm hatuna intikâl etdikde müverrisleri müteveffâ-yı mezbûrdan menkûl terekesiyle müteveffâ-yı merkûmu ma'rifet-i şer'le ta'dil ve taksîm ve menzil-i mezbûra ber-vech-i iştirâk bilâ nizâ' on sene mutasarrıflar iken ... ileyhâ vâlidesi Âişe müteveffîye oldukda hissesi kızı âhir zevcinde hâsıl oğlu ... nâm sağire intikâl ve menzil-i merkûmdan herkes hissesin zabta râzilar mezbûr ... zuhûr ve şirrete sâlik hevâsına tâbi' zevci nâm kimesne ile yekdil ve mücerred ta'cîz için İbrâhîm Efendi demekle ma'rûf kimesneyi tarafından da'vâya vekil ve menzil-i merkûm vâlidem müteveffîye mezbûr Âişe'den bi'l-cümle bana intikâl eyledi deyü iddi'â ve bunların hisseleri inkâr ile hilâf-ı şer'-i şerîf bunları ta'addî ve rencîdeden hâli olmadığın ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerife verildiğin bildirüb mücebince şer'le getirilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir sene 1156

240. Hüküm

Bosna vâlisine ve Belene kâdisına hüküm

El-Hâc Alî zîde kadruhü gelüb ber-vech mâlikâne berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu Böğürdin mukâta'ası mülhakâtından Belene nâhîyesine tâbi' ... ve Cenevir Tegoviş ve Koz ve Beratve Nezesinçe nâm karyeler topraklarında erbâb-ı tîmârdan Mustafâ nâm sipâhînin tîmarı çiftlikleri olmağla mezkûr Mustafâ 'öşr ve resm-i kadîmden çiftlikleri tarafından eline gelen yerlerin 'öşr resmi almağa kanâ'at etmeyüb kurâ-i merkûm topraklarında kadîmden 'öşr ve resmi mukâta'a-i merkûm tarafından alına gelen bir mikdâr yerleri dahi hilâf-ı kânûn ve kadîm mugâyir fuzûlî zabt ve 'öşr ve resmin ahz ve kabz edüb mukâta'a-i merkûm mâlının kesr ve noksân tertîbine bâ'is olduğun bildirüb ol yerler kadîmîsi üzere mukâta'a-i merkûm toprağında zabt ve 'öşr ve resmi ahz ve kabz etdirilüb mezkûr Mustafâ'yı hilâf-ı kânûn ve kadîme mugâyir dahl ve ta'aruz etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ etmeğin kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene 1156

241. Hüküm

Bosna vâlisine hüküm

Erbâb-ı tîmârdan İslâm nâm sipâhî gelüb Bosna saancağında Sarây nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin yedi yüz yetmiş akçe tîmâra mutasarrıf iken sene oğlu Mehmed nâm şerîr şiddete sülûk ve Bosna alaybeyinin yedinde bir ... olmağla tîmâr-ı mezbûr ocaklık olmak üzere ... tahrîr ve tîmarın üzerinden ref' ve gadr etmiş iken merhameten tîmâr-ı mezbûr ref'inden kendüye ifâ ve hâlâ berâtıyla üzerinde olub ancak mezbûr Mehmed'in öteden berü şirretinin 'âdet-i müstemiresi

olduğun bildirüb kat‘-ı nizâ‘ olunmak için tîmâr-ı mezbûrun keyfiyeti sancaklusundan ve nâhîye-i mezbûrenin zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârından suâl ve husûs-ı mezbûr sıhhati üzere der-i devletmedârıma ‘arz ve i‘lâm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden sancaklusundan suâl ve ‘arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye’l-âhir sene 1156

242. Hüküm

Bosna vâlisine ve Sarây nâibine hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Osek nâm karyeden Dervîş Alî ve karındaşı El-Hâc İbrâhîm nâm kimesneler gelüb karye-i mezbûr toprağında arâzî tasarruf edenlerden Abdî Bey oğlu Ahmed Bey demekle ma‘rûf kimesne bundan akdem binyüzelli senesinde Özi muhârebesinde şehîden fevt oldukda oğlu kalmayub tasarrufunda olan değirmen ve sâir emlâki dahi zevcesi Müntehâ nâm hatun ile Sarı Ahmed Pâşâzâde Mustafâ Bey demekle ma‘rûf kimesneye intikâl karye-i mezbûr toprağında mutasarrıf olduğu yerleri mûrisleri sâhib-i arzdan resm-i tapu ile alub ve ol emlâki dahi mutasarrıflar iken yerleri rızâlarıyla sâhib-i arz ma‘rifetiyle bunlara ferâğ ve tefvîz ve bunlar dahi tefevvüz mûrislerinden menkûl emlâk ve değirmeni dahi bi’l-cümle şer‘le bey‘-i kâtı‘ ile bey‘ ve teslîm ve bunlar dahi istidâ ve ol yerleri zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb mülk-i müşterâları olan değirmen ile tapu ve temessükü yerlerinde âhirin ‘alâkası olmayub ahl olunmak îcâb etmez iken kazâ-i mezbûrdan Mostarlı Hasan Beşe demekle ma‘rûf kimesne zuhûr ve mezbûr Bosna çavuşlar kethüdâsı el-Hâc Mehmed ile eyâlet-i mezbûrun tîmâr defterdârı el-Hâc mehmed etbâ‘ından olub ve mezbûrların buna ‘arz-ı ... olmağla mücerred ‘arzların edâ için müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Bey Özi cânibine me‘mûren gider oldukda benim zimmetimde olan alacağım mukâbelesinde emlâkinden dört göz değirmeni ile ma‘lûmü’l-hudûd yerlerin bana vermiş idi eyü iddi‘â ve hilâf-ı şer‘ mülk müşterâları olan emlâkda dört göz değirmen ile tapulu yerlerin dahi bu sene zabt edüb buna mukarrer ve mezbûr Hasan’ın çavuşlar kethüdâsı ve tîmâr defterdârı mezkûrâna istisnâları olmağla anlar mezbûra sâhib ve bir dürlü mukâvemet mümkün olmayub ... bunlara gadr olunduğun bildirüb mezkûr Hasan zâbitı ma‘rifetiyle sen ki vezîr-i müşârünileyhsin uzûrunda murâfi‘ ve mülk-i müşterâsı olan dört göz değirmen ile tapulu ve temessüklü fuzûlî zabt eden mezbûrdan geri eliverilüb icrâ-yı hak ve husûs-ı mezbûrda ‘alâkası olmayan mezbûrânı da‘vâlarına karışdırılmayub ta‘addileri men‘ olunmak bâbında mr-i şerîfim ricâ vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye’l-âhir sene 1156

243. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîre ve Böğürdelen ve kâdîlarına hüküm ki

El-Hâc Alî zîde mecdihü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb İzvornik sancağında Böğürdelen kazâsı muzâfâtından Belene nâhiyesine tâbi' karye-i ve kasaba-i ... ve karye-i ... ve karye-i ... ve karye-i ... ve karye-i ... ve karye-i Görne ve karye-i Doline ve ... ma'... kasaba-i Böğürdelen bin üç yüz yirmi bir guruş mâl ve yedi yüz elli guruş mu'accele ile yüzellialtı senesi mârtı ibtidâsından a'sâr ile müceddeden mîrî mukâta'a kayd ve zamm olunan meblağ-ı mezbûr İzvornik kal'esinde vâki' tabya-i 'âlî muhâfazasına vaz' olunacak Fârisân-ı cedîd cemâ'atinin mevâcibine yüzelliyedi senesinden ocaklık ta'yîn olunmak ve kazâ-i mezbûr umûr ve husûsu mezbûr Bosna vâlîleri tarafından görülmek şartıyla mûmâileyhe tevcih ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde ve mâlikâne verilen mukâta'at ve kurâ ve mezârî'a vüzerâ ve mîr-i mîrân ve mîrlivâ ve müstelzimler ve sâir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından bilâ emr bir akçe ve bir habbe taleb ile rencide ve remide etdirilmeyüb makrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem müekkel oldukda serbestiyet üzere hubûset olduklarınca ... mâlikâne bir berât ile mutasarrıf olmaları düstûru'l-'amel ... mâlikâne şurûtundan olduğu mahallinde mukayyed olub ancak elliiki târîhinde Belgrad muhâfızları tarafından kazâ-i mezbûrun umûr ve husûsu rü'yet olunmak üzere emr olduğundan nâşî üç seneden berü Belgrad a'yânî tama'ı hâma teb'in ve gûnâgûn cevri ve ezâ ve fukarâ üzerlerine emvâl-i kesîre tarh ve tahammül etmeleriyle fukarâ-yı ra'iyet bir vechile tahammül edemeyüb ekser re'âyâ dârü'l-harbe firâr ve perâkende ve perîşân ol vechile mâl-ı mîrînin kesri ve noksânına bâdî olduklarından mâ'adâ nâhiye-i mezbûrda vâki' ze'âmet ve tîmâr karyelerinin harâbına bâ'is olmalarıyla perâkende olan re'âyâ evtân-ı kadîme ircâ' olunmak ümîdiyle bundan akdem istid'â oldukda kazâ-i mezbûrun umûr ve husûsu Bosna vâlîleri taraflarından rü'yet olunmak üzere fermân-ı 'âlî sâdır olduğun bildirüb kazâ-i mezbûr sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafından rü'yet ve âhirin müdâhelesi men' ve def' ve mukâta'a-i merkûm serbestiyet üzere mûmâileyhin tarafından voyvodasına zabt ve hilâf-ı şurût-ı serbeste âhirden bir ferdi bir vechile dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan baş muhâsebe defterlerine nazar oldukda bâlâda isimleri mastûr kurâ ve kasaba ile Böğürdelen voyvodalığı ol mikdâr mâl-ı mu'accele ile ber-vech-i meşrûh târîh-i mezkûrda şurût-ı merkûm ile dergâh-ı mu'allâm gönüllülerinden mûmâileyh Ali'ye ber-vech mâlikâne tevcih ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın şurûtu ve kaydı mücebince 'amel ve hareket olunub hilâfına ruhsat ve cevâz gösterilmemek bâbında emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene 1156

244. Hüküm

Belgrad muhafızı vezîre ve Ozeniçe ve ... kâdîlarına hüküm ki

İbrâhîm ve Alî ve ... ve Mehmed kimesneler gelüb Oziçe kazâsına tâbi' ... nâm karye toprağında ... baştinası demekle ma'rûf ma'lûmu'l-hudûd yerlere bunlar ber-vech iştirâk sâhib-i arz temessüküyle mutasarrîf olmalarıyla her sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ ede geldikleritapu ve temessüklü berâtlerine âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken yaylasına mutasarrîf İsmâ'îl nâm sipâhî hilâf-ı kânûn ve bunların yedinde olan sâhib-i arz temessüküne mugâyir fuzûlî müdâhele ve ta'addî eyledüğün bildirüb tapulu ve temessüklü berâtı yedlerinde olan sâhib-i arz temessükü mücebince kendülere zabt etdirilüb mezkûrun hilâf-ı kânûn ve yedlerinde olan sâhib-i arz temessüküne mugâyir zâhir olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene 1156

s. 61

245. Hüküm

Sarâybosna nâibine hüküm ki

Sen ki Sarây nâibi Mevlânâ Abdülfettâh zîde 'ilmühüsün mektûb gönderüb medîne-i Sarây mahallâtından cedîd Yahûdî hânede mütemekkin Mermadı veled-i Asan nâm Yahûdî meclis-i şer'e varub medîne-i mezbûrede vâki' Hüsrev Bey bedestânında taht-ı icâresinde olan dükkâna mülâhık dükkânında Müstâhrî Hayka demekle ma'rûf ... Hâcî Hasan nâm kimesne binyüzelli senesinde dükkânımda ... altundan iki bin gurusluk altunumu sirka eyledin deyü buna iftirâ ve huzûr-ı şer'de husûs-ı mezkûru bundan da'vâ ve ba'de't-tahlîf mu'ârazadan men' olunmuş iken ehl-i 'örf tâifesin hilâf-ı inhâ gamz ve ahz ve habs ve envâ'-I cevr ve ezâ ile ezîyet ve bigayr-ı hakkın yüz gurus aldığından mâ'adâ bir def'a dahi ehl-i 'örfe gamz ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın dört yüz gurus dahi alub gadr eylediğinden başka tekrâr ehl-i 'örfe gamz ve bölükbaşıyaahz ve habs ve yumurta ta'bir olunur âlet-i hârice ile cevr ve ezâ ve mecruh bigayr-ı hakkın dört yüz gurusu dahi tecrîm ve takdîm ve buna küllî gadr etmekle vukûfu olan müte'arrız kimesnelerden istihbâr ve vâki'-i hâli 'arz ve i'lâm ediver deyü ... Sarâybosna ahâlîsinden hâzır-ı bi'l-meclisde gafirden istihbâr olundukda mezbûr Mısdârî ... Hâcî Hasan Yahûdî-i mesfûru hilâf-ı inhâ üç def'a gamz ve bigayr-ı hakkın dokuz yüz gurus ahz eyledüğün cümlesi 'alâ tarîku's-şehâde haber ve bu bâbda şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verilmekle vâki' hâli hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına bi'l-iltimâs 'arz eyledüğü ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir sene 1156

246. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi sadr-ı a'zam-ı esbak vezîrim Mehmed Pâşâ'ya ve Bosna monlâsına hüküm

Sâbıkâ Sarâybosna nâibi Mevlânâ Abdülfettâh zîde 'ilmühü mektûb gönderüb medîne mütemekkin ehl-i zimmet Nasârâ tâifesi meclis-i şer'e varub feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk-i ocak kilisâ-i kadîmeleri bundan akdem küffârın istîlâsından harâb olduğu binyüzkırkiki senesinde der'aliyeme 'arz olundukda bilâ tevsî' velâ terfî' vaz'-ı kadîmîsi üzere ta'mîr olunmasına mümâna'at olunmak için sâdır olan emr-i celîlü'l-kadr mücebince târîhi mezkûrde ta'mîr olunub vaz'-ı kadîminden ziyâde bir nesne vaz' olunmuş değil iken on dört sene mürûrundan sonra eshâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesnelerin gamz ve iğvâsıyla kilisâ ta'mîr etmişsiz deyü ehl-i 'örf tâifesi taraflarından tecrîm kasdıyla rencîde olundukların bi'l-iltimâs nâib-i mûmâileyh 'arzıyla inhâ etmekle dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan ahkâm kaydına mürâca'at olundukda yedlerinde olan fetvâ-yı şerîfe mücebince feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunmuş kilisâ ise vaz'-ı kadîmî üzere bilâ tevsî' velâ terfî' bir nesne ziyâde etmeksizin ta'mîrine mümâna'at olunmamak için kırkiki senesinde emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed e kenîse-i mezbûre kadîm kilisâları olub ve mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mücebince bilâ tevsî' velâ terfî' vaz'-ı kadîmî üzere ta'mîr edüb ziyâde bir nesne vaz' etmişler değil ise ve sâdır olan emr-i 'âlîden sonra kilisâ-yı merkûmeyi e tevâbi'âtını ta'mîr ve bir nesne ihdâs etmemişler ise ehl-i 'örf tâifesi taraflarından efiş bahânesiyle mugâyir-i emr-i 'âlî tecrîm kasdıyla ta'addî olunmamaları emr-i şerîfim verilmek bâbında bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan Mehmed Râgıb dâme mecdihü i'lâm etmeğin i'lâmı mücebince 'amel ve hareket olunub mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlîye mugâyir rencîde ve remîde etdirilmemek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye'l-âhir sene 1156

247. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı sâbık Mehmed Pâşâ'ya ve Sarây nâibine hüküm ki

Sen ki Sarây nâibi Mevlânâ el-Hâc Mehmed zîde 'ilmühüsün Mektûb gönderüb medîne-i Sarây sâkinelerinden Hâce Meryem binti Eş-Şeyh Ahmed Efendi nâm hatun meclis-i şer'e varub yine medi^ne-i mezbûre sâkinelerinden Ümmügülsüm binti Mahmûd nâm hatun ve kız karındaşı Fâtıma nâm mütevefîyenin kebîr oğlu Tayfûr ve kebîre kızı Âişe'nin vekîli ve zevci ve diğerkız karındaşı Âtike tarafından vekîli olan sülûsesi ... ve bir rub'u arz-ı mîrî bir kıt'a bâğçenin utasarrıf-ı evveli olan Abâcî Osmân fevt olub bâğçe-i mezkûra min ciheti'l-... vârisleri olan Mehmed ve Abdülmü'min nâm sağırlere ırsen ve kânûnen muntekile iken mezbûre Ümmügülsüm ile mezbûretân Âtike ve Fâtıma'nın babaları mukaddemâ medîne-i mezbûre mütesellimi ken bâğçe-i mezkûreyi sağırân-ı mezbûrânın taraflarından menkûlâtı ... hatun vekîllerinden yirmi iki akçeye bir tarikle iştirâ ve tefevvüz eylediğinden sonra Banaluka mütesellimi iken maktûlen fevt olub

sağırân-ı mezbûrân dahi ba'de'l-bulûğ maktûl-i mezbûr Mahmûd'un veresesinden bâğçe-i mezkûreyi hâkimü'l-vakit huzûrunda şîğârın tarafından vekâlete mesâğ-ı şer'î olmadığından mâ'adâ bey'-i mezkûrda takrîr ve gaben-i fâhiş vukû'una binâen bey'-i mezkûrun 'adem-i sıhhatini da'vâ eylediklerinde hâkim-i vakit dahi vekâlet-i merkûmenin 'adem-i sıhhatinden mâ'adâ gaben-i fâhiş vukû'undan nâşi bey'-i mezkûrunu şer'en fesh ve mezbûrân Mehmed ve Abdülmü'min'e hükm ve teslîm etmiş iken maktûl-i mezbûrun vereseşi ...olmayub tekrâr da'vâya sülûk eylediklerinde mu'ârazaları şer'en ba'de'l-men' mezbûrânın yedlerinde hüccet-i şer'îye îfâ olunduktan sonra yedinde olan hüccet-i şer'îye mantûkunca zevci Abdullah Efendi demekle ma'rûf nâm müteveffâ hayâtında ba'de'l-müzâyede doksan yedi bin akçeye iştirâ ve tevfevvüz ve müddet-i medîde mutasarrıf olduktan sonra maktûl-i mezbûrun vereseşi tekrâr da'vâ ve mu'ârazaları mahallinde ba'de'l-men' zevci müteveffâ-yı mezbûr Abdullah yedine hüccet-i şer'îye verilüb ol dahi ...bâ-hüccet-i şer'îye beş yüz guraşa bey' edüb kezâlik mutasarrıfe iken bundan akdem sâbıkâ Bosna vâlîsi Abdullah Pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühü huzûrunda tekrâr murâfî' olduklarında mu'ârazaları men' ve yedine hüccet-i şer'îye verilmiş iken mezbûre Ümmügülsûm ve Tayfûr ile vekîlân-ı mezbûrân ... olmayub üç ay mukaddem medîne-i mezbûre mahkemesinde baş kâtib olan Alî huzûrunda murâfî'a olduklarında senedâtına iltifât etmeyüb hilâf-ı şer'-i şerîf bâğçe-i mezkûreyi yedinden nez' ve mezbûrlara hükm etmekle senedâtına nazar ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunmak murâdıdır dedikte mezbûre Ümmügülsûm ve Tayfûr ile vekîlân-ı mezbûrân ... ber-vech iddi'â gaben-i fâhişe binâen bey' ... şer'en fesh olduğu ma'lûmumuz değildir deyü inkâr etmeleriyle müddeîye-i mezbûre müdde'âsını şer'en isbât ve beyân eylediğinden sonra bâğçe-i mezkûre mezbûreye hükm ve kat'-ı nizâ' hâsıl-ı husûmetbirle kıbel-i şer'den yedine hüccet-i şer'îye verilüb lâkin mezbûre Ümmügülsûm ve vekîlân-ı mezbûrân ba'zı kimesnelere istinâden tekrâr mugâyir-i hüccet-i şer'îye da'vâya tasaddî eyledikleri sûrette bu makûle bir def'a şer'le görölüb fasl olunub kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye verilen da'vânın istimâ'ı memnû' olmağla hâli üzere îfâ ve istimâ' olunmamak için Hâce Meryem yedine emr-i şerîfim verilmek ricâsına vâki' hâli bi'l-iltimâs 'arz eyediği ecilden vech-i meşrûh üzere şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye'l-âhir sene 1156

248. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîr Yeğen Mehmed Pâşâ'ya Banaluka ve kâdîlarına hüküm ki

Banaluka kazâsı muzâfâtından ... kal'esinin cebecibaşısı olan Osmân zîde kadruhü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb kal'e-i mezbûre kurbünde vâki' müstahfiz tîmârı karyelerinden ... nâm karye toprağında yedinde olan sâhib-i arz temessükü mûcebince mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd yerleri her sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ ede geldiği yedlerinde âhirin 'alâkası olmayub âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken Banaluka kazâsı

sâkinlerinden mütegalibden ... nâm kimesne fuzûlî ve tegallüben zabt ve hilâf kânûn ve mugâyir-i temessük gadr eyledüğün bildirüb yerleri yedinde sâhib-i arz temessükü mücebince kendüye zabt etdirilüb mezkûrun hilâf-ı kânûn ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmka için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene 1156

249. Hüküm

Sâbık vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîr Yeğen Mehmed Pâşâ'ya Kostaniçe ve kâdîlarına hüküm ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Devinçe kal'esinin topcubaşısı olan İbrâhîmm zîde kadruhü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Bosna sancağında Kostaniçe kazâsı muzâfâtından Devinçe nâhîyesine tâbi'... nâm karye toprağında yedinde olan sâhib-i arz temessükü mücebince mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'lhudûd yerleri her sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken Devinçe kal'esi sâkinlerinden mütegalibeden Ahmed Kethüdâ demekle ma'rûf kimesne ... fuzûlî ve tegallüben zabt ve hilâf-ı kânûn buna gadr etmekle mezkûrun hilâf-ı kânûn abt eylediği yerleri yedinde olan sâhib-i arz temessükü mücebince kendüye zabt etdirilmek için vâlî tarafından buyurldu dahi verilmiş iken mezkûr kâni' olmayub gadr üzere olduğun bildirüb vech-i meşrûh üzere yerleri kendüye zabt ve mezkûrmezkûrun ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir sene 11566

250. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Böğürdelen kâdisına hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından el-Hâc Alî ... gelüb İzvornik sancağında Böğürdelen kazâsı muzâfâtından Belene nâhîyesinde mîrlivâ-i İzvornik hâslarından kasaba-i ... ve ... ve... nâm karyeler ber-vech mâlikâne berât-ı şerîfimde mûmâileyhin 'uhdesinde olub kasaba-i mezbûr ve kurâ-i mezkûr topraklarında yine livâ-i mezbûrda ... nâhîyesinde çiftlik-i Mehmed ... gayrıdan yirmi bin akçe ze'âmete mutasarrıf eyâlet-i Bosna'nın defteri kâtiblerinden Mustafâ veled-i İbrâhîm Pâşâ'nın ma'lûmu'l-hudûd çiftlikleri olmağla za'im-i merkûm zikr olunan kasaba ve kurâ topraklarında olan çiftliklerinin kadîmden evvel çiftliklerinin tarafından zabt ve tasarruf olunan yerlerine kanâ'at etmeyüb kasaba-i mezbûre ve kurâ-i mezkûre topraklarında kadîmü'l-eyyâmdan ve hâss-ı merkûm tarafından zabt ve 'öşr ve resmi ele gelen yerlerine kendü çiftlikleri arâzîsinden olmak za'mıyla kadîme mugâyir tecâvüz ve ekser yerlerini fuzûlî zabt ve ol vechile mâl-ı mukâta'aya kesr ve mûmâileyhe gadr eyledüğün bildirüb ol diyârın müsinn ve ihtiyâr ve ... ehl-i vukûf kimesnelerinden tefahhus ile herkesin yerleri mu'ayyen olub zikr olunan kasaba ve kurâ

topraklarından kadîmden hâs tarafından zabt ve ... olunan arâzî kemâkân mûmâileyhin voyvodasına ve a'şâr ve rûsûmâtı kânûn ve defter mûcebince ahz etdirilüb za'm-ı merkûmu ve sübaşısını kadîme mugâyir hâss-ı mezbûr tarafından zabt ve ... olunan arâzîye müdâhele ve tecâvüz etdirilmeyüb zâhir olan ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at ... nâhîyesine tâbi' nefsi-i kasaba-i ... yetmiş yedi nefer re'âyâ ile hâsıl kendüm ve resm-i tapu yekûn ma' gayruhü on altı bin akçe ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' yetmiş nefer Müslümânân ve bir baştına ve yedi nefer küberâdan yirmi dokuz baştına ile hâsıl resm-i çift ve bennâk ve kendüm ve resm-i tapu yekûn ma' gayruhâ on dört bin üç yüz akçe yazar ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' on üç nefer Müslümânân ve üç baştına ve dört nefer küberâdan ve on bir baştına ile hâsıl resm-i çift ve bennâk ve kendüm ve resm-i tapu yekûn ma' gayruhâ on bir bin yüzer akçe yazar ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' üç nefer Müslümânân ve yirmi beş nefer küberân ve dört baştına hâsıl resm-i çift ve kendüm ve resm-i tapu zemîn yekûn ma' gayruhâ beş bin beş yüz seksen akçe yazar ... nâm karyeler defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde mîrlivâ-i İzvornik hâsırlarından olub ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' çiftlik-i Turhan ve çiftlik-i Alî ve çiftlik-i Nasûh ve çiftlik-i Osmân Çavuş ve çiftlik-i Hüseyin bin ... ve çiftlik-i ... ve çiftlik-i İlyâs ve çiftlik-i ... sâbık ve ...ve Haydar ve Gazanfer ve çiftlik-i Turhan bin Karagöz ve Mustafâ ve çiftlik-i Mehmed Bey bin İskender Bey ve çiftlik-i Mehmed Bey ez-za'îm çiftlik-i İbrâhîm ... der karye-i ... ve çiftlik-i çiftlik-i Osmân Çelebi ... ahâlisinden hüccet ile aldığı yerlerdir çiftlik-i Hasan ... ve Hüseyin ve Mustafâ ve Muharrem ve çiftlik-i Mehmed ve çiftlik-i Alî ve çiftlik-i Bâlî bin Murâd ve ... çiftlik-i Hasan ve Dîvâne Bâlî ve Alî ve çiftlik-i Hüseyin ve Osmân bin İsmâ'îl ve çiftlik-i Memî ve Mehmed ve Sa'dî veledân-ı Ferhâd ve çiftlik-i Ca'fer ve Bâlî veledân-ı ... ve çiftlik-i Pîrî bin İskender ve Tor Alî ve çiftlik-i Alîşâh Hüseyin ve Rüstem ve çiftlik-i ... Ali ve Üveys ve çiftlik-i Ferhâd ve çiftlik-i Kurd Alî sipâhî ve çiftlik-i Tor Alî ve ... ve çiftlik-i ... Mahmûd ve ... Alî ve çiftlik-i Mehmed Beybin İskender Bey ve çiftlik-i Yûsuf ve Abdullah ve çiftlik-i Hasan ve ... ve çiftlik-i ... Mehmed ve çiftlik-i Alî...ve çiftlik-i Hüseyin Emîn ve çiftlik-i Velî bin Hasan Elvân ve çiftlik-i Murâd bin Mahmûd ve çiftlik-i Hasan bin İbrâhîm ve Kurd Osmân deyü mukayyed çiftlikler dahi defter-i mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde ... nâhîyesine tâbi' çiftlik-i Pîr Mehmed el-Kâtib ve sâir çiftlikler ve zemînler ile birikdirilüb iki yüz elli üç 'aded çiftlikler ve zemînlerin ber-mûceb defter-i mufassal kırk bin üç yüz elli dokuz akçe yazusu olub ol çiftlikler ve zemînler yirmi bin akçe eşkinci ze'âmet olub ... İbrâhîm Pâşâ'nın câmi'inin hademesine iktizâ eden vezâyif beher sene çiftlikler mahsûlünden ze'âmet-i mezbûre mutasarrıfları vermek şartıyla yüzotuzdokuz târihinde tevkî'î kalemiyle ve tashîh ve musâlaha tevcîh ve hâlâ eyâlet-i Bosna'nın defteri kâtiblerinden Mustafâ veled-i İbrâhîm Pâşâ'nın berâtla üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye'l-âhir sene 115

251. Hüküm

Bosna vâlisi vezîr-i sâbık Mehmed Pâşâ'ya ve Kilis sancağında vâki' mevlânâ zîde fazlühüye hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ ve Mehmed ve İdrîs veledân-ı Ömer ve Alî nâm sipâhîler gelüb Kilis sancağında İskopye nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan dokuz bin altı yüz otuz üç akçe tîmâra merkûm Mustafâ ve ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan dokuz bin altı yüz kırk akçe tîmâra dahi iştirâken mezbûrân Mehmed ve İdrîs ve yine İskopye nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan dokuz bin altı yüz otuz altı akçe tîmâra dahi mezkûr Alî başka başka berevât-ı şerîfemle mutasarrıflar olub tîmârları aklâmından kayd ve berâtlarına dâhil kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' çiftlik-i ... Mustafâ deyü mukayyed çiftlik-i mezbûreden defter-i hâkânîde 'öşr yazılıb ve hîn-i tahrîrden berü 'öşr alınagelmîş iken bir müddetden berü hilâf-ı kânûn ve defter-i filori verüb 'öşr vermeziz deyü mutasarrıfları ve zirâatcileri ta'allül ve muhâlefet ve ol vechile tîmârları mahsûlünün kesr ve noksânına bâ'is oldukların bildirüb çiftlik-i mezbûr toprağında zirâ'at ve hirâset edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn ve defter mücebince sekizde bir 'öşr ile sâlârîyeleri alıverilüb hilâf-ı kânûn ve defter ol vechile ta'allül ve tereddüd etdirilmemek bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda İskobiye nâhîyesine tâbi' karye-i ... nâm-ı diğér ... ma' Blagay on bir baştına ve zemîn ... arye-i mezbûra der-tasarruf Serrâc Alî ve Bâkî şirken zirâ'at edenler sâhib-i arza florisin edâ ederler yekûn ma' gayruhâ iki bin ve ... nâhîyesine tâbi' çiftlik-i İhmânlu Mustafâ 'an ta'accül/ta'cîl Yahyâ bin Hüseyin ve Bâkî şirken 'an hisse-i karye-i ... ve İhmânlu Mustafâ'dan gayrı... mutasarrıf olan şirken ve karye-i Kırk ve Suhan ma' otlak ve yaylak ve çayır tâbi'-i ... hîn-i tahrîrde tasarrufunda bulunmağın defter-i cedîd 'uhdesine kayd olundu. Otlak ve kışlak Hüseyin ... ma' ... tâbi'-i ... otundan ve suyundan intifâ' edenlerden kânûn üzere resm-i otlak alınur hâsıl 'an gille ve 'öşr-i giyâh ve resm-i otlak ve gayruhü dört yüz altmış akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma' gayruhâ birikdirilüb yirmi iki bin dokuz yüz akçe yekûnunun topundan beş bin altı yüz otuz üç akçesi merkûm Mustafâ'nın ve dokuz bin altı yüz kırk akçesi dahi mezbûrân Mehmed ve İdrîs veledân-ı Ömer'in tîmârları ve yedi bin altı yüz otuz altı akçesi dahi mezkûr Alî'nin tîmârı aklâmı olduğı mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1156

252. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîre ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Dervîş nâm sipâhî gelüb Kilîs sancağında İskopiyenâhîyesinde İsfonik nâm karye ve gayrıdan bin dokuz yüz doksan iki akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârı aklâmından ... kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi‘ müşterekle kayd ve berâtına dâhil defter-i mufassalda çiftlik-i hâssa ... Hasan Bey ve hisse-i mezra‘-i ... ve karye-i ... mezrâ‘-ı... ve mezrâ‘-ı ...ve çayır-ı ... deyü beş yüz akçe ve defter-i icmâlde mezrâ‘-ı hâssa ... der karye-i ... ve mezrâ‘-ı ... Çiftlik-i Hasan Bey deyü yine beş yüz akçe yazı ile mukayyed olan mezrâ‘lara hâricden dahl olunmak icâb etmez iken İskopye nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan yedi bin yedi yüz akçe tîmâra mutasarrıf Mustafâ ve karye-i mezbûre ve gayrıdan on dört bin beş yüz elli ber-vech tekâmil yirmi bin akçe ze‘âmete mutasarrıf Mustafâ ze‘âmet ve tîmârlarının baş kalemi olan karye-i ... ve hâsıl kayd olunan resm-i flori ve samana bâd-ı hevâ ve resm-i gurus ve tapu-yı zemîn ber-müceb defter-i hâkânî üzere/almağa kanâ‘at etmeyüb bunun müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil mezrâ‘alara hilâf-ı defter-i hâkânî müşterekiyle tîmârı tarafına ‘âid olan mahsûl ve rûsûmun ahz-ı kabz ta‘addiden hâlî olduğun bildirüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnve defter-i icmâlve mufassala mürâca‘at olundukda ... nâhîyesine tâbi‘ ... ve hâsılı tahtında kendüm ve bâd-ı hevâ ve resm-i gurus ve ...ve tapu-yı zemîn yekûn ma‘ gayruhâ beş yüz akçe yazı ile çiftlik-i hâssa-i ... de Hasan Bey ve hisse-i mezrâ‘-i ... der-karye ... ve mezrâ‘-i ... ve mezrâ‘-i ... ve mezrâ‘-i ... çayır ... hâliyâ der-tasarruf-ı Ahmed Ağa ve ... ve Velî ve Hüseyin bin Yûsuf ve Mustafâ ... Ahmed ve ... Alî bin Hasan ve Alî bin Mehmed ve Durak bin Hamza mezbûrân ...ve Mehmed bin Ömer ve İlyâs bin Hasan mezkûr ... hüccet-i şer‘îye ile iştirâ edüb tasarruflarında bulunmağın defter-i cedîd ‘uhdesine kayd olundu deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde mezârî‘-i hâssa der-karye-i ...ve mezrâ‘-i ... ‘an çiftlik-i Hasan Bey ve bu yine yazı-yı mezkûresiyle tahrîr ve İskobiye nâhîyesinde tâbi‘ karye-i İsfonik ve ma‘ gayruhü birikdirilüb yirmi üç bin doksan akçe ze‘âmet deyü bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin dokuz yüz doksan iki akçesi merkûm Dervîş’in tîmârı bâkîsi müşterek olub ve İskonye nâhîyesine tâbi‘ yirmi dokuz baştına ve yirmi dokuz hâne yekûn dört bin üç yüz akçe yazı ile karye-i ... samana ve bâd-ı hevâ der-karye-i mezbûr ve resm-i gurus deyü ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka tahrîr ve defter-i icmâlde ma‘ gayruhü dokuz bin altı yüz akçe yekûnden yedi bin akçesi ifrâz ve bir icmâl ve tamâmen mezkûr Mustafâ’nın ze‘âmeti aklâmından ve yekûn mezbûrun dahi iki bin altı yüz akçesi dahi ma‘ gayruhâ birikdirilüb on bir bin dört yüz elli akçe ze‘âmet deyü ol dahi başka bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mezkûr Mustafâ’nın ze‘âmeti aklâmı olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak üzere yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1156

...sûreti

Dahi ... Dervîş'in müşterekiyle tîmârı mülhakâtından olan mezâri'in taht-ı hâsıl yazılan bâd-ı hevâ ve resm-i gurus ... ze'âmet ve tîmârları yekûnolmak üzere müdâhele eylediklerinden gayrı İhlevne kal'esi neferâtı der-mezâri'a-i mezbûrenin resm-i filorisin bize ocaklık ta'yîn olmuştur Müdâhele ederler ... Müdâhelelerinin men'i için ber-vech-i meşrûh.

253. Hüküm

Prepol ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan el-hâc Haydar nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında ve nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan altı bin akçe berât-ı şerîfime mutasarrıf olduğu tîmâr karyelerinden Prepol kazâsına tâbi' ... ve ... ve... nâm karyelerinin resm-i cürm ve cibâyet ve sâir bâd-ı hevâsı müstakilen defterde tîmârına hâsıl yazılıb âhirden bir dürlü dahl olunmak icâb etmez iken mîr-i mîrân ve mîrlivâ ve ... ve ... ve ... sâir ehl-i 'örf tâifesi tarafından fuzûlî ve hilâf-ı defter-i hâkânî dahl ve ta'arruz ve husûs-ı mezbûr minvâl-i meşrûh üzere olduğu sen ki Prepol kâdîsı olan İbrâhîm zîde fazlühüsün tarafından 'arz olunduğun bildirüb hilâf-ı kânûn ve defter zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1156

254. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak Mehmed Pâşâ'ya Foça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Ömer ve Alî nâm kimesneler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb mezkûrlar Bosna eyâletinde Hersek sancağında ... kal'esi tüccârlarından bundan akdem bin yüz elli senesinde ve Vidin'den iştirâ edüb Dubrovnik iskelesine götürmek üzere yedlerinde bulunan metâ'larıyla giryân ile giderler iken esnâ-yı tarîkde Foça kazâsına tâbi' Tetaşte ve ... ve ... ve ... karyesi ahâlîleri birbirleriyle yekdil ve öteden berü mürûr ve 'ubûr eden tüccârın emvâl ve erzâkların nehb ve gâret 'âdet-i müstemireleri olduğundan karyetân-ı mezbûretân beynlerinde vâki' ... demekle ma'rûf hâlî mevzi'e hîn-i nüzüllerinden karye-i mezbûr ahâlîleri hafîye-i bir denk şem'-i 'aselin fuzûlî sirka edüb ziyâde gadr eylemeriyle ba'dehü mazannası olan karye-i mezkûrların ahâlîlerinden taleb ve suâl olundukda her birleri küllîyen inkâr ve gadr-i küllî sevdâsında oldukların bildirüb sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le mahallinde mezbûrlardan tefahhus ve suâl olundukda sirka eyledikleri ol mikdâr şem'-i 'asellerin bi't-tamâm zuhûra getirilüb bunlara alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak ve hilâf-ı şer'-i şerîf ta'allül ve 'inâd etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1156

255. Hüküm

... kadısına ve ... bostancıbaşısına ve ... Âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve ... ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri ... ve sâir zâbitâna hüküm

Sâbıkâ ... kâdısı Mevlânâ İsmâ'îl zîde fazlühü 'arz-ı hâl edüb mûmâşleyh bundan akdem kazâ-i mezbûrdan hîn-i ... şiddet-i şitâ vâki' olduğundan 'ayâl ve evlâdını kazâ-i mezbûrda bırakub şimdi mutavattın olduğu medîne-i Hazret-i Ebâ Eyyûb-ı Ensârî'ye nakl murâd eylediğin bildirüb 'ayâl ve evlâdının esnâ-i râhda mürûrlarına mûmâna'at olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve mûmâileyh İsmâ'îl zîde fazlühü 'an-asıl Ebâ Eyyûb-ı Ensârî'de Bâbâ Haydar mahallesi sükkânından ve Rûmili kuzâtından olub bundan akdem ... kâdısı olmağla ba'de'l-'azl zevce-i menkûhası Me'vâ nâm hatun ve kızı Fâtıma nâm sağıre zevcesinin babası Süleymân nâm kimesneyi ma'an Âsitâne'ye getürmeyüb hâlâ kazâ-i mezbûrda oldukları vâki'dir deyü kuzâtdan Mustafâ ve Ömer ve Hasan ve Es-seyyid Ömer zîde fazlühüm ile sâir sikât-ı müslimîn 'alâ ... etmeleriyle esnâ-yı tarîkde mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet eyediğin Hâslar kazâsı nâibi Mevlânâ Mustafâ zîde 'ilmühü i'lâm etmeğin i'lâmı mücebinece 'amel oluna deyü emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1156

256. Hüküm

Bosna vâlisi Bosna eyâletinde vâki'... kâdısına hüküm

Gradişka kapûdânı İbrâhîm zîde kadruhü gelüb Bosna eyâletinde kazâ-i mezbûra tâbi' nehr-i Sava sâhilinde vâki' havâss-ı hümâyûnum karyelerinden Doniçe ve Kobaş ve ...ve ... nâhîyesinde ...ve ... ve ... ve ... ve Soriçe nâm karye mukaddemâ iyâdî küffâra giriftâr ve elli iki târîhinde ve memâlik-i mahrûseme zamm olundukdan sonra kurâ-i mezbûr topraklarından ma'lûmetü'l-hudûd yerleri bu sâhib-i arzdan resm-i tapu ile alub yedine verilen temessük mücebinece her sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken âhirden ba'zıları zuhûr ve ol yerler için iyâdî-i küffâra giriftâr olmazdan mukaddem bizim ve babamızın tasarruflarında idi yine biz zabt ederiz hilâf-ı kânûn ol vechile rencide ve remide eylediklerin bildirüb yedinde olan sâhib-i arz temessükü mücebinece ol yerler kendüye zabt ve zirâ'at etdirilüb ol makûleleri hilâf-ı kânûn ol vechile müdâhele ve mu'âraza etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediğin kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1156

257. Hüküm

Çaniçe kazâsına hüküm ki

Çaniçe kazâsı ahâlîsi südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Hersek sancağında vâki' Çaniçe kazâsı eyâlet ve elvîye mutasarrıflarına imdâd-ı seferîye ve hazerîyeden hisselerine isâbet edeni edâ ederler iken livâ-i mezbûr mutasarrıfı kanâ'at etmeyüb senede bir akçe ... buyuruldu ile delibaşısı yirmişer otuzar adam ile karyelerine gönderüb koyun ve kuzu ve yağ ve bal ve sâir zahîre taleb ve cebren ahz ve yirmişer ve otuzar ve kırkar gurusların dahi alub ve karye be karye gezdirüb pâşâ için hazerîye yemekliği nâmıyla dahi beher karyeden ellişer gurus ve birer re's bârgîr ve tekrâr koyun ve kuzu ve bal ve yağ ve sığır ve dakîk ve hinta ve şe'ir ahz ve ...dahi nâmıyla dahi küllî akçelerin alub bunun emsâli zulm ve ta'addîsinin nihâyeti olmamağla mugâyir-i kânûn zâhir olan ta'addîleri men' def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan tertîb defterleri görüldükde Hersek sancağında vâki' Çaniçe kazâsında livâ-i mezbûr mutasarrıflığı için altı yüz altmış yedi gurus 'âdet-i ... rûz-ı kâsımdan rûz-ı hızıra varınca bir def'a ve rûz-ı hızırdan rûz-ı kâsıma varınca bir def'a verilmek için imdâd-ı hazerîye tertîb kılınub imdâd-ı seferîyesi hazerîyenin üç katı olmak üzere nizâm verildiği mukayyed bulunmağla ahâlî-i kazâ-i mezkûr hazerîye fermân olan senelerde hazerîyelerini ve sefer vukû'unda dahi seferîye meşrût üzere gönderüb edâ ve teslim eylediklerinden sonra vücûh-ı mezâlim ile fukarâya ta'addî ve rencîde olunmamaları için meşrûtula emr-i şerîfim sudûrunu ... bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan Mehmed Râğıb dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1156

258. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre Bosna ve Brodi kâdîsına hüküm ki

Sen ki Bosna Brodi kâdîsı Mevlânâ Ahmed zîde fazlühüsün Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... kasabası ... ahâlîsi ... meclis-i şer'e varub bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen imdâd-ı seeferîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfden mahallaerine göre hisselerine isâbet edeni edâsı bir vechile kusûrları olmayub bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şâka mütâlebesiyle ve sâir vücûh-ı mezâlim ile ta'addî ve rencîde olunmak îcâb etmez iken kazâ-i mezbûr ahâlîsi birbirleriyle yekdil ve vâfilere vere geldiklerimiz otlak ve saman ve ... ve sâir nesneyi dahi bizimle ma'an veriniz deyü hilâf-ı kânûn ta'addî ve rencîde etmeleriyle bundan akdem istid'â eylediklerinden ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında sâdir olan emr-i şerîfim mantûkunca Bosna vâfileri taraflarından dahi yedlerine buyuruldu verilmiş iken hâlâ kazâ-i mezbûr ahâlîsinden birkaç nefer kimesneler sâir re'âyâtı tahrîk ve şirrete sâlik ve hilâf-ı kânûn bunların üzerlerine külliyen nesne tarh ve tahmîl ve gadr-i küllî etmeleriyle keyfiyet-i ahvâlleri vukûf-ı tammı olan ... kimesnelerden ... hakikat-ı hâli vukû'u ve sıhhati üzere der-i devletmedârıma 'arz ve i'lâm ediver deyü ilhâh etmeleriyle hâl-i minvâl-i muharrer üzere olduğunu ahâlî-i kazâ ihtiyâr

senin dahi ‘ilmin muhîr olmağla hilâf-ı kânûn zâhir olan ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâsına vâki‘ hâli ‘arz eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1156

s. 65

259. Hüküm

Bosna kâdîsına hüküm

Kazâ-i mezbûr ahâlîsinden iken bundan akdem vefât eden alaybeyi oğlu el-Hâc Mustafâ nâm kimesnenin terekesi tahrîr olunmak muktezâ olmağla husûs-ı merkûme bu taraftan sana tefvîz ve sipâriş olmuşdur gerekdir ki tereke-i müteveffâ-yı mezbûru ta‘yîn olunan Çukadâr Mehmed zîde kadruhü ma‘rifetiyle tahrîr ve terkîm ve beynü’l-verese bi’l-farîzatü’ş-şer‘iye tevzî‘ ve teslim eyledikde mu‘tâd-ı kadîm üzere hâsıl olan resm-i kısmete memâsil ve mahtûm ve defteriyle çukadâr-ı merkûma teslim ve bu tarafa irsâl eylesin deyü bi’l-fi‘il Rûmilî kâdî‘askeri olan Mevlânâ Mehmed Pîrîzâde edâmallahü te‘âlâ fezâilühü tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1156

260. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre İzvornik sancağında vâki‘ Mevlânâ ...kâdîsına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ ve Abdullah nâm sipâhî gelüb İzvornik sancağında ... nâhîyesinde ... ma‘ resm ... nâm karye ve gayrıdan altı bin akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârının baş kalemi olub dört bin beş yüz akçe yazusu olan sâlifü’z-zikr ... karyesi müstakilen kayd ve berâtına dâhil olub âhirin ‘alâkası yoğiken yine livâ-i mezbûrda ve nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan bin üç yüz elli akçe tîmâra mutasarrıf Ahmed nâm sipâhî bunun tîmârının baş kalemi olan mârû’z-zikr ... karyesinde benim dahi hissem vardır deyü üç dört seneden berü hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhele ve bir mikdârın fuzûlî zabt ve taksîr ve ol vechile gadr eylediğin bildirüb zikr olunan ... karyesi hudûdu dâhilinde olan yerleriyle kendüye zabt ve mezbûru ve âhiri hilâf-ı defter-i hâkânî bir dürlü dahl ve ta‘arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda ... nâhîyesine tâbi‘ on yedi nefer re‘âyâ ve yirmi baştina ile hâsıl ispençe ve kendüm ve resm-i tapu-yı zemîn ve bâd-ı hevâ ve resm-i guruh yekûn ma‘ guruhâ dört bin beş yüz akçe yazar ...nâm karye defter-i mufassalda tahrîr kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma‘ guruhâ birikdirilüb altı bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen merkûm Mustafâ veled-i Abdullah’ın tîmârı ve İzvornik nâhîyesine tâbi‘ on yedi nefer Müslümân ve yirmi nefer küberân ile

hâsıl resm-i çift ve bennâk ve ispençe ve ‘öşr-i hayvânât ve gayruhü yekûn ma’ gayruhâ bin altı yüz elli akçe yazar ... nâm karye dahi defteri mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i ... tâbi’-i İzvornik bâğçe ve bir mikdâr arâzî der-kurb-i köprü-i Yahyâ Bey deyü yine ol mikdâr akçe yazu ile tahrîr ve kırk üç târîhinde tevkî’î kalemiyle ... Yahyâ Bey deyü eşkinci kılıç tîmâr olmak üzere tasmîm ve hâlâ berât ile Ahmed üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa’bân sene 1156

261. Hüküm

Sarâybosna kazâsında nâibü’ş-şer’ olan zîde ‘ilmühüye hüküm

Sen ki Sarâybosna kazâsı nâibi Mevlânâ Hâcî Mehmed zîde ‘ilmühüsün südde-i sa’âdetime mektûb gönderüb Sarâybosna kazâsına tâbi’ ... nâm karye sâkinlerinden Meryem nâm hatun meclis-i şer’e varub mezbûre oğlu Abdî Çelebi demekle ma’rûf kimesnenin yüz elli beş senesinde fevt oldukda oğlu ve kızı kalmayub karye-i mezbûre toprağında tasarrufunda olan ma’lûmetü’l-hudûd yerleri kânûn üzere tapuya müstehak ... tapuya baba bir er karındaşı Beşşâr demekle ma’rûf kimesnenin olub ol dahi almadan fevt olmağla mezbûre hatun sâhib-i arzdan resm-i tapu ile alub zabt ve zirâ’at ve ‘öşr ve resmi sâhib-i arza edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken müteveffâ-yı mezkûr Beşşâr’ın akrabası ... nâm kimesne zuhûr ve ol yerlerin hakk-ı tasarrufu mûrisimiz mezbûr Beşşâr’ın idi resm-i tapu ile almadan fevt olmağla ben alurum deyü hilâf-ı kânûn müdâhele ve mezbûrun zabta mûmâna’at etmekle merkûmun ol vechile hilâf-ı kânûn müdâhelesi men’ için cânib-i şer’den mürâsile verilmek memnû’ olmadığından nâşî ol vechile hilâf-ı kânûn müdâhele ve ta’addîden hâlî olmamağla mezbûrun müdâhelesi men’ olunmamak bâbında hükm-i hümayûnum verilmek ricâsıyla vâki’ hâlî bi’l-iltimâs ‘arz eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa’bân sene 1156

262. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a’zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîrim Mehmed Pâşâ’ya ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Zu’amâdan Mehmed zîde kadruhü gelüb İzvornik nâhîyesinde Oste nâm karye ve gayrıdan yirmi bin akçe ze’âmet berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze’âmetinin baş kalemi olan karye-i Oste ma’ ... hâric deyü iki nefer re’âyâ ve dört baştina ve hâsıl ispenç ve kendüm yekûn ma’ gayruhâ sekiz bin beş yüz akçe ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi’ yirmi iki nefer re’âyâ ve bir baştina ve hâsıl ispenç ve kendüm yekûn ma’ gayruhâ on bir bin dokuz akçe yazu ile karye-i ...ve iki ‘aded baştina ve hâsılı ‘an ‘öşr ve’r-rüsûm bin akçe yazu ile karye-i Orade ve sekiz nefer re’âyâ ve hâsıl ispenç ve kendüm yekûn ma’ gayruhâ üç bin yüz akçe yazu ile karye-i Kokoldefter-i mufassalda

muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Kokol el-mezbûr üç bin akçe yazı ile tahrîr ve zikr olunan karyeler ve ma' gayruhü birikdirilüb yirmi dokuz bin yedi yüz akçe yekûnundan yirmi bin akçesi ifrâz ... 'an ze'âmet deyü bir icmâl ve icmâl-i merkûm tamâmen mûmâileyh Mehmed'in ze'âmeti ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub ve bin akçe yazar karye-i ... beş bin beş yüz akçe yazar karye-i Orade ve üç bin yüz akçe yazar karye-i Fokol ma' 'öşr-i bâğât re'âyâ-yı karye-i mezbûr ... defter-i icmâlde tahrîr ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' Godese nâm karye ve ma' gayruhü birikdirilüb on beş bin dokuz yüz akçe 'an ze'âmet deyü ber-icmâl ve icmâl-i merkûm dahi tamâmen karye-i Godese ve gayrıdan yirmi bir bin dokuz yüz akçe ze'âmete mutasarrıf Esîr Mustafâ veled-i Alî'nin ze'âmeti aklâmından olmağla mezbûr Esîr Mustafâ veled-i Alî karye-i ... ve karye-i Orade ve karye-i Kokol/Fokol el-mezbûr... vâki' olan mahsûl ve rûsûmâtıdan berâtları yazularına göre hissesine düşeni almağa kanâ'at etmeyüb bunun ze'âmetinin baş kalemi olan karye-i Oste ve on bir bin akçe yazar ... karyesinde 'alâkası olmayub müşterek değil iken mücerred tama'-ı hâmından nâşî anlarda dahi benim hissem vardır deyü hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî müdâhele ve ol bahâne ile mahsûl ve rûsûmun ahz ve kabz ve berâtı yazusundan ziyâdeye tecâvüz ve mûmâileyhin ze'âmeti mahsûlüne gadr eyledüğin bildirüb defter-i hâkânî mücebince 'amel olunub mezbûr Esîr Mustafâ'yı ol vechile hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât zikr olunan Oste ve Somanîç karyelerine dahl ve ta'arruz ve berâtı yazusundan ziyâdeye tecâvüz etdirilmeyüb ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğı astûr ve mukayyed bulunmağın Defter- hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şa'bân sene 1156

263. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve ... kâdîlarına hüküm ki

... kapûdânî Hüseyin zîde kadruhü gelüb bu havâss-ı hümâyûnumdan kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesinde ... nâm karyede defter-i hâkânîde mukayyed ... ve ... nâm mahalleler arâzîsine izin sâhib-i arz ile mutasarrıf ve çiftlikleri resm-i filorilerin hâss-ı hümâyûn zâbitlarına edâ edüb zikr olunan mahallelerde Hüzrev Bey 'imâreti vakfının 'alâkası yoğıken vakf-i mezbûr mütevellîsi zikr olunan mahallelerin resm-i filorilerini ben aldım deyü hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî müdâhele eyledüğin bildirüb mütevellî-i mezbûrun hilâf-ı defter-i hâkânî ol vechile olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i evkâfa mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbi' mahalle-i Dilak ve tahtında yirmi dokuz baştınanın yirmi yedi hânesi iki yüz seksener ve iki hânesi yüz kırkar ve mahalle-i ... tahtında on üç baştına ve iki hânesi iki yüz seksener deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhîyesine tâbi' Sohaniç nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb havâss-ı hümâyûn mülhakâtından ve

... nâhiyesine tâbi‘ nefsi Sarây’da merhûm Hüsrev Bey’in binâ eylediği ‘imâret ve medrese ve hânkâh ve türbesi vakfı yazıldığı mahalle iki nefer Müslümân ile elli yedi nefer küberân re‘âyânın elli yedi hânesi doksanar ve iki hânesi yine doksanar ve bir hânesi altmışar ve hâsıl gayr-ı ez resm-i filori resm ve kendüm yekûn ma‘ gayruhâ üç bin dört yüz doksanar ve hâsıl gayr-ı ez resm-i filori kendüm yekûn ma‘ gayruhâ üç bin dört yüz doksan sekiz akçe yazı ile mahalle-i ... ‘an karye-i ve on dört nefer küberân re‘âyâ hâne doksanar ve hâsıl gayr-ı ez resm-i filori kendüm yekûn ma‘ gayruhâ bin dokuz yüz yirmi sekiz akçe yazı ile mahalle-i ... ‘an karye-i Görne Modriçe ve mahalle-i ... ‘an karye-i ... hâlî ma‘ kurâ ve mahallât-ı sâire zikr olunan kurâ ve mahallât memnû‘u’l-kalem ve maktû‘u’l-kadem ‘imâret-i mezbûreye vakf olub sınırında sâkin olan keferenin cizye-i şer‘iyeleri mîrî için zabt olunur deyü defter-i hâkânîde mastûr olunduğu üzere defter-i mufassalda uharrir kalemiyle tahrîr olunmağın ber-mûceb defter-i hâkânî havâss-ı hümâyûn tarafı başka ve vakf tarafı dahi başkadır deyü iftihârü’lemâcid ve’l-ekârim bi’l-fî‘il defter emîni Seyyid Alî Kâtibî dâme mecdihü dahi ‘arz etmeğın ‘arzı mûcebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa‘bân Sene 1156

264. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlisi Mehmed Pâşâ’ya ve Sarây kazâsı nâibnine hüküm ki

Medîne-i Bosna sâkinlerinden ... nâm hatun gelüb bunun babası Mahmûd Beşe emekle ma‘rûf kimesnenin yüz elli senesinde fevt oldukda medîne-i Bosna mahallâtından Hâcî Yahyâ mahallesinde vâki‘ mutasarrıf olduğu bir bâb mülk-i menzil ve sâir emvâl ve eşyâsı ırs-ı şer‘le buna ve yine Bosna sâkinlerinden karındaşı Sâlih nâm kimesne ile vâlidesi Hadîce nâm hatuna intikâl ve kıbeli’t-taksîm babası ve karındaşı mezkûr dahi fevt olmağla anın dahi hissesi bunun ve vâlidesi mezbûreye ... olmuş iken vâlidesi mezbûre bunun babası ve karındaşı müteveffâ-yı mezbûrlardan müntakil sâlifü’z-zikr mülk-i menzil ve sâir emvâl ve eşyâdan hissesi isâbet edeni ahz ve kabza kanâ‘at etmeyüb cümlesin ahz ve zabt edüb küllî gadr etmekle bu dahi muhalledât-ı merkûmu kısmında ‘âdet ile taksîm ve babası ve karındaşı müteveffâ-yı mezbûrlardan müntakil vâlidesi mezbûrenin ahz ve zabt eylediği sâlifü’z-zikr mülk-i menzil ve sâir emvâl ve eşyâdan kendüye isâbet eden hisse-i şâyi‘asın taleb eyledikde vâlidesi mezbûre şirrete sâlik ve ben senin baban müteveffâ-yı mezbûra yirmi beş seneden mukaddem yüz elli gurus karz vermişdim deyü iddi‘â ve bunun tarafından vekîl-i şer‘îsi ile bundan esbak Bosna vâlisi huzûrunda murâfa‘a murâd eyledikde vâlidesi mezbûr hevâsına tâbi‘ tedârik eylediği şahid-zor ittifâkıyla ibtâl-i hak ve gadr murâd eylediğın ve bu bâbda şeyhü’l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğın bildirüb fetvâ-yı şerîfesi mûcebince şer‘le görölüb babası ve karındaşı müteveffâ-yı mezbûrlardan müntakil sâlifü’z-zikr mülk-i menzil ve sâir emvâl ve eşyâdan kendüye isâbet eden hisse-i şâyi‘ası her ne ise tamâmen tahsîl ve vâlidesi mezbûreden alıverilüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i fetvâ-yı münîfe ol vechile

bir dürlü ta'allül etdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1156

265. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve Hersek ve ... kâdîlarına hüküm ki

Üsküb sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne gelüb bundan akdem Üsküb kal'esi dizdârı olna Mehmed nâm kimesne fevt oldukda sâbıkâ Üsküb sancağı mutasarrıfı Murâd Pâşâ bana altı yüz guruş ve İstanbul'a gönderdiği adama dahi yüz guruş ve bir dizdârlık ... verüb ve İstanbul'a gönderir dizdârlık berâtını sana getürdürüm deyü binyüzelli senesinde yedi yüz guruş akçesin alub lâkin pâşâ-yı merkûm dizdârlık-ı merkûmu üzerine yapırmayub ve berâtını dahi getürneyüb meblağ-ı merkûm zimmetinde iken ol esnâda 'azl ve hâlâ vatan-ı aslîsi olan Hersek kazâsında olduğun bildirüb şer'le görüleb mezbûrun zimmetinde sâbit ve mücebince olan meblağ-ı merkûm yedi yüz guruş hakkı tamâmen tahsîl ve buna alıverilüb ta'allül ve tereddüd etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1156 Zîrde tahîh olunmak ... için yazılmışdır.

266. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve Tirebin ve Lobin kâdîlarına hüküm ki

Sâliha nâm hatun gelüb bâ-hüccet-i şer'îye vasîleri olduğu oğulları Ahmed ve Alî ve Ömer nâm sağıreler babaları Hasan Ağa demekle ma'rûf kimesne binyüzelli senesinde fevt olmağla Tirebin kazâsında vâki' emlâk ve 'akâr ve eşâ-i sâiresiyle Lobin kazâsına tâbi' Ramid nâm karyede olan mülk-i kule ve hâne ve bâğçe ve bâğlar tapu ve temessüklü ma'lûmetü'l-hudûd arâziye karye-i mezbûrede sâkin babalarının karındaşı Hüseyin Ağa demekle ma'rûf kimesne ile iştirâk-i tasarruflarında olan emlâk-i mezkûre ve arâzîden babalarının nisf hissesi dahi ırsen ve kânûnen oğulları mezkûrûna intikâl etmekle vesâyeti hasebiyle zabt murâd eyledikde 'emmîleri mezbûr hilâf-ı şer'-i şerîf ol emlâk ve arâzîyi fuzûlî zabt edüb eytâm-ı mezkûrlara gadr-i küllî eyledüğün bildirüb yedinde olan hüccet-i şer'îye mücebince şer'le görüleb Tirebin kazâsında olan emlâk ve 'akâr ve eşyâ ile karye-i mezbûrede olan kule ve hâne ve bâğlar ve arâzîde olan babaları hissesi vesâyeti hasebiyle kendüye alıverilüb zabt ve hıfz etdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1156

s.67

267. Hüküm

Bosna vâlisi vezîre ve Sarây kazâsı nâibine hüküm ki

Bâbü's-sa'âdetim ağası olan İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvühü 'arz gönderüb taht-ı nezâretinde olub Sarâybosna'da vâki' müteveffâ Gâzî Îsâ Bey evkâfından medîne-i mezbûrede Kilis kurbünde Varoş nâm mahalde vâkıfın zâvîyesi ittisâlinde vâki' vakf-ı mezbûrun defter-i hâkânî vakfiye-i ma'mûl bahâsında mukayyed vakıf 'arsa üzerine mebnî hânelerden vakfiye-i ma'mûlün bahâda ta'yîn olunan mukâta'a defterin hâlâ zikr olunan hânelerin kazâ-i mezbûrda sâkin eshâbdan vakıf için taleb olundukda kazâ-i mezbûrda vâki' mevlevîhâne vakfından vakfiye-i ma'mûl bahâsında mukayyed olundukda vekîl iken mezbûrlar mevlevîhâne şeyhî olan ... nâm kimesne ile yekdil ve yedi sekiz seneden berü cânib-i vekf-ı şerîfe bir akçe ve bir habbe vermeyüb mevlevîhâne vakfi olmak üzere şeyh-i merkûm hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûl bahâ ahz ve kabz ve Gâzî Îsâ Bey vakfı olduğu ber-mûceb vakfiye-i ma'mûl bahâ sâbit ve zâhir oldukda ber-mûceb şart-ı vâkıf ta'yîn olunan mukâta'a-i zemîn akf için mütevellî kâimmakâmı mezbûra alıverilüb icrâ-yı hakk ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûl bahâ bir ferde ta'allül ve tereddüd etdirilmemek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1156

268. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîrim Mehmed Pâşâ'ya Osad ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan İbrâhîm nâm sipâhî gelüb Bosna sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan üç bin akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub Osad nâhîyesine tâbi' dokuz bin altı yüz akçe yazar nefsi-i Pâzâr... müşterekiyle bunun kayd ve berâtına dâhil olmağla nefsi-i Pâzâr... el-mezbûreyi müşterekiyle zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmdan ber-mûceb defter-i hâkânî berâtı yazusuna göre hissesine düşeni ahz ve kabz murâd eyledikde müşteriki olan Mehmed nâm sipâhî tama'-ı hâmindan nâşî nefsi-i Pâzâr...de senin 'alâkan yokdur ancak hisseni ... karyesinde alusun deyü hilâf-ı defter-i hâkânî ta'allül ve hissesine isâbet edeni vermeyüb cümlesin kendüsün tegallüben ahz ve kabz edüb küllî gadr eledüğün bildirüb defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfim mûcebince 'amel olunmak müşteriki olan Muhammed Ağa ve sâirlerini ol vechile senin 'alâkan yokdur deyü ta'allül etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâca'at olundukda Osad nâhîyesine tâbi' dokuz bin üç yüz akçe yazı ile nefsi-i Pâzâr ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb defter-i icmâlde dokuz bin yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi mezkûr İbrâhîm ve yetmiş bin sekiz yüz yetmiş dört akçesi dahi defter-i hâkânîde mastûr olduğu üzere Muhammed ve bâkîsi müşterekleri kaydında olmağın ber-mûceb taksîm-i icmâl efs-i Pâzâr... el-mezbûrdan merkûm İbrâhîm'in hissesine iki bin dört yüz yedi akçe

isâbet ve iktizâ eyledükde bi'l-fi'il efter emîni olan Seyyid Alî Kâtibî dâme mecdihü 'arz etmeğin mûmâileyhin 'arzı mûcebince 'amel olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1156

269. Hüküm

Bosna vâlisi vezîre ve Kilis kâdısına hüküm ki

Akhisâr kal'esi müstahfizlarından el-Hâc Hasan nâm müstahfiz gelüb Kilis sancağında İskobiye nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan yedi yüz kçe gedik tîmâr mutasarrıfı Mustafâ'nın hüsn-i rızâsıyla kasr-ı yedinde binyüzellidört senesi zî'l-hiccesinin on sekizinci gününde kendüye tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde ve edâ-yı hizmet edüb âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken ecânibden Alî nâm kimesne zuhûr ve tîmâr-ı mezbûr senin ref'inden bana berât olundu deyü hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhele ve zabta mûmâ'at ve gadr murâd eyedüğün bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berâtı ve defter-i hâkânî mûcebince kendüye zabt ve hizmeti mukâbelesinde müstehak olduğu mahsûl ve rûsûmu kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz etdirilüb mezbûru ve âhiri hilâf-ı defter-i hâkânî ol vechile müdâhele ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda gedik tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûrda merkûm el-Hâc Hasan'a tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın kaydı mûcebince zabt etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa'bân sene 1156

270. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Lobin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Sâliha nâm hatun gelüb Lobin kazâsına tâbi' Trebin kal'esi sâkinlerden zevci Hasan Ağa demekle ma'rûf kimesne kazâ-i mezbûrda vâki' emlak ve 'akâr ve eşyâya mutasarrıf olduğundan mâ'adâ kazâ-i mezbûra tâbi' ... nâm karye toprağında mülk kule ve hâle ve bâğçe ve bâğlar ve ma'lûmetü'l-hudûd arâzîye mutasarrıfe zevce-i âhiri Âişe nâm hatun zikr olunan kule ve hâne ve bâğçe ve bâğların nısfılarını kırk beş sene mukaddem ...sahîha şer' ile mezbûr Hasan'a ... ve temlik ve ol dahi ittihâb ve temlik ve arâzîsinin dahi nısfını rızâsı ve sâhib-i arz ma'rifetiyle ferâğ ve tefvîz ve ba'de zamân mezbûre Âişe müteveffîye ve emlak-i mezkûreyi mezbûr Hasan bu ana dek zabt ve arâzîyi dahi beher sene zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib- i arza edâ ederken mezkûr Hasan dahi binyüz senesinde fevt olub tereke mezbûr Sâliha mütevellid oğulları olub vasî-i mansûbeleri olduğu Ahmed ve Alî ve Ömer nâm sağırlar ile mezbûre Âişe'den mütevellid diğeri oğlu ... mezbûr ağalarından Hüseyin nâm kimesneye ve mezbûre Sâliha'ya arâzîsi dahi yine oğulları mezbûrlara intikâl etmekle ol emlak ve 'akâr ve eşyâdan kendünün vasîyesi olduğu sağırdan mezbûrünün 'alâ mâ karzullahi te'âlâ hisse-i şâyi'alarıyla ve ol yerlerden dahi oğulları merkûmünün hisselerini ahz

ve zabt ve tasarruf murâd eyledikde mezbûr Hüseyin hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i kânûn bi’l-küllîye emlâk ve ‘akâr ve arâzî ve eşayı zabt ve vâlidesi müteveffîye mezbûrun ... mukaddem ... ferâğını inkâr ve murâfi‘a-i şer‘ olduklarında vech-i meşrûh üzere olduğu sâbit ve ... sağîrden mezkûrünün hisseleri hüküm birle hüccet-i şer‘îye verilmiş iken mezbûr Hüseyin mütegalibeden olmağla hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i hüccet-i şer‘îye vermekde ta‘allül ve muhâlefet ol vechile buna ve etbâ‘ına gadr-i küllî eyedüğün bildirüb şer‘le görülüb ber-mûceb hüccet-i şer‘îye ihkâk-ı hakk ve hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer‘îye ve kânûn ta‘allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğün mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa‘bân sene 1156

271. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Mostar ve kâdîlarına hüküm

Medîne-i Mostar’da Alihân Dede binâ eylediği câmi‘-i şerîf evkâfının berât-ı şerîfimle mütevellîsi olan Seyyid ... gelüb câmi‘-i mezkûr evkâfından medîne-i mezbûrede vâki‘ menâzil ve bâğçelere icâre ile ba‘zıları mutasarrıflarken ol vakf-ı menâzil ve bâğçeler mukaddemâ istîlâ-yı kefereden nâşi bi’l-küllîye harâb olub eser-i binâ ve eshâb kalmayub ‘arsa ... kalub zikr olunan ‘arsalar şer‘en taraf-ı vakfa râci‘ olmağla cânib-i vakıfdan zabt murâd oldukda ‘arsa-i merkûme-i mezkûrede bir vechile ‘alâkası olmayan mütegalibeden Zâloğlu el-Hâc Alî ve Nîmoğlu Hâcî Mehmed ve Kobarcoğlu ve dahi ba‘zıları hilâf-ı şer‘-i şerîf fuzûlî mülkiyet üzere zabt ve tasarruf ol vechile vakf-ı şerîfe gadr-i küllî eylediklerin ve fetvâsı olduğun bildirüb ‘arsa-i merkûme-i mezbûre taraf-ı vakıfdan zabt ve tasarruf ve mezbûrların fuzûlî zabt eyledikleri senelerde ol ‘arsalardan hâsıl olan dahi vakf için alıverilmek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğün mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa‘bân sene 1156

272. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Süleymân pâşâzâde Hasan Bey demekle ma‘rûf kimesne ‘arz-ı hâl edüb binyüzelli senesinde ...Kazâsının cizye cibâyeti ‘uhdesinde olmağla yine kazâ-i mezbûra tâbi‘ ... nâm karye sâkinlerinden Keklik Sekbân nâm zimmî kendi hâlinde olmayub bunun oğlu Osmân nâm kimesne tarafından kazâ-i mezbûrda sâkin ehl-i zimmetin mâl-ı cizyelerin tahsîl ve yükletdirirken mesfûr Kekik Sekbân ... hilâf-ı şer‘-i şerîf darb-ı şedîd ile darb ve bigayr-ı hakkın süvâr olduğu bârgîr ve üç yüz guruş mâl-ı mîrîyi cebren gasb ve ahz edüb ta‘addî etmekle bundan akdem mesfûrun zimmetinde olan bârgîr ve eşâyı yedinden alub meblağ-ı mezbûru zimmet kalmağla taleb eyledikde hilâf-ı şer‘-i şerîf ta‘allül etmekle murâfi‘-i şer‘ olduklarında mesfûr zikr olunan bârgîr ve eşyaları ve üç yüz guruşu aldugun ikrâr eylediği şer‘en sâbit ve zâhir ve hüküm birle kîbel-i

tahrîrde tahrîr ta'yîn olunmayub ...şehâdet etdikde kadîmî kurreteyn-i mezbûreteynin yazularına dâhil mahallât iken başka başka yazu ... 'ibâret ber-minvâl-i meşrûh tahrîr ve sâbit-i defter olunub ...şurût-ı mezbûr nısf ve ilhâken berât oldukda mahallât-ı mezkûrdan hâlî olduğu sûretde ol kadar yazuya tahmîn... mahalden 'ibâret olub havâss-ı hümâyûn mültezimleri taraflarından ba'zı mezra'aları ...ze'âmeti mahsûlüne gadr olunub mahalline müsinn ve ihtiyâr vukûf-ı ...olanlar taraf-ı... kıbel-i şer'eden kurreteyn-i mezbûreteyn hüccet-i şer'îye olunub ... mahallâtı mezbûrünkurreteyn-i mezkûr ... kadîmî ... tevâbi'inden olduğu nümâyân oldukda ...mahallât ve mezra'alar ...tevkî'î tashîh-i 'ale't-tasrîh defter-i mufassala...ve sûret-i ... ber-minvâl tashîh berâtı tahrîr olunmak için istid'â ve 'inâyet ve bâlâda ... olunduğu üzere defter-i mufassalda tahrîr-i cedîdde tahrîr olunduğu 'ale'l... zikr olunduğu üzere defter-i mufassalve icmâlde tahrîr olunan karyelerin mahalline tevkî'î kalemiyle ... minvâl-i meşrûh üzere berât olunmak iktizâ eyledüğün defter emîni Seyyid Alî Kâtibî dâme mecdihü 'arz etmeğın ... karyelerin ... defter-i mufassalı tahrîr-i cedîde tahrîr olunduğu vechile zikri mürûr eden mahallât-ı 'ale'l ... defter-i mufassal ve icmâlde tahrîr olunan karye-i mezbûrlar... olunmak için binyüzellialtı senesi cemâzîye'l-âhırinin yirmi ikinci gününde vârid olan emr-i şerîfim mücebince ve bâ-hatt tevkî'î defter-i icmâl ve mufassala ...ve tashîh olunduğun bildirüb zikr olunan mahallât ve mezârî'a ber-müceb ... kendüye zabt etdirilüb âhiri dahi ... ta'arruz etdirmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defter-i hâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1156

s. 69

BİRİNCİ KAYIT BATTAL EDİLMİŞ

275. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîre ve ... ve ... kâdîlarına hüküm

Eyâlet-i Bosna'nın defteri kâtiblerinden Mustafâ veled-i Alî kadrühü gelüb Bosna sancağında Banaluka nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on beş bin altı yüz elli altı ber-vech- tekâmîl yirmi bin akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze'âmeti mülhakâtından müstakilen kayd ve berâtına dâhil ... nâhîyesine tâbi' beş yüz elli akçe yazusu olan çiftlik-i ... voyvoda ve ...voyvoda deyü defterde mukayyed çiftlik âhirden dahl icâb etmez iken Banaluka kal'esi kapûdânı ...nâm kapûdân çiftlik-i mezkûr için ber-vech ocaklık mutasarrıf olduğum Foş mukâta'ası mülhakâtındandır deyü müdâhele ve fuzûlî zabt ve bundan akdem murâfi'a olunduklarında çiftlik-i mezkûr bunun kaydına dâhil mârû'z-zikr çiftlik olduğu sâbit ve zâhir olmağla mu'ârazadan men' birle kıbel-i şer'eden hüccet-i şer'îye verilmiş iken mezbûr yine memnû' olmayub hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhele eyledüğün bildirüb defter-i hâkânî mücebince çiftlik-i mezkûr mûmâileyh

Mustafâ'ya zabt ve murâfî'a olan mahsûlât ve rûsûmâtı kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb mezbûr kapûdânı ve âhiri hilâf-ı defter-i hâkânî dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Banaluka nâhîyesine tâbi' çiftlik-i ... voyvoda ... voyvoda Osek nâm harâbe kal'e yeridir Mezkûrun tasarrufunda olan yerlerdir Hâliyâ der-tasarruf Hüseyin Bey bin Malkoç Bey hâliyâ der-tasarruf-ı İdrîs Bey dört nefer re'âyâ ile hâsıl resm-i çift ve bennâk ve kendüm yekûn ma' gayruhâ beş yüz elli akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Banaluka nâhîyesinde vâki' ... nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb yedi bin dört yüz kırk dokuz kçe 'an ze'âmet bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mûmâileyh Mustafâ veled-i Alî'nin ze'âmeti mülhakâtından olub ve Kobaş nâhîyesine tâbi' yetmiş dokuz baştına ve beş nefer re'âyâ ve altmış üç ve on beş ve altı hâneler ile ...nâm karye dahi ve defter-i mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde havâss-ı hümâyûnumda olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1156

276. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Banaluka ve kâdîlarına hüküm

Eyâlet-i Bosna'nın defter kâtiblerinden Mustafâ veled-i Alî zîde kadruhü gelüb Bosna sancağında Banaluka nâhîyesinde ...nâm karye ve gayrıdan on beş bin altı yüz elli altı ber-vech temlik yirmi bin ze'âmet binyüzelli altı cemâziye'l-âhîrinin on altıncı gününde sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafından ...müceddeden tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğun bildirüb ze'âmet-i mezbûr defter-i hâkânî ve yedinde olan berâtı mücebince kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb âhiri dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda ze'âmet-i mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûr mûmâileyh Mustafâ veled-i Alî'ye ... mücebince ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed ve defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1156

277. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Banaluka ve ... kâdîlarına hüküm

Eyâlet-i Bosna'nın defteri kâtiblerinden Mustafâ veled-i Alî zîde kadruhü gelüb Bosna sancağında Banaluka ... nâm karye ve gayrıdan on beş bin altı yüz elli altı ber-vech tekmîl yirmi bin akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze'âmetinin baş kalemi olan sâlifü'z-zikr ...olduğu için Banaluka kapûdânı... nâm kapûdân ber-vech ocaklık mutasarrıf olduğumuz Kobaş mukâta'ası karyelerindendir deyü hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhele ve fuzûlî zabt etmekle murâfî'

olduklarında karye-i mezbûra mûmâileyh Mustafâ'nın ze'âmetinin baş kalemi olduğu sâbit ve zâhir ve mugâyir-i defter-i hâkânî mu'ârazadan men' birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye verilmiş iken yine memnû' olmayub ol hüccet-i şer'îyeye ve defter-i hâkânîyeye mugâyir müdâheleden hâlî olmadığın bildirüb defter-i hâkânî mücebince karye-i mmezbûra mûmâileyh Mustafâ veled-i Alî'ye zabt ve murâfî'a olan mahsûlât ve rûsûmâtı ve kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb kapûdân-ı mezbûru hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Banaluka nâhîyesine tâbi' ... nâm karye on üç zemîn ve yirmi nefer re'âyâ ile hâsıl resm-i çift ve bennâk ve mücerred ve nîm ve kendüm ma' gayruhâ ki bin yedi yüz kçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma' gayruhâ birikdirilüb yedi bin dört yüz kırk dokuz akçe 'an ze'âmet deyü ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mûmâileyh Mustafâ veled-i Alî kaydında olub ve Kobaş nâhîyesine tâbi' ...nâm karye yetmiş dokuz baştına ve beş nefer re'âyâ ve altmış üç ve on beş ve altı hâneler ile defter-i mufassalda ol dahi tahrîr ve defter-i icmâlde havâss-ı hümâyûnumda mastûr ve mukayyed bulunmağın efer-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1156

278. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbaka ve Bosna eyâletinde vâki' ... kâdîsına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan İbrâhîm nâm sipâhî gelüb Bosna sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan iki bin yüz akçe tîmâr mutasarrıfı Hasan'ın Özi ma'rekesinde nâbedîd olduğunda binyüzellidört senesi şevvâlinin yirmi birinci gününde Bosna tarafından kendüye tevcîh ve verilen mücebince hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub tîmârına âhirden müdâhele îcâb etmez iken âhirden ba'zıları zuhûr ve hilâf-ı kânûn ve defter müdâheleden hâlî olmadıkların bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berâtı ve defter-i hâkânî mücebince kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı kânûn-ı defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı kânûn bir ferdi dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûrda merkûm İbrâhîm'e tevcîh ve berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1156

279. Hüküm

Bosna kâdîsına ve Sarâybosna nâibine hüküm

Bosna sâkinlerinden ... nâm Yahûdî gelüb bunun babası Avrâm nâm Yahûdî hâl-i hayâtında iken yine Bosna sâkinlerinden kal'e müstahfizlarından Mustafâ Ağâ ve Hüseyin Ağâ ve İbrâhîm

Ağa ve diğeri Mustafâ Ağa ve Sinân Ağa ve Mehmed Ağa ve Şa‘bân Ağa demekle ma‘rûf kimesnelere binyüzelli senesinde mumzî ve ... temessükleri mücebince birbirlerinin kefâletleriyle dört ay va‘desiyle cihet-i karz-ı şer‘ide altı bin yüz guruş verüb va‘desi hulûlünde üç bin dokuz yüz guruşu verüb temessüklerine zahrîye olunub hâlâ zimmetlerinde kalan iki bin iki yüz guruşu almadan babası mesfûr mürd olmağla ırs-ı şer‘ bunun intikâl ve bu dahi talep eyledikde birbirleriyle yekdîl ve şâhid-zor ... biz üç kîse akçe ... verdik deyü ta‘allül eylediklerin bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb şer‘le görülüb alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın şer‘le görülmek için yazılmışdır

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1156

280. Hüküm

Bosna vâlîsine İskobiye ve ... kâdîlarına hüküm ki

Araboğlu Esef nâm Yahûdî südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb sâbıkâ Adakal‘esi muhâfazasında olan Bosnevî İbrâhîm Pâşâ zimmetinden binyüzelli senesinde ber-müceb temessük beş bin guruş alacak hakkı olmağla almadan pâşâ-yı mezbûr fevt olmağla İskobiye kazâsında sâkin terekesin kabz eden oğulları ve ... talep eyledikde vermekde ta‘allül ve muhâlefet ve gadr murâd eylediklerin bildirüb ber-müceb temessük pâşâ-yı mezbûrun zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr ve ... tamâmen tahsîl ve buna alıverilüb ta‘allül etdirilmeyüb icrâ-yı hak lunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın şer‘le görülmek emrüm olmuştur.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1156

281. Hüküm

Bosna vâlîsine ve İzvornik ve Tuzla ve Bihke ve ... ve Petroçe kâdîlarına ve Sarâybosna nâibine hüküm ki

Sarâybosna sâkinlerinden Avrâm oğlu ... nâm Yahûdî gelüb bunun İzvornik kapûdânı İbrâhîm ve ... sâkinlerinden El-Hâc Şa‘bân ve Bihke sâkinlerinden Osmân ve Deli Osmân ve Petroçe sâkinlerinden Hüseyin ve Topal İbrâhîm ve Celeb Hasan ve ... sâkinlerinden Ahmed nâm kimesneler zimmetlerinde binyüzelli altı senesinde cihet-i karz-ı şer‘den memhûr temessükleri mücebince ekiz yüz guruş ve Tuzla sâkinlerinden Dervîş Bey demekle ma‘rûf kimesnenin kefâletiyle yine sene-i mezbûrdan mezkûrların zimmetlerinde bin üç yüz guruş yedinde olan memhûr temessükleri mücebince alacak hakkı olub talep eyledikde vermeye ta‘allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb şer‘le görülüb yedinde olan memhûr temessükleri mücebince tahsîl ve alıverilüb ihkâkı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1156

282. Hüküm

Bosna vâlisi vezîre ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Medîne-i Sarâybosna sâkinlerinden Dâvît ve Karabaş nâm Yahûdiler gelüb bunun Akhisâr kazâsı sâkinlerinden müteveffâ İbrâhîm Pâşâ zimmetinde karz-ı şer‘den binyüzelliüç senesinden berü memhûr temessükü ve defter mücebince oğlu Mustafâ Bey demekle ma‘rûf kimesnenin kefâletiyle on kîse akçe alacağı olub el-mezbûre merkûm İbrâhîm Pâşâ fevt olmağla muhallifâtın karz eden kazâ-i mezbûr sâkinlerinden merkûm Mustafâ'nın ve sâir vârislerinden ... merkûm taleb oldukda ziyâde mütegalibeden olmalarıyla vermekde bir dürlü ta'allül ve muhâlefet ve hilâf-ı şer‘-i şerîf gadr sevdâsında oldukların bildirüb şer‘le görülüb üteveffâ-yı merkûm zimmetinde emhûr temessükü ve defter mücebince meblağ-ı merkûm vârislerinden ... den tamâmen tahsîl ve alıverilmek bâbında şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1156

s. 71

283. Hüküm

Sadr-ı esbak Bosna vâlisi olan vezîre Bosna eyâletinde vâki‘ mevlânâ ...kâdîsına hüküm ki

Nâm hatun gelüb mezbûrenin vasîyesi olduğu Abdülfettâh ve ... ve Havvâ ve Meryem ve Nefîse nâm sağırların babaları Haydar Beşe demekle ma‘rûf kimesne kazâ-i mezbûra tâbî‘ ... karyede vâki‘ mutasarrıf olduğu üç yüz gurus...çiftliği binyüzelli senesinde yine kazâ-i mezbûrda sâkin Tüfenkci Durak nân kimesneye yetmiş gurus mukâbelesinde rehn vaz‘ edüb ba‘de fevt olmağla çiftlik-i mezkûr ırs-ı şer‘le sağırdan mezbûrâna intikâl edüb bu dahi vesâyeti hasebiyle meblağ-ı mezbûru edâ ve çiftlik-i mezkûru siğâr için zabt etmek istedikde merkûm Durak ve şirrete sülûk ve ben bey‘-i kat‘î ile almış idim deyü hilâf-ı şer‘-i şerîf ve fuzûlî zabt edüb ziyâde gadr eyledüğün bildirüb şer‘le görülüb alıverilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğün şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl sene 1156

284. Hüküm

Blagay ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Bosna eyâletine mutasarrıf olan sadr-ı esbak vezîrim Mehmed Pâşâ edâmallahü te‘âlâ iclâlühü mektûb gönderüb Hersek sancağında vâki‘ mîrlivâ havâssından Gaçka nâhîyesinde dört yüz kçe yazusu olan ... der-tasarraf... nâhîyesinde üç yüz akçe yazusu olan ... nâhîyesinde doksan akçe yazusu olan Blak ve yine ... nâhîyesinde üç yüz akçe yazusu olan otlak ve çayır der-kurb-i ... der-‘uhde-i ... binyüzkırk târîhinde mîrlivâ hâssında ifrâz ve mîrlivâ beher sene üçer bin akçe

vermek şartıyla yirmi bin akçe eşkinci kal'e ze'âmet olmak üzere tevkî'î kalemiyle ... tashîh ve ... defter ve berât oldukda vech-i meşrûh ... ve berât olunmak iktizâ eder iken resm-i yaylakhâ ve otlakhâ livâ-i Hersek deyü sebt ve berât olduğunda elyevm ber-vech-i ... mutasarrıfları Selîm veled-i Mustafâ ve Kurd Selîm veled-i Selîm ol üç 'aded yaylaklar ile bir 'aded otlaka kanâ'at etmeyüb berâtlarınızda tasrîhan resm-i yaylakhâ ve otlakhâ livâ-i Hersek deyü tahrîr olunmağla livâ-i mezbûrda vâki' cümle yaylaklar ve otlaklar bizimdir deyü berâtları mücebince birer emr olub ve mîrlivâ taraflarından mu'tâd üzere beher mandıradan ... nâmıyla koç ve kuzu ve revgan tahsîl etmeleriyle livâ-i mezbûr mutasarrıflarına ve havâss-ı hümâyûn ve tîmâr ve ze'âmet mutasarrıflarına gadr-i küllî olduğundan gayrı mîrî mültezimân ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr beynlerinde nizâ' ve ihtilâle mûcib olmağla mukaddemâ tasmîm olunan üç 'aded yaylak ile bir 'aded otlak müceddeden tevkî'î kalemiyle tashîh müfredâd üzere icmâlde ... esm-i yaylakhâ ve otlakhâ livâ-i Hersek deyü tahrîr olunan mahalli terkîn ve mutasarrıflarının müceddeden berâtları tashîh ve zikr olunan üç yaylak ve bir otlakdan mâ'adâ livâ-i mezbûrda olan bi'l-cümle yaylaklar kadîmden teveccühle ve kimlerin taraflarından zabt oluna gelmiş se yine ol vechile zabt olunmak için dahi başka emr-i şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâsına 'arz ve husûs-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere olduğun sen ki Blagay kâdîsı Ahmed ve Mostar nâibi Şerîf Ahmed ve İstoliçe nâibi İbrâhîm ve Harniçe nâibi diğeri İbrâhîm ve Nüvesin nâibi Ömer zîde 'ilmühü dahi başka başka zikr olunan sâir yaylak ve otlaklarda 'alâkaları olmamak iktizâ eylediğinde mâ'adâ zikri mürûr eden yaylak ve otlak ze'âmetine tashîh olundukdan başka başka isimleri tasrîh olunarak ... olmak lâzım iken resm-i yaylakhâ ve otlakhâ livâ-i Hersek deyü tahrîr olunub sehv olduğun bi'l-fi'l defter emîni olan Mustafâ dâme mecdihü dahi 'arz ve vezîr-i müşârünileyhin ve kâdî-i mezbûr ve nüvvâb-ı mezkûrünün ve defter emîni mûmâileyhin 'arzları mûciblerince mezbûrân Selîm veled-i Mustafâ ile Kurd Selîm veled-i Selîm'in üç 'aded yaylak ile bir 'aded otlakından gayrıdan 'alâkaları olmayub sehv olduğun zâhir olmağla beher sene Hersek mutasarrıflarına üçer bin akçe vermek şer'le mukaddemâ mîrlivâ hâssından ifrâz olunan üç 'aded yaylak ve bir 'aded otlak yirmi bin akçe eşkinci kılıç ze'âmet olub mutasarrıfları mezbûrâna ber-vech-i münâsafâ sıhhati üzere tevcîh ve berât olunmak için mahalli tevkî'î kalemiyle müceddeden tashîh olunmak üzere bi'l-fi'l reîsü'l-küttâbım Mehmed Râgîb dâme mecdihü dahi i'lâm etmeğın defter-i icmâlî getürdüb mûmâileyhin i'lâmı mücebince mukaddemâ sehv olan tashîhin kaydı ref' ve terkîn ve şurût-ı mezkûr ile mârû'z-zikr üç 'aded yaylak ile bir 'aded otlak yirmi bin akçe eşkinci kılıç ze'âmet olub mezbûrâna ber-vech münâsafâ sıhhati üzere tevcîhi için vârid olan emr-i 'âlî mücebince işbu sene-i mübâreke ramazânının yirmi dördüncü gününde bâ-hatt tevkî'î mahalli tashîh olunub memhûr sûret-i icmâl verilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl

285. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Hersek kâdîsına hüküm ki

Zu'amâdan Hasan zîde kadruhü gelüb eyâlet-i Bosna'da vâki' Hersek sancağında ve nâhîyesinde ... mürûr ve 'ubûr ... der mahalle ... ve gayrıdan ber-vech tekâmîl yirmi bin akçe ze'âmet olmak üzere eyâlet-i Bosna'nın za'îm-i ... ilhâkıyla mutasarrıf El-Hâc Hüseyin bilâ veled ve akreb ve akrabâ fevt oldukda yüzelliiki senesinin dördüncü gününde mîr-i mîrândan İsmâ'îl'e tevcîh ve ... olundukdan sonra merkûm El-Hâc Hüseyin'in mevtinden mezbûr İsmâ'îl'in ref'inden elliüç muharreminin sekizinci günündeneden buna tevcîh ve berât ve ma'âş defterhânesinden kayd olmasından merkûm İsmâ'îl ze'âmet-i mezbûreyi ... ile oğlu Nu'mân'a kasr-ı yed ve mîr-i mîrân tarafından verilen tezkereyi ... neden berât etmeleri mezbûr İsmâ'îl El-Hâc Hüseyin ... olduğu tezkere ve Peçuylu merkûm Hasan'a verüb ... ve sene-i mezbûre rebî'u'l-âhîrinin üçüncü gününde tevcîh ve berât ve ... mezkûrun oğulları ve fermân babamız ... deyü bunun ref'inden ber-vech-i iştirâk alub ve gadr olunduğun Bosna'nın defter kethüdâsı Mehmed ve defterdârı El-Hâc Mehmed i'lâm-ı inhâ ile ze'âmet-i mezbûr El- Hâc Hüseyin memlûhundan ve merkûm İsmâ'îl'in kasr-ı yedinden ... olan İsmâ'îl'in oğulları ve müteveffânın ... sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafından buna ... ve tezkere ve bu makûle senedin verüb dirliğinden ... edenin inkâr birle tekrâr rücû' ve kasr-ı yedi hîle ile olmuşdur deyü oğullarının nizâ' ve berât etdirmesi kânûn ve tevcîhe ... ve merkûm İsmâ'îl'in kasr-ı yedinden berât etdirmesi ... kadîme mutâbık olmağla tîmâr-ı mezbûr irmi bin akçe ze'âmet olmak üzere Bosna ... gedüğü ile ma'an ... İsmâ'îl'in mukaddemâ kasr-ı yed eyledüğüne binâen ... elli altı senesi ramazânının yirmi birinci gününde ... gedüğü ile ma'an buna ifâ ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğun bildirüb defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at oldukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın sene-i mezbûrede vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı berâtı mücebince Peçuylu târîhine düşmüş iken mezbûr İsmâ'îl'in oğulları ...ve Nu'mân ze'âmet-i mezbûr mahsûlüne fuzûlî ve tegallüben zabt edüb gadr etmekle berâtı mücebince Peçuylu târîhine düşüb mezbûrânın fuzûlî ahz ve kabz eyledikleri mahsûlât ve rûsûmâtı mezbûrlardan aliverilmek emr-i şerîfim sudûru bâbında bi'l-fi'il reîsü'l-küttâbım olan Mehmed Râgıb dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-hicce sene 1156

286. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam hâlâ Bosna vâlisi vezîrim Mehmed Pâşâ'ya ve Bosna eyâletinde vâki' kâdîsına hüküm ki

İsmâ'îl muhâsebe-i bâbü's-sa'âde gelüb bundan akdem Adakal'esi muhâfızı iken fevt olan Rüstem Pâşâ karındaşı İbrâhîm Pâşâ mukaddemâ Âsitâne-i sa'âdetimde sarrâf Karer nâm zimmî

yedinden bunun kefâletiyle cihet-i karz-ı şer‘den bir kıt‘a memhûr temessük mûcebince binyüzelli senesinde iki bin iki yüz kırk guruş ve bir kıt‘a memhûr temessük mûcebince altı yüz guruş alınub edâ-yı deyn etmeden pâşâ-yı mezkûr fevt olub bu meblağ-ı merkûmu kefâletine binâen sarrâf-ı mesfûra edâ edüb zimmetinde kalduğın ve tarafından... nâm kimesneyi vekîl eyledüğün bildirüb şer‘le görölüb müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde ber-mûceb temessük ol mikdâr guruş hakkı kazâ-i mezbûrda sâkin muhallifâtına vâzı‘u‘l-yed olan vereselerinden tamâmen tahsîl ve vekîli merkûma alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eledüğü ecilden temessükü mûcebince eşyâsına vâzı‘u‘l-yed olanlardan şer‘le tahsîl olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-hicce sene 1156

287. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîrim Pâşâ‘ya ve Prepol kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan ... nâm kimesne südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğı tîmârı karyelerinden Prepol kazâsına tâbi‘ Mosaniç nâm karye toprağında arâzî tasarruf edenlerden... nâm kimesne bunun zamânında fevt olub oğlu ve kızı ve baba bir er karındaşı ve sâir tapu eshâbından kimesne kalmayub yerleri kânûn tapuya müstehak ve hakkı tapu ehl-i karyeden yere zarûret ... olmağla ... resm-i tapu ile karye-i mezbûre ahâlîsinden olub yere zarûreti olan ... ve ... ve ... nâm kimesnelere tapu ile vermek istediğün âhirden ba‘zı kimesneler hilâf-ı kânûn tapu ile vermesine muhâlefet üzere oldukların bildirüb ol bâbda kânûn üzere hükm-i hümâyûnum etmeğün kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-hicce sene 1156

288. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîr Mehmed Pâşâ‘ya ve Prepol kâdîlarına hüküm ki

Süleymân nâm kimesne gelüb Prepol kazâsına tâbi‘ Kosaniç nâm karye toprağında vâki‘ mutasarrıf olduğı ma‘lûmetü‘l-hudûd tarla ve beher sene otu biçilür çayırından defterde maktû‘ kayd olmağla ol yerleri zirâ‘atle hâsıl eylediğı terekesinden ve beher sene otu biçilür çayırının hâsıl olan otağında ‘öşre mu‘âdil maktû‘ların tamâmen vermeye râzı iken karye-i mezbûre sipâhîsi olan Eyyûb nâm sipâhî kanâ‘at etmeyüb mutlak ‘öşr alurum deyü hilâf-ı kânûn ve defter ta‘addî eyledüğün bildirüb sipâhî-i mezbûrun hilâf-ı kânûn ve defter ol vechile zâhir olan ta‘addîsi men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eledüğü ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-hicce sene 1156

289. Hüküm

Bosna vâlisi ve Taşlıca ve ... kâdîlarına hüküm

Hasan zîde kadruhü gelüb Hersek sancağında Taşlıca kazâsı muzâfâtından Koman nâhîyesine tâbi‘ Görne Hurumcu nâm karyede vâki‘ ebâ ‘an cedd mutasarrıf olduğu Hâcî Ömer çiftliği demekle ma‘rûf çiftlikden defter-i hâkânîde maktû‘ kayd olunmağla ...çiftlik berâtında zirâ‘atle hâsıl eylediği terekesinden ‘öşre mu‘âdil maktû‘un edâya râzı iken karye-i mezbûr zâbıtı Alî ‘öşr alurum deyü hilâf-ı kânûn rencîdeden hâlî olmaduğın bildirüb ol bâbda hüküm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Hersek sancağında Koman nâhîyesinde karye-i Görne Hurumcu baştına ‘aded sekiz ve çiftlik-i Hâcî Ömer bin Hâcî Ahmed zemîn ... olan ... ve ...ve Oslone ve... ve... çiftlik mutasarrıfdır ber-vech-i maktû‘ ve hâsıl-ı ispençe ve kendüm yekûn ma‘ gayruhü iki bin yedi yüz yetmiş beş akçe yazı ile defter-i havâssda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ...nâhîyesine tâbi‘ ... nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb on bin yüz seksen beş akçe bir icmâl olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî ve kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi‘l-hicce sene 1156

s. 73

290. Hüküm

Ber-vech arpalık Alacahisâr sancağı mutasarrıfı olub hâlâ Belgrâd muhâfızı vezîrim Yahyâ Pâşâ‘ya ve Alacahisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Bosnevî El-Hâc Mehmed zîde kadruhü gelüb mûmâileyhin Alacahisâr kazâsında sâkin zu‘amâdan Alî ve diğere Alî nâm kimesneler zimmetlerinde kahve bahâsında El-Hâc Hüseyin kefâletiyle memhûr temessükleri mücebince binyüzelli senesinde bin üç yüz gurusu alacak hakkı olub lâkin kırk bir gün va‘de ile mezkûrân mutasarrıf oldukların ze‘âmetlerinin berâtların buna emânet vaz‘ edüb on bir aydan berü meblağ-ı mezkûru göndermeyüb zimmetlerinde kalduğın ve meblağ-ı mezbûru ahz ve kabz için tarafından Osmân nâm kimesneyi vekîl eylediğın ve berâtların dahi vekîl-i mezbûra teslim eylediğın bildirüb şer‘le görölüb temessükleri mücebince zimmetlerinde olan ol mikdâr gurusu hakkı tamâmen tahsîl ve vekîl-i mezbûra bikusûr alıverilüb ta‘allül ve muhâlefet etdirilmeyüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın şer‘le görölmeğe için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zi‘l-hicce sene 1156

291. Hüküm

Bosna vâlisine ve eyâlet-i Bosna'da vâki' ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

İsâk nâm Yahûdî sütte-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Ada muhafızı Bektaş Pâşâ zimmetinde yedinde olan memhûr deyn temessükü mücebince binyüzelli senesinden berü ma'lûmü'l-mikdâr gurusu alacak hakkı olmağla edâ etmeden 'azl olunub meblağ-ı mezbûr zimmetinde iken Bosna'ya 'âzîm ve hâlâ taht-ı kazânızda olduğun bildirüb taht-ı kazânızda bulunduğu mahald şer'le görülüb ber-müceb temessükü zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr tahsîl ve alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 1156

292. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Prepol ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmâr karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' Kosaniç nâm karye ahâlisinden Süleymân ve Ahmed ve Osmân ve ... ve ... nâm kimesneler gelüb yine karye-i mezbûre toprağında arâzî tasarruf edenlerden Mehmed nâm kimesne fevt oldukda oğlu ve kızı ve baba bir er karındaşı ve sâire tapu eshâbından kimesnesi kalmayub tasarrufunda olan ma'lûmetü'l-hudûd yerleri kânûn üzere tapuya müstahak oldukda bunlar ehl-i karyeden olub yere zarûretleri olmağla el verdiği resm-i tapu ile almağa tâlibler iken karye-i mezbûre sipâhîsi olan ... nâm kimesne bunlara vermeyüb âhir karyeden olan karındaşı nâm kimesneye verüb hilâf-ı kânûn ta'addî eylediğün bildirüb ol bâbda kânûn üzere hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 1156

293. Hüküm

Kilis sancağında vâki' kâdîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Akhisâr kâdîsı Mevlânâ Ahmed zîde fazlühü sütte-i sa'âdetime mektûb gönderüb Kilis sancağı emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Taşlıcalı Mehmed Pâşâ'ya elli altı senesi rebî'u'l-âhîrinin kinci gününde tevcîh olmağla selefi Abdî Pâşâ ile beynlerinde hesâbları görülüb livâ-i mezbûr hazerîyesinde kastü'l-evm hesâbı üzere elefi mîr-i mîrân-ı mûmâileyh iktizâ eden verildikten sonra mâ'adâsı mîr-i mîrân-ı mûmâileyh Mehmed Pâşâ'ya elyevm verilmek üzere mevlânâ-yı mûmâileyh bi'l-iltimâs 'arz ve livâ-i mezbûr mîr-i mirân-ı mûmâileyh Mehmed Pâşâ'ya târîh-i mezbûrede tevcîh olunub ve hazerîyede re's-i gurre-i muharrem i'tibâr olmağla bu takdîrce livâ-i mezbûrun mutasarrıf-ı sâbıkı üzerinde sene-i mezkûreden üç ay bir gün durmuş olub ve livâ-i mezbûreden mutasarrıflarına mu'ayyen olan beş bin beş yüz altmış gurusu hazerîyeden kastü'l-yevm hesâbı üzere mutasarrıf-ı sâbıkına bin dört yüz beş buçuk gurusu iktizâ eylediği hesâb olunmağın ber-

minvâl-i muharrer livâ-i mezbûr hazerîyesinden sâbıkâ livâ-i mezbûr mutasarrıfı mûmâileyhe bin dört yüz beş buçuk guruş verilüb mâ'adâsı halefî mîr-i mîrân-ı mûmâileyh Mehmed Pâşâ'ya şurûtu üzere vakit ve nihâyetiyle edâ ve teslim olunmak için emr-i şerîfim sudûruyla bi'l-fi'îl reisü'l-küttâbım olan Mehmed Râgıb dâme mecdihü i'lâm etmeğin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-hicce sene 1156

294. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisî vezîrim Yeğen Mehmed Pâşâ'ya hüküm ki

Fâtıma nâm hatun ile beş nefer yetimler gelüb mezbûrenin zevci olan kuzâtdan Hasan nâm kâdî mukaddemâ Kürd Ömer nâm kimesnenin ma'îşeti olan Bosna'da vâki' ... kazâsının niyâbetini alub bunun karındaşı ... nâm kimesne beş nefer hizmetdârlarıyla kazâ-i mezbûra 'azîmet ve birkaç ay mahall-i merkûmdan hükûmet eyledikten sonra ... nâbedîd ve yedi seneden berü haberleri zuhûr etmemekle mezbûra dahi bu sene-i mübârekede cânib-i merkûma mahsûs adam irsâl ve keyfiyetlerin istifsâr eyledikde mezbûrlar ...ve Alacahisâr ... beyninde zâyî' oldular deyü ... kazâ-i mezbûr ihbâr etmeleriyle ... merhameten husûs-ı mezbûru sen ki vezîr-i müşârünileyhsin teftîş ve tefahhus ve vâki'-i hâli 'arz ve i'lâm etmek bâbında emr-i şerîfim sudûriyetini istid'â ve istirhâm eylediğini bi'l-fi'îl reisü'l-küttâbım olan Mehmed Râgıb dâme mecdihü i'lâm etmeğin sen ki vezîr-i müşârünileyhsin görüb vâki'-i hâli 'arz etmek bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-hicce sene 1156

295. Hüküm

Bosna vâlisine ve Bosna'da vâki' kâdîsına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Süleymân nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından Koman nâhîyesinde Raberde nâm karye ve gayrıdan yedi bin iki yüz elli akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub nâhîye-i mezbûreye tâbi' Golose nâm karyesinden baştına yerlerinden ve yine nâhîye-i mezbûrede çiftlik-i Mahmûd der-karye-i Görne ... ve çiftlik-i Mahmûd der-karye-i ... ve ... nâhîyesinde ... karyesinde baştına yerlerinden ve yine Koman nâhîyesinde zemîn ve mâl ve ... kâryelerinden defter-i hâkânîde hîn-i tahrîrde maktû' ve Koman nâhîyesinde.. karyesinde baştına yerlerinden dahi resm-i filori kayd olub lâkin eshâbı 'öşr-i mu'âdil maktû' ve resm-i filorilerin vermeyüb ta'allül etmeleriyle bundan akdem edâda ta'allül ederler ise 'aynî 'öşrleri alıverilmek için emr-i şerîfim sâdır olmuş iken ber-müceb gadr etmeleriyle zikr olunan maktû' ve resm-i filori ile sefere eşmeye bir vechile iktidârı olmamağla sâlifü'z-zikr karyeler ile çiftliklerden maktû' ve resm-i filori kaydı mahallinden ref' ve terkîn ve 'aynî 'öşr almak için livâ-i mezbûr alaybeyisi Hüseyin zîde kadruhünün 'arız ve reisü'l-küttâbım Mehmed Râgıb dâme mecdihünün i'lâmı ile zikr olunan çiftlik ve karyelerden maktû' ve resm-i

filori kaydı ref^e ve terkîn ve ‘aynî öşr almak için mahalleri tashîh olmak için vârid olan emr-i şerîfim elli beş senesi şa‘bânın beşinci gününde mahalli bâ-hat tevkî‘î tashîh olmağla defter-i hâkânî ve taraf-ı şer‘den verilen mürâsile ve buyuruldu mûciblerince zikr olunan kurâ ve çiftlikler topraklarından elli altı senesinde zirâ‘at ve hirâset edenlerin zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden ‘aynî ‘öşrlerin bunun tarafından sübaşısı kabz etmekle bir dürlü dahl olunmak icâb etmez iken karye-i Golose el-mezbûre toprağından çiftlike mutasarrıf Hâcî Sâlih nâm kimesne zuhûr ve bizler kadîmden ‘öşr vermeyüb ancak maktû‘ ve resm-i filori verirdik şimdi ‘öşr vermeyüz deyü ta‘allül ve tarafından sübaşısının makbûzâtı a‘şârı dört ay mürûrundan sonra yedinde olub mahsûlüne gadr eylediklerin bildirüb zikr olunan kurâ ve çiftlikler topraklarından zirâ‘at ve hirâset edenlerin zirâ‘atlerine hâsıl eyledikleri terekelerinden ‘aynî ‘öşrleri tamâmen güzêşesiyle tahsîl ve bîkusûr kendüye alıverilüb bir vechile mezbûra ve âhire ta‘allül ve nizâ‘ etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere târîh-i mezbûrda ve mûcibince ve filori kaydı terkîn ve ‘aynî ‘öşrleri alıverilmek için bâ-hat tevkî‘î tasmîm olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî‘l-hicce sene 1156

296. Hüküm

Slistre kâdisına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhiyesi ahâlîsi gelüb bunlar emr-i şerîfimle üzerlerine edâsı lâzım gelen tekâlîflerin cem‘ine me‘mûr olannlara edâ edüb kusûrları olmayub dahl olunmak icâb etmez iken kazâ-i mezbûrda vâki‘... kal‘esi altında Bosna suyu üzerinde vâki‘ iskele zâbıtı olan Abdüllatîf nâm kimesne kendü hâlinde olmayub mücerred celb-i akçe sevdâsıyla ‘alâkası olmadığı ... ve mesâlihine ve bilâ emr-i şerîf tekâlîfleri umûruna karışub ta‘addî ve tecâvüz ve perâkende ve perîşân olmadığına bâ‘is olduğun bildirüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-ka‘de sene 1156

297. Hüküm

Sadr-ı esbak hâlâ Bosna vâlîsi vezîr Mehmed Pâşâ‘ya ve Behke ve Bük ve ... kâdîlarına hüküm ki

Taht-ı kazânızda sâkin Behke kal‘esi kapûdânı Dervîş Ahmed ve İstreviçe kal‘esi kapûdânı esîr ve Kro... kal‘esi kapûdânı Mustafâ ve Neve kal‘esi kapûdânı Ca‘fer zîde kadruhüm gelüb bunlar kendü hâllerinde olmayub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye vaz‘ ve ta‘addîleri olmayub ve üzerlerine dahi şer‘en bir nesne sâbit olmuş değil iken Arnavud tâifesinden ma‘lûmetü‘l-isim

kimesneler zuhûr ve celb-i mâl sevdâsıyla şirrete sülûk edüb biz ticâret tarîkiyle karyelerde gezer iken refikimiz katl olundu ve mâlımız gâret olundu siz bilirsüz deyü tezvîrâta tasaddî ve bundan akdem merkûmların ta‘addîleri şer‘le men‘ olunmuş iken memnû‘ ve mütenebbih olmadıklarından nâşî hilâf-ı inhâ Bosna vâlîleri tarafına teşekkî ve mübâşir getürüb bunları ahz ve bigayr-ı hakkın akçelerin alub ziyâde gadr ve ta‘addî eylediklerin bildirüb merkûmların hilâf-ı şer‘-i şerîf zâhir olan müdâhele ve ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-ka‘de sene 1156

298. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve kâdîsı ve Srebreniçe kazâsı nâibine hüküm ki

Sen ki Srebreniçe kazâsı nâibi Mevlânâ Mehmed zîde ‘ilmühüsün südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb emîrû‘l-ümerâi‘l-kirâm Yayçeli Mehmed dâme ikbâlühü meclis-i şer‘e varub mîr-i mîrân-ı mûmâiley binyüzelli senesinde Âsitâne-i sa‘âdetim tarafına ‘azîmet Srebreniçe kazâsına tâbi‘ Ra... iskelesine bir buçuk sâ‘at karîb ve Keb ... nâm karyeye nüzûl edüb hilâf-ı şer‘ kimesneye vaz‘ ve ta‘addîsi yoğiken karye-i mezbûr sâkinlerinden Dervîş Ahmed oğulları Mustafâ ve İbrâhîm ve oğulları ve karındaşları ile Ozeniçe nâm karyeden Karabaş Hasan ve Helvâcioğlu Yûsuf demekle ma‘rûf şakîler birbirleriyle yekdil ve hevâlarına tâbi‘ kimesnelere istinâden akşâma karîb üç nefer adamını bigayr-ı hakkın darb ve katl mîr-i mîrân-ı mûmâileyhin maktûl ve mezbûrların yanlarında olan ma‘lûmetü‘l-mikdâr akçe ve eşyâsını yağma ve gâret eylediklerinden mâ‘adâ karındaşı İsmâ‘îl‘i ve bir adamını dahi zahmdâr ve küllî gadr eyledikte kıbel-i şer‘den keşf ve hüccet-i şer‘îye olmağla eşkiyâ-yı merkûme ahz ve ihzâr-ı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına vâki‘-i hâli bi‘l-iltimâs ‘arz eylediği ecilden mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî‘l-ka‘de sene 1156

299. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre Çaniçe ve ... kâdîlarına

Kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-ümerât Mehmed zîde kadruhü gelüb Çaniçe ve tevâbi‘i mukâta‘ası ber-vech mâlikâne berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olub mukâta‘a-i mezbûr mâlından kal‘esi neferâtı mevâciblerin berâtları mücebince taraflarından havâlecilerine emr-i şerîfimle râyicü‘l-vakit olan akçeden vermeye râzı iken mezbûrlar mücerred ta‘cîz için dürlü dürlü ve râyic olan akçeden almakda ta‘allül ve tereddüd ve ol vechile cevri ve ezîyetden hâli olmadıkların bildirüb şer‘le görüleb râyic olan akçeden eyledikten sonra hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i emr-i ‘âlî ol vechile olan

ta'addileri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum eylemeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1156

s. 75

300. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre Banaluka kâdîsı ve Gölhisâr nâibine hüküm ki

Banaluka kal'esi müstahfizlarından Mustafâ nâm müstahfiz südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb sancağında Gölhisâr nâhîyesinde çiftlik-i Bâlî ve Turhan ve gayrıdan bin altı yüz on akçe gedik tîmâr ile Banaluka kal'esi müstahfizlığına mutasarrıf olan akrabâsından Mehmed nâm müstahfiz bundan akdem fevt oldukda Gölhisâr nâibi Ömer zîde 'ilmühü buna 'arz etmiş iken bir tarîk ile zâyî' olmağla ecânibden Alî hilâf-ı inhâ ve mugâyir-i şurût ocaklık mîr-i mîrândan olub berât ve gadr etmekle ber-mûceb ocaklık nâib Mustafâ tekrâr 'arz etmekle binyüzellibeş senesi recebinin altıncı gününde tîmâr-ı merkûm mezkûr Alî'nin ref'inden buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub edâ-yı hizmet edüb âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken ref' olunan mezkûr Alî zuhûr ve Banaluka kal'esinin Fârisân ol cemâ'atinin yevmî on sekiz akçe 'ulûfe ile sekizinci odabaşılığı hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub âhire kasr-ı yed eylediği yoğiken mücerred tama'-ı hâmından nâşî odabaşılık-ı mezkûr âhire kasr-ı yed eyledim deyü tîmâr-ı mezbûrda 'alâkası kalmamış iken hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât fuzûlî zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmu tegallüben ahz ve kabz ve gadr ve ta'addî eyledüğün bildirüb tîmâr-ı mezbûr ile kal'e-i mezbûre müstahfizlığı yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince kendüye zabt ve berâtı mücebince hizmeti mukâbelesinde müstahfiz olduğu mahsûl ve rûsûmundan mezbûrun kabz eylediği her ne ise tamâmen tahsîl ve kendüye aliverilüb hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i berât tîmâr-ı mezbûra bir dürlü dahl etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at oldukda tîmâr-ı mezkûr Alî'nin ref'inden târîh-i mezkûrda merkûm Mustafâ'ya tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1156

301. Hüküm

Nevesin kâdîsına hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden Sâlih bin Selîm nâm kimesne 'arz-ı hâl eder bu sahîhdirliğe mutasarrıf dergâh-ı mu'allâm yeniçeri tekâ'üdlerinden olub kazâ-i mezbûra tâbi' Bertac nâm karye topırağında bi'l-fi'îl zabt ve tasarrufunda hâne 'avârıza bağılu tekâlîf îcâb eder

emlâk ve yerleri olmayub tekâlîf talebiyle rencîde olunmak îcâb etmez iken karye-i mezbûre ahâlîleri vâki‘ olan ‘avâriz ve imdâd-ı seferîye ve hazerîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki‘ tekâlîfi sen dahi bizimle ma‘an verirsın deyü hilâf-ı kânûn bunu ta‘addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb hilâf-ı kânûn ol vechile zâhir olan ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledüğü ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî‘l-ka‘de sene 1156

302. Hüküm

Sadr-ı esbak hâlâ Bosna vâlîsi vezîre ve Prepol ve ... kâdîlarına hüküm ki

Çaniçe kazâsı muzâfâtından Hoşçe nahîyesine tâbi‘ Rode nâm karyede vâki‘ müteveffâ Mustafâ Pâşâ cami‘-i şerîfi ve cısr vakfının sâbıkâ mütevellîsi olan Mustafâ nâm kimesne gelüb bu kendü hâlinde olub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye vaz‘ ve ta‘addîsi olmayub üzerine dahi şer‘en bir nesne sâbit olmuş değil iken Prepol kazâsında sâkin mütegalibeden Ömer sipâhî ve karındaşı Süleymân nâm kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred ‘arz hevâlarına tâbi‘ ehl-i ‘örfe istinâden binyüzelli senesinde bigayr-ı hakkın bunun ma‘lûmetü’l-mikdâr akçesini ahz ve ziyâde gadr ve ta‘addî eylediklerin ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık şeyhü’l-islâmıdan fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb mücebince şer‘le görölüb vech-i meşrûh üzere bigayr-ı hakkın ahz eyledikleri meblağ-ı mezbûr alıverilüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i fetvâ-yı münîf ta‘allül etdirilmeyüb icrâ-yı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görölmek emrim olmuşdur.

Fî Evâsıt-ı Zî‘l-ka‘de sene 1156

303. Hüküm

Bosna vâlîsine ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

İftihârü’l-havâss ve’l-m ... mu‘temedü’l-mülûk ve’s-selâtîn bi’l-fi‘il bâbü’s-sa‘âde ağası olan İbrâhîm dâme ‘uluvvühü ‘arz gönderüb nezâretinde olan evkâfdan Bosna’da vâki‘ Hersek sancağında nefsi-i Rode kasabasında müteveffâ Mustafâ Pâşâ binâ eylediği câmi‘-i şerîfden nehr-i ... üzerinde olan cısr münhedim olub ebnâ-i sebîlin mürûru ... taraf-ı vakfdan bir kıt‘a sefine inşâ olunması bâbında bunan akdem Bosna vâlîsi Osmân Pâşâ buyuruldu verüb ve sefine tedârik olmuş iken Reîsoğlu Mehmed nâm kimesne bir kıt‘a sefine ihdâs ve vakf-ı şerîfe ve ... vakf kurâlarına gadr-i küllî gadr etmekle nehr-i mezbûr ittisâlinde olan arâzî dahi vakf-ı mezbûrdan olub kimesnenin kaydında olmayub cısr-i mezkûrun kurbünde taraf-ı vakfda bir sefine inşâsı ehem ve ihtimâm olduğun sâbıkâ Bosna vâlîsi ‘arz ve kazâ-i mezbûr kâdîsı i‘lâm ve ahâlîsi mahzar etmeleriyle fuzûlî âhirin inşâ ve ihdâs eylediği sefine mahall-i mezbûrdan ref‘ ve taraf-ı vakf-ı şerîfden ber-vech kıt‘a sefine inşâ ve cısr-i merkûmun kurbünde kıyâm etdirilmek için bundan akdem istid‘â ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle

mürâca'at olundukda Hersek sancağında ... nâhîyesinde nehr-i Drin üzerinde ebnâ-i sebîlin mürûr ve 'ubûru için hâric-i ez-defter müceddeden sefîne inşâ ve nefsi ... mürûr ve 'ubûr edenlerden resm alınur ber-vech-i kabûl bin akçe yazı ile tevki'î kalemiyle tashîh ve defter-icmâle sâbit ve karye-i merkûme ve gayrıdan on üç bin üç yüz seksen dört akçe tîmâra mutasarrıf eyâlet-i Bosna'nın defteri kâtiblerinden İsmâ'îl veled-i Haydar ve on üç bin üç yüz seksen üç akçe tîmâra mutasarrıf Süleymân veled-i Abdullah'ın beş yüz akçe ile kayd ve berâtlarına dâhil olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ tashîh olunan sipâhî-i mezbûrların ve sâirlerin kayd ve berâtlarına dâhil değil ise vech-i meşrûh üzere vakf-ı şerîf tarafından inşâ olunmak üzere bundan akdem emr-i şerîfim verilmiş iken ...nâhîyesine tâbi' Suril nâm karye ve gayrıdan yedi yetmiş iki akçe tîmâra mutasarrıf Ömer sipâhî tîmârı mülhakâtından olan geçid-i ... Suril ve geçid-i ... zabt ve kanâ'at etmeyüb ve taraf-ı vakfdan inşâ olunan sefîneye müdâhele ve ol vechile vakf-ı şerîfe gadr sevdâsında olmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince 'amel ve hareket olunub mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfime mugâyir ta'addî ve tecâvüzü men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına 'arz eylediği ecilden ve bu def'a dahi defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbi' hâsıl yüz akçe yazar geçid- ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' hâsıl yüz akçe yazar geçid-i ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' hâsıl yüz akçe yazar geçid-i ... deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Suril nâm karye ile birikdirilüb yedi bin yetmiş iki akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen merkûm Ömer'in tîmârı olduğu mastûr ve dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr bulunmağın defter-i hâkânî ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1156

304. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi vezîre ve Sarây kâdîsına hüküm ki

Üsküb kazâsı kâdîsı gelüb bundan akdem binyüzelli senesinde kâdîları olan Sarây sâkinlerinden Genç Alî demekle ma'rûf kimesne emr-i şerîfimle vâki' tekâlîf ve ... kendü nefsi için emir ve defterden ziyâde beher ... defterine üçer ve dörder yüz gurus zamm ve hilâf-ı şer' ve on kîse akçeden ziyâde akçelerin alub gadr eylediğın bildirüb şer'le görülüb hilâf-ı şer' ve mugâyir-i emr-i defter kendü nefsi için aldığı akçeleri alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1156

305. Hüküm

Sadr-ı sâbık vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Doniçe kâdîsına hüküm ki

Banaluka kâdîsı Mevlânâ Mehmed zîde fazlühü mektûb gönderüb Bosna sancağında Doniçe nâhîyesinde feth-i cedîd kurâlarında ... nâm karyede vâki' Doniçe kal'esi dizdârı Hasan nâm kimesne hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt ve murâfî'a olundukda çiftlik-i merkûm Ahmed'in babasından müntakil yerleri olduğu şer'en sâbit ve hüccet-i şer'îye verilmiş iken mündefî' olmayub gadr murâd eyledikden gadr murâd eyledikde Banaluka kâdîsı mevlânâ-yı mûmâileyh 'arz etmeğın husûs-ı merkûm sen ki Bosna kâdîsı vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetinle mahallinde şer'le görölüb ihkâk-ı hak olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrîyeti bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım Mehmed Râğıb dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1156

306. Hüküm

Sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Kostaniçe ve ... kâdîlarına hüküm

Kostaniçe kazâsında vâki' ... kal'esi ... tâbi' feth-i cedîd olan kal'e-i ... ve kal'e-i ... ve ka'le-i ... ve civârında vâki' kılâ' ve palankaların kapûdânı ve ağavât ve zâbitânı yine kazâ-i mezbûrda nehr-i ... sâhilinde ... karyesi ve mahallât toprağında mukaddemâ ebâ 'an cedd hizmetinde oldukları çiftlik ve arâzileri iyâdî-i küffâra giriftâr olub bundan akdem elliki târîhinde ... aldıkda ... feth ve teshîr olundukda mezkûr... on çiftlik berâtı elverdiği bahâ ile almağa tâlibler iken sâbıkâ defterdârları tamâ'-ı hâmından nâşî mezkûrlar vermeyüb mütegalibeden Bosna tezkerecisi İbrâhîm ve Travnik sâkinlerinden sükkânından Âdil Çavuş oğlu Ömer nâm kimesnelere ve ba'zı ... verüb gadr eyledikden mâ'adâ re'âyâ ... kefere tarafına firâr ve... serhadd-i mezbûrenin nizâmı ihtilâlîne bâ'is olmağın ... merhameten kadîmden tasarruflarında olub hâlâ feth-i cedîd olan sâlifü'z-zikr arâzî ve çiftlikleri elverdiği bahâ ile sâhib-i evvellerine alıverilmek bâbında kılâ'-ı mezkûrenin kapûdân ve ağavât ve zâbitânı memhûr muhzır ile ve istirhâm ... husûs-ı mezbûr mahallinde sen ki Bosna vâlîsı vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetinle şer'le görölüb ... için emr-i şerîfim sudûrîyeti bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım Mehmed Râğıb i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-hicce sene 1156

s. 77

307. Hüküm

Bosna vâlisine Mostar kâdîsına hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm kapucu oğullarından Mustafâ bin Ahmed gelüb Mostar kazâsından ihtisâb ve ihzârîyesi hâlâ berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olub kazâ-i mezbûrun kîle ve kantârı kadîmeden berü ... ve ihzârîyesiyle ma'an zabt ve ... mezbûr Mustafâ'nın tedârik eylediği yevmî on akçe cizye mândesi mukâbili zikr olunan kîle ve kantârı dahi berâtına idhâl ve kemâ fi'l-evvel zabt eylemek üzere otuzüç târîhinde kendüye tevcîh ve berât ve ... dahi tecdîd-i berât edüb âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken Ahmed ve Mehmed ve Hüseyin nâm kimesneler zuhûr ve gayrının tarafından berât etdirdik deyü fuzûlî müdâhele ve mezkûr Mustafâ'nın zabtına mûmâna'at etmeleriyle dîvân-ı hümâyûnum tarafından verilen berât-ı 'âlîşânım mücebince kendüye zabt etdirilüb mezkûrların mugâyir-i berât-ı 'âlîşân müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hük-m-i hümâyûnum ricâ ve dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrir kazâ-i mezbûrun ihtisâb ve ihzârîyesi kapucu oğullarına mahsûs ve dört bin akçe bir hisse olub kîle ve kantârı dahi ma'an zabt olunmak üzere cizye mândesi mukâbili târîh-i mezkûrda mezbûrîn Ahmed'in üzerinde ve dergâh-ı mu'allâm kapucuları defterine dahi nazar olundukda ber-vech-i meşrûh hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mukayyed bulunmağın zikr olunan ihtisâb ve ihzârîye ve kantârcılık 'askerî ... akçesinde berât kaydı bulunmamağla mezkûr Mustafâ bin Ahmed'e yedinde olan berât-ı 'âlîşânım mücebince zabt etdirilüb mezkûrların ma'an berât-ı 'âlîşân ol vechile müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak için emr-i şerîfim sudûriyeti reisü'l-küttâbım Mehmed Râgîb dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1157

308. Hüküm

Bosna vâlisine Kostaniçe ve kâdîlarına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'da vâki' feth-i cedîd olan Kostaniçe kazâsında vâki' kulelerin ağavât ve zâbitânı ve kapudânı 'arz-ı hâl edüb Bosna sancağında Kostaniçe nâhiyesinde ... ve Kostaniçe kazâsı muzâfâtından İslatiye nâhiyesine tâbi' İslatiye nâm karyeler topraklarında vâki' çiftlik ve arâziler ebâ 'an cedd zabt ve tasarruflarında iken eyâdî-i küffâra giriftâr olub bitevfikillahi te'âlâ fetih ve teshîr olundukda cânib-i mîrîden fûrûht olunmak bâbında şerefsudûr olan fermân-ı 'âlîşânım mücebince el verdiği bahâ ile çiftlik ve arâzîlerin almağa tâlibler iken sâbıkâ Bosna defterdârı tama'-ı hâmından nâşî bunlara vermeyüb mütegalibe ve zalemeden ba'zı kimesnelere tapu ile verüb bunlara gadr olduğun bildirüb zikr olunan karyeler topraklarında ebâ 'an cedd tasarruflarında olan çiftlik ve arâzîleri elverdiği bahâ ile kendülere alıverilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz deftermufassala mürâca'at olundukda Kostaniçe nâhiyesine tâbi' K..poline tahtında çiftlik-i Yûsuf Kethüdâ ve mahalle-i Mahaniç ma' mahalle-i ...

karye-i K..poline ve çiftlik-i İbrâhîm Kethüdâ ve çiftlik-i Ömer Efendi ve mahalle-i Bere... mahalle-i ... ve çiftlik-i ÖmerAlemdâr ve mahalle-i ... ve mahalle-i ... ve mahalle-i B... ve çiftlik-i Ömer Efendi el-kâdî ve mahalle-i ... ve mahalle-i ... ma' mahalle-i Olariçe ve mahalle-i ...ve çiftlik-i Mehmed ve ... ve mahalle-i ... ve mahalle-i...ve çiftlik-i ... Ahmed ve çiftlik-i ... Mehmed ve ... hâsılı tahtında ispençe ve kendüm yekûn ma' gayruhâ altmış sekiz bin akçe ve İslatiye nâhîyesine tâbi' karye-i İslatiye ma' mahalle-i Mariçe ... nehr-i One ve çiftlik-i der-yed-i Yûnus Kethüdâ ve çiftlik-i der-yed-i İbrâhîm ve mahalle-i ...mahalle-i ... ve çiftlik-i der-tasaruf-ı Mehmed ve mahalle-i ...berât ... mahalle-i Dizdârlı ve çiftlik-i der-ed-i Yûsuf Kethüdâ ve çiftlik-ider-yed-i Mustafâ ve çiftlik-i ... mahalle-i İslatiye ve çiftlik-i der-yed-i Mehmed ve çiftlik-i der-yed-i Osmân ve hâsılı tahtında ispenç ve kendüm yekûn ma' gayruhâ doksan bir bin akçem yazu ile defter-i mufassal tahrîr-i cedîdde muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın husûs-ı mezbûr sen ki vezîr-i müşârünileyhsin mahallinde ma'rifetinle şer'le görülüb ... verilmek üzere emr-i şerîfim sudûru için bi'l-fi'il reîsü'l-küttâbım Mehmed Râgıb dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem

309. Hüküm

Bosna vâlisine ve eyâlet-i Bosna'da vâki' mevlânâ ... kâdisına hüküm ki

... kal'esi müstahfızlarından Ömer nâm müstahfız südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Hersek sancağında Blagay nâhîyesinde Verde nâm karye ve gayrıdan bin dört yüz akçe gedik tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub binelli senesinden berü berâtı zimmeti mukâbelesinde müstehak olduğu mahsûlünden cem' eylediği istinâden mütegalibeden Alî nâm kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf ve tagallüben ahz ve ba'de fevt olmağla kazâ-i mezbûrda sâkin muhallifâtına vaz'ü'l-yed olan vârislerinden taleb eylediği bivech-i şer'î edâda ta'allül ve muhâlefet üzere oldukların bildirüb şer'le görülüb alıverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1157

310. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Mostar ve ... kâdîlarına hüküm ki

Mostar kazâsına tâbi' mâlikâne karyelerinden ... nâm-ı diğër ... karyesi ahâlîsi gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen emr-i şerîfimle vâki' tekâlîfleri cem'ine me'mûr ve zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri 'öşrleriyle sâir hukûk ve rüsûmları dahi kânûn ve defter mücebince karyeleri zabtına edâda kusûrları yoğiken mukâta'a-i mezbûrenin binyüzelli senesinde mültezimleri olan Mostar kazâsı sükkânından Zalo Ahmed Bey ve Sile oğlu demekle ma'rûf ... nâm kimesneler muhârebe esnâsında bunlardan iştirâ etdikleri zehâirin akçelerini vermediklerinden mâ'adâ zehâir-i merkûme nakli husûsu için bilâ emr-i şerîf kendüsü için cebren küllî akçe tahsîl ve ahz ve kabz ve

ziyâde gadr etdiklerin bildirüb şer‘le görölüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bilâ emr-i münîf cebren kendüleri için aldıkları akçeleri alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûn ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1157

311. Hüküm

Mevlânâ Prepol kâdîsı zîde fazluhüye hüküm ki

Prepol kazâsı ahâlîsi südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl edüb yerlûden nâib olmak memnû‘ iken hâlâ nâib olan ... nâm kimesne yerlûden olub her varan kâdîlara nâib olub ... bir da‘vâ ile mahkemeye vardıkda nâhak olan ahz-ı rüşvet ile ol tarafa meyl ve himâye ve ibtâl-i hak ve ol vechile zulm ve ta‘addîsinin nihâyeti olmayub ahvâlleri digergûn olduğun bildirüb mezbûr niyâbetden ‘azl olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1157

Bir sûreti dahi Taşlıca kâdîsına hitâben vech-i meşrûh üzere

312. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub Bosna vâlîsi Prepol ve ... kâdîlarına hüküm ki

Prepol kazâsı ahâlîsi gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen ‘avârız ve imdâd-ı hazerîye ve seferîye ve sâir emr-i şerîfimle tekâliflerin üzerine ... edâ edüb kusûrları yoğiken mütesellimve ehl-i ‘örf tâifesi tarafından beşer onar atlu adam ile varub karye-be-karye gezüb ehil ve ‘ayâlleri sâkin oldukları evleri üzerlerine konub müft ve meccanen ... mutâlebesiyle ta‘addî ve rencîde eylediklerin bildirüb şer‘le görölüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâir-i kânûn ... vechile zulüm etdirilmeyüb zâhir olan ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1157

Bir sûreti dahi Bosna vâlîsine ve Taşlıca kâdîsına hitâben yazılmışdır.

313. Hüküm

Bosna vâlîsine Lubin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan ... nâm sipâhî ile berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğü tîmâr karyelerinden Hersek sancağında ... kazâsına tâbi‘ Dol nâm karyesinde re‘âyâsı gelüb mümtâz ve mu‘ayyen hudûd-ı dâhilinde kadîmü’l-eyyâmdan berü ‘öşr ve resmi tîmârı tarafından alına gelüb re‘âyâ-yı mezkûrenin tasarruflarında olan ma‘lûmetü’l-hudûd yerler dahl olunmak îcâb etmez iken civârında

vâki‘ havâss karyelerinden ...ve ... nâm karyelerinin zâbitları zuhûr ve ol yerlü zâbitı olduğumuz ... karyeler arâzîsinden altmış gurusu resmin biz aliveririz deyü iddi‘â ve bundan akdem murâfî‘a-i şer‘ oldukda ol yerler bunun tîmârı karyesinde hudûdu dâhilinde re‘âyâ-yı mezkûrenin tasarruflarında olub kadîmden ‘öşr ve resmi tîmârı tarafından alına gelen yerlerden olduğu zâhir ve mu‘ârazadan men‘ birle hüccet-i şer‘îye verilmiş iken ol hüccet-i şer‘îyeye mugâyir nizâ‘dan hâlî olmadıkların bildirüb ol yerlerin ‘öşr ve resmi kadîmîsi üzere tîmârı tarafından ahz ve kabz etdirilüb mezbûrların kadîme ve hüccet-i şer‘îyeye mugâyir zâhir olan müdâhele ve ta‘addîleri men‘ ve def‘ bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1157

314. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Taşlıca kâdîsına hüküm ki

Ze‘âmet karyelerinden Taşlıca kazâsı muzâfâtından ... nâhîyesi ahâlîlerinden ... ve ... ve ... dahi kâdîları ‘arz-ı hâl edüb bunların üzerlerine bir nesne sâbit olmuş değil iken Taşlıca kazâsı sâkinlerinden Hâcî Ömeroğlu Mustafâ nâm kimesne a‘yânlık iddi‘âsında olduğundan mâ‘adâ gâh mütesellim ve gâh voyvoda olmak takrîbiyle hilâf-ı şer‘-i şerîf binyüzelli senesinden bunları ahz ve bigayr-ı hakkın cebren ve kahren ma‘lûmetü’l-mikdâr akçe ve eşyâların alub gadr-i küllî ve bunlar dahi da‘vâ ve taleb üzereler iken mezbûr fevt olmağla terekesine vaz‘u‘yed olub kazâ-i mezbûr sâkinlerinden oğulları ma‘lûmü’l-esâmî kimesnelerden taleb ve almak istediklerinde mezbûrlar hilâf-ı şer‘-i şerîf vermekde ta‘allül ve muhâlefet eylediklerin bildirüb şer‘le görölüb müteveffâ-yı mezbûrun terekesine vaz‘u‘l-yed olan oğulları mezbûrlardan akçe ve eşyâları alıverilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1157

315. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre Trebin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Trebin kal‘esi muhâfazasında olan ağavât ve neferât mektûb gönderüb ‘uhdelerine lâzım gelen gedik gerek kal‘e-i mezbûre muhâfazası ve gerek kal‘e-i mezbûre havâlîsinden hıfz ve hirâset üzere gelen mahallerin gereği gibi ... ihtimâm ve dikkat edüb kadîme mugâyir rencîde ve remîde olmak îcâb etmez iken civarımızda vâki‘ ... kal‘esi muhâfazasında olan ağavât ve neferât ve öteden berü hıfz ve hirâsete me‘mûr oldukların mahalleri muhâfaza etmeyüb kadîme mugâyir ol mahalleri dahi siz muhâfaza edin deyü kadîme ve ola gelene mugâyir bunları rencîde ve remîde ve gadr murâd eylediklerin bildirüb kadîmden hıfz ede geldikleri yerleri gereği gibi muhâfaza eylediklerinden sonra kadîme ve ola gelene mugâyir mezbûrlara bunları ol vechile rencîde ve

remîde etdirilmeyüb zâhir olan ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1157

s. 79

316. Hüküm

Kamengrad kâdîsına hüküm ki

Bosna vâlîsi vezîrim Mehmed Pâşâ edâmallahü te‘âlâ südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb Bosna sancağında Levi nâhîyesinde kal‘e-i Levi varoşu ile ... nâhîyesinde ... ve Kamengrad nâhîyesinde Rase ve Dorl ... karyeleri nefsi Sarây ve gayrı ile birikdirilüb mîrlivâyı Bosna havâssından olmak üzere muharrir kalemiyle tahrîr ve kadîmü’l-eyyâmdan berü serhaddâtın feth ve teshîri müyesser oldukda neferât fukarâsı kal‘eleri muhâfazalarında ikâmet etmelerine vesîle olmak üzere kal‘eleri civârında birer ikişer tarla mikdârı arâzî her birine taraf-ı mîr-i mîrân ihsân ve neferâtı sıyânet ve kuyûd ve şurûtlarına rağbet ve ri‘âyet olunmak için havâss-ı hümâyûnuma ve havâss-ı mîr-i mîrâna kayd olunub maktû‘-ı filori ve kesm-i ‘âdiyesi sâl-be-sâl mîr-i mîrân tarafına edâ ve sinîn-i mâziyeden berü âsûde hâl iken Bosna çavuşlar kethüdâsı Hâcî Mehmed tama‘-ı hâmindan nâşî fukarâ-yı neferâtı ra‘iyyet eylemek için zikr olunan bir varoş ve iki karye-i mîr-i mîrân hâssından ifrâz ve ber-vech kabL yirmi bin akçe eşkinci ze‘âmet olmak üzere sâbıkâ Bosna vâlîsi vezîr Mehmed Pâşâ’dan aldığı ‘arz ile oğlu sabî Mustafâ ismine ellidört senesi şa‘bânında tevkî‘î kalemiyle mahallerin tashîh ve berât etdirilüb neferât fukarâsının ve sâirinin perîşân olmalarına bâ‘is olmağla bid‘at-i seyyieyi üzerlerinden ref‘ ve ze‘âmet-i mezbûrenin kaydı terkîn ve fimâ-ba‘d kadîmîsi üzere havâssa kayd ve mîr-i mîrân tarafından zabt olunmak üzere Bosna eyâletinde vâki‘ Bihke ve ... ve Boy ve Korone ve Kamengrad ve Moraçe kuyûdâtları ve ağavât neferâtı müşârünşleyh tarafına mahzar ve sâdır olan emr-i ‘âlî mücebince ehl-i vukûfdan tefahhus ve mahzarları nefsi ... mutâbık olmağla mahzarları mücebince âsâyış-i fukarâ için zikr olunan varoş ve iki karye ze‘âmetlikden ref‘ ve kaydı terkîn ve kemâfî’l-evvel mîr-i mîrân Bosna havâssı tarafından zabt olunmak üzere mahalleri tashîh olunmak bâbında ‘inâyet ricâsına ‘arz ve sâlîfü’z-zikr ki ‘aded karye ve bir varoş fi’l-asıl mîr-i mîrân-ı Bosna hâssı icmâlinden olmağla müşârünileyhin ‘arzı mücebince ze‘âmetlikden ref‘ ve icmâl-i kadîmi mücebince mîr-i mîrân-ı Bosna havâssına idhâl ve ilhâk olunmak için mahalleri tevkî‘î kalemiyle tashîh olunması bâbında bi’l-fi‘il reisü’l-küttâbım olan Mehmed Râgıb dâme mecdihü dahi i‘lâm etmeğin sâlîfü’z-zikr bir varoş ve iki ‘aded karyeler ze‘âmetlikden ref‘ ve icmâl-i kadîmi mücebince mîr-i mîrân-ı Bosna havâssına idhâl ve ilhâk olunmak için mahalleri tashîh olunmak bâbında vârid olan emr-i şerîfim mücebince mahallerinin yüzelliye senesi saferinin on altıncı gününde tevkî‘î kalemiyle tashîh olunub sûret-i icmâl verilmekle vech-i meşrûh üzere zabt etdrilmek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım yazılmışdır.

317. Hüküm

İhlevne ve Domne ve bakîye-i ... ve Glaçoda ve kâdîlarına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'da vâki' Domne ve bakîye-i ... ve İhlevne ve Glaçoda kazâlarının ahâlî fukaraları gelüb bunlar üzerinde edâsı lâzım gelen imdâd-ı hazerîye ve seferîye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlîf cem'ine me'mûr olunan hukûk ve rüsûmların dahi kazâları zâbitlarına edâ edüb bir vechile rencide olunmak icâb etmez iken öteden berü zulüm cebr ile ma'rûf ... cebbâreden olan civârlarında vâki' köprü ... palanka 'azebân ... olan İbrâhîm Pâşâzâde demekle ma'rûf Mehmed ve Alîpâşâzâde za'îm Alî ve Ömer demekle ma'rûf kimesneler tevâbi'inden İhlevne sâkinlerinden Zolta Hüseyin nâm mütegalibeler birbirleriyle yekdil olmalarıyla birkaç eşkiyâyı cem' ve kendülerine uydurub hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ emr-i münîf binyüzkırk senesinde bunların kazâlarında karye-be-karye geşt ü güzer ile kazâlarından çıkmayub hilâf-ı şer'-i şerîf bunları ahz ve kabz kayd-bend ve külünkleriyle darb ve mecrûh ve bigayr-ı hakkın ve bilâ emr-i şerîf mürûriye nâmıyla ve âhir bahâne ile kimesnede beş ve kimesnede onar altun cebren ve kahren aldıklarından gayrı müft ve meccânen yem ve yemek koyun ve kuzu ve sâir me'külât ve meşrûbâtların alub zulüm ve ta'addîlerinden fukarânın ekseri perâkende ve perîşân ve bakîye kalan dahi zulüm ve cebrlerine tâkat getüremeyüb diyâr-ı âhire firâr etmesine yüz tutub ve bu misillü zulüm ve ta'addîlerinin nihâyet olmadıkların bildirüb şer'le görölüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ emr-i münîf ve bigayr-ı hakkın ol vechile zulmen aldıkları emvâl ve erzâkın her ne ise tahsil ve alıverilüb icâb-ı hukûku istirdâd edüb dürlü ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1157

318. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Sarây mollâsına hüküm ki

Bosna'da vâki' mütevefâ Mustafâ Bey veled-i İskender Pâşâ evkâfının yevmî altı akçe vazîfe ile kitâbet on seneden mütecâviz mâlda tarafından verilen berâi şerîfim mücebince Ahmed Halife üzerinde olub ve bilâ nizâ' mutasarrıf iken ecânibden Alî nâm kimesne zuhûr ve ber-takrîb elli 'askeriyle ve ol dahi berât etdirüb mütevellî-i vakıfdan vazîfe mütâlebe ve Ahmed Halife gadri ta'addî etmekle kitâbet-i mezbûr küçük evkâf muhâsebesinde mezkûr Ahmed Halife'nin üzerinde olduğu mukayyed olmağla mezkûr Alî'yi 'askeri berâtıyla birdir deyü dahl ve ta'aruz etdirilmeyüb zâhir olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum verilmek ricâsına bi'l-fi'il nâzır-ı vakf olan bâbü's-sa'âdetim olan İbrâhîm ... dâme 'uluvvühü 'arz etmekle berâtı mücebince 'amel olunmak için sâdır olan fermân-ı 'âlî mücebince emr-i şerîfim tahrîri için

küçük Evkâf muhâsibesinden memhûr kâime verilmekle berâtı mûcebince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî‘u’l-evvel sene 1157

319. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Bosna mollâsına hüküm ki

Tîmâr karyelerinden Sarâybosna nâhîyesine tâbi‘ ... nâm karyeler ahâlîlerinin ehl-i zimmet ve re‘âyâ fukarâsı gelüb bunların karyelerinde vâki‘ karye-i mezbûre toprağında kadîmü’l-eyyâmdan ve feth-i hâkânîden berü ... edegeldikleri ... gıbbe’ş-şer‘ ve mugâyir-i kadîm dahi ve rencide olunmaları îcâb etmez iken Sarâybosna’ya tâbi‘ zikr olunan karyeleri sipâhisi Nu‘mân tarafından sübaşısı olanlar mücerred celb-i mâl sevdâsıyla ol karyeleri toprağında ... edegeldikleri ... yerleri zirâ‘at ve hirâset ‘öşr ve resmi alınagelen yerlerinden deyü fuzûlî müdâhele ve bundan akdem murâfî‘-i şer‘ olduklarında ol nizâ‘ olunan yerler feth-i hâkânîden berü ehl-i zimmet re‘âyâsından ... oluna gelen yerlerden olduğu şer‘le sâbit ve mezbûrlar müdâheleden men‘ birle kıbel-i-şer‘den bunların yedlerine hüccet-i şer‘îye verilmiş iken bîvech-i şer‘ ta‘cîzdan hâlî olmadıkların ve husûs-ı mezbûr minvâl-i meşrûh üzerinde olduğun sen ki Bosna vâlîsi Mevlânâ Mustafâ zîde fazluhüsün ‘arz eylediğın bildirüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî‘u’l-evvel sene 1157

BATTAL EDİLMİŞ

320. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve Foça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Foça kazâsına tâbi‘ Vikode nâm karye ahâlîleri gelüb ... üzere ... edâsı lâzım gelen imdâd-ı seferîye ve hazerîye ve sâir emr-i şerîfîm vâki‘ tekâlîf tahammüllerine göre hisselerine isâbet edeni edâda kusûrları olmayub cevr ve ta‘addî olunmak îcâb etmez iken Foça kazâsında sâkin a’yândan Ak Mehmed demekle ma‘rûf kimesne tama‘-ı hâmindan nâşî binyüzelli senesinden berü fuzûlî ... umûruna karışub her vârid olan tekâlîfın üzerine kendüsü için ol mikdâr akçeden ... cebren tahsîl ve ol vechile bu ana değın akçelerin alub ahvâl-i fukarâ diger-gün olduğun bildirüb şer‘le görölmek hilâf-ı şer‘-i şerîf fukarâdan aldığı ... ihkâk-ı hak ve fî-mâ-ba‘d ... müdâhele etmemek için hükmi hümayûn ricâ eyledikleri ecilden şer‘le mahallinde görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî‘u’l-evvel sene 1157

321. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya Domne bakîye-i ... ve İhlevne ve Glamoça ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Eyâlet-i Bosna'da Hersek sancağında vâki' Domne ve bakîye-i İ...çka kazâlarının ve Kilis sancağında vâki' İhlevne ve Glamoça kazâlarının ahâlî ve re'âyaları südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb kazâlarında ve sâir eyâlet-i merkûmede vâki' kazâlardan bâc-ı 'ubûr mukaddemâ hâric-i ez-defter olduğundan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim defter emîni el-Hâc Mustafâ dâme mecdihünün 'arz-ı nutk olduğu üzere tevkî'î kalemiyle ze'âmete tashîh ve ref' olunarak tevârîh-i muhtelifle ile gelüb yüzellaltı senesinde Ömer'in üzerinde karâr ve bâc-ı sınır İskopiye ve Koska ve Köprez ve Ravne'den 'ubûr eden Çelikşâh beher re's gâvdan onar akçe bâc alınur hâric-i ez-defter ma' bâc 'ubûr bârgîr ve 'araba ki Bosna'da vâki' kazâlardan deryâ tarafına bârgîr ve 'araba ile mürûr eden şem'-i ... ve cildin ve sahtiyân ve meşîn ve 'abâ ve kebe ve sâir emti'adan onar sâğ akçe alınur deyü yirmi bin akçe ze'âmete mutasarrîf mûmâileyh Ömer onar akçesine kanâ'at tama'-ı hâma teb'iyet birle bunların kendü nefsleri için tedârik ve tahmîl eyledikleri kadar kifâye zehâyirlerinden tuz ve pirinç ve hınta ve şe'îrden bunlar dahi lafz-ı emti'adan dâhildir. Ze'âmetim 'avâyid nedendir deyü bu makûle me'kûlât ve meşrûbâtdan dahi alırım deyü hilâf-ı kânûn ve defter yirmi otuz atlu adam ile kazâ-be-kazâ gezüb müft ve meccânen yem ve yemek ve sâir me'kûlâtların ahz eyledüğinden mâ'adâ dürlü dürlü cevri ve ezîyete tâkatları olmayub perîşân olmalarına bâ'is olduğun bildirüb merkûm Ömer'in ber-minvâl-i muharrer vukû' bulan zulüm ve ta'addîsi men' olunmak için sen ki vezîr-i müşârünşleyhsin ve mevlânâ-yı mûmâilyhimsiz size hitâben emri-i şerîfimin sudûriyetin istihâm etmeleriyle hilâf-ı defter-i hâkânî ve yedinde olan berâtına mugâyir re'âyâ fukarâsı olmağla mezâlîm ve ta'addiyât ile rencîde ve remîde etdirilmeyüb ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında bi'l-fi'il reîsü'l-küttâbım olan Mehmed Râgıb dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-âhir sene 1157

322. Hüküm

Bosna vâlisine ve Kamengrad ve Neşte ve Srebreniçe ve ... kâdîlarına hüküm ki

Lârîne sâkinelerinden Hadîce nâm hatun gelüb bunun celeb tâifesinden zevci Osmân nâm kimesnenin yüzellibeş senesinde koyun ve sâir hayvânın iştirâ ve getürmek üzere ticâret tarîkiyle on kîse mikdârı nukûd akçe ve sâir emvâl ve eşyâ ve 'alâlarıyla Bosna cânibine gitmeleriyle ... ve ... ve... ve refikleri şakîler cümlesi bigayr-ı hakkın katlı ve nukûd ve sâir emvâl ve eşyâların ahz ve kendülerin ihfâ ve küllî gadr eylediklerin ve mezbûrlar taht-ı hükûmet ve kazâlarınızda geşt ü güzâr üzere oldukların ve tarafından karındaşı Ahmed nâm kimesneyi vekîl eyledüğün bildirüb kâtilleri mezbûrlar oldukları mahalde ahz ve şer'le görölüb zevci mezbûrun ahz ve gasb eyledikleri

nukûd ve sâir emvâlin tamâmen tahsîl ve vekîl-i mezbûra alıverilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî‘u’l-âhir sene 1157

323. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ’ya Domne ve bakîye-i ... ve İhlevne ve Glamoça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Hersek sancağında vâki‘ Domne ve bakîye-i ... ve Kilis ve sancağında vâki‘ İhlevne ve Glamoça kazâları ahâlîleri gelüb eyâlet-i Bosna’da vâki‘ Kilis sancağında ve İhlevne nâhîyesinde resm-i otlak İhlevne ve Glamoça’da ve bâc mahall-i tarîk-i ... ve ... der celeb ... ze‘âmetine mutasarrıf olan Alî nâm za‘îm iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim defter emîni El-Hâc Mustafâ zîde mecdihünün ‘arzı nutk olduğu üzere defter-i hâkânî üçebince ze‘âmetine hâsıl yazılan yaylak-ı mezbûrun resmi ile celeb-i mezbûrdan ber-mûceb defter her yükden ta‘yîn olunan ikişer pâra resmini almağa kanâ‘at etmeyüb zikr olunan kazâlar ahâlîleri kendü me’kûlâtları için âhir mahalden kazâlarına getürdükleri tuz ve pirinç ve hınta ve şe‘îr yüklerinden ve fûrûht eyledikleri bârgîrlerinden dahi rûsûmât mütâlebesiyle rencîde eylediklerinden gayrı otuz atlu ile kazâ-be-kazâ gezüb hilâf-ı şer‘-i şerîf meft ve meccânen me’kûlât taleb ve nice gûne cevr ve ezîyet eyledüğinden merkûmun ta‘addisinden hâlleri diğergûn olmağla mezbûrun ol makûle ta‘addisi men‘ ve def olunmak için emr-i şerîfim verilmiş iken istid‘â veistirhâm etmelerile sen ki vezîr-i müşârünileyhsin husûs-ı merkûm ma‘rifetinle mahallinde şer‘le görüleb za‘îm-i merkûmun defter-i hâkânî ve yedinde olan berâtına mugâyir fukarâdan müft ve meccânen yem ve yiyecek mütâlebesiyle ve sâir mezâlim ile ta‘addî ve müdâheleleri men‘ olunmak bâbında bi’l-fi‘il reîsü’l-küttâbım olan mehmed Râğıb dâme mecdihü i‘lâm etmeğın i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî‘u’l-âhir sene 1157

s. 81

324. Hüküm

Bosna vâlisi ve Sarây kâdîsına hüküm ki

Mehmed nâm kimesne ile ... hatun gelüb Bosna kazâsı muzâfâtından Monçe kasabasında sâkin bunların babaları ... nâm kimesne müte‘âkiben anaları ... ve li-ebeveyn kız karındaşları binyüzelli senesinde fevt olub terekeleri ırsen şer‘le bunlar ile li-ebeveyn karındaşları ... nâm kimesneye intikâl etmiş iken kîbeli’t-taksîm karındaşları merkûm Şa‘bân dahi fevt olub anın dahi verâseti Sarây sâkinelerinden zevcesi Fâtıma nâm hatun ile bunlara intikâl etmeğın beynü’l-farîzatü’ş-şerîfe tevzî‘ ve taksîm olmaların bi’l-küllîye tereke-i mezbûre Fâtıma vaz‘u’l-yed e ba‘zı

kimesnelere istinâden ... Sarây sâkinlerinden Câmıcı Mehmed Beşe demekle ma'rûf gaddâr ile ... gezende muhallefâtı ahz ve tegallüben zabt edüb ziyâde gadr ve ta'addî ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-âhir sene 1157

325. Hüküm

Bosna vâlisine Nevesin ve ... kâdîlarına hüküm

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında Ragor nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ve gayrıdan on altı bin kırk sekiz akçe tîmâra mutasarrıf olub tîmârı aklâmından müşterekleriyle kayd ve berâtlarına dâhil Nüvesin nâhîyesine tâbi' ... nâm karye toprağında vâki' baştina berâtın zirâ'at ve hirâset edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere 'öşr ile sâlârîye ve sâir hukûk ve rüsûmların dahi kânûn ve defter mücebince taleb eyledikde baştina berâtına mutasarrıf Fazlullah ve Bekir ve Osmân ve mezbûrların etbâ'larından birkaç nefer kimesneler birbirleriyle yekdil ve hilâf-ı kânûn ve defter vermeye ta'allül ve muhâlefet üzere oldukların bildirüb zirâ'atleri ile hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere 'öşrleriyle sâir hukûk ve rüsûmları dahi kânûn ve defter mücebince alıverilüb hilâf-ı kânûn ve defter ta'allül ve muhâfet etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmeçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Nevesin nâhîyesine tâbi' baştina... ... der-yed-i Mehmed der-yed-i Yûsuf der-yed-i ... Murâd altmış beş 'aded baştina-i sâire ve iki zemîn ve iki tarla e bir çiftlik ve bir yaylak ve dokuz nefer re'âyâ ve dört bâb âsiyâb ile hâsıl ispençe ve cû ve çavdar yekûn ma' gayruhâ dokuz bin yüz akçe yazar karye-i Sonik efter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Sonik tâbi'-i Nüvesin deyü beş bin beş yüz akçe yazar ile tahrîr ve Ragoriye nâhîyesine tâbi' ...nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb on altı bin seksen üç akçe 'an ze'âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun beş bin dokuz yüz doksan dokuz akçesinden ile bin üç yüz doksan dokuz akçesi merkûm Mustafâ'nın tîmârı aklâmı bâkîsi müştereki kaydından olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın ve defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-âhir sene 1157

Ahâlînin tazallüm ve inhâları üzerine merkûmânın hilâf-ı şer'-i şerîf tasallutları vâki' ise 'arz ve i'lâm olunmak için Bosna vâlisine hitâben emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Gurre-i Rebî'u'l-âhir sene 181

326. Hüküm

Bosna vâlisi vezîr Yeğen Mehmed Pâşâ'ya ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhü gelüb Akhisâr kazâsına tâbi' Yoriçe çiftliği demekle ma'rûf ma'lûmetü'l-hudûd çiftliği arâzîsi ile Mak karyesi toprağından mutasarrıf olduğu arâzîleri zabt ve zirâ'at eder iken yine Akhisâr kazâsı sükkânından erbâb-ı mütegalibeden olub Ahmed Pâşâzâde Hasan Bey demekle ma'rûf kimesne ba'zı mütegalibeye istinâden ol yerleri binyüzkırkdört senesinde fuzûlî zabt etmekle mezkûrun fuzûlî zabt eylediği senelerin şer'le ... olan noksân arâzîsin taleb ve almak istedikde vermekde dürlü 'illet ve bahâne ile ve hilâf-ı şer'-i şerîf gadr ve ta'addî eyledüğün ve bu bâbda şeyhü'l-islâmdan müte'addid fetâvâ-yı şerîfe verildüğün bildirüb fetâvâ-yı şerîfe müciblerince şer'le görülüb mezkûrun zimmetinde vech-i meşrûh üzere şer'le ... olan kuzât arâzîsin her ne ise alıverilüb bir dürlü ta'allül ve muhâlefet etdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1157

327. Hüküm

Bosna vâlisi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

İsmihân ve Âişe nâm hatunlar gelüb bunların babaları Yûsuf Bey demekle ma'rûf ve vâlideleri Fahriye ve kız karındaşları Meryem nâm mûrisleri fevt olduklarında Akhisâr kazâsına tâbi' tasarruflarında olan Yoriçe çiftliği demekle ma'rûf çiftlik ve yine kazâ-i mezbûra tâbi'... ve nâm mevzi'lerde vâki' çiftlik emlaklarıyla eşcâr-ı müsmire ırs-ı şer'le bunlara ve karındaşları Süleymân Ağa ve Mustafâ Ağa ve Rüstem Ağa demekle ma'rûf kimesnelere intikâl edüb bunlar zikr olunan emlak ve 'akârat ve eşcâr-ı müsmirelerinden ... olan hisselerin almadan Akhisâr kazâsında sâkin erbâb-ı mütegalibe ve cebbâreden müteveffâ Ahmed Pâşâ Bosna vâlisi ile hilâf-ı şer'-i şerîf bigayr-ı hakkın mûrilerinden intikâl eden emlak ve eşcârdan cümlesin fuzûlî ve tegallüben zabt ba'de vefâten oğlu Hasan Bey demekle ma'rûf kimesneden akrabâsından İbrâhîm Pâşâ'ya ve dahi ba'zı mütegalibeye istinâden fuzûlî ve tegallüben zabt edüb bu ana gelince ihkâk-ı hak olunmayub merkûmların tegallüpleri henüz mündefi' ve zâil olub tarafından nâm kimesneyi vekil eyledikde ve bu bâbda şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verildüğün bildirüb fetvâ-yı şerîfeleri mücebince şer'le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın tegallüben zabt eyledikleri emlak ve eşyâlarıyla eşcâr-ı müsmire vâzi'u'l-yed olan merkûm Hasan'dan alıverilüb bir dürlü ta'allül etdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1157

328. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi vezîre Sarâybosna kâdisına hüküm ki

Bi'l- fi'il bâbü's-sa'âdetim ağası olan İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvühü südde-i sa'âdetime 'arz gnderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan müteveffâ İskender Pâşâ evkâfından Sarâybosna'da vâki' ma'lûmetü'l-hudûd bir kıt'a vakıf bâğçeye vakf-ı mezbûr mütevellîsi temessüküyle mutasarrıf olan sâbıkâ Bosna defterdârı Mustafâ Efendi demekle ma'rûf kimesne medyûnen fevt oldukda bâğçe-i mezbûra intikâl-i 'âdî ile sulbî oğlu Mehmed Efendi demekle meşhûr kimesne ile sulbîye kızı Hâmide ve Âişe nâm hatunlara 'ale's-sevîye intikâl ve yedlerine taraf-ı vâkıfdan temessük verilüb bir vechile îcâb etmez iken taraf şer'den ... nasb olunan ile dâyinleri zuhûr ve mücerred ta'ciz için bâğçe-i mezkûru fetvâ-yı mezbûrun deyni için âhire fûrûht ederiz deyü fuzûlî müdâhele ve dîvân-ı Bosna'ya ihzâr ve vâki' şer'-i şerîf olduklarında bâğçe-i merkûm ber-muktezâ-yı şer' müteveffânın evlâdları mezbûrlara hükm ve kayd-ı şer'den hüccet-i şer'îye ve i'lâm verilmekle mücebince 'amel olunub mezbûrlar mu'ârazadan men' birle yedlerine verilen buyuruldu ve senedât-ı şer'îye ve fetvâ-yı şerîfe müceblerince bâğçe-i merkûm kendülere zabt etdirilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânûn mu'ârazaları men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına 'arz etmeğin vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1157

329. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre Yenipâzâr kâdisına hüküm ki

Bostâniyân hâssa ocağı orta ... mütevellîsi olan Süleymân Çavuş zîde kadruhü 'arz-ı hâl edüb ocak-ı mezkûr çavuşluğunun İstaraflan ve tevâbi'i mukâta'ası yine ocak-ı merkûm neferâtından Kara Mehmed hâsekî beher senelerin mîrîsi ve gerek ocaklığı ... edâ etmek üzere memhûr temessük binyüzellibeş ve ellialtı seneleri ber-vech iltizâm der-'uhde ve tefvîzi olunmağla ültezim-i merkûm ol cânibde Yenipâzâr nâm mahalde tavattun edüb gelüb zikr olunan senelerin muhâsebelerini görmeyüb birkaç def'a kendüye adam ve mektûb gönderilüb kat'â ahz etmeyüb ... taraf-ı mîrîye ve ... ocak-ı merkûm gadr sevdâsında olduğunu bildirüb bu def'a dahi ... olan ocaklık mevâcibi vermekde ve vezâyif ve gerek muhâsebelerini ber-müceb şurût-ı berât-ı 'âlîşân görmekte muhâlefet eder ise âsitâne-i sa'âdetime ihzâr olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâzîye'l-evvel sene 1157

330. Hüküm

Bosna vâlîsi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Mehmed zîde kadruhü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb babası Süleymân Ağa demekle ma'rûf kimesne mukaddemâ Sarâybosna tüccârından ve ... tâifesinden ... Hâcî Mustafâ nâm kimesneden bihasbe'l-iktizâ bin guruş mikdârı akçe istidâne edüb ba'de meblağ-ı mezbûr babaları üzerine devr-i şer' ve ilzâm-ı ... olunmadan merkûm El-Hâc Mustafâ şirrete sülûk ve kendü kavli-i mücerrediyile beş bin iki yüz guruş deyni olmak üzere bir tarikiyle aldığı temessük ile babası merkûmun Akhisâr kazâsında mutasarrıf olduğu Yoriçe/Boriçe çiftlik demekle ma'rûf çiftlik emlâkini ve ma'lûmetü'l-hudûd arâzîsiyle Make karyesinde olan yerler için bana bey'-i bi'l-vefâ ile bey' eyle deyü babsı mezkûru iğfâl ve ol dahi meblağ-ı mezbûru tedârik ve kendüye teslim edinceye değin derûnunda sâkin olmak şartıyla temessük ve kavli ve arâzî-i mezkûru emâneten ve emlâkini dahi bey'-i bi'l-vefâ ile vvermiş iken sâbıkâ Bosna vâlîsi müteveffâ Ahmed Pâşâ'ya eyâlet-i Bosna verildikde mezkûr Hâcî Mustafâ müşârünileyhe varub zikr olunan emlâk ve arâzîyi bey'-i bât-ı kat'î ile bey' etmişdir deyü beş bin iki yüz guruşa bey' ve teslim etmekle babaları mezkûr dahi ahvâlini ifâde ve i'lâm için Âsîtâne-i sa'âdetime gelüb emr-i şerîf ısdâr etmek sadedinde iken biemr-i şerîf matfûnenfevt olub çiftlik-i mezbûr ile arâzî-i merkûmee buna intikâl etmiş iken müşârünileyh hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânûn ve fuzûlî buna gadr-i küllî eyledüğinden mâ'adâ çiftlik mezbûr derûnunda fukarâya cebren bir taş kule binâ etdirüb ba'de çiftlik-i mezbûr ile babası müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil elli altmış kîse kıymetlü emlâk ve arâzîlerin oğlu Hasan'a hibe edüb hâlâ mezbûr Hasan derûnundda sâkin ve bu ... kalub husûs-ı mezbûr için ... evâmir-i şerîfe ısdâr ve vâki'-i şer' murâd eyledikde mezbûr Hasan babası Ahmed Bey ve akrabâsından İbrâhîm Pâşâ'ya istinâden tenfiz-i evâmir ve icrâ-yı hak kâbil olmamakla ol vechile ahvâli mükedder ve makdûr ve henüz ihkâk-ı hak olunmayub merkûmların tagallübü dahi el'ân zâil olduğun ve bu bâbda da'vâsına muvâfik şeyhü'l-islâmdan müteverrid fetâvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb fetâvâ-yı şerîfe mücebince şer'le görülüb babası fetâvâ-yı mezbûdan müntakil emlâk ve yerlerş vâzî'u'l-yed olan merkûmdan alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğün şer'le ve kânûn üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâzîye'l-evvel sene 1157

Merkûmânın zulüm ve ta'addîleri murâfi'a ... ba'de't-tahkîk 'arz ve i'lâm olunmuşdur...

Fî ... sene 181

331. Hüküm

Bosna vâlîsi vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Akhisâr kazâsına tâbi' ve Betogan mukâta'ası kurâlarından ... ve ... ve nâm karyeler ahâlîleri gelüb bunlar üzerlerine edâsıakdem gelen a'sâr-ı şer'îye ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve

defter mûcebince kendü zâbitlarına edâ edüb âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken mukâta'a-i mezbûrede 'alâkası olmayan Akhisâr kazâsında sâkin zulüm ve mütegalibe ve cebbâreden müteveffâ İbrâhîm Pâşâ'nın oğlu Mustafâ Bey ve karındaşı Malkoç Bey ve karındaşı oğlu Alî Bey demekle ma'rûf kimesneler kendi hâllerinde olmayub hevâlarına tâbi' eşkiyâyı başlarına cem' ve bunların karyelerine varub ehil ve 'ayâlleriyle sâkin olanları evleri üzerlerine konub müft ve meccânen yem ve yemek ve arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve tavuk ve yağ ve sâir me'kûlâtların aldıklarından gayrı içlerinden bunları cebren ahz ve götürüb odun ve kerâste ve orakçı ve sâir iktizâ eden hizmetlerinden bigayr-ı hakkın gelüb ve götürüb nice müddet i'câl bir nesne vermediklerinden mâ'adâ buna ol vechile üzerinde ve bunun emsâli zulüm ve ta'addîlerinin nihâyeti olamakla perâkende ve perîşân olmalarına bâdî ve ahvâlleri diger-gûn olduğun bildirüb mezbûrların vech-i meşrûh üzere zâhir olan zulüm ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel sene 1157

s. 83

332. Hüküm

Bosna vâlisine ve Banaluka kâdîsına hüküm ki

Feth-i cedîd kurâlarından Banaluka kazâsına tâbi' Doniçe kal'esi sâkinlerinden İbrâhîm nâm kimesne gelüb kazâ-i mezbûra tâbi' Çan nâm karye toprağında arâzî tasarruf edenlerden büyük babası Ömer Kethüdâ demekle ma'rûf kimesne fevt oldukda oğlu kalmayub tasarrufunda olan birâderleri kânûn üzere tapuya müstahak ve hakk-ı tapu bunun vâlidesi olub müteveffâ-yı mezbûrun kızı Fâtîma nâm hatunun olmağla sâhib-i arzdan resm-i tapu ile olub zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ eder iken vâlidesi mezbûre dahi müteveffîye oldukda tasarrufunda olan yerleri bihasbe'l-kânûn tapu ile buna intikâl edüb biz dahi ol yerleri ...ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb âhirden bi vechile dahl olunmak îcâb etme iken yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden El-Hâc Osmân nâm kimesne zuhûr ve arâzî-i mezkûru hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânûn tegallüben fuzûlî zabt etmekle bundan akdem murâfî-i şer' olduklarında ol yerler vech-i meşrûh üzere ... müntakil olduğu şer'en sâbit ve mezbûrun hilâf-ı kânûn ta'addîsi men' ve def' buna zabt etdirilmek yedine i'lâm-ı şer'î verilmiş iken mezkûr Osmân hilâf-ı şer' ve mugâyir-i kânûn ve bîvech-i şer'î müdâhele ve nizâ'dan hâlî olduğun bildirüb yedinde olan i'lâm-ı şer'î ve sâhib-i arz temessükü mûcebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ve bîvech-i şer'î zâhir olan müdâhele ve ta'addîs men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâst-ı Cemâziye'l-evvel sene 1157

333. Hüküm

Mevlânâ bakîye-i Nove/Neve kâdîsına hüküm ki

Bakîye-i Neve kazâsı ahâlîsi gelüb yerlüden nâib olmak memnû' iken hâlâ kazâ-i mezbûrda nâib olan Ahmed Efendi demekle ma'rûf kimesne yerlüden olmağla her gelen kâdîlara nâib olub ehl-i 'örf tâifesiyle yekdil ve fukarânın akçeleri almağa bâ'is ve kendüsü dahi alub ve iki hasım bir da'vâ ile vardukda nâhak olan kimesnenin akçesin almağla ol tarafda himâye edüb ibtâl-i hakka bâ'is ve bunun emsâli zulüm ve ta'addîsinin nihâyeti olmaduğın bildirüb mezbûr niyâbetden 'azl olunmak bâbında hükm- hümayûn ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 1157

334. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Tirebin ve ... ve ... kâdîlarına hüküm ki

Hâlâ Kilis sancağı mutasarrıfı Mehmed dâme ikbâlühü 'arz-ı hâl gönderüb Tirebin ve kazâları sâkinlerinden Mehmed Ağa ve Yûsuf Ağa ve Murâd oğlu İsmâ'îl ve diğeri Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesneler zimmetlerine binyüzelli senesinde beynlerinde emvâl mukâta'aya müte'allik hesâb ve kitâbların ba'de'l-murâfi'a sâbit ve zâhir ... şer'den verilen hüccet-i şer'îye mücebince ma'lûmu'l-mikdâr alacağı olmağın yedinde olan hüccet-i şer'îye mücebince hakkı talep eyledikde hilâf-ı şer'-i şerîf vermekde ta'allül ve gadr ve ezâ eylediklerib bildirüb hüccet-i şer'îyesi mücebince şer'le görölüb alıverilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ta'allül ve tereddüd etdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel sene 1157

335. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlîsi olan vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Sarâybosna kâdîsına hüküm ki

Emîne ve Müntehâ nâm hatunlar gelüb taht-ı hükûmet ve kazâlarımızda vâki' bunların kız karındaşları kızları Fâtıma ve Leylâ ve Murâd Han ... ve ... nâm hatunlar ile otuz seneden mütecâviz babalarından müntakil tapulu temessüklü ma'lûmetü'l-hudûd tarlaları ber-vech-i iştirâk zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ eder iken müşterekleri mezbûrlar ol yerlerden hisseleri âhire ferâğ murâd eylediklerinde bunlar müşterekeler oldukları i'tibârıyla elverdiği bahâ ile almağa tâlibeler iken mezbûrele sâhib-i arz ile yekdil ve bunlara vermeyüb hilâf-ı kânûn âhirden Yayçevî Himârî Mehmed Efendi demekle ma'rûf kimesneye verüb ziyâde gadr ve ta'addî eylediklerin ve taraflarından nâm kimesneyi vekîl eylediklerin bildirüb müşterekeleri yerleri

kendülere alıverilmek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye’l-âhir

336. Hüküm

Kilis sancağında vâki‘ mevlânâ kâdısına hüküm ki

Zu‘amâdan Mustafâ zîde kadruhü gelüb Kilis sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından İskopiye nâhîyesinde ...nâm karye ve gayrıdan yirmi dört bin üç yüz altı akçe ze‘âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze‘âmetinin baş kalemi olub müştereğiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü’z-zikr ...ve icmâline dâhil olan kurâ icmâllü ze‘âmet karyelerinden olub ve bu makûle icmâllü ze‘âmet karyeleri serbest olmağla ze‘âmeti karyesinden vâki‘ olan cürm-i cibâyet ve resm-i ‘arûs ve kûl ve câriye ... degân ve mütesellim ve...ve sâir ehl-i ‘örf taraflarından hilâf-ı kânûn müdâhele olunduğun bildirüb ol bâbda kânûn üzere hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâle mürâca‘at olundukda İskopiye nâhîyesine tâbi‘ iki bin sekiz yüz altmış akçe yazusu olan karye ve ... nâm-ı diğr ... âhirden ... resm-i filori ve ...ve resm-i guraşâna ve ‘aynî defter-i icmâlde ma‘ gayruhâ birikdirilüb kırk sekiz bin altı yüz on üç akçe ze‘âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi dört bin üç yüz elli akçesi mûmâileyh Mustafâ veled-i Yûsuf’un ze‘âmeti bâkîsi müştereği kaydında olduğı mastûr ve mukayyed bulunmağınimdi bu makûle icmâllü ze‘âmet karyeleri serbest olmak kânûn-ı mukarrer deyyü defter-i hâkânî ve kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye’l-evvel sene 1157

337. Hüküm

Öziçe kâdısına hüküm ki

Sen ki Öziçe kâdîsı Mevlânâ Seyyid Mehmed zîde fazluhü südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb Öiçe kazâsı sâkin ‘ulemâ ve sulehâ zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve re‘âyâ ve berâyâdan hacc-ı gafîr[em-i gafîr?] ve cem‘-i kesîr meclis-i şer‘-i şerîfe varub zerlerine varub edâsı lâzım gelen emr-i şerîfimle vâki‘ tekâlîfleri cem‘ine me‘mûr olanlara edâ edüb bir vechile rencîde îcâb etmez iken a‘yân-ı vilâyetden ba‘zı kimesneler mücerred celb-i mâl kasdıyla birkaç seneden berü kendü nefisleri için emir ve defterden birkaç kat ziyâde üzerlerine akçe zamm ve cem‘ ve tahsîl ile fukarâ-yı ra‘iyyeti rencîde etdirmekden hâlî olmamalarıyla hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i emr ve defter zâhir olan ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum verilmek ricâsına vâki‘ hâlî bi’l-iltimâs ‘arz eyledüğü ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye’l-âhir sene 1157

338. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin mektûb gönderüb eyâlet-i Bosna'da vâki' ... kal'esi sükkânından Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesne vârid olan emr-i şerîfim mücebimce hasmı Hasan Bey demekle meşhûr kimesne ile dîvân-ı Bosna'da Travnik ve Akhisâr kâdîları ve müftî ve 'ulemâ-i belde ma'rifetiyle 'akd olunan meclis-i şer'-i nebevîde lede't-terâfu' merkûm Mehmed babası Süleymân nâm kimesne on dokuz sene mukaddem ... tâifesinden ... el-Hâc Mustafâ nâm kimesneden bin guruş mikdârı istidâne ve ba'de üzerine devr-i şer' ve ilzâm ... ile mezbûr Hâcî Mustafâ şirrete sülûk ve kendü kavî-i mücerrediyile beş bin iki yüz guruş deyni olmak üzere bir tarîk ile ...babası mezkûrun Akhisâr kazâsında ebâ 'an cedd mutasarrıf olduğu Yoriçe çiftliği demekle ma'rûf çiftlik emlâki ve arâzîsi vefâten karyesinde olan çiftlik emlâki ve arâzîsi ... bey'-i bi'l-vefâ ile bey' eyle deyü babası mezbûru iğfâl ve meblağ-ı mezbûru tedârik ve kendüye teslim edinceye değin derûnunda sâkin olmak şartıyla mezbûr El-Hâc Mustafâ'dan temessük ahz ve kûl ve câriye ve emlâk-ı mezkûre ile arâzîlerini mezbûr Hâcî Mustafâ'ya bey'-i bi'l-vefâ ile bey' edüb ... ve teslim olduğundan gayrı üç sene mürûrundan sonra mezbûr Hâcî Mustafâ zikr olunan emlâk ve arâzîyi ol vakit Bosna vâlisi ve merkûm Hasan Bey'in babası Ahmed Pâşâ'ya fuzûlî bey' ve ol esnâda babası mezbûr da'vâ ve mukâvemet edemediğinden Âsitâneye gelüb emr-i 'âlî emrâr ettirmek üzere iken fevt ve müşârünileyh Ahmed Pâşâ Bosna'dan ma'zûl ... cânibine gitdikden sonra kethüdâsı merkûm Hâcî Musatafâ taraf-ı devlet-i 'aliyyemden mübâşir ta'yîn olunan kapucubaşı ve mütevellî ma'rifetiyle ihkâk-ı hukûk için Bosna'ya ihzâr oldukda da'vâ etmemek için müşârünileyh Ahmed Pâşâ tarafından tenbîh ve tehdîdi müş'ir mektûb vürûd etmekle havfinden nâşi da'vâ edemeyüb emrâr-ı vakt ve merkûm Hasan Bey emlâk ve arâzî-i mezkûreyi zabt ve ba'dehü mezbûr Hâcî Mustafâ ve pâşâ-yı müşârünileyh fevt ve mezkûr Hasan Bey Özi muhârebesinde esîr ve ol vechile da'vâ-yı mezkûrenin te'hîrine iğrâr-ı şer'îyesi olmağla yedinde olan emr-i 'âlî ve fetâvâ-yı şeyhü'l-islâmî mücebince ol emlâk ve arâzîyi iddi'â ve gibbe's-suâl mezbûr Hasan Bey civârında mücerred mezbûr Hâcî Mustafâ ve merkûm Mehmed Bey babası mezkûr Süleymân babası Ahmed Pâşâ'ya bey'-i bât ile bey' ve babam dahi bana hibe etmişdir ol ecilden zabt ederim deyü mukâbele ve bey'-i bi'l-vefâ olduğu inkâr ve şer'-i bey'-i bi'l-vefâ ... evlâ olmakda merkûm Mehmed'den penbe taleb oldukda babası mezbûr Süleymân menâzi'-i fihâ olan emlâk ve arâzîyi ber-minvâl-i muharrir mezkûr Hâcî Mustafâ'ya bey'-i bi'l-vefâ ile bey' ve akçesin tedârik ve teslim edinceye değin derûnunda sâkin olmak üzere mukâbele eyledüğün şuhûd-ı 'udûl ile ... isbât eyledüğün merkûm Hasan Bey dahi ikrâr ve ol vechile mezbûr Hâcî Mustafâ emlâk ve arâzî-i mezkûreyi ...temlik ve tefevvüz etmeden Ahmed Pâşâ'ya 'an sahîh olmayub ve mezbûr Süleymân dahi kable'l-istirdâd bey'i olmayub ve mezbûr Mehmed kendüye ve babası mezkûr Ahmed Pâşâ'nın tenbîh ve tehdîdini müş'ir iki kıt'a mektûbu ibrâz ve ...yetini merkûm Hasan Bey dahi ikrâr ve i'tirâf ve Ahmed Pâşâ'nın tehdîdi ve oğlu merkûmun esîrliği hâlinde gıyâbî da'vâ te'hîrine 'özr-i şer' ve Yoriçe çiftliğinin mukaddemâ sipâhî-i merkûm Hasan Bey ve

hâlâ oğlu hâzır-ı bi'l-meclis Hüseyin ... karyesi sipâhîsi dahi 'ayâlerinden Mehmed sipâhî oldukların merkûm Hasan'ın ikrâr ve sipâhî tîmârı toprağında arâzî tefevvüzü hilâf-ı kânûn olmağla bermûceb fetvâ-yı münîfe mezbûr Hasan Bey mu'ârazadan men' ve zikr olunan emlâk ve arâzî merkûm Mehmed'e hükm ve fasl ve ... birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye ve i'lâm-ı şer' i'tâ olunmağla ol hüccet-i şer'îye ve i'lâm-ı şer'... kadîm emlâk ve arâzî merkûm Mehmed'e zabt ve tasarruf ve mezbûr Hasan ... yed etmek ... gelüb ancak merkûm Hasan Bey nâfizü'l-kelâm ve mütegalibeden olmağla fî-mâ-ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf vechen mime'l-vücûh fuzûlî müdâhele ve mu'ârazası men' için yedinde olan hüccet-i şer'îye ve i'lâm-ı şer' ... kat'î olmağla hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden 'arzın mücebince ... mu'ârazası men' olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1157

339. Hüküm

Bosna vâlisine ve Sarâybosna mollâsına hüküm

Sarây sâkinlerinden Mehmed gelüb bunun karındaşı Abdullah kendü hâlinde iken üzerine bir nesne sâbit olmadan eshâb-ı ağrâzdan ba'zıları hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın hilâf-ı vâki' murâd ... nâ-hak yere karındaşı mezbûru ... edüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ emr-i münîf ta'addî eylediklerin bildirüb mezbûe habsden ıtlâk ve ... hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1157

s. 85

340. Hüküm

Bodemli ma' ... ve kâdîlarına hüküm

Bodemli kazâsında vâki' Gosne kal'esinin kapûdânı olan Yûsuf zîde kadruhü südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kal'e-i mezbûre neferâtlarından Kadrî Kethüdâ bin Ahmed ve ... kethüdâ İbrâhîm bin Şa'bân ve refîki Kurd kethüdâ bin Receb nâm şakîler kendü hâllerinde olmayub öte berü şekâvetle meşhûr olmalarıyla şer'-i şerîf ve emr-i münîf ve zâbıtına 'adem-i itâ'atlerinden nâşî ehl-i 'örf ... ve taraf-ı devlet-i 'aliyyemden zuhûr eden umûr-ı müttehimenin bâ'is ve bir vechile husûl ... olmayub olmayub 'ibâdullahın kethüdâ mâlını gasb ve kethüdâ hetk ve dürlü dürlü fesâd ve şekâvete cesâret eylediklerinden nâşî mezbûrların zulümlerine tâkat getüremeyüb perâkende ve perîşân olmalarıyla bâdî olduklarından gayrı ... ahlâk bâ'is olmalarıyla eşyâ-yı mezbûrân kal'e-i merkûmeden ihrâc ve diyâr-ı âhire nefy ve iclâ olmadıkca nizâm-ı memleket ve 'ibâdullahın emn ü râhatları mutasavver olmağla eşyâ-yı merkûmeler ihrâc-ı nefis için kal'e-bend te'dîb olunmaları bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına vâki'-i hâli 'arz etmekde inhâ

olunan mâdde töhmet... nihâyet olur ise ba'de's-sicîl kal'e-bendler 'avn-i 'arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1157

341. Hüküm

Bosna vâlisine ve Foça kâdisına hüküm ki

Zu'amâdan Sâlih veled-i Mustafâ 'arz-ı hâl edüb Hersek sancağında ... nâhîyesinde nefsi Pâzâr ... ve gayrıdan yirmi bin beş yüz akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze'âmeti aklâmından müşterikiyle kayd ve berâtına dâhil kazâ-i mezbûre muzâfâtından Sokol nâhîyesine tâbi' çiftlik-i Mehmed Bey deyü mukayyed olan defter-i hâkânîde maktû' yazılmağla çiftlik-i mezbûr toprağında zirâ'at olunan yerlerin hâsıl olan mahsûllerinden ve bâğ ve bâğçelerin hâsıl olan meyve ve üzümlelerinden kânûn üzere 'öşre mu'âdil maktû'ların taleb eyledikde hâlâ mutasarrıfları çiftlik-i mezbûrdan defter-i hâkânîden yüz akçe maktû' yazılmağla ancak yazılan mikdâr akçe verüb 'öşre mu'âdil maktû' vermeyüz deyü hilâf-ı kânûn ta'allül ve muhâlefet ve ol vechile ze'âmeti mahsûlüne kesr ve noksân tertîb eyledüğün bildirüb kânûn üzere 'öşr-i mu'âdil maktû'ları alıverilüb hilâf-ı kânûn ol vechile ta'allül ve muhâlefet etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Sokol nâhîyesine tâbi' çiftlik-i Mehmed Bey müteferrika-i dergâh-ı 'âlî ma' bâğât ve tarla ve ... ve ... ve hüccet-i şer'îye ile tasarrufunda bulunan yerleriyle der-mahalle-i ... ve bâğçe der-kurb-i câmi'-i şerîf Mehmed Bey der-nefs-i Foça der-tasarruf-ı Mehmed Bey el-mezbûr ber-vech-i maktû' yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde çiftlik-i Mehmed Bey der- ... tâbi'-i Foça deyü yine yüz akçe yazı ile tahrîr ve ... nâhîyesine tâbi' nefsi Pâzâr... ma' gayruhâ birikdirilüb kırk sekiz bin akçe ze'âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi bin akçesi mevâcibe Sâlih veled- i Mustafâ'nın ze'âmeti mülhakâtı bâkisi müştereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1157

BATTAL EDİLMİŞ

342. Hüküm

Hersek sancağında vâki' mevlânâ kâdisına hüküm ki

Zu'amâdan Sâlih ve Mustafâ zîde kadruhü gelüb Hersek sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesinde nefsi Bâzâr ... ve gayrıdan yirmi bin beş yüz akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze'âmetinin baş kalemi olub müşterikiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr nefsi Bâzâr... ve icmâline dâhil olan kurâ icmâllü ze'âmet karyelerinden olub ve bu makûle

icmâllü ze‘âmet karyeleri serbest olmağla ze‘âmeti karyesinde vâki‘ olan cürm-i cinâyet ve resm-i ‘arûsâne ve kûl ve câriye ... gâne ve sâir bâd-ı hevâlarına ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından dahl olunmak icâb etmez iken mîr-i mîrân ve mîrlivâlar ve mütesellim ve voyvoda ve sâir ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından hilâf-ı kânûn müdâhele olunduğun bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâca‘at olundukda ... nâhiyesine tâbi‘ sekiz bin akçe yazusu olan nefsi-i Bâzâr... ve ma‘ gayruhâ birikdirilüb kırk sekiz bin akçe ‘an ze‘âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi bin akçesi mûmâileyh Sâlih veled-i Mustafâ’nın ze‘âmeti mülhakâtı bâkîsi müşetereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın mdi bu makûle icmâllü ze‘âmet karyeleri serbest olmak kânûn-ı mukarrerdir Defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1157

343. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Sarâybosna mollâsına hüküm ki

İftihârü’l-havâs ve’l-mukarrebîn bi’l-fi‘il bâbü’s-sa‘âdetim ağası olan İbrâhîm Ağa dâme ‘uluvvühü südde-i sa‘âdetime ‘arz gönderüb taht-ı nezâretrinde olan evkâfdan Sarâybosna’da müteveffâ İskender Pâşâ nâm sâhibü’l-hayr ve ... nâm karye mahsûlünden almak üzere yevmî beş akçe vazîfe ile câmi‘-i şerîfde imâm olan Abdullah Halîfe fevt olub cihet-i mezkûra mahlûl oldukda Yûsuf Halîfe’ye tevcîh ve yedine mâliye tarafından berât-ı ‘âlîşânım verilüb lâkin cihet-i merkûm mezbûr Abdullah’ın bundan olmak üzere diğerk Abdullah nâm kimesne ‘askerî berâtıyla olub hilâf-ı va‘de ... gadr etmekle imâmet-i mezbûr ‘askerî berâtıyla olan diğerk Abdullah’ın üzerinden ref‘ ve ‘askerîde olan kaydı terkîn olduğu berâtında şerh verilüb ancak mezbûr diğerk Abdullah memnû‘ olmayub gadr murâd etmekle imâmet-i mezbûr vazîfe-i mersûm ... Yûsuf Halîfe’ye kaydı ve berât mücebince zabt etdirilüb gerek ref‘ olan mezkûr diğerk Abdullah ve gerek âhir imâmet-i mezbûreye tasaddî ve ta‘addî etmeyüb zuhûra gelen bîvech-i mu‘ârazaları men‘ ve def‘ olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşârûn ve mevlânâ-yı mûmâileyhâsız size hitâben hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına ‘arz etmeğın hâssa-i ‘âmiremde mahfûz olan evkâf muhâsebecisi defterlerine nazar olundukda vech-i meşrûh üzere imâmet-i mezkûr Abdullah Halîfe mahlûlünden elliyedi senesi cemâziye’l-ûlâsının yirmi dördüncü gününde ... ebeveyn karındaşı diğerk Abdullah Halîfe ‘askerîden tevcîh ve mezbûr diğerk Abdullah’ın bundan esbak ‘askerî rûznâmçesinde olan kaydı ref‘ ve terkîn ve yüzelliyedi senesinde cemâziye’l-âhirinin ikinci gününde üceddeden Yûsuf Halîfe ... küçük evkâf defterlerine kayd olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mücebince vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb sene 1157

344. Hüküm

Bosna vâlisine Gelibolu sancağında vâki kâdîlarına hüküm ki

Zu‘amâdan Abdullah zîde kadruhü gelüb Gelibolu sancağında kazâ-i mezbûre muzâfâtından ...nâhîyesinde iki bin beş yüz altmış altı akçe yazusu olan Beke ve bin iki yüz akçe yazusu olan Rodnve Görez nâhîyesinde iki bin sekiz yüz elli akçe ve iki bin iki yüz elli akçe ifrâz olunan ... nâm karye ve gayruhü on dokuz bin yirmi dokuz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun tamâmen merkûm Abdullah’ın berât-ı şerîfimle üzerinde olub lâkin zikr olunan karyelerden ‘öşrü mukâbelesinde hîn-i tahrîrde resm-i filori yazulub ancak tîmâr-ı mezbûr hâsıl olub resm-i filorisi ‘öşre mu‘âdil olduğun ecilden mesârif-i seferîyesinde vefâ etmemekle resm-i filori mukâbelesinde ‘aynî ‘öşr alınmak için mahalli tashîh olunmak bâbında Gelibolu sancağında alaybeyisi İbrâhîm zîde kadruhü ...yüzkırkibir senesi zî’l-hiccesinin on dokuzuncu gününde vârid olan fermân-ı ‘âlîşân mücebince resm-i filorisi ref ve ‘aynî ‘öşr alınmak için mahalleri bâ-hatt tevkî‘î tashîh ve ba‘de mezbûr Abdullah’ın icmâl-i mezbûrdan mukaddemâ ifrâz olunan ve tashîh etdirdüğü on dokuz bin yirmi dokuz akçe yine icmâl-i mezbûrub sâir mürâsile ... nâhîyesinde çiftlik-i İbrâhîm ve Malkoç ve gayrıdan üç bin üç yüz elli akçe kılıç tîmâr ile ma‘an ... sekiz bin altı yüz on üç akçe bir icmâl olub ve icmâl-i mezbûrun nısfı Abdullah’a ve nısfı âhire dahi Yûsuf’a tevcîh ve başka başka berât-ı şerîfim olunmak üzere yüzkırkyedi senesi şa‘bânında on dördüncü gününde vârid olan emr-i şerîf mücebince mahalleri bâ-hatt tevkî‘î tashîh ve hâlâ ze‘âmet-i merkûmda nısf-ı mezbûr Abdullah’ın ve nısf-ı âhiri dahi Mustafâ veled-i Yûsuf’un başka başka berât-ı şerîfimle üzerlerinde olmağla ze‘âmet-i mezbûr mülhakâtından ... karyesi ... tîmârı el-mezbûre müşterekiyle mûmâileyh Mustafâ ile zabt ve zikr olunan mahalle toprağında hîn-i tahrîrde tereke kaydından kânûn üzere ‘aynî ‘öşrleriyle defter-i hâkânîde hâsıl kayd olunan resm-i bâd-ı hevâ ve resm-i ‘arûs ve tapu-yı zemîn kânûn ve defter mücebince müşterekiyle ahz ve kabz ... murâd eylediklerinden mahalle-i mezbûr toprağında baştına yerlerini zirâ‘at ve hirâset edenler ancak ... resm-i filori veririz ‘aynî ‘öşr vermeziz deyü hilâf-ı defter-i hâkânî ta‘allül ve muhâlefet ve müşterekiyle ze‘âmeti mahsûlüne gadr-i küllî olduğun bildirüb zikr olunan mahalle zirâ‘at ve hirâset etdiklerin zirâ‘atlerin hâsıl eyledikleri terekelerden kânûn üzere sekizde bir ‘öşr ile sâlârîyeleri alıverilüb biz bu ‘aynî ‘öşr vermeyüb de rem-i filori veririz deü hilâf-ı kânûn ta‘allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükmi hümayûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1157

345. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve ...ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ nâm sipâhî südde-i sa'âdetime gelüb Hersek sancağında... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan sekiz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârın baş kalemi olan sâlifü'z-zikr... karyesi toprağında defter-i hâkânîde maktû' yazılmış çiftlik ve arâzî sâire bâğçe yoğiken karye-i mezbûre toprağında yerlere mutasarrıf olanlardan zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden ve bâğçelerinin hâsıl olub bey' ve intifâ' olunan meyvelerden 'öşrlerin taleb eyledikde eshâbı bizim tasarrufumuzda olan yerlerimiz ve bâğçelerimiz maktû' kayd olunmuşdur deyü hilâf-ı defter-i hâkânî 'öşrlerin vermekde muhâlefet eylediklerin bildirüb kânûn-ı defter mücebince 'öşrlerin alıverilüb hilâf-ı kânûn ve defter ol vechile ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükmi hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ...nâhîyesine tâbi' otuz beş baştına ve yirmi sekiz nefer re'âyâ ve bir zemîn ve bir yaylak ile hâsıl ispençe ve kendüm ve mahlût ve 'öşr-i meyve yekûn ma' gayruhâ sekiz bin iki yüz bir akçe yazar ... nâm karye defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i... tâbi'-i ...deyü üç bin üç yüz akçe yazı ile tahrîr ve tekâmîl beş bin dokuz yüz doksan dokuz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen ve ... nâhîyesine tâbi' bin yüz akçe yazusu olan karye-i ... resm-i filori ve ... ve nısf-ı båd-ı hevâ ve resm-i 'örf hâric-i ez-defter ve altı yüz akçe yazar karye ... ve resm-i filori ve hâne ve resm-i 'arûs ve nısf-ı båd-ı hevâ hâric-i ez-defter ber-vech-i tahmîn deyü bermüceb kayd-ı merkûm Mustafâ'nın kayd ve berâtına dâhil olunub mastûr ve mukayyed bulunmağın kânûn ve defter mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb sene 1157

s. 87

346. Hüküm

Kâdîsına hüküm ki

Bakîye-i Neve kazâsı ahâlîsi gelüb bunların içlerinden biri tehhül eyledikde kânûn üzere yirmi akçe kâdîya ve hademe-i mahkeme için beş akçe cem'an yirmi beş akçe resm-i...enkihayı her cânibinden vermeye râzılar iken kâdîları olan ... nâm kâdî kanâ'at etmeyüb hilâf-ı kânûn beş ve onar gurusı alduğundan mâ'adâ içlerinden biri fevt oldukda veresesinde sağîr ve sağîre ve gâib ve gâibesi olmayub cümle verese hâzır ve kibâr olub kısmet taleb etmezler iken hilâf-ı şer' ve kânûn cebren tahrîr ve resm-i kısmet mütâlebesiyle ta'addî ve rencîde oldukların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb sene 1157

347. Hüküm

İhlevne kâdîsına hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ ve nâm karyeler ahâlîleri gelüb ... nâm kimesne bunların karyeleri yine kazâ-i mezbûra tâbi‘ kurb olan nâm karyeye ... olunub kimesnenin mülkü olmayan hâlî yerde bulunub ... ma‘lûm olmağla kassâm ve deyni akreb olan mezkûr karye ahâlîsinden...geldikde şeyhü’l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verilüb bunların karyeleri ba‘îd olub şer‘en kassâm ve deyn tekaddüm gelmiş değil iken ... mezkûrun vereseleri ... ve ... nâm kimesneler zuhûr ba‘de’l-kassâm deyni akreb olan mezkûr karyeler ahâlîsinden taleb eylediklerin mezbûrlar deynin bir mikdârın verüb mâ‘adâsını mezkûr ... olanlarından ... deyü hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i fetvâ-yı münîf ta‘addîden hâlî olmadıkların bildirüb hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i fetvâ-yı münîf ta‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i sene 1157

348. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve Yayçe kâdîsına hüküm

Havâss-ı hümâyûnum karyelerinden kazâ-i mezbûr müüzâfâtından ...nâhîyesine tâbi‘ Emlak nâm karyenin ahâlî ve re‘âyası gelüb karye-i mezbûrede defter-i hâkânîde yirmi yedi baştina tahrîr olunur zikr olunan baştina bunların tasarruflarında olmağla ol baştinalardan resm-i ... kânûn ve defter mücebince vermeye râzılar olub bundan akdem ziyâde mütâlebe olunmamak üzere yedlerine buyuruldu verilmiş iken zâbitları olanlar kanâ‘at etmeyüb hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebi ile ta‘addî ve rencîde eylediklerin bildirüb kânûn ve defter mücebince edâ eylediklerinden sonra hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebi ile rencîde ve remîde etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda ... nâhîyesine tâbi‘ yirmi yedi baştina ve yirmi yedi hâne ve iki yüz seksen akçe yazı ile Emlak nâm karye defter-i mufassalda tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Emlak tâbi‘i mezbûr yirmi fi iki yüz seksen akçe yazı ile Emlak nâm karye defter-i mufassalda tahrîr ve havâss-ı hümâyûnumdan olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa‘bân sene 1157

349. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre ve Sarây kâdîsına hüküm ki

Bosna’da Sarây kazâsında sâkineler olan Müntehâ ve Emîne binti Mehmed Efendi bin Abdullah demekle ma‘rûf nâm hatunlar taraflarından vekîl-i şer‘îleri Abdullah Ağa demekle meşhûr meclis-i şer‘-i ... Bosna ahâlîsinden hâlâ Rûmîli kaleminden serlevhaya ... sârî olub zikri âtî arâziye vaz‘-ı yedi mütehakkık olan Mehmed Efendi demekle şehîr kimesne muvâcehesinde

müvekkilelerim mezbûretân Muntehâ ve Emîne liebeveyn karındaşları Hadîce ile sâlifü'z-zikr Sarây kazâsında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd ... çiftliği arâzisi ... kazâsında kâin ... arâzisine meşâ'en ber-vech-i iştirâk tapu ile mutasarrıflar iken merkûme Hadîce fevt oldukda hissesi kızları Fâtıma ve Leylâ ve Muâd Han? ve Âsîye ve dohter hatunlar tapuyu misli ile aldıklarından sonra müvekkilelerim mezbûretân tapu-yı mislî ile ...râzılar iken izin ve rızâmız ... ma'rifetlerine ferâğ ve ...ol dahi tefevvüz edüb lâkim müştereklerinin rızâları yoğiken âhire ferâğları hilâf-ı kânûn olub ve henüz dört seneye dahi bâliğ olmamağla edinde olan hükm-i hümâyûnum mücebince ferâğları fesh olunub sâhib-i arzları ma'rifetiyle müvekkilelerim mezbûretâna ferâğ ve tefrîkine tenbih olunmak murâdımdır deyü bi'l-vekâle da'vâ ve merkûm Mehmed zikr olunan arâzileri müvekkiletân-ı mezbûretândan izin ve rızâ iltimâslarına ber-vech-i muharrer tefevvüz etmişdim deyü cevâb verüb lâkin husûs-ı mezkûrda sâhib-i arzdân mezbûru ... olunduğundan mâ'adâ merkûmetân Muntehâ ve Emîne ol tarafda olmalarıyla mezbûr Mehmed oğlu olub ol tarafda sâkin ...kâdisı mevlânâ Alî zîde fazlühüğü mahallinde merkûmetân ile murâfi'aya kabûlüne merkûme vekâlet ile tevkîl ve mahallinde terâfu' ve ihkâk olunmak bâbında tarafından hükm-i hümâyûnum ricâ ve istirhâm eylediklerin a'lemü'l-'ulemâ ve'l-...rîn i'l-fi'il Rûmili kâdî'askeri olan Mevlânâ Mehmed Seyyid edâmallahü te'âlâ fezâilihüm i'lâm etmeğın müşârünileyhin i'lâmı mücebince 'amel olunmak çün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1157

350. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîr Mehmed Pâşâ'ya ve İzvornik kâdisına hüküm ki

Bâbü's-sa'âdetim ağası nezâretinde olan evkâfın hâlâ muhâsebecisi olan İsmâ'il zîde mecdihü sūdde-i sa'âdetime gelüb iftihâhürü'l-'ulemâ ve'l-ekârim hâlâ İzvornik sancağı mutasarrıfı Yayçeli Mehmed dâme ikbâlühü zimmetinde cihet-i şer'iden memhûr deyn temessükü mücebince binyüzellidört senesinde yine mûmâileyhâ bin dört yüz guruş alacak hakkı olmakda bu ana gelince edâya ihmâl ve gâdr-i küllî eyledüğün bildirüb şer'le görülüb mîr-i mîrân-ı mûmâileyhin zimmetinde sâbit ve müteveccih ol mikdâr guruş hakkı mûmâileyhden ... kefil-i bi'lmâl üzere kazâ-i mezbûrda sâkin karındaşı dizdâr Mustafâ'dan alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledüğü ecilden temessükü mücebince şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa'bân sene 1157

351. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîrim Mehmed Pâşâ'ya hüküm ki

Bundan akdem Nemçelü ile müte'akkid olan mesâlihâdan tarafeynin esîrleri ma'kûl ve mu'tedil bahâlarıyla itlâk olunmak husûsunda 'ahidnâme-i hümâyûnda meşrût iken Nemçelü

yedinde bulunan üsârât teslîmine hadd-i i'tidâlden ziyâde bahâ taleb olunmaktan nâşi husûs-ı merkûm Bosna serhaddinde vâki' Rakoniçe nâm mahalde tarafeynin ricâl ve zâbitânı ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le görülüb kâ'ide-i serhad üzere nizâ'ları ... ve mâdde-i merkûm bir hüsn-i sûrete ifrâğ ve esîr eshâbı ırzâ olunub lâkin serhadd-i Bosna'da Nemçe esîrlerinden bir mikdârın serhad zâbitları birer takrîb ile ahz etmişler iken kendülerde olan ehl-i İslâm ıtlâk etmeyüb husûs-ı merkûm mahallinde müşevveş kalmağla ber-mûceb 'ahidnâme-i hümâyûn zikr olunan serhadlerde mâdde-i merkûm cümle ... ve ma'rifet-i şer'le görülüb vasl olunmak için sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûriyetini sâlifü'z-zikr kal'elerin kapûdân ve ağavât ve zâbitânı muhzır birle istid'â etmeleriyle dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda bundan akdem muhârebe esnâsında esîr ve Nemçelüye tâbi'... yedlerinde bulunub sebîlleri tahlîye olmuş iken bahâlarında nizâ' vâki' seksen dört nefer Bosnalının keyfiyetleri bâ-fermân-ı 'âlî Karloniçe nâm mahalde tarafeynden me'mûr olanlar ile ba'de'l-müzâkere Bosnalı tarafından üç bin Macar altunu verilüb ziyâde taleb olunmamak üzere Macar ve Çeh kraliçesi tarafından eshâbına tenbîh olunduğu ve Nemçelünün dahi Bosnalı yedlerinde esîrleri olduğu Nemçe kapu kethüdâsı tarafından südde-i sa'âdetime inhâ ve meblağ-ı mezbûr dahi mütâlebe olunmamak üzere Bosnalı yedinde mevcûd esîrlerinden ol mikdâr esîr verilmek ve dahi ziyâde esîrleri zuhûr eder ise anların bahâları dahi 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince Nemçelü tarafından eshâbına edâ olunmak vechile cümlesi ıtlâk olunmak husûsu mukaddemâ iltimâs olundukda 'ahidnâme-i hümâyûnumda şart ve ta'yîn kılındığı üzere Tatar tâifesinden ve sâir ... bulunan esîrlerden Nasârâ dîninde olanlara münâsib vechile mümkün olan ma'kûl ve makbûl bahâlarıyla ıtlâk olunmak câiz ola ve esîr sâhibi ile uzlaşmayub nizâ' vâki' oldukda hâkimü'l-vakt olanlar câniblerin tevkîf edeler eğer mümkün olmaz ise aldıkları bahâları şuhûd ile isbât veyâhûd sâhiblerine yemîn teklîfiyle zâhir oldukda edâ olunub ıtlâk olunalar ve sâhibinden ziyâde akçe taleiyle üsârâ tahlîsine kat' olunmaya deyü anların üsârâsı hakkında ve devlet-i 'aliyyemin dahi Nemçe mülküne varacak büyük elçisi varub anda esîr aramak ve ıtlâkına sa'y etmek husûslarında ihtimâm eledikde ricâl-i zâbitân Nemçe İslâm'da olan esîrlere takayyüd edeler ve bu mâdde için devlet-i 'aliyyem tarafından mahsûs adamlar ta'yîn olunmadığı takdîrce kırâlîçe-i müşârünileyhâ tarafından hâkimü'l-vakt olanlar üsârâyâ sâhib çıkub ve bahâların vech-i meşrûh üzere ...yüb bahâları kendülere îsâl olunmak üzere ol makûleleri serhadlere irsâl birle İslâm esîrlerinin tahlîsine sa'y ve ihtimâm edeler deyü ehli İslâm esîrleri hakkında 'ahidnâme-i hümâyûnda mûnderic olan şurût ve kuyûda ri'âyet olunarak husûs-ı merkûm bâ-ilticâ-yı rü'yet ve karârdâde olan meblağ-ı mezbûr üç bin altun tahsîl etdirilüb 'alâ eyyi hâlin kat'-ı nizâ'a ihtimâm ve üsârâ-ı sâire husûslarında dahi 'ahidnâme-i hümâyûnum mûcebince lâzım gelen bahâlarıyla ıtlâk olmasına sa'y ve ikdâm olunmak için sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana hitâben mukaddemâ emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın bu def'a dahi husûs-ı merkûm sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ibtidâ-yı emirde bir hoşça mülâhaza ve tefekkür ve zikr olunan kal'eler ve eyâlet-i merkûmede vâki' kılâ'-ı sâire ahâlîsinden hâlâ Nemçelü yedinde olan esîrleri ve Nemçelüden dahi sâlifü'z-zikr kılâ' ve memleket-i merkûmede vâki' sâir mahallerin ahâlîsi yedinde esîr bulunanları gereği gibi haber alındıktan sonra 'ahidnâme-i hümâyûn-ı şurût mûcebince ıtlâkları keyfiyeti Nemçelü

zâbitânı ile müzâkere ve bir hüsn-i sûrete ifrâğ ve tamâm nizâm ve temşîyet verilüb ba‘dehü ... ‘amel ve hareket olmak üzere emr-i şerîm ısdâr ve irsâl olunmak için vâki‘-i hâli sıhhati ve hakîkati üzere dersa‘âdetime i‘lâm ve iş‘âr etmek için emr-i şerîfim sudûru bâbında bi‘l-fi‘il reîsü’l-küttâbım olan El-Hâc Mustafâ dâme mecdihü i‘lâm etmeğin i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şa‘bân sene 1157

352. Hüküm

Mevlânâ Dervîş Alî zîde fazlühüye hüküm ki

Banaluka kazâsı ahâlîsinden iken fevt olan Hasanbeyzâde Hüseyin Bey demekle ma‘rûf kimesnenin terekesi tahrîr husûsu bu tarafda sana tefvîz ve sipâriş olmuştur gerekdir ki müteveffâ-yı merkûmun kazâ-i mezbûrda ve sâir kazâlarda ... mal ... olunur her nesi var ise ta‘yîn olunan çukadâr ma‘rifetiyle tahrîr ve terkîm ve beynü’l-vezne ‘alâ bi-karzu’llahi te‘âlâ tevzî‘ ve taksîm edüb hilâf-ı şer‘-i şerif hareketde ihtirâz edesin eyü bi‘l-fi‘il Rûmili kâdî‘askeri olan mevlânâ Mehmed Es‘ad edâmallahü te‘âlâ kazâ tarafından mühürlü mektûb vermekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şa‘bân sene 1157

353. Hüküm

Eyâlet-i Bosna’da kâdîlara hüküm

Kapu kethüdâsı Ahmed zîde mecdihü gelüb bu esnâda sadr-ı sâbık vezîrim Alî Pâşâ edâmallahü te‘âlâ iclâlühüye eyâlet-i Bosna tevcîh olunub müşârünileyhin Bosna’ya vusûlüne değin eyâlet-i Bosna’yı zabt ve rabt ve Selanik’e irsâli iktizâ eden ...tedârîki ve levâzımât-ı sâire için vezîr-i müşârünileyhin sâbıkâ silahdârı olan dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından Alî dâme mecdihü mütesellim nasb ve ta‘yîn olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1157

354. Hüküm

Bosna vâlîsine Banaluka kâdîsına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi gelüb medîne-i mezbûr sâkinlerinden Kırman Ebû Bekir demekle ma‘rûf kimesne kendü hâlinde olmayub şerîr ve gammâz olub dâimâ kâdî ve nâib ve mütesellim ve voyvoda ve sübaşî ve sâir ehl-i ‘örf tâifesinin yanlarına varub fuzûlî hilâf-ı vâki‘ mevâdd-ı ... ehl-i ‘örf tâifesine gamz ve tecrîm ve bigayr-ı hakkın akçelerin alub ve almağa bâ‘is olub ‘alâka ve medhali olmadıkları ...ve mesâlihine ve bilâ emr-i şerîf tekâlîfleri umûrlarına karışub bunun ...

zulüm ve ta'addilerinin nihâyeti olmaduğun bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdı.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1157

s. 89

355. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîr Alî Pâşâ'ya ve Sarây mollâsına hüküm

Kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Alî Pâşâ demekle ma'rûf kimesne gelüb bu karındaşı Murtaazâ nâm kimesne ile kendi hâlinde giderler iken yine kazâ-i mezbûr sükkânından Uurluoğlu ... nâm şakî hevâsına tâbi' ma'lûmu'l-esâmî yedi nefer eşkiyâ ile yekdil ve bunun hânesi kurbünde yoluna inüb elinde harb ile karındaşı mezbûrun bigayr-ı hakkın darb ve cerh eylediğinden mâ'adâ üzerlerinde mevcûd bulunan beş yüz gurus nukûd ve üç yüz gurusluk eşyâsın nehb ve gâret ve hilâf-ı şer'-i şerîf ziyâde gadr ve ta'addî ve tecâvüz ve fesâd ve şekâvet eylediklerin ve karındaşı mezbûr ol darbdan müteessir fevt olduğun bilirüb şer'le görüleb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân sene 1157

356. Hüküm

Bosna vezîr Alî Pâşâ'ya ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Dervîş veled-i İbrâhîm nâm sipâhî südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Hersek sancağında Dayrı nâhîyesinde Kokoniçe nâm karye ve gayrıdan on yedi bin sekiz yüz eksen yedi akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' defter-i mufassalda himâyegân-ı karye-i Goriçe bedel-i filori ve tahtında beş yüz kırk akçe yazı ile mezra'a ile ... üç hâne rüsûm-ı filori edâ eder üç hâneden gayrı mezra'a-i mezbûreden ve hâricden zirâ'at edenler sâhib-i arza 'öşr vereler deyü ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' beş yüz akçe yazı ile bâğât-ı Bodile deyü tahrîr ve defter-i icmâlde himâyegân-ı karye-i Goriçe ma' karye-i Virepolifçe ve bâğât-ı Bodile ma' gayruhâ bir icmâl ve icmâl-i mezbûr bunun kayd ve berâtına dâhil olub âhirden müdâhele olunmak icâb etmez iken İhlevne mukâta'asının ber-vech-i mâlikâne mutasarrıfları hîleye sâlik havâss-ı hümayûmundan 'uhdelerinde olan İmoçga nâhîyesine tâbi' karye-i Bolodile ve karye-i ... nâm-ı diğer ... nâm karyeleri zabta kanâ'at etmeyüb sâbiku'l-beyân himâyegân-ı karye-i Goriçe ma' karye-i Derelofçe ve mezra'a-i ... ve bâğât karye-i Yodile/Bodile için bizim mukâta'amız mülhakâtındandır deyü hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî müdâhele ve tîmâr-ı mahsûlüne gadr-ı küllî eylediklerin bildirüb zikr olunan himâyegân-ı karye-i Goriçe ma' karye-i Derelofçe ve mezra'a-i ... ve bâğât karye-i Bodile ber-müceb defter-i hâkânî tîmârı tarafından kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtı ka'nûn defter mücebince ahz ve kabz etdirilüb

mukâta'a-imezbûr mutasarrıflarını hilâf-ı defter-i hâkânî bir vechile dahl ve ta'arruz etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve mufassal aklâmât mürâca'at olundukda ... nâhîyesine tâbi' bedel-i filori yüz yirmi akçe yazu ile baştina-i ... 'an karye-i Körine ... ve baştina-i sâire iki ve hâsıl beş yüz kırk akçe yazu ile mezra'a-i ... üç hâne rüsûm-ı filori edâ eder üç hânedan gayrı mezra'a-i ... ve hâricden göl yatağı zirâ'at edenler sâhib-i arza 'öşr vereler yekûn ma' gayruhâ dokuz yüz akçe yazu ile himâyegân-ı karye-i Goriçe ve bedel-i filori ve bend nâhîye-i mezbûreye tâbi' on yedi bâğa ve altı zemîn ve bir baştina yekûn ma' gayruhâ beş yüz akçe yazu ile bâğât karye-i Bodile defter-i mufassal eşkinciyanında muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yazu-yı mezkûre ile himâyegân-ı karye-i Goriçe ma' karye-i Derelofçe deyü tahrîr ve yine nâhîye-i ... tâbi' Dercan nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb on bin akçe bir icmâl ve icmâl ve tamâmen mezkûr Dervîş veled-i İbrâhîm kaydında ... nâhîye-i mezbûra tâbi' yedi nefer re'âyâ ve seksen altı 'aded baştina ve bir âsiyâb ve doksan üç ma' hâne-i fî yüz altmış üç ve maktû'ât yüz on akçe yazu ile karye-i Goriçe ve kırk beş baştina yüz altmış üçer akçe yazu ile karye-i ... dere nâm-ı diğer ... ve bir zemîn ve bir göl ve bir âsiyâb ve üç 'aded baştina fî yüz altmış ve maktû'ât beş yüz altmış üç akçe yazu ile karye -i ... der kurb-i karye-i ...ve beş nefer re'âyâ ve yetmiş 'aded baştina ve sekiz zemîn ve yetmiş sekiz baştina ma' hâne fî yüz altmış üç ve maktû'ât üç yüz seksen akçe yazu ile karye-i Bodile defter-i mufassal-ı aklâkâtda anlar dahi havâss-ı hümayûndan olmak üzere defter-i hâkânîde mastûr olduğu üzere başka başka muharrir kalemiyle tahrîr ve defter olunmakda ber-mûceb defterhâne-i hâkânî tîmâr tarafının icmâl ve mufassalları başka ve havâss-ı hümayûn tarafı dahi başka olduğun bi'l-fi'îl defter emîni olan Hasan dâme mecdihü 'arz etmeğin 'arzı mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl sene 1157

357. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlîsi olan sadr-ı sâbık vezîr Alî Pâşâ'ya Nevesin ve... kâdîlarına hüküm ki

Zu'amâdan Osmân ve Rüstem gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf oldukları ze'âmetleri mülhakâtından Nüvesin kazâsına tâbi' ... ve ... nâm karyeler topraklarında 'öşr-i kovan defterden ze'âmetlerine hâsıl kayd olunmağla hâlâ kovanlarının hâsıl olan ballarından m... olan 'öşrlerin taleb eylediklerinde içleinden ba'zıları ta'allül ve muhâlefet ve ze'âmetleri mahsûlünden kesr ve noksân ... bâ'is oldukların bildirüb kovanlarının hâsıl olan ballarından ... olan 'öşrleri alıverilmek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn ve defter mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl sene 1157

358. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi sadr-ı sâbık vezîr Alî Pâşâ ve Taşlıca kâdisına hüküm ki

... bölükbaşı ve karındaşı Alî ve Mısırî Mustafâ oğulları ve ... gelüb bunlar öteden berü seferiye ve kazâ-i mezbûra tâbi' ... karye toprağında hâne-i 'avârıza bağılu bi'lfi'il zabt ve tasarruflarında tekâlîf alınmak icâb eder emlâk ve kadîmî re'âyâ yerleri olmayub tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmak icâb eder hâlleri yoğıken karye-i mezbûrda olanları emr-i şerîfimle vârid olan tekâlîfden sen dahi bizimle ma'an hisse verirsin deyü tekâlîf mütâlebesiyle bunları ta'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-hicce sene 1157

359. Hüküm

Blagay ve ... ve... kâdîlarına hüküm ki

Etbâ-i sipâhiyândan Feşâr ve Mustafâ nâm sipâhîler gelüb bunlar ebâ 'an cedd etbâ-i sipâhiyândan olub Blagay kazâsına tâbi' karye toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i 'avârıza bağılu tekâlîf alınmak icâb eder kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri olmayub 'avârız ve imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîf talebiyle ta'addî olunmak icâb etmez iken karye-i mezbûre ahâlîsi 'avârız imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîf ve ehl-i 'urefâ tâifesi taraflarından dahi hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ emr-i münîf kuzât bahâ nâmıyla akçe mutâlebesiyle ta'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl sene 1157

360. Hüküm

Hâlâ Bosna vâlisi vezîrim Alî Pâşâ'ya bakîye-i Nove ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Dervîş nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden bakîye-i Neve kazâsı muzâfâtından İmot nâhiyesinde ... ve ... nâm karyelerinin binyüzelli senesinin mahsûl ve rûsûmu bunun berâtı mücebince Peçuylu târihine düşmüş iken ine kazâ-i mezbûr sükkânından ... ve ... nâm kimesneler fuzûlî ve hilâf-ı kânûn müdâhele ve tîmârı mahsûlüne gadr murâd eylediklerin bildirüb ol bâbda hüküm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1157

361. Hüküm

Bosna vâlisi vezîr Alî Pâşâ'ya Foça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan İbrâhîm nâm sipâhî gelüb berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden Foça kazâsı muzâfâtından Toğore/Tagot nâhîyesinde ... nâm karyesinin muhtâr ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde vâki' kadîmü'l-eyyâmdan 'öşr ve resmi bunun tîmârı tarafından alına gelen ma'lûmetü'l-hudûd yerlerine âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken nâm sipâhî zuhûr ve ol yerlerini tîmârım karyelerinden... nâm karyelerinin arâzîsindendir 'öşr ve resmin ben alurum deyü fuzûlî müdâhele ve gadr murâd eyledüğin bildirüb ol yerlerin 'öşr ve resmi kadîmisi üzere ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı kânûn zâhir olan müdâhele ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eledüğü ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1157

362. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak Alî Pâşâ'ya ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Dervîş veled-i İbrâhîm nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on yedi bin sekiz yüz seksen yedi akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub kazâ-i mezbûr muzâfâtından ... nâhîyesine tâbi' dört üz on akçe yazusu olan ... nâm karye müşterekiyle bunun kayd ve berâtına dâhil olmağla karye-i mezbûre toprağında kadîmden 'öşr ve resmi bunun tîmârı tarafından alına gelen yerlere âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken ... kal'esi kethüdâsı Mehmed gedik tîmârı mülhakâtından ve yine ... nâhîyesinde iki yüz elli akçe yazu ile kayd dâhil olan ... nâm karye toprağında defter-i hâkânîde mukayyed iki 'aded baştinalarını zabta kanâ'at elemedüğünden mâ'adâ aklâmât-ı Hersek mukâta'asına mutasarrıf olanlar dahi yine ... nâhîyesinde karye-i ... 'an mahalât-ı ...ve karye-i ... 'an mahallât-ı ... deyü mukayyed karyelerden defterde mukayyed baştına yerlerini zabta kanâ'at etmeyüb dört yüz on akçe yazu ile müşterekiyle bunun kaydına dâhil ...karye toprağında kadîmden 'öşr ve resmi bu tîmârı tarafından alına gelen bir mikdâr yerler için dahi bizim baştına yerlerimizdir deyü kadîme mugâyir fuzûlî müdâhele eledüklerin bildirüb mezbûrların hilâf-ı kânûn ve defter kadîme mugâyir müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve mufassal aklâkâta? mürâca'at olundukda Koman nâhîyesine tâbi' üç baştına ve hâsıl ma' ispençe ve 'öşr-i hubûbât ve rûsûm-ı sâire dört yüz üç akçe yazar karye-i ... karye-i mezkûre kimesneye verilmeyüb defterde mahlûl bulunmağın bermûceb mufassala tevcîh olanların deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Osaniçe nâhîyesine tâbi' ...nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb on bin yüz seksen beş akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun dört bin yüz seksen beş akçesi mezkûr Dervîş veled-i İbrâhîm'in bâkîsi müşterekleri kaydlarında ve yine Koman nâhîyesine tâbi' iki nefer re'âyâ ve iki baştına hâsıl ma' ispençe ve 'öşr-i hubûbât ve rûsûm-ı sâire iki yüz elli akçe hâsılı yazar karye-i ...

defter-i mufassalda muharrir kalemiyle ol dahi tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb iki bin elli akçe yazu ile kal'e-i Samanor müstahfızânı kethüdâsına mahsûr bir gedik tîmâr ve tamâmen Mehmed üzerinde ve yine Koman nâhîyesine bir nefer re'âyâ ve on altı baştına ma' hâne on altı fi yüz altmış üçer maktû' yüz akçe yazu ile karye-i Don 'an mahallât-ı ... ve bir nefer re'âyâ ve on bir baştınanın yedisi fi yüz altmış üçer maktû'ât ve yedi yüz on akçe yazu ile karye-i ... 'an mahallât-ı ... deyü defter-i mufassal aklâmâtında mastûr olduğu üzere havâss-ı hümâyûnda olunmak üzere muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunmağın ber-müceb defter-i hâkânî gerek tîmâr-ı mezbûr ve gerek ve mustahfiz ve havâss-ı hümâyûnlar kadîmîsi ne gûne zabt ede gelmişler ise yine ol vechile zabt eylemeleri için bi'l-fi'il defter emîni olan Hasan dâme mecdihü 'arz etmeğin 'arzı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1157

s. 91

363. Hüküm

Bakîye-i Kostaniçe kâdîsına hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi' ... nâm karye sâkinlerinden Cebeci Mustafâ demekle ma'rûf kimesne gelüb karye-i mezbûre toprağında vâki' Hoco Ahmed yeri demekle ma'rûf yerler yedi sekiz seneden mütecâviz zirâ'at ve hirâset olunmayub boz ve hâlî olub kânûn üzere tapuya müstehak oldukda bu dahi ol yerleri bozdan sâhib-i arzdan resm-i tapu ile yedine verilen sâhib-i arz temessükü mücebince zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb âhirden bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak îcâb etmez iken âhirden Mustafâ nâm kimesne zuhûr ve şirrete sülûk ve ol yerleri ben senden mukaddem sâhib-i arzdan almış idim şimdi ol vechile alub zabt ederim deyü hilâf-ı kânûn ol vechile fuzûlî müdâhele ve ta'addiden hâlî olmadığın bildirüb ol yerleryesinde olan sâhib-i arz temessükü mücebince kemâkân kendüye zabt ve zirâ'at etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl sene 1157

364. Hüküm

Nevesin ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Dervîş nâm sipâhî südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb berât-ı şerîfimle mutasarrif olduğu tîmârı karyelerinde Nüvesin kazâsına tâbi' ... ve... ve nâm karyelerinin bâd-ı hevâsı defterde ze'âmetine hâsıl kayd olunub âhirden bir vechile dahl olmak îcâb etmez iken hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter müdâhele olduğun bildirüb hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter zâhir olan müdâhele ve ta'addileri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 1157

365. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi vezîre ve Çaniçe kâdîsına hüküm

Bi'l-fi'il bâbü's-sa'âdetim ağası olan İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvühü südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Bosna eyâletinde Hersek sancağında Çaniçe kazâsında vâki' müteveffâ Kara Mustafâ Pâşâ Câmî-i şerîfi evkâfından olub kazâ-i mezbûre muzâfâtından Remade nâm karye fukarâları kadîmden taraf-ı vakfa vere geldikleri rüsûm-ı ra'iyetleri kânûn ve defter mücebince taraf-ı vakfa ve imdâd-ı hazerîye ve seferîyelerin ...ve eyâlet ve elvîye mutasarrıfları taraflarından ... me'mûr olanlara edâ edüb bir vechile rencide ve müdâhele iktizâ etmez iken Hersek sancağı mütesellimi olanlara mücerred celb-i mâl kasdıyla hilâf-ı şer' ve bilâ emr-i münîf bayağı akçesi nâmıyla beher sene kırkar guruş fukarâ-yı ra'iyeti tecrîm kasdıyla ta'cîz etmekle mütesellim-i merkûmun bayağı akçesi nâmıyla sâir bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ emr-i münîf vaz' ve ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında vâki' hâlî hükmi- hümayûnum verilmek ricâsına nâzır mûmâileyhe 'arz etmeğin hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ emr-i hümayûn ta'addîsi men' olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Z'î'l-hicce sene 1157

366. Hüküm

Sâbıkâ sadr-ı a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi ola vezîr Alî Pâşâ'ya Sarâybosna kâdîsına ve Domne kâdîsına hüküm ki

Mehmed zîde kadruhü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb eyâlet-i Bosna'da vâki' Domne kal'esi neferâtı ve ocaklıkları olan Domne mukâta'ası karyelerini binyüzelliiki senesinde iki bin iki yüz altmış iki buçuk guruşu buna der-'uhde ve ... ve bu dahi iltizâm ve meblağ-ı mezbûru tamâmen bunun yedinde ahz ve kabz etmeleriyle sene-i merkûmede mukâta'a-i mezbûre karyelerinin zabtı müyesser olmadan mukâta'a-i mezbûre âhire verilmekle kal'e-i mezbûrede sâkin meblağ-ı mezbûru ahz ve kabz eden ma'lûmetü'l-ism neferâtdan hakkını talep ve almak istedikde bîvech-i şer' vermekde ta'allül ve muhâlefet eylediklerin ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfe ve i'lâm-ı şer'îyesi olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfe mücebince şer'le görülüb yedinde olan senedât mücebince meblağ-ı mezbûru geri alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi- hümayûnum ricâ eyledüğü ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-hicce sene 1157

367. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisine vezîre Taşlıca kâdîsına hüküm ki

Bâzîrgân taifesinden ... ve ... ve ... nâm ve dahi ba'zîları sütte-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Taşlıca Hersek sancağı mutasarrıflarına bâc-ı mürûr hâsıl yazılmış değil iken livâ-i mezbûr mütesellimi şirken iştirâ eylediğiniz emti'anın beher yükünden bâc nâmıyla akçe alurum deyü hilâf-ı kânûn ve defter ta'addî ve gadr-i küllî murâd eylediklerin bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâzîye'l-evvel sene 1157

368. Hüküm

Bosna vâlisine ve Bosna kâdîsına hüküm ki

Sarâybosna sâkinelerinden Âişe nâm hatun gelüb yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden iken binyüzelli senesinde vefât eden büyükbabası ... nâm kimesnenin verâseti ırsen şer'le bununla sâir mûrislerine ba'de'l-intikâl bu ol vakitte sağır bulunduğundan 'alâ mâ karzullahi te'âlâ bunun hisse-i ırsîyesini yine Sarây sâkinelerinden vâlidesi ... nâm hatun ahz ve kabz bu dahi erişüb bâliğ ve mûrisi müteveffâ-yı mezkûrdan müntakil emvâl-i mûrisini kable'l-ahz vâlidesi mezbûre dahi müteveffîye oldukda anın dahi verâseti ırs-ı şer'le bununla yine kazâ-i mezbûrda sâkin üvey babası El-Hâc Ömer oğlu Mustafâ nâm kimesneye intikâl eyledükde mezkûr mütegalibe ve eşîrâdan olduğundan bunun mûrisi mezkûrlardan ber-mûceb defter-i kassâma intikâl eden hisse-i ırsîyesini fuzûlî ahz ve kabz etmekle bu dahi mezkûrun me'hûzu olan hisse-i ırsîyesini taleb eyledükde hilâf-ı şer'-i şerîf bîvech-i ikrâr ve ... îrâdıyla vermekde ta'allül ve muhâlefet ve bu vechile gadr sevdâsında olduğun ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb mücebince şer'le görülüb mezkûrun olan mâl-ı mevrûsu her ne ise tamâmen tahsîl ve alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden şer'le görülmek emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-hicce sene 1157

369. Hüküm

Sâbıkâ sadr-ı a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîr Alî Pâşâ'ya Banaluka kâdîsına hüküm ki

Zu'amâdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde kadruhü sütte-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Bosna sancağında Banaluka ve gayrı nâhîyeleri mûmâileyhin mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerinden Banaluka nâhîyesine tâbî' Bâlî Ağa çiftliği demekle ma'rûf karyesinin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde 'öşr ve resmi kadîmden ze'âmeti tarafına alınagelen yerlerinden bir mikdâr yerlere âhirden dahl olunmak îcâb etmez iken medîne-i Banaluka sâkinlerinden olub civârlarında vâki' Kobaş mukâta'asının zâbitları olan Kapûdân Hüseyin ve Tano Mehmed ve ve

nâm kimesneler zuhûr ve zikr olunan yerler bizim zâbıtı olduğumuz mukâta'a-i mezbûr karyelerinden ... nâm karyenin hudûduna karîb olmağla 'öşr ve resmi biz aluruz deyü hilâf-ı kânûn ve kadîme mugâyir müdâhele ve ta'addî etmeleriyle bundan akdem ısdâr eyledikleri emr-i şerîfimle mahall-i nizâ'nın üzerinde 'akd-i meclis-i şer' de mezbûrlar ile murâfî' olduklarında zikr olunan Bâlî Ağa çiftliği karyesinin hudûdu Gra... kaynağından ... yukarı tarîke varınca andan tarîkiyle Metreviçe suyuna andan Esterikon bayırın altı yanından ... sırası ve Kôr Hasan evi üstü yanıyla dik aşağı tarîkiyle Bokoniçe deresine andan dere-i merkûme ile âsiyâbın altı yanıyla eski tarikle dereye Hatib Yarası ta'bîr olunur mahalle varınca andan zikr-i sebk eden kaynağı merkûm müntehî oub hudûd-ı mezkûre ile mahdûd yerlerinin 'öşr ve resmi mûmâileyhin ze'âmeti tarafına alınagelen yerlerden olduğu şer'en sâbit ve mezbûr yerin bivech mu'ârazadan men' ve buna hükm birle cânib-i şer'den yedine hüccet-i şer'îye verilmiş iken mezbûrlar ziyâde ... sâhibi olmalarıyla memnû' ve mündefî' olmayub gerü ol vechile müdâhele ve ta'addîden hâlî olmadıkların bildirüb yedlerinde olan hüccet-i şer'îye mücebince 'amel olunub kadîme mugâyir mezbûrların ol vechile müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-hicce sene 1157

370. Hüküm

Bosna vâlisine ve Akhisâr kâdîsına ve Bosna Brodi nâibine hüküm ki

Siz ki Bosna kâdîsı Ahmed ve Bosna Brodi nâibi Dervîş Ebû Bekir zîde fazlühümâsız südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb sâdır olan emr-i şerîfim mücebince dîvân-ı Bosna'da 'akd olunan meclis-i şer' de eyâlet-i Bosna'da vâki' Sercedîd kal'esinde Mehmed Ağa bin Süleymân Ağa demekle ma'rûf kimesne Akhisâr kazâsı sâkinlerinden Ahmedpâşâzâde Hasan Bey demekle ma'rûf kimesne muvâcehesinde mezbûr Hasan Akhisâr kazâsında vâki' babası mezbûr Süleymân'dan ... ve Man nâm iki 'aded çiftlik arâzîsi hükm olunub ancak zikr olunan iki çiftlik merkûm Hasan'ın zabtında olub ibdâsına da bunun babasının verdiği tohum ve tarafından 'amele 'amellerine zer' olunan mahsûllerini merkûm Hasan ahz ve kabz etmekle mahsûl-i mezkûra bedel işbu sene-i mübârekenin mahsûlü bunun mahsûlü olub lâkin bundan mâ'adâ fuzûlî zabt eyledüğü senelerin noksân arâzîsini bezîd olan emr-i 'âlî ve fetvâ-yı şerîfe mûciblerince taleb ve da'vâ ve sâbıkâ Bosna vâlisi tarafından buyuruldu ile mübâşir ta'yîn olan ... ağası Ahmed zîde kadruhü ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le zikr olunan çiftlikler üzerlerine varulub ... mezkûrda bulunan arâzîleri mahallinde ... ve seferbaşılar ihtiyârlarıyla ba'de ... mesârif ve'l-âhir icâre iki bin sekiz yüz yirmi şinik şe'îr ve bin elli altı şinik hinta ve üç yüz otuz dört şinik erzen ve iki yüz yetmiş iki buçuk şinik helden ve bin şinik 'alaf cem'an yetmiş bin dört yüz seksen iki buçuk şinik mahlût zehâyir ve bin sekiz yüz ...otlak noksân/bulunan arâzî keşf ve beyân olunub zikr olunan çayır ve otlak 'aynî veyâhûd kıymetleri bana hüküm birle yedime hüccet-i şer'îye vermeğın hâlâ merkûm Hasan edâ etmeyüb takallüd etmeğın suâl olunub çayır-ı mezkûr yâhûd kıymetleri alıverilmesi

matlûbumdur dedikte gıbbe's-suâl merkûm Hasan cevâbında çayır-ı mezkûr zâyî' ve telef olduğunu ikrâr lâkin sinîn-i mezkûrda çayır-ı mezkûrundan kıymet-i misilleri ne mikdâr eylediği ma'lûm değildir deyü inkâr etdirilmek sinîn-i mezkûrda çayır-ı mezkûrenin kıymet misilleri ne mikdâr idiğini müdde'î-i merkûm Mehmed'den yine talep olundukda ehl-i vukûf şuhûd-ı 'udûlden Domne sâkinlerinden Ahmed bin Süleymân ve karye sükkânından İbrâhîm Ağa bin ... Ağa ve Mustafâ Ağa bin Süleymân Ağa ve Bozin sâkinlerinden Alî bin Halîl ve ... sâkinlerinden Alî bin Mehmed nâm kimesneler meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda hâzırûn olub gıbbe'ş-şehâde sinîn-i mezkûrda çayır kıymetleri mütekâ ... olub ancak sene be sene râyic olduğu üzere aksâm-ı zehâyirden tevcih eden beş bin dört yüz seksen iki buçuk şinik mahlût zehâyirenin ve bin ve bin sekiz yüz hammâl otlağının kıymet misilleri dokuz bin üç yüz beş buçuk guruş eylediğini bi'l-muvâcehe şehâdet-i ... vermeleriyle ba'de't-ta'dîl ve't-tezkîye şehâdetleri makbûl olmağın mücebince zehâyir ve mezkûrenin ve ... kıymet misilleri olan meblağ-ı mezbûru edâsını merkûm Hasan Bey'e tenbîh olduğunun siz ki mevlânâ-yı mûmâileyhimâsız 'arz eylediğiniz ecilden dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda zıkr olunan emlâk ve arâzî merkûm Mehmed'e hüküm ve ... birle kibel-i şer'den verilen hüccet-i şer'îye ve i'lâm-ı şer'î mücebince ol emlâk ve arâzî merkûm Mehmed'e zabt ve tasarruf etdirilüb merkûm Hasan'ı fi-mâ-ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf vechen mine'l-vücûh müdâhele mu'âraza etdirilüb mu'ârazası men'î için sâbıkâ Bosna vâlîsi sadr-ı esbak Mehmed Pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühünün 'arzi mücebince işbu sene-i mübarekenin receb-i şerîfi evâilinde emr-i şerîfim verildiği astûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1157

371. Hüküm

Sâbıkâ Bosna vâlîsi vezîr-i mükerrerem Pâşâ'ya hüküm ki

Blagay kâdîsı Mevlânâ El-Hâc Halîl zîde fazluhü mektûb gönderüb Blagay kazâsında vâki' merhûm ve mağfirunleh Sultân Süleymân Han tâbe serâhünün binâ eylediği câmi'-i şerîfinin kubbesi kurşun pûşide ve iki seneden berü şiddet-i riyâh te'sîrinden kubbe-i merkûmenin tahtaları zîre olub kemeri dahi 'uryân kalmağla kesret-i bârân vâki' oldukca yevmen feyevmen câmi'-i şerîf inhizâma tevcih ve câmi'-i merkûmda edâ-i salât 'adem-i emkânda olub kasaba-i merkûmda cum'a ve 'ıydîn kılınur câmi'-i şerîf olmadığından civârda olan bilâd ve ... câmi'lerine muhtâc ve varmak emr-i ... külli'l-vücûh câmi'-i merkûmun ta'mîr ve termîmi muktezâsı olmağla kasaba-i mezbûr ahâlîsi ta'mîr ve termîmi bâbında ma'rifet-i ...ve ma'rifet-i cümle ma'rifetiyle keşf tahrîrin iltimâs eylediklerinde müsinn ve ihtiyâr-ı müslimîn ile mahallinde keşf ve tahrîr olundukda kurşun fâl ve kubbe-i merkûmenin tahtalarının tertîbine vefâ eyleyen kurşun ile ticârîye ve sâire levâzımına killet üzere tahmîn olunub kazâ-i mezbûr tarafından dahi i'ânet olıcak ancak iki yüz guruş mesârif le ta'mîr ve termîmi olur deyü münâsebe ve fevk-i tâmmı olan Müslimîn mahallinde ba'de't-tahmîn takrîri 'alâ tarîku'ş-şehâde ahbârları sadaka mukârin olduğu dahi 'alâ şer' lâhık olub ol bâbda

hüküm-i hümayûnum verilmek ricâsına bi'l-iltimâs 'arz etlediği ecilden sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetinle 'arz olunduğu vech üzere iki yüz guruş masraf ile câmi'-i mezbûrun ta'mîr mesârifi olan mevâzı' ta'mîr ve tekmîl 'arz olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1157

s. 93

372. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîr Alî Pâşâ'ya hüküm ki

Emîrül-ümerâi'l-kirâm İzvornik sancağı mutasarrıfı Mehmed dâme ikbâlühü südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb livâ-i mezbûrda Sevîn nâhîyesinde Romad nâm karye ve gayrıdan üç bin iki yüz elli akçe gedik tîmâr ile Sedirga kal'esi dizdârlığına Ahmed nâm kimesne otuz seneden berü müşrif olub dahi îcâb eder hâli yoğiken eşkiyâdan Helvâcıoğlu Osmân nâm kimesnenin hilâf-ı inhâ bundan akdem Bosna vâlisi tarafına ... eylediğine hayâen dizdârlık-ı mezkûr mezbûr Ahmed'in üzerinden ref' ve Abdullah nâm kimesneyi elli altı senesi zî'l-ka'desinde tevcih olunub ol vechile mezbûr Ahmed'e ve mezbûr Ahmed kendi hâlinde ve cümlesi kendüden hoşnûd ve râzı ve her vechile hüsn-i hâl üzere olmağla dizdârlık-ı mezkûr kendüye ifâ olunmak ricâsına vâki' hâli 'arz etmeğin husûs-ı mezbûr sen ki Bosna vâlisi müşârünileyhsin ma'rifetinle görülüb hak... etmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1157

373. Hüküm

Vezîr-i esbak Bosna vâlisi Alî Pâşâ'ya ve Sarâybosna kâdisına hüküm

Sarâybosna kazâsı sâkinelerinden Emîne nâm hatun gelüb bundan akdem bunun zevci kazâ-i mezbûr sâkinlerinden ... Mustafâ Efendi demekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayub Muhammed'in şâbb-ı emred oğulları haber gönderüb fi'il-i şeni' kâsd etmek 'âdet-i müstemiresi olduğuna binâen binyüzelli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bigayr-ı hakkın bunu darb-ı şedîd ile darb ve elfâz-ı mühmile ile şetm ve sağıre veledin helâk eylediğinden mâ'adâ bunu tatlik etmekte bu dahi ... vâlidesi menziline sâkine olub mezbûrdan mehrin taleb etmek istedikde vermedüğünden mâ'adâ irvâc/ezvâc mukâbelesiyle ta'addî eyledikde bu bâbda şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb mücebince şer'le görülüb alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1157

374. Hüküm

Bosna vâlisine vezîr Alî Pâşâ'ya Prepol ve ... kâdîlarına hüküm ki

Hasan nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Prepol kazâsına tâbi' Veniçka nâm karyede vâki' on iki seneden mütecâviz mutasarrıf olduğu çiftliği arâzisi ...Traniçe tarlası demekle ma'rûf tapulu ve temessüklü berâtına âhirden bir vec'hile dahl olunmak îcâb etmeyüb ve bu makûle on sene mürûr eden toprak da'vâsının istimâ'ı memnû' iken âhirden Taşlıca kazâsı sükkânından Hamza nâm kimesne zuhûr ve şirrete sâlik ve ol yerler sinîn-i merkûmeden mukaddem benim idi deyü şâhid-zor ikâmetiyle hevâsına tâbi' sâbıkâ Prepol nâibi olan Taşlıcalı Monlâ Süleymân demekle ma'rûf kimesneden aldığı mürûr-ı hüccet ibrâzıyla hilâf-ı kânûn ve fuzûlî müdâhele ve ta'addiden hâlî olmaduğın bildirüb tapulu ve temessüklü yerleri ber-karâr-ı sâbık zabt etdirilüb mezbûrun hilâf-ı kânûn ta'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledüğü ecilden ve kânûn üzere 'amekl olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zî'l-ka'de sene 1157

375. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisi olan vezîrim Alî Pâşâ'ya ve Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm

İstânbûl sâkinelerinden olub sâbıkâ Ada-i Kebîr muhâfızı Boşnak İbrâhîm Pâşâ'nın ümm-i veled cârîyelerinden Hadîce nâm hatun gelüb pâşâ-yı mûmâileyh binyüzelli senesinde fevt ve Akhisâr kasabası toprağında vâki' mutasarrıf olduğu mülk çiftlik ve sâir emvâl ve eşyâsı 'alâ mâ karzullahi te'âlâ irs-ı şer'le bundan mütevellide müteveffâ-yı mezbûrenin sulbîye kızı ... nâm sağıre ile yine kasaba-i mezbûrede sâkin oğlu Mustafâ Bey demekle ma'rûf kimesneye intikâl edüb lâkin merkûm Mustafâ zikr olunan mülk çiftlik ve sâir emvâl ve eşyâdan kendü hissesine düşeni almağa kanâ'at etmeyüb bunun bâ hüccet-i şer'îye vasîyesi olduğu sağıre-i mezbûrenin hissesin dahi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt ve ahz ve kabz edüb sağıre-i mezbûreye ziyâde gadr ve ta'addî olunduğun ve tarafından ... nâm kimesneyi bâ-hüccet-i şer'îye vekîl eyledüğün bildirirüb şer'le görülüb vech-i meşrûh üzere babası müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil sâlifü'z-zikr emlâk ve eşyâdan hisselerine vâzı'u'l-yed olan karındaşı merkûmdan sağıre-i mezbûrenin babasından intikâl eden emvâl ve eşyâ ve emlâk-ı mezbûrdan isâbet eden hisse-i şâyi'ası her ne ise vekîl-i merkûma alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın hüccet-i şer'îyesi mücebince şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-ka'de sene 1157

376. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı sâbık ve İhlevne ve kâdîlarına hüküm

Murâd nâm kimesne gelüb İhlevne kazâsına tâbi‘ Bresne ve Kablik nâm karye ler ve İhlevne kal‘esi kurbünde vâki‘ babası Receb üç yaşından müntakil emlâk ve arâzîye mutasarrıf olan bunun zevcesi Râbi‘a nâm hatunun tasarrufunda olan emlâkinin nısfını hâl-i hayâtında kemâl-i ‘akıl ve sıhhatinde Müslimîn mahzarında hibe-i sahîha-i şer‘îye ile hibe ve teslim ve bu dahi ...ve teslim ve nısfını dahi rızâsı ve sâhib-i arz ma‘rifetiyle ferâğ ve tefvîz ve bu dahi tefvîz ve yedine verilen temessükü mücebince zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ ve ba‘dehü mezbûre bilâ veled müteveffîye olub terekesi ‘emmîsi oğlu Receb ve Abdullah nâm kimesneler ile buna intikâl ve yerleri tapuya müstehak olmağla bu müşterek olduğu hasebiyle ol yerleri dahi resm-i tapu ile alub yedine verilen tapu temessükü mücebince zabt ve zirâ‘at ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ eder iken mezbûr Receb ve Abdullah zuhûr ve ol emlâkdan hisse taleb ve ol yerleri dahi hilâf-ı kânûn bir tapu ile aluruz deyü müdâhele ve beynlerine ... tavassut ve ma‘lûmü’l-mikdâr akçe mukâbelesinde ol yerler ve emlâka dâir ‘âmme-i da‘va ve mütâlebâtdan bunun zimmetini ma‘rifet-i şer‘le ibrâ ve iskât ve ibrâ-yı zimmetini hâvî cânib-i şer‘den hüccet-i şer‘îye verilüb ve bu makûle şer‘le görölüb ibrâ-yı zimmet birle kibel-i şer‘den hüccet-i şer‘îye verilen da‘vânın tekrâr istimâ‘ı memnû‘ iken ol hüccet-i şer‘îyeye mugâyir müdâhele eylediklerin bildirüb mücebince şer‘le görölüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer‘îye ve kânûn mezbûrların zâhir olan müdâheleleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zi‘l-ka‘de sene 1157

377. Hüküm

Mostar kâdisına hüküm ki

Serhad-i İslâmîye‘den Mostar kal‘esinde ve kazâsında sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve sâir ... ve fukarâ südde-i sa‘âdetime adam ve ‘arz-ı hâl gönderüb yerliden nâin olmak memnû‘ iken hâlâ kazâ-i mezbûrda sâkin ... Maktûl Osmân Pâşâ ... Alî Efendi demekle ma‘rûf kimesne kazâ-i mezbûrda bir tarîkiyle nâib olmağa kendi hâlinde durmayub iki hasım da‘vâ ile mahkemeye vardıklarında nâ-hak olan taraftan ahz-ı rüşvet ve ol tarafa himâye ve ibtâl-i hakka bâ‘is olduğundan mâ‘adâ kazâ-i mezbûrda fetvâya me‘zûn demek iken umûr-ı fetvâya karışub nizâm-ı vilâyetin ihtilâline bâdî olduğun bildirüb merkûm Alî niyâbetinde ref‘ olunub fî-mâ-ba‘d niyâbet hizmetinde istihdâm olmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve yerlüden nâib memnû‘ olmağla ... mezbûr Alî Mostar‘da nâib olmamak üzer emr-i şerîfim sudûru için bi‘l-fi‘il şeyhü‘l-islâm ve müftî‘i‘l-enâm olan Mevlânâ Es-Seyyid Mustafâ edâmallahü te‘âlâ fezâilühü işâret etmeleriyle işâetleri mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zi‘l-ka‘de sene 1157

378. Hüküm

Bosna vâlisine ve Baltoka kâdîsına hüküm ki

Kuzâtdan kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Ahmed zîde fazlühü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Baltoka kazâsına tâbi' İslatiye nâm karye toprağında arâzî tasarruf edenlerden Ebû Bekir nâm kimesne tasarrufunda olan cirilo ve periçe ve istankonik demekle ma'rûf altı kıt'a tarlalarının hakk-ı tasarrufun hüsn-i rızâsı ve sâhib-i arz ma'rifetiyle binyüzellisenesinde bunun babası Mehmed nâm kimesne altmış bin akçe mukâbelesinde ferâğ ve tefvîz ve babası mezbûr tefevvüz ve yedine verilen sâhib-i arz temessükü mücebince istihkâman kat'-ı nizâ' için kıbel-i şer' den hüccet-i şer'îye verilüb ber-müceb sâhib-i arz temessükü ve hüccet-i şer'îye mücebince ol yerlere beş sene tasarruf ve'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ eder iken babası mezbûr fevt olmağla ol yerler bi-hasbe'l-kânûn meccânen buna ba'de'l-intikâl zabt ve zirâ'ate murâd eyledikde merkûm Ebû Bekir zuhûr ve şirrete sülûk ile hevâsına tâbi' kâdîya istinâden peydâ eylediği hüccet ibrazıyla ferâğıma nâdim oldum deyü binyüzellibeş senesinde sâlifü'z-zikr babasından müntakil yerleri fuzûlî ve tegallüben zabt ve ziyâde gadr eyledikde şeyhü'l-islâm dan müte'addid fetâvâ-ı şerîfe verildiğün bildirüb fetâvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'îye mücebince şer'le görölüb babasından müntakil sâlifü'z-zikr yerleri kendüye geri alıverilüb zabt ve zirâ'at etdirilmek bâbında hükmi hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zî'l-ka'de sene 1157

379. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve ...ve ... kâdîlarına hüküm ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadruhü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunun havâs-ı hümayûnumdan ber-vech mâlikâne 'uhdesinde olan mukâta'ası karyelerinden Domne kazâsına tâbi' ... nâm ... ve... ve ... nâm karyelerin binyüzelli senesinde vâki' olan mahsûl ve rüsûmun ahz ve kabz eyledikten sonra Domne kazâsı sâkinlerinden mütegalibeden ve ... ve ... ma'lûmetü'l-esâmî kimesneler zuhûr ve der-anbâr olan mahsûl-i merkûmdan ma'lûmu'l-keyl mahsûlde hilâf-ı şer'-i şerîf tegallüben ahz ve kabz etmeleriyle mezbûrların bivech-i şer' tegallüben ahz ve kabz eyledikleri mahsûl-i merkûmu talep eyledikde bivech-i şer'î edâda ta'allül ve muhâlefet oldukların ve bu bâbda şeyhü'l-islâm dan fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i fetvâ-yı münîf tegallüben ahz eyledikleri mahsûl geri kendüye alıverilüb ta'allül ve muhâlefet etdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zî'l-ka'de sene 1157

380. Hüküm

Tuzla ve ... kâdîlarına hüküm

Zu‘amâdan Osmân zîde kadruhü gelüb mûmâileyhin berât-ı şerîfimle tasarruf olduğu ze‘âmeti karyelerinden taht-ı kazânızda vâki‘ ...ve tevâbi‘i karyeleri topraklarında zirâ‘at ve hirâset eden defterlü re‘âyâsı yerlerin tasarruf eden hâric-i re‘âyâ tâifesinin zirâ‘at ve hirâsetleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri ‘öşrlerin ...karyelerinde olan anbâra ba‘dehü her ... her hafta tereke satılı pâzâra nakl etdirmek istedikde lîmânlarından ba‘zıları hevâlarına tâbi‘ ba‘zı mütegalibeye istinâden hilâf-ı kânûn ta‘allül ve muhâlefet ve mûmâileyhin ze‘âmeti mahsûlünün kesr ve noksân tertîbine bâdî oldukların bildirüb kânûn üzere âhiri bâzâra nakl etdirilüb hilâf-ı kânûn kimesneye ta‘allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1158

s. 95

381. Hüküm

Bosna vâlîsine Foça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Abdullah nâm sipâhî gelüb Hersek sancağında ...nâhîyesinde ...nâm karye ve gayrıdan üç bin yüz yirmi akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârı aklâmından Foça kazâsı muzâfâtından Koman nâhîyesine tâbi‘ üç nefer re‘âyâ ve üç baştına ve bir zemîn ve hâsılı tahtında resm-i çift ve kendüm ve ‘öşr-i ‘asel yekûn ma‘ gayruhâ dokuz yüz elli akçe yazı ile karye-i Luri ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi‘ karye-i ... ve ... tahtında iki yüz yetmiş akçe ile baştına ... cedîde ve beş nefer re‘âyâ ve beş baştına ve hâsılı tahtında ispençe ve kendüm ve ‘öşr-i giyâh yekûn ma‘ gayruhâ bin iki yüz akçe yazı ile karye-i ... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi‘ ber-vech maktû‘ beş yüz akçe yazı ile karye-i ... ve ...ve ... Mahmûd ve ... karye-i mezbûrede bi‘l-fî‘il mevcûd kimesne olmayub karye-i mezbûrda olan yerler ve ... tasarruflarında olub ‘öşr ve ispenç ve sâir sipâhîye ‘âid olan hukûka ve rûsûm-ı bedel ber-vech beş yüz akçeye kabûl etdikleri ecilden defter-i cedîde kayd olundu deyü defter-i mufassalda muharriri kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i mezbûru ve ... ve ...ve ...ve ...nâhîyesine tâbi‘ Koman hâsıl dört yüz sekiz akçe yazı ile ... nâhîyesine tâbi‘ ...nâm karye ve ma‘ hayruhü birikdirilüb üç bin yüz yirmi akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mezkûr Abdullah’ın kaydında olmağla sâlifü‘l-beyân karyeleri ber-mûceb defter-i hâkânî müstakilen zabt ve vâki‘ olan mahsûl ve rûsûmun kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz murâd eyledikde âhirden bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken el’ân ... ve ... oğlu demekle ma‘rûf kimesneler zümre-i cebâbire ve mütegalibeden olmalarıyla kemâl-i tegallüblerinden nâşî hilâfdefter-i hâkânî yedinde olan berât-ı şerîfe mugâyir mezkûr Abdullah’ın zabtına müdâhele ve mahsûlât ve rûsûmâtının ahz ve kabzına muhâlefet ve küllîyet ile gadr eylediklerin bildirüb mezbûra defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfimle

kendüye zabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmâtı kânûn ve defter mücebince tamâmen ahz ve kabz etdirilüb mezbûrân hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât dahl ve ta‘arruz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1158

382. Hüküm

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olub hâlâ Bosna vâlîsi olan vezirim ... Pâşâ edâmallahü te‘âlâya ve İhlevne ve ... kâdîlarına hüküm ki

Emîne ve Hadîce ve Zeyneb ve ... nâm hatunlar gelüb İhlevne kazâsına tâbi‘ Emînoğlu çiftliği demekle ma‘rûf çiftlik arâzisine tapu temessük ile mutasarrıflar ve her sene zirâ‘at ve hirâset ve ‘öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb dahl olunmak îcâb etmez iken çiftlik-i mezbûr ittisâline vâki‘ mukarrer nev‘ çiftlik yerlerine mutasarrıflar olan Abdülcelîl Kethüdâ ve Köprü kapûdânı Mustafâ demekle ma‘rûf kimesneler tasarruflarında olan zabta kanâ‘at etmeyüb bunların çiftlikleri yerlerinden ba‘zı yerlere tecâvüz ve zabt murâd etmeleriyle bundan akdem mahall-i nizâ‘ın üzerinde terâfu‘ ve herkesin yerleri müsinn ve ihtiyâr ma‘rifetleriyle beyân ve temessükü mücebince zabt ve mezbûrların kânûna mugâyir mu‘ârazaları men‘ birle cânib-i şer‘den hüccet-i şer‘îye verilmiş iken yine ol hüccet-i şer‘îyeye mugâyir hilâf-ı kânûn müdâhele ve ta‘addiden hâlî olmadıkların bildirüb şer‘le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i hüccet-i şer‘îye ve kânûn zâhir olan müdâhele ve ta‘addileri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1158

383. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre Travnik ve ... kâdîlarına hüküm

Travnik kasabası sükkânından Ahmed nâm kimesne gelüb Travnik kazâsında vâki‘ müteveffâ Elçi İbrâhîm Pâşâ vakfının tevliyeti bundan akdem bir müddet bunun üzerinde olub ba‘dehü tevliyet-i mezkûreyi rızâsıyla nâm kimesneye bi’l-cümle ... vakıf muvâcehelerinde ferâğ ve kasr-ı yed eyledikde bunun ma‘rifet-i şer‘le muhâsbesi görülüb zimmetinde bir akçe ve bir habbe alacakları zâhir ve nümâyân ve husûs-ı mezbûra müte‘allik ‘adem-i da‘vâdan vakf-ı cedîd ibrâ-yı zimmet birle bunun yedine temessük e kıbel-i şer‘den hüccet verilüb bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken Travnik kazâsında sâkin vâkıf-ı mezbûrun zâvîyesi Şeyh İbrâhîm ve talebeden Monlâ Mahmûd demekle[ma‘rûf kimesneler şirrete sâlik ve mücerred icrâ-yı ‘arz ve celb-i mâl sevdâsıyla hevâlarına tâbi‘ ehl-i ‘örf istinâden ol ibrâyı hüccete mugâyir vazîfe iddi‘âsıyla bunu rencide ve tekrâr mezbûrlar ile vâki‘-i şer‘ olduklarında mezbûrlar mu‘ârazadan men‘ ve ol hüccet-i şer‘îye

üzerine imzâ olmuş iken mezbûrlar kanâ'at etmeyüb hevâlarına tâbi' ehl-i 'örf ve kâdîya istinâden binyüzelli senesinde bunun hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye cebren bigayr-ı hakkın bin iki buçuk guruş ahz ve gadr-i küllî eylediklerin ve bu bâbda ... fetvâ-yı şerîfeleri olduğun bildirüb mücebince şer'le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye ahz eledikleri akçesi alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1158

384. Hüküm

Kilis mutasarrıfına ve Kilis ve ... kâdîlarına hüküm

Kilis kazâsı ahâlîsi gelüb bunlar kendi hâllerinde olmayub bir vechile dahl îcâb eder hâlleri yoğiken yine kazâ-i mezbûrdan eşkiyâdan ma'lûmetü'l-esâmî şakîler birbirleriyle ekdil ve kendü hâllerinde olmamalarıyla binyüzelli senesinde bunların ba'zîlarının ... ba'zîlarının emvâl ve eşyâ ve hayvânların yağma ve gâret ve kat'-ı tarîk ... bâ'is ve şerr ve mazarratdan bir vechile ... olmaduğın ve eşkiyâ-i mezbûrlar taht-ı hükûmet ve kazâınızda mürûr üzere olduklarına sebep mezbûrlar... mahallinde şer'le görülüb nehb ve gâret eyledikleri ol mikdâr eşyâ ve hayvânları kendü eshâb-ı hukûka istirdâd ve alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1158

385. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Taşlıca ve ... kâdîlarına hüküm ki

Taşlıca kazâsı sâkinlerinden ... ve ... ve ... ve... nâm kimesneler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb bunlar kendü hâllerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve ta'addîsi olmayub ve üzerlerinde dahi şuhûd-ı 'udûl ile şer'en bir nesne sâbit ve ... olmuş değil iken yine kasâba-i mezbûr sükkânından eşirrâ ve mütegalibeden ... Mustafâ ve Ömer Ağa ve Mehmed ve ... oğulları Süleymân ve Sâlih ve ...ve Yabanoğlu Ramazân demekle ma'rûf kimesneler kendü hâllerinde durmayub ma'lûmetü'l-esâmî kimesneler ile yekdil ve yekcihet ve birer bahâne ile bunları ... hilâf-ı şer'-i şerîfi ve bigayr-ı hakkın binyüzelli senesinde ma'lûmetü'l-mikdâr akçelerin olub ve şer ve mazarratlarından bir dürlü emîn ve râzılar[rızâları] olmaub cümlesi perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is ve bâdî oldukların bildirüb şer'le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve ...aldıkları ol mikdâr akçelerin alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem sene 1158

386. Hüküm

Bosna vâlisine ve Akhisâr kâdisına hüküm ki

Sen ki Akhisâr kâdisı Mevlânâ Ahmed zîde fazlühüsün Mektûb gönderüb bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ta'yîn olunan mübâşir ile Akhisâr kazâsında vâki' mahall-i nizâ' olan Boriçe çiftliği demekle ma'rûf çiftlik üzerine varılıb Müslimîn mahzarlarında 'akd-i meclis-i şer'-i nebevî olundukda Sercedîd kal'esi sükkânından Mehmed bin Süleymân... meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda kazâ-i mezbûr sükkânından Ahmedpâşâzâde Hasan Bey demekle ma'rûf kimesnenin üzerine da'vâ edüb bundan on dokuz sene mukaddem babam mezkûr Süleymân işbu müşâhede olunan Boriçe çiftliği emlakini arâzîlerini medîne Sarâybosna sâkinlerinden Yerebakan El-Hâc Mustafâ nâm kimesne bey'-i bi'l-vefâ bey' ba'dehü mezbûr El-Hâc Mustafâ üç sene ve lâkin merkûm Hasan Bey'in babası Ahmed Pâşâ'ya fuzûlî bey' Ahmed Pâşâ dahi oğlu Hüseyin Bey'e hibe edüb ve merkûm Hasan Bey'in zabt ve tasarrufunda olub bu def'a ... bu senede vârid olan emr-i şerîfim ile murâfi'-i şer' olduğumuzda çiftlik-i mezbûr emlak ve arâzîsi bana hüküm ve istirdâd olunub ... merkûm Hasan Bey'in zabt ve tasarrufunda olmağla merkûm Hasan Bey'in müşâhede olunan çiftlik-i mezkûr üzerinde olunan dört yüz guruş kıymetlü menzil ve yüz guruşluk kıymetlü esbâb ve guruş kıymetlü ahur ve bin guruş kıymetlü samakoy âlâtıyla ve değirmen ve tartak ve iki 'aded kömürhânesiyle ve üç yüz elli guruş kıymetlü samanlık ve bâğçelerim etrâflarında her biri birer pâralık iki yüz elli guruş kıymetlü on bin parmaklık mismârlarıyla ve her biri ikişer pâralık yüz guruş kıymetlü iki bin bellut ve direk ve her biri ikişer pâralık yüz guruşluk kıymetlü iki bin 'aded ... hedm ve itlâf ve bâğçelerinden on seneden berü ikrârı üzere iki yüz yirmi sekiz guruş kıymetlü yüz otuz yedi haml/cemel kuru meyve ve on senede beher sene elli beş guruş kıymetlü dörder yüz yaş meyve ki on senede beş yüz guruşluk yaş meyvesin ahz ve isâ'at edüb ebnîye-i mezkûre ile meyvenin mecmû' kıymetleri yalnız üç bin yüz yirmi sekiz guruş olub menzil 'arsasında müceddeden kule binâ ve ihdâs etmekle suâl olunub meblağ-ı mezbûrun alıverilmesini ve ihdâs eylediği kul'e kal'ine tenbîh olunması matlûbumdur dedikde gibbe's-suâl merkûm Hasan Bey cevâbında samakoy ve samanlığı hedmini inkâr ve sâire ebnîye-i mezkûreyi ve kule ihdâsını ve ol mikdâr meyveyi ahz istihlâkını ikrâr lâkin iddi'â olunduğu üzere kıymetlerini idüğünü inkâr edicek merkûm Mehmed'den da'vâsına mutâbık ... taleb olundukda 'udûl-i Müslimînden Boriçe karyesi sükkânından Receb ve İbrâhîm ve Murâd ve Ramazân nâm kimesneler meclis-i ma'kûd-ı mezkûra li-ecli's-şehâde hâzırûn olub eserü's-şehâdû's-şer'î fi'l-hakîka Hasan Bey merkûm Mehmed'in iddi'â eylediği bin guruş kıymetlü samakotu/ya âlâtıyla ve değirmen ve hatak/çatak ve iki 'aded kömürhânesiyle ve üç yüz elli guruş kıymetlü samanlığını hedm ve itlâf ve bundan mâ'adâ hedm ve itlâf eylediği menzil kıymeti dört yüz guruş ve esbâb kıymeti yüz guruş ve ahur kıymeti yüz guruş ve on bin parmaklık mismârlarıyla kıymetleri iki yüz elli guruş ve iki bin bellut direk kıymetleri yüz guruş ve iki bin baskı kıymetleri yüz guruş ve ahz ve istihlâk eylediği yüz otuz yedi haml/cemel kuru meyve kıymeti iki yüz yirmi sekiz guruş ve on senede beher sene yaş meyve dörder yüz haml/cemel elli guruşdan kıymeti beş yüz guruş mecmû' kıymetleri üç bin yüz yirmi

sekiz guruş idi ki şâhidleriz şehâdet dahi ederiz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer‘-î etdiklerinde ba‘de’t-ta‘dîl ve’t-tezkîye şehâdetleri ma‘kûl olmağın mücebince ebnîye-i mezkûre ile ba‘de kıymetleri olan meblağ-ı mezbûr üç bin yüz yirmi sekiz guruş edâsına ve kule-i mezbûre kal‘ine merkûm Hasan Bey’e tenbîh olunduğın vâki‘-i hâlî sen ki Akhisâr kâdîsı Mevlânâ-yı mûmâileyhsin bi‘l-iltimâs ve sâbık Bosna Brodi kâdîsı olub Dervîş Ebû Bekir zîde fazluhü dahi ‘azîmet etmeğın dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda verilen hüccet-i şer‘îye ve i‘lâm-ı şer‘î müciblerince ol emlâk ve arâzî merkûm Mehmed’e zabt ve tasarruf ve mezbûra ... etmek şer‘en lâzım gelmekle fi-mâ-ba‘d hilâf-ı şer‘-i şerîf vechen mine‘l-vücûh fuzûlî müdâhele ve mu‘ârazası men‘ için ol bundan akdem Bosna vâlîsı sadr-ı esbak vezîrim Mehmed Pâşâ edâmallahü te‘âlâ iclâlühünün ‘azîmeti emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim ve vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem senee 1158

387. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Sarâybosna mollâsına hüküm ki

Bi‘l-fi‘il bâbü’s-sa‘âdetim ağası olan İbrâhîm dâme ‘uluvvühü ‘arz gönderüb nezâretinde olub Sarâybosna‘da vâki‘ müteveffâ Gâzî Hüsrev Bey evkâfının bundan akdem ecânibden hilâf-ı şart vâki‘ mütevellîsi olan Bosna sâkinlerinden İsmâ‘îl Halîfe demekle ma‘rûf kimesne mütevellî iken vakf-ı şerîfin su yolların ta‘mîrine mübâşeret ve vakfın nâzır ve kâtib ve câbi ve sâir mu‘temir ve ... karışdırmayub ... dörder pâraya iki otuzar pâraya hesâb ve mesârifât ve sâireleri dahi iz‘âf ve muzâ‘af ziyâde ile keşf ve tahrîr ve vakf-ı şerîfe gadr-i küllî eylediğini ... vakf iltimâs etmeleriyle hâlâ vakf-ı merkûmun evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellîsi Mehmed Efendi demekle ma‘rûf kimesne ve nâzır-ı vakıf ve kâtib ve câbî ve mu‘temir ve mür ... sâire muvâcehelerinde vakıf nâmı olan râh-ı ebî mi‘mâr mârû‘z-zikr suyolları ve zamân-ı tevlîyetinde görülen ta‘mîrât-ı mesârifât-ı sâireleri ma‘rifet-i şer‘le keşf ve tahrîr ve zimmetinde zuhûr eden mâl-ı vâkıf tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına ‘arz etmeğın vech-i meşrûh üzere şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1158

s. 97

388. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Travnik kâdîsına hüküm

Travnik kasabası sâkinlerinden Ahmed zîde kadruhü gelüb kasaba-i merkûmede vâki‘ müteveffâ Elçi İbrâhîm Pâşâ ve vakfının tevlîyeti mukaddemâ bunun üzerinde iken tevlîyet-i

mezkûru binyüzotuzüç senesinde rızâsıyla Süleymân nâm kimesneye ... vakıf ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le kasr-ı yed ol dahi vakf-ı mezkûra dâir muhâsebâtının küllîsini görüb gerek vakf-ı şerîfe ve bi'l-cümle mrtzka-i vakfa bir akçe ve bir habbe vereceği kalmadığını müş'ir-i mütevellî-i cedîd ve mrtzka-i vakıfdan ibrâ-yı zimmet birle temesük ahz ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'îye olunub târîh-i merkûmeden berü tevlîyet-i mezbûr üç dört mütevellî yedine geçüb buna şer'en bir vechile dahl olunmak îcâb etmeyüb ve bu makûle ibrâ-yı zimmet birle hüccet-i şer'îye verilen da'vânın tekrâr istimâ'ı memnû' iken vâkıf-ı mezbûrun zâvîyesi şeyhi olan kasaba-i merkûm sükkânından Şeyh İbrâhîm ve talebeden Mahmûd nâm kimesneler husûs-ı mezbûrda bir dürlü 'alâka ve medhalleri yoğiken ba'zı eshâb-ı ağrâzın tahrîk ve iğvâsıyla tezvîrâta sâlik ve mücerred icrâ-yı garaz ve celb-i mâl sevdâsıyla hevâlarına tâbi' ehl-i 'örfe istinâden vakfa vereceğın vardır deyü ol ibrâ hüccetine ve senedât-ı sâireye mugâyir fuzûlî ta'cîz ve rencîde tekrâr murâfî'a-i şer' olduklarında mezbûr mu'ârazadan men' ve ol hüccet-i şer'îyede üzerine imzâ olunmuş iken mezbûrlar kanâ'at etmeyüb tekrâr bunu mübâşir ma'rifetiyle dîvân-ı Bosna'ya ihzâr ve Sarây kâdîsi huzûrunda murâfî'a-i şer' olduklarında üzerine şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken memnû' olmadıklarından nâşî hevâlarına tâbi' kâdî ve ehl-i 'örf tâifesine istinâden yedinde olan senedât-ı şer'îyeye mugâyir bunun üzerine bigayr-ı hakkın binyüzelli senesinde bin iki buçuk gurus deyn etdirirüb ve iki buçuk ay mikdârı bunu habs ve meblağ-ı mezkûr için cebren ve kerhen temessük ahz elediklerinden mâ'âdâ üç yüz altmış gurus dahi ahz ve gadr-i küllî eyledikleri ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb mücebince şer'le görölüb cebren ve kerhen ahz eyledikleri temessük ve akçesi gerü kendüye alıverilüb icrâ-yı hak ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1158

389. Hüküm

Oсна vâlisine ve Travnik kâdîsına hüküm ki

Travnik kal'esi dizdârı Alî zîde hıfzuhü mektûb gönderüb kal'e-i mezbûre müstahfizânından ... ve ... ve ... nâm müstahfizların Travnik kasabası toprağında bi'l-fi'il tasarruflarında tekâlîf olunmak îcâb hâne-i 'avârıza bağılu emlak ve yerleri olmayub tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmaları îcâb etmez iken kasaba-i merkûm ahâlîsi vâki' olan tekâlîfi siz dahi bizimle ma'an verin deyü hilâf-ı kânûn tekâlîf mütâlebesiyle mezbûrları rencîde etmeleriyle hilâf-ı kânûn zâhir olan ta'addîleri men' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına 'arz etmeğın kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1158

390. Hüküm

Bosna vâlisî sadr-ı esbak vezîr Alî Pâşâ'ya Kilis ve ... ve... kâdîlarına hüküm ki

Hâla Yanya sancağı mutasarrıfı Mahmûd dâme ikbâlühü gelüb Kilis kazâsında vâki' Cısr-i Kebîr nâm mahalde sâkin Kôr Sinân ve karındaşı Ömer ve Osmân oğlu Aydın ve ... oğlu Alî ve Receb oğlu Receb ve ... Glomaçoğlu Mustafâ ve ... Alî ve ...Ömer ve Kartaloğlu ve İshak Moşe demekle ma'rûf kimesneler kendü hâllerinde olmayub eşkiyâdan olmalarıyla birbiriyle yekdil ve yekcihet ve binyüzelli senesinde mîr-i mîrân-ı mûmâileyhin kazâ-i mezbûrda vâki' mutasarrıf olduğu çiftlik mahsûlünü hilâf-ı şer' -i şerîf gasb ve cebren ahz eylediklerinden gayrı oğlu Dervîş* Sâlih kapûdânı dahi bigayr-ı hakkın katl ve vâlidesini mecrûh edüb ziyâde zulüm ve fesâd eyledikleri ve mezbûrlar taht-ı kazâlarda firâr üzere oldukların bildirüb buldukları mahalde şer'le görülüb gasb eylediklerimahsûlü alıverilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1158

391. Hüküm

Sâbık vezîr-i a'zam olub hâlâ Bosna vâlisî vezîre ve Foça ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Hasan veled-i Abbâs nâm sipâhî sütte-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Hersek sancağında Foça kazâsı muzâfâtından Sokol nâhîyesinde Sohodlak nâm karye ve gayrıdan beş bin yedi yüz kırk bir akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârı aklâmından müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil yine nâhîye-i mezbûra tâbi' beş yüz akçe yazar Himâyegân ... kânda müşterikleri olanlar şirrete sâlik ve senin sâlifü'z-zikr Himâyegân...gânda 'alâkan yokdur deyü hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhele ve zabt etdirilmeyüb gadr-i küllî eylediklerin bildirüb mârü'z-zikr Himâyegân ...ber-mûceb defter-i hâkânî müşterikleriyle buna zabt ve vâki' olan her ne ise herkes berâtı yazusuna göre hissesine düşeni ahz ve kabz etdirilüb mugâyir-i defter-i hâkânî senin 'alâkan yokdur deyü nizâ' etdirilmemek bâbında emri şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Sokol nâhîyesine tâbi' beş yüz akçe yazar Himâyegân ma' ... defter-i icmâlde baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Sohodlak nâm karye ve ma' gayruhü birikdirilüb altı bin yedi yüz altmış dokuz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin akçesinden icmâl bozulmamak üzere bir def'a üç bin ve bir def'a dahi yedi yüz altmış dokuz akçeleri mezbûr Hasan veled-i Abbâs'ın tîmârı aklâmı bâkîsi müşterekleri kaydında ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' Himânegân ma' ... ma' resm-i tapu aklâmât nâhîye-i Ravirse ve ... ve tevâbi'ihâ der-nâhîye-i mezbûra tâbi' Sokol'dur Foça'da beş yüz akçe yazı ile olduğu dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ...nâhîyesine tâbi' nefsi-i Bâzâr ... ma' gayruhü birikdirilüb kırk sekiz bin akçe 'an ze'âmet bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi bin beş yüz akçesi Sâlih veled-i Mustafâ'nın ze'âmeti bâkîsi müştereki kaydında olduğu mastûr vemukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

392. Hüküm

Bosna vâlisî vezîre Sarâybosna kâdîsına ve ... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Selîm nâm sipâhî gelüb Bosna sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan altı bin üç yüz akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub Sarây nâhîyesine tâbi' dört bin üç yüz otuz sekiz akçe yazar Haraste nâm karye ve bin beş yüz altmış iki akçe yazar ve ... karye-i mezbûre defter-i icmâlde beş bin dokuz yüz akçe yekûn olub yekûn-ı mezbûrun iki bin dört yüz akçesi ifrâz ve sâlifü'z-zikr ... nâm karye ve ma' gayruhâ birikdirilüb dört bin iki yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen bunun kayd ve berâtına dâhil olub ve yine Sarây nâhîyesine tâbi' dört bin yedi yüz on altı akçe yazar ... nâm karye ve yedi yüz elli iki akçe yazar akıncıyân karye-i mezbûre dahi ma' gayruhâ birikdirilüb kırk üç bin iki yüz yirmi akçe yekûnu ber-vech-i kabûl otuz bin akçe ze'âmet bir icmâl ve icmâl-i mezbûr dahi tamâmen eyâlet-i Bosna'nın defteri kâtiblerinden Ahmed Habeşîzâde'nin ze'âmeti iken mezbûr Ahmed kayd ve berâtına dâhil Haraste nâm karyesini zabta kanâ'at etmeyüb bunun müşterikiyle kaydına dâhil sâlifü'z-zikr Haraste karyesi için benimdir öteden berü zabtımdadır deyü hilâf-ı defter-i hâkânî bunun zabtına mûmâna'at ve ziyâde gadr ve ta'addî ve tîmârı mahsûlüne noksân tertîb eyledüğün bildirüb kayd ve berâtına dâhil mârü'z-zikr Haraste karyesini ber-mûceb defter-i hâkânî müşterikiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz etdirilüb mezbûr Ahmed'in hilâf-ı defter-i hâkânî ve berâtına mugâyir ol vechile müdâhelesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Sarây nâhîyesine tâbi' üç nefer re'âyâ ve dört çiftlik ve beş baştina ve dört zemîn ve dört bin üç yüz otuz sekiz akçe yazar karye-i Haraste ve on iki nefer re'âyâ ve iki baştina ve bir çiftlik ve bin beş yüz altmış iki akçe yazı ile ve ... karye-i Haraste el-mezbûr ve hâsılları tahtında resm-i çift ve bennâk ve mücerred kendüm ve gayruhü ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde beş bin dokuz yüz akçe yekûnlarından iki bin dört yüz akçesi ifrâz ve ... nâhîyesine tâbi' Rasiçe nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb dört bin iki yüz akçe bir icmâl ve tamâmen merkûm Selîm'in kaydındadır ve yine Sarây nâhîyesine tâbi' altmış nefer re'âyâ ve on dört baştina ve bir çiftlik ve dört bin yedi yüz on altı akçe yazar karye-i Haraste ve yedi nefer re'âyâ ve altı baştina ve yedi yüz elli iki akçe yazı ile akıncıyân karye-i mezbûre ve hâsılları tahtlarında resm-i çift ve bennâk ve mücerred kendüm ve gayruhü ile anlar dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhîyelerine tâbi' ve Vese nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb üç bin iki yüz yirmi akçe ber-vech kabûl otuz bin akçe ze'âmet deyü bir icmâl ve tamâmen eyâlet-i Bosna'nın eferi kâtiblerinden Ahmed Habeşîzâde kaydında olmakda ber-mûceb defter-i hâkânî tarafının icmâl ve mufassalları başka başka olduğu bi'l-fi'il defter emîni olan Hasan dâme mecdihü i'lâm etmeğün defter emîni mûmâileyhin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1158

393. Hüküm

Bosna vâlisine Travnik ve ... kâdîlarına hüküm ki

Mahmud nâm kimesne gelüb bunun Travnik kazâsında vâki' ... mukâta'asının sülüs hissesi mâlından binelli senesinden berü yine Travnik sâkinlerinden berü dört yüz elli guruş alacak hakkı olmağla meblağ-ı mezkûru taleb ve almak istedikde dürlü 'illet îrâdıyla ta'allül ve muhâlefet ve gadr murâd eyledüğün bildirüb şer'le görölüb mezkûr Hasan'ın zimmetinde olan ol mikdâr hakkı bi't-tamâm tahsîl ve buna alıverilüb ihkâk-ı hak ve bir vechile ta'allül ve tereddüd etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1158

394.Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak Alî Pâşâ'ya ve... kâdîsına hüküm ki

Musatafâ Bey ve Ömer Ağa demekle ma'rûf kimesneler gelüb kazâ-i mezbûra tâbi' ... cemâ'ti ahâlîsi olub mahmîye-i İstânbul'da Mollâ Fenârî mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan Mehmed Efendi bin Hüseyin Efendi demekle ma'rûf kimesnenin emvâl ve eşyâ ve bâğçe ve 'arsası vârislerine ba'de'l-intikâl müteveffâ-yı mezkûrun terekesinden zikr olunan ... cemâ'ti hudûdu dâhilinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd 'arsaya mutasarrıf olan oğlu Nureddîn Mehmed nâm sağırin kibel-i şer'den vasîye-i mansûbesi Fâtıma binti Abdülvehhâb nâm hatun vesâyeti hasebiyle sağır-i mezkûrun zarûret nafakası için zikr olunan bâğçeden sağır-i mezkûrun on yedi sehm hissesiyle ma'lûmetü'l-hudûd 'arsasını ve ... ve kendüye intikâl eden üç sehm hissesin dahi mezbûra asâleten semen misli ile muhzır-ı müsliminde bunlara bey'-i bât-ı kat'î ile bey' bunlar dahi iştirâ ve cânib-i şer'den yedlerine hüccet-i şer'îye verilüb mülk-i müşterâlarına bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken eshâb-ı ağrâzdan ba'zıları mugâyir-i hüccet-i şer'îye müdâhele ve zabtlarına mümâna'at eylediklerin bildirüb hüccet-i şer'îye mücebince 'amel olunub hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye zâhir olan müdâhele ve ta'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden hüccet-i şer'îyesi mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer sene 1158

395. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak Alî Pâşâ'ya ve Sarâybosna kâdîsına hüküm

Fâtıma nâm hatun gelüb bu kazâ-i mezbûra tâbi' Blajvi nâm karye toprağında vâki' hemşiresi Hadîce nâm hatun ile meşâ' ve ... tapu temessükü mücebince yerlere mutasarrıfeler olub lâkin

mezbûre Hadîce ol yerlerden hissesine kanâ'at etmeyüb hissesinden ziyâde yere tasarruf edüb ziyâde ta'addî eyedüğin ve fetvâ verildüğin bildirüb hisseleri tefrîk ve ta'yîn etdirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1158

396. Hüküm

Bosna vâlîsine Akhisâr ve ... kâdîlarına hüküm ki

Ze'âmet karyelerinden Akhisâr kazâsına tâbi' Floriye Belaniç hâs ma' Gargorik Terbonyaberde nâm karye ahâlîlerinden ve ... ve ... ve ... dahi ba'zıları gelüb bunların karyeleri topraklarında tasarruflarında olan yerlerden defter-i hâkânî maktû' kayd olunmağla bunlar dahi zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden 'öşre mu'âdil maktû'ların vermeye râzılar iken karye-i mezbûre za'mı olan Abdî nâm za'îm hevâsına tâbi' ba'zî kimesnelere istinâden 'öşre mu'âdil'öşre mu'âdil maktû'ların almağa kanâ'at etmeyüb birkaç seneden berü hâsıl eylediğinizden 'öşr alurum deyü hilâf-ı defter-i hâkânî bunları ta'addî ve rencîdeden hâlî olmaduğın bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1158

s. 99

397. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîrim Alî Pâşâ'ya ve Baniçe kâdîsına hüküm ki

Baniçe kasabası mahallâtından İmlan mahallesi sâkinlerinden El- Hâc Mehmed Hayri südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Baniçe kasabası toprağında arâzî tasarruf edenler yüz dönüme dahi mâlik oldukdan oğlu ve kızı ve baba bir er karındaşı ve sâir tapu ile verilmesi fermân olunanlardan kimesnesi kalmayub tasarrufundan ma'lûmetü'l-hudûd yerleri tapuya müstehak oldukda bu ol yerleri sâhib-i arzdan resm-i tapu ile alub zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ edüb bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken âhirden Makâroğlu Tîre nâm Kırımî zuhûr ve şirrete sâlik ve mütegalibeden Mahâroğlu ... nâm kimesnelerin iğvâsıyla ben ol yerleri hâlik-i mesfûr... zimmînin Müslimoğlu Mustafâ nâm kimesneden iştirâ eyledim deyü yedinde olan hâsıl temessüküne mugâyir hilâf-ı kânûn müdâhele ve ta'addî üzere olduğun ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfesi ve sâhib-i temessükü mücebince 'amel olunub mezbûrun hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i fetvâ-yı şerîfe ol vechile olan müdâhelesi men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer sene 1158

398. Hüküm

Bosna vâlisine Böğürdelen ve kâdîlarına

Zu'amâdan Abdullah zîde kadruhü gelüb İzvornik sancağında Böğürdelen nâhîyesine tâbi' karye-i Görne İstasoniçe ma' resm Bellut ve gayrıdan yirmi bin akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub yine Böğürdelen nâhîyesine tâbi' dört bin akçe yazar ... ma' resm-i bellut nâm karyenin bin akçesi ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' dört bin akçe yazar karye-i ... ma' resm Bellut'un dahi bin akçesi ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' yedi bin akçe yazar karye-i ... ma' resm-i bellut'un beş bin sekiz yüz yirmi ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' on bir bin akçe yazar karye-i ... ma' resm-i bellutun dahi bin elli akçeleri ifrâz ve yüz akçe yazar zemîn ... karye-i Gosakil ve elli akçe yazar zemîn Radomil ... karye-i ... ve yine nâhîye-i mezbûreye tâbi' beş bin akçe yazar ... resm-i bellut altı bin akçe yazar karye-i Görne İstasoniçe ma' resm-i bellut ile birikdirilüb yirmi bin akçe ze'âmet deyü bir icmâl ve ze'âmet-i mezbûr karyeleri bi'nâyetullahi te'âlâ fetih ve teshîri müyesser olub ol me'mûra zamm olunan feth-i cedîd arâzisinde vâki' olmağla sâdır olan fermân-ı 'âlîşânım şurûtu üzere binyüzellibeş senesi saferinin yedinci gününde Bosna vâlisi vezîr El-Hâc Mehmed Pâşâ tarafından mûmâileyh Abdullah zîde kadruhüye ifâ ve tevcîh ve verilen tezkere mücebince ellisekiz rebî'u'l-evvelinin on yedinci gününde Âsitâne-i sa'âdetimden dahi berât ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olmağla altı bin akçe yazı ile ze'âmetin baş kalemi olan karye-i Görne İstasoniçe ma' resm-i bellut ve yine beş bin akçe yazı ile karye-i Doline ... ma' resm-i bellut ve yüz akçe yazı ile zemîn ... karye-i ...ve elli akçe yazı ile zemîn-i Rad ... der-karye el-mezbûr ... Müstakilen ve karye-i Bosakil ma' resm-i bellut ve karye-i ... ma' resm-i bellut ve karye-i Dobrocik ma' resm-i bellut ve karye-i ... ma' resm-i bellut el-mezbûreden dahi müştarekleriyle zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmun kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eyledikde âhirden bâ'zı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfimle mugâyir ve fuzûlî müdâhele ve tegallüben mahsûl ve rûsûmun hz ve kabz ve gadr murâd eylediklerin bildirüb defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfimle mücebince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât âhiri dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfimle ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere ze'âmet-i mezkûr hâlâ berât-ı şerîfimle Abdullah zîde kadruhü üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince zabt etdirilmek emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1158

399. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Sarây mollâsına hüküm ki

Pîrî zîde kadruhü gelüb bunun sâbıkâ Bosna defterdârı Abdullah Efendi demekle ma'rûf kimesne ile karındaşı İsmâ'îl zimmetlerinde ... kefâletiyle cihet-i karz-ı şer'den binyüzkırkçüç

senesinde ma'lûmü'l-mikdâr akçe alacak hakkı olup bir mikdârın edâ ve kusûrunu edâ etmeden mezkûrlar fevt olmalarıyla muhallifâtların kabz eden Sarây sâkinlerinden vârislerinden ma'lûmü'l-esâmî kimesnelerden taleb eyledikde edâda ta'allül eylediklerin bildirüb temessükleri mücebince meblağ-ı mezbûr ma'rifet-i şer'le vârislerinden tahsîl ve bîkusûr aliverilüb ta'allül ve muhâlefet etdirilmeyüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfîm ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebî'u'l-evvel sene 1158

400. Hüküm

Bosna vâlîsi sadr-ı esbak vezîre İzvornik ve ... ve ... ve... kâdîlarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Mehmed veled-i Yûsuf nâm sipâhî gelüb İzvornik sancağında ... nâhîyesinde ... nâm karye ve gayrıdan on bin beş yüz akçe tîmâra berât-ı şerîfîmle mutasarrıf olup âhirden bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken ecâniben ba'zı kimesnelere fuzûlî müdâhele mahsûl ve rûsûmâtının ahz ve kabzına mûmâna'at ve gadr murâd eylediklerin bildirüb tîmâr-ı mezbûr berâtı mücebince müşterikiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmu ahz ve kabz etdirilüb mugâyir-i berât âhiri müdâhele etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda Zavires nâhîyesine tâbi' ... ma' resm Bellut nâm karyenin üç bin akçesinden bin akçesi ifrâz ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' çiftlik-i ... der-karye-i mezbûre sekiz bin akçesinden dört akçesi ifrâz ve ... nâhîyesine tâbi' baş kalemi olan Dobel ma' resm Bellut nâm karyenin altı bin akçesi ile birikdirilüb yedi bin dört yüz akçe yekûnundan altı bin akçesi bunun ve Ravires nâhîyesine tâbi' iki bin akçe yazar karye-i Blak ve Raköbe nâhîyesine tâbi' ma' resm Bellut nâm karyenin bin akçesinde iki bin altı yüz akçesi ve ... nâhîyesine tâbi' dört bin akçe yazar ... ma' resm-i bellut ve ... nâhîyesine tâbi' ... ma' resm Bellut nâm karyenin on beş bin akçe yazusundan iki bin akçesi ve ... nâhîyesine tâbi' üz altı akçe yazar zemîn-i ... karye-i Görne ... ma' bâğât ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' beş yüz akçe yazar zemîn-i ... der-karye-i D.... ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi' yüz akçe yazar çiftlik-i ... 'an karye-i ... on bir bin üç yüz altı akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrdan dört bin beş yüz akçesi ifrâz ve merkûm Mehmed veled-i Yûsuf'un tîmârı aklâmından olup ve tîmâr-ı mezbûr yüzellisekiz senesi saferinin yirmi yedinci gününden buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfîmle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1158

401. Hüküm

Bosna vâlîsine ve Travnik ve ... kâdîlarına hüküm ki

Zu'amâdan Rüstem zîde kadruhü gelüb İzvornik sancağında Trotek nâhîyesi Rabor nâm karye ve gayrıdan yirmi dokuz bin dokuz yüz elli akçe ze'âmete berât-ı şerîfîmle mutasarrıf olup

ze'âmeti mülhakâtından Tronik kazâsı muzâfâtından Saline nâhîyesinde tahrîr-i 'atîkde beş bin beş yüz akçe yazusu olan Görne... nâm karye def'a-i sâni'de tahrîr olundukda muharrir ve ...yedi bin akçe yazı ile tahrîr ve defter-i 'atîke mugâyir olduğundan tevkî'î kalemiyle tashîh ve yine beş bin beş yüz akçeye tenzîl ve hîn-i fetihden berü müstakilen zabt oluna gelmiş iken dört beş seneden berü İzvornik kal'esi müstahfızlarından İbrâhîm Ağa demekle ma'rûf kimesne karye-i mezbûrede nîm hissem vardır deyü hilâf-ı defter-i hâkânî bilâ sened fuzûlî müdâhele ve berâtı mücebince tahvîli târihine düşen mahsûl ve rûsûmu tegallûben ahz ve kabz edüb ze'âmeti mahsûlüne gadr eyledüğün bildirüb defter-i hâkânî mücebince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve bilâ sened mezkûrun müdâhelesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Saline nâhîyesine tâbi' on altı nefer re'âyâ ve on yedi baştına ve hâsılı tahtında resm-i çift ve bennâk ve kendüm yekûn ma' gayruhâ yedi bin akçe yazar karye-i Görne... defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde altı yüz elli akçe ifrâz ve Troniknâhîyesine tâbi' Rabor nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb yirmi bin dokuz yüz akçe yekûnundan yirmi bin akçesi ifrâz ve ze'âmet deyü bir icmâl ve yine karye-i mezbûrenin altı bin üç yüz elli akçesi dahi ifrâz ve ... nâhîyesine tâbi' ... nâm karye ve gayruhü ile birikdirilüb on yedi bin yüz akçe ze'âmet deyü ol dahi başka bir icmâl iken zikr olunan Raborine nâm karye ve gayrıdan yirmi bin dokuz yüz akçe ze'âmet babası Pîrî Çavuş'un şehîden fevtinden ...tevcîh ve tahsîl olub ze'âmet-i mezbûrdan karye-i ... defter-i 'atîkde beş bin beş yüz akçe yazusu olub müştereki yoğiken vilâyet kâtibi icmâl-i cedîde yedi bin akçe yazusu altı bin üç yüz elli akçesin ifrâz ve on yedi bin yüz akçe yazusu olan ... nâm karye el-mezbûre icmâlîne yazub zulüm ve ta'addî ve gadr etmekle icmâl-i mezbûrdan ... ve icmâl-i 'atîk ve berâtları mücebince karye-i mezbûra beş bin beş yüz akçe olmak üzere binonuç senesi zî'l-ka'desinin evâhîrinin tevkî'î kalemiyle icmâl-i mezbûrlar çalınub tashîh ve ber-müceb icmâl binotuzyedi senesinde dahi karye-i mezbûra beş bin beş yüz akçe yazı ile mûmâileyh za'im-i merkûm resmin tamâmen berâtı dâhilinde lâkin karye-i mezbûrenin yedi bin akçe yazusundan bin beş yüz akçesi ifrâz ve defter-i hâkânîde mastûr olduğu üzere defter-i icmâlde İzvornik kal'esi müstahfızlarına mahsûs bir gedik tîmâr olmak üzere muharrir kalemiyle kuyûdât-ı tetebbu' olundukda yüzaltı senesinden yüzellisekiz senesine gelinceye değin kimesne berât olduğu kaydı mahalli bulunmadüğün bi'l-fi'il defter emîni Hasan dâme mecdihü 'arz ve mûmâileyhin 'arzi mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sudûriyeti bi'l-fi'il reîsü'l-küttâbım olan El-Hâc Mustafâ dâme mecdihi i'lâm etmeğün i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1158

402. Hüküm

Bosna vâlisi sadr-ı esbak vezîre ve Sarâybosna kâdisına hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortalarından üçüncü bölüğün neferâtından Kuyumcuzâde Osmân nâm yeniçeri gelüb bunun Sarâybosna kazâsı muzâfâtından Diseko nâhîyesine tâbi' Bodgot

... nâm karye toprağında zabt ve tasarrufunda hâne-i ‘avârıza bağlı tekâlîf olunmak îcâb eder... re‘âyâ emlak ve yerleri olmayub tekâlîf talebiyle ta‘addî ve rencîde olunmak îcâb etmez iken karye-i mezbûre ahâlîlerinden olub a‘yânlık da‘vâsında olan ba‘zı kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred tama‘-ı hâmlarından nâşî ta‘cîz ve celb-i mâl ve kendülerinin zîr-i himâyelerinde olan terk-i tekâlîflerin tahkîk için üzerimize vâki‘ olan ‘avârız ve sâir tekâlîfi sen de bizimle ma‘an ver deyü tekâlîf alebiyle ta‘addî ve rencîde eylediklerin bildirüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-şerîfim ricâ etmeğın kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebî‘u‘l-evvel sene 1158

403. Hüküm

Bosna vâlîsi sadrı esbak vezîrim Alî Pâşâ‘ya ve Brvenik ve Böğürdelen ve ... kâdîlarına hüküm ki

Zu‘amâdan Rüstem zîde kadrühü gelüb İzvornik sancağında Brvenik nâhîyesinde Rabor nâm karye ve gayrıdan yirmi bin dokuz yüz elli akçe ze‘âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub müstakilen kayd ve berâtına dâhil Brvenik nâhîyesine tâbi‘ dokuz bin akçe yazar ze‘âmetinin baş kalemi olan karye-i Rabor el-mezbûre ve Brvenik kazâsı muzâfâtından Saline nâhîyesine tâbi‘ yüz elli akçe yazar mezra‘aya ... ve Kosaniç...karye-i Görne ve yine nâhîye-i mezbûra tâbi‘ beş yüz akçe yazı ile mezra‘a-i İstağan ve ... ve ... ve ...ve Böğürdelen nâhîyesine tâbi‘ dört bin dört yüz akçe yazularıyla karye-i ...ma‘ resm-i bellut deyü defter-i hâkânîde mukayyed karye ve mezra‘alar müstakilen ve müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil ve ... nâhîyesine tâbi‘ üç bin dokuz yüz akçe yazı ile karye-i ... deyü mukayyed karye dahi müşterekiyle mûmâileyhe zabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmât ve defter mücebince ahz ve kabz ve edâ eyledikte edâdan ba‘zı kimesneler birbirleriyle yekdil ve yekcihet ve zikr olunan merâ ve merâ‘îye senin ‘alâkan yokdur deyü hilâf-ı defterhâne ve mugâyir-i berât fuzûlî müdâhele ve zabtına muhâlefet ve ze‘âmet mahsûlüne gadr eylediklerin bildirüb defter-i hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince ‘amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât âhiri bir vechile dahl ve ta‘arruz etdirilmeyüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma mürâca‘at olundukda Brvenik nâhîyesine tâbi‘ dokuz bin akçe yazar karye-i Rabor ve Salinenâhîyesine tâbi‘ yüz elli akçe ... mezra‘a-i Preboy ve Kosaniç birle karye-i Görne ... ma‘ Böğürdelen nâhîyesine tâbi‘ dört bin dört yüz akçe yazar larye-i ... ma‘ resm-i bellut ve Sane nâhîyesine tâbi‘ beş yüz akçe yazar mezra‘a-i ... ve Bostaniçe ve ... ve ... ve ... ve ... nâhîyesine tâbi‘ üç yüz dokuz yüz akçe yazar ... karyesinin dört yüz akçesi ve ma‘ gayruhü birikdirilüb ... bin dokuz yüz elli akçe ze‘âmet ... berât-ı şerîfimle mûmâileyhin Rüstem zîde kadruhünün üzerinde dâhil mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî ve berâtı mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî‘u‘l-evvel sene 1158

404. Hüküm

Kilis sancağında vâki' Güzelhisâr kâdisına hüküm

Güzelhisâr kazâsı ahâlîsi gelüb üzerlerine edâsı lâzım gelen imdâd-ı hazerîye ve seferîyelerin eyâlet ve sancak mutasarrıflarına şurût-ı hazerîye ve seferîye üzere ta'dil ve tesvîye vechi üzere cümle ma'rifeti ile edâ edüb ve imdâd-ı hazerîye ve seferîyeden mu'âf ve gayrı-ı mu'âf dâhiller iken kazâ-i mezbûra tâbi' ... ve ... nâm karye ahâlîleri bizler cısır ta'mîrine me'mûruz deyü mu'âfiyet iddi'âsıyla imdâd-ı hazerîye ve seferîyeden hisselerine düşeni vermekte ta'allül ve muhâlefet ve ahâlî-i merkûmenin hisselerine isâbet eden tekâlîf dahi bunların tahmîl olunmaya ahvâlleri diger-gün olduğun bildirüb sâlifü'z-zıkr karyeler ahâlîlerine dahi imdâd-ı hazerîye ve seferîyeden hisselerine isâbet edene bunlar ile ma'an edâ etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûriyeti istid'â veistirhâm ve dîvân-ı hümayûnumda mahfûz olan imdâd-ı hazerîye ve seferîye ... defterleri tetebbu' oldukda sarâhaten [imdâd-ı hazerîyeden ve] imdâd-ı seferîyeden mu'âfiyetleri için yedlerinde dîvân-ı hümayûnum tarafından emr-i şerîfim olmayanlar haklarında mu'âf ve gayrî mu'âf dâhiller olmak şurûtu seferîyeden olduğu mukayyed bulunmağın kazâ-i mezbûrun imdâd hakkı ve seferîyesinden mu'âf cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le zıkr olunan karyelerin hisselerine isâbet edüb sicil-i mahfûzda mukayyed olan her ne ise ahâlî-i merkûme ile ma'an edâ etdirilüb bilâ emr-i şerîf mu'âfiyet iddi'âsıyla ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek için şurûtu mücebince emr-i şerîfim sudûru için bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan El-Hâc Mustafâ dâme mecdihü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1158

SONUÇ

Tezde incelediğimiz 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri (s.1-100) kapsamında 1742 ile 1745 yılları arasında Bosna'da meydana gelen sosyal, ekonomik, idari ve adli konulara ışık tutmaktadır. Hükümlerin içeriğine baktığımızda bölgenin sosyal ve ekonomik durumu, devlet görevlileri ve reaya arasındaki münasebetler, taşradaki sorunlara merkezden gönderilen çözüm önerileri, tımar sistemi ve bu sistemle ilgili şikâyetler, tayinler, hamam-kilise tamiratları, esirler, rüşvet, yolsuzluk hakkında bilgiler vardır. Bu bilgilerin yanında, iltizam sistemi ve mültezimlerle ilgili bilgiler, borç davaları, esnaf teşkilâtı, mirasla ilgili davalar, evlilikle ilgili problemler, eşkiyalık hareketleri vs. ilgili hükümler yer alır.

Hükümlerde çoğunluğu toprak meseleleri oluşturuyordu. XVII. Yüzyılda Osmanlı'nın bütün bölgelerinde olduğu gibi tımar sistemi Balkanlar'da ve Bosna'da da çöküşe geçmişti. Tımarlı sipahilere dayalı yapının yerini, çiftlik sistemi aldı. Sistem, çözülme eğilimine girince, beyler neredeyse feodal toprak sahipleri haline geldiler. Bu süreç XVIII. yüzyılda olgunlaştı. Zaimlerin ve sipahilerin yerini, veraset hakkını olan "kapetani" (kaptan veya yüzbaşı) veya "aga" (ağa) denilen toprak sahibi soylular almıştır ve bununla ilgili hükümler mevcuttur. Toprak anlaşmazlıkları ile ilgili hükümler genel olarak Bosna valisine ve ilgili yerin kadılarına gönderilmiştir. Toprak hükümleri genellikle tımar ve baştına ile ilgili sıkıntılar oluştururken, arazi ile ilgili meselelerin başında ise toprak üzerinde mutasarrıf kişi ya da kişilere müdahale ve toprakların zapt edilmesi gelmektedir.

Osmanlı Devleti'nde vergiye büyük önem verilmiş, toprağın ve ticareti yapılan işlerin vergisi alınmış ve vergiler toplanırken usulsüzlük yapılmamasına özen gösterilmiştir. Fakat tımar sisteminin çökmesi, savaşların devam etmesiyle vergi sisteminde de bozulmalar meydana gelmiştir. Hükümleri incelediğimizde savaş ve barış zamanı alınan imdad-ı seferiyye ile imdad-ı hazeriyye vergilerinin halkı büyük sıkıntıya düşürdüğü görülmektedir. Vergi davalarına konu olan şikâyetlerin diğeri ise yönetici sınıfın fazla vergi talebi ve hakettiğinden fazlasını alması oluşturur. Halkın üzerine düşen vergiyi vermekte türlü bahaneler üretmesi, ölen kişilerin mallarından vergi alınmaya devam edilmesi ise diğeri vergi şikâyetlerini oluştururlar.

Hükümlerde sıkça rastladığımız diğeri bir konu ise alacak-verecek meseleleridir. Osmanlı Devleti hem gayrimüslimler hem de Müslimler arasındaki borç, alacak anlaşmazlıklarının üzerinde itinayla durmuş ve tahsili için gerekenlerin yapılmasını, çözülemeyen davaların ise İstanbul'a bildirilmesi ve gerekirse bir daha görülmesini yerel yöneticilere bildirmiştir. Hükümlerde borç

verenlerin özellikle kefil aradığı görülmüştür. Diğer yandan kişilerin aldığı borçları geri almak için bölgenin ileri gelenleri ya da yöneticilerine güvenerekte borçlarını tahsil etmeye çalıştıkları görülmektedir.

Ahkâm defterleri miras ve mirasın paylaşımı konusunda da önemli bilgiler içermektedir. Vefat eden şahısların bıraktıkları mal ve mülkün paylaşımı esnasında oluşan sıkıntılarla ilgili çok miktarda şikâyet bulunmaktadır. Bu şikâyetler genel itibariyle, kişinin hissesine düşen miktara kanaat etmeyip kardeşinin ya da bir başkasının hissesine el koymak ya da hak eden şahsa hissesinin tam olarak verilmeyişinden kaynaklanmaktadır.

Hükümlerde bahsedilen diğer bir konuda miras ve mirasın paylaşımıdır. Vefat eden şahısların bıraktıkları mal ve mülkün paylaşımı esnasında oluşan sıkıntılarla ilgili çok miktarda hüküm vardır. Bu şikâyetler genel itibariyle, kişinin hissesine düşen miktara kanaat etmeyip kardeşinin ya da bir başkasının hissesine el koymak ya da hak eden şahsa hissesinin tam olarak verilmeyişinden kaynaklanmaktadır. Miras ile ilgili hükümlerde geçen diğer sorunlar ise miras paylaşımında adaletli paylaşım yapılmamasından kaynaklanan şikâyetler ve tereke tahririne yapılan müdahalelerdir.

1 Numaralı Ahkâm defterinde, asayişin bozulması ve dönemin eşkıyalık olayları ile ilgili birçok davaya rastlamak mümkündür. Davaya konu olan olaylarda bir kişinin şikâyeti olabileceği gibi birden çok kişinin veya mahalle sakinlerinin de davacı oldukları görülmektedir. Genellikle eşkıyaların hakkı olmayan mallara el koyması ve bu yüzden bazen cinayetler işlenmesi hükümlerde yer alan konulardandır. Eşkıyalık olayları ile ilgili bir diğer şikâyet konusu ise göreve gelen kadıya, naibe karşı gelerek onun görevden çekilmesini sağlamaktır.

Defterde bahsi geçen diğer bir konu ise vazifeye müdahaledir. Bu tür göreve müdahaleler genellikle ataması yapılmış kadı ve naiblere yönelik müdahalelerdir. Göreve ataması yapılan kişilerin yerli halk tarafından istenmemesi ya da görevli kişilerin halkın kötü niyetli işlerine onay vermemesi ile ilgili hükümler mevcuttur. Bu konuların yanı sıra defterde başka konulara da rastlamak mümkündür. Bunlardan birisi esirlik ile ilgili hükümlerdir. Genellikle savaşlarda esir alınan kişilerin daha sonra para karşılığı serbest kalması gibi şikâyet konuları bulunmaktadır. Defterde işlenen bir diğer konu ise rüşvet ve yolsuzluktur. Genellikle bölgeye tayin olunan yöneticiler tarafından alınan rüşvet yerli halkı sıkıntıya sokmuş ve şikâyetler bu yönde ilerlemiştir. Diğer meseleler ise köprü-cami-hamam tamiratları, evlilik ile ilgili şikâyetler ile ilgili de birkaç hüküm yer almıştır.

Son olarak; Osmanlı Devleti adalet kavramına çok büyük önem vermiştir. Himayesi altındaki yerlerde haksız uygulamaların önüne geçmek için her türlü tedbiri almış, halkın şikâyetlerini doğrudan ya da dolaylı olarak değerlendirmiş ve bu konuyla alakalı olarak şikâyet defterlerinin tutulmasına önem vermiştir. 1 numaralı Bosna Ahkâm Defteri'ndeki hükümlere bakıldığında bu

bölgede yaşayan insanların çeşitli olaylar nedeniyle adaletin sağlanması için uğraştıkları, davalarına sahip çıktıkları, şikayetlerini hangi konu olursa olsun dile getirdikleri anlaşılmaktadır. ve 1 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri; dönemin sosyal, siyasi, ekonomik ve askeri durumunu göstermesi ve içerdiği farklı konudaki bilgiler sebebiyle tarihçiler ve araştırmacılar için önemli kaynaklardandır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

ARŞİV KAYNAKLARI

Bab-1 Ali Evrak Odası (BEO), Ahkâm Defterleri, Bosna Ahkâm Defteri, Nr. 1.

Bab-1 Ali Evrak Odası (BEO), Tahrir Defterleri, Hersek, Bosna ve İzvornik Livaları İcmal Tahrir Defterleri (926-939/1520-1533).

DİĞER KAYNAKLAR

Akarşlan, Mediha (1993), **Bosna Hersek ve Türkiye**, Ağaç Yayınları, İstanbul.

Akkılıç, Dündar (2002), “Osmanlı Saray Teşrifatı ve Törenleri”, **Türkler**, 9, 875-887.

Alkan, Necmettin (2002), “Kosova Meselesi’nin Tarihi, Kültürel Ve Siyasi Altyapısı”, **Avrasya Etüdleri**, (21), 83-99.

Alparslan, Şenol (2006), **Bosna’da Türk Kültürü’nün İzleri**, Genelkurmay Basımevi, Ankara.

Altunbay, Mustafa (2010), **Osmanlı Döneminde Bir Maden İşletmesinin Tarihi Süreci: Sidrekapsi**, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi (2000), (Haz. Hacı Osman Yıldırım vd.), İstanbul.

Bora, Tanıl (1999), **Bölgeler/Sorunlar Bosna-Hersek**, Birikim Yayınları, İstanbul.

Bosna Hersek Gerçeği (1995), Harp Akademileri Komutanlığı, 1, İstanbul.

Can, Ahmet Murat (2007), “Bosna Valisi Gazi Hüsrev Bey ve Vakıfnameleri”, **Rumeli Kültürü**, (17), 29-35.

Çiçek, Kemal (2002), “II. Viyana Kuşatması ve Avrupa’dan Dönüş”, Hasan Celal Güzel vd. (Ed.), **Türkler**, 9, Ankara, 1365-1370.

Danişmend, İ. Hami (1971), **Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, 3, Türkiye Yayınevi, İstanbul.

Darkot, Besim, (1949) “Bosna-Hersek”, **İA**, 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları İstanbul, 728-742.

Devellioğlu, Ferit (2001), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügât**, Ankara.

Djurdyev, Branislav (1992), “Bosna-Hersek”, **İA**, 6, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 295-303.

Eren, Ahmet Cevdat (1965), **Mahmut II Zamanında Bosna Hersek**, İstanbul.

Ertaş, Fatih Çoşkun (2012), “XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlı’da Tereke Uygulaması ve Muhasebesi Sosyo-Ekonomik Yapıya ve Miras Hukukuna Etkileri”, **Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi Bildiri Kitabı**, 199-211.

- Evliya Çelebi (1984), **Tam Metin Seyehatname**, 6, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Eyicil, Ahmet (1995), “Bosna-Hersek”, **Türkiye Günlüğü**, (36), 29-42.
- Gölen, Zafer (2006), “Osmanlı İdaresinde Bosna-Hersek”, **Balkanlar El Kitabı**, 1, (der. Osman Karatay-Bilgehan A. Gökdağ), 25-32.
- Hacımeyliç Kazım (2002), “Bosna’daki Türk Varlığı”, **Balkanlar’daki Türk Kültürünün Dünü-Bugünü- Yarını Uluslararası Sempozyum Bildirisi El Kitabı**, 180-198.
- Halaçoğlu, Yusuf (2007), **XVI-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı**, (6.Baskı), TTK, Ankara.
- Husic, Aladin (2003), “Trebotic i Utrvrda Klıcevac u Vrijeme Osmanske Vladavine”, **Prilozi Za Orijentalnu Filologiju**, 53, 119-134.
- _____ (2005), “Demografske Prılke u Srednjodalmatinskom Zaledu Pocetkom 16. Stoljeca”, **Prilozi Za Orijentalnu Filologiju**, 55, 227-240.
- _____ (2005), ”O Gradskoj Dzamiji u Travniku”, **Prilozi Za Orijentalnu Filologiju**, 55, 219-227.
- Imber, Colin (2006), **Osmanlı İmparatorluğu 1300-1600**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- İbn Kemal (1991), **Tevarih-i Ali Osman**, (Haz. Şerafettin Turan) 7. Defter, TTK, Ankara.
- İnalcık, Halil (1985), “Osmanlı Arşivlerinin Türk ve Dünya Tarihi İçin Önemi”, **Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu**, 31-44.
- _____ (1992), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Kültür ve Teşkilat”, **Türk Dünyası El Kitabı**, 2, 465-473.
- _____ (1993), “Türkler ve Balkanlar”, **Balkanlar**, 12-23.
- İnalcık, Halil (1999), “Osmanlı Tarihine Toplu Bakış”, Kemal Çiçek vd. (Ed.) **Osmanlı Ansiklopedisi**, 1, 62-79.
- _____ (2000), **Osmanlı’da Devlet, Hukuk, Adalet**, Kronik Kitap Yayınları, İstanbul.
- İnan, Kenan (2002), “Fatih Sultan Mehmed, İstanbul’un Fethi ve Etkileri”, Hasan Celal Güzel vd. (Ed.) **Türkler**, 9, Türk Dünyası Vakfı Yayınları, 510-573.
- Jelavich, Barbara (2006), **Balkan Tarihi**, (Çev. Zehra Savan - Hatice Uğur), 1, Küre Yayınları, İstanbul.
- Jorga, Nicolae (2005), **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, (Çev. Nilüfer Epçeli), 2, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- Kaptan, Atike (2008), **Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri**, Genelkurmay Yayınevi, Ankara.
- Keskin, Mustafa (1994), “Bosna-Hersek ve Batı Medeniyetinin İnsani Boyutu”, **Türk Yurdu**, (85), 50-61.

- Krcsmarik, J. (1944), "Bosna-Hersek", **İA**, 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 729-743.
- Kocabaş, Süleyman (1989), **Avrupa Türkiye'sinin Kaybı ve Balkanlarda Panislavizm**, Vatan Yayınları, İstanbul.
- Malcolm, Noel (1999), **Bosna**, (Çev. Aşkıım Karadağlı), Om Yayınları, İstanbul.
- Mansuroğlu, Mecdud (1998), "Divan", **İA**, 595-596.
- Mehmed Neşri (1987), **Kitab-ı Cihannüma**, (Haz. Faik Reşit Unat-Mehmet Altay Köymen), 2, TTK, Ankara.
- Methiç, Halil (2008), "İslam Dünyası ve Türkiye İle Balkan Coğrafyası Arasındaki İşbirliği Alanları", **Balkanlar Sempozyumu**, 120-148.
- Miroğlu, İsmet (1989), "Bosna'nın Zaptı", Hakkı Dursun Yıldız (Ed), **Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, 10, Çağ Yayınları, 220 – 235.
- Moacanin, Nenad (2002) "Osmanlı Bosnası," Hasan Celal Güzel vd. (Ed.) **Türkler**, 12, 390-401.
- Mufassal Osmanlı Tarihi** (2010), Mustafa Cezar (Haz.), 1,TTK, Ankara.
- Okiç, M. Tayyip (1993), "Neşredilmemiş Bazı Türk Kaynaklarına Göre Bosna Hristiyanları (Bogomiller)", (Çev. Salih Akdemir), **İslami Araştırmalar**, 6(4), 240-254.
- Pakalın, Mehmet Zeki (1993), **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, I, İstanbul.
- Ortaylı, İlber (2007), **Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek**, Timaş Yayınları, İstanbul.
- _____ (2010), **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Ömer Bosnavi, (1979), **Bosna Tarihi**, (Haz. Kamil Su), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Öz, Mehmet (2010), "Modernleşme-Öncesinde Osmanlı Toplumunda Eşkıyalık Hareketlerinin Niteliği ve Özellikleri", **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Prof. Dr. Bayram Kodaman'a Armağan Özel Sayısı, 227-240.
- Özel, Ahmet (1988), "Ahkâm", **İA**, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 1, 550-553.
- Öztürk, Said (2000), "Kayseri ve Çevresinin Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemli Bir Kaynak: Karaman Ahkâm Defterleri", III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyum Bildirileri (06-07 Nisan 2000), Kayseri ve Yöresi Tarih Araştırmaları Merkezi Yayınları, 399-415.
- Sahillioğlu, Halil (1949), "Ahkâm Defteri", **İA**, I, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 551-553.
- Samarçiç, Radovan (2004), **Sokullu Mehmed Paşa: Dünyayı Avuçlarında Tutan Adam**, (Çev. Meral Gaspralı), Nokta Yayınları, İstanbul.
- Selver, Mustafa (2003), **Balkanlara Stratejik Yaklaşımlar ve Bosna**, Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Shaw, Stanford ve Ezel Shaw (2008), **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, (Çev. Mehmet Harmancı), 1, E Yayınları, İstanbul.
- Suçeska, Avdo (1980), "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bosna", **Orijentalni Institut u Sarajevu**, 30, 436-449.
- _____ (1981), **Tekalif-i Şakka**, Cevren Priştine, 53-61.

Tansel, Selahattin (1953), **Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasi ve Askeri Faaliyetleri**, TTK, Ankara.

Tabakoğlu Ahmet (1949), “tekâlif”, **İA**, 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 337-340.

_____ (1949), “imdâdiyye”, **İA**, 22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 222-224.

Tursun Bey (1977), **Tarih-i Ebu'l-Feth**, (Haz. Mertol Tulum), İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1975), **Osmanlı Tarihi**, 2, TTK, İstanbul.

_____ (1988), **Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhâl**, TTK, Ankara.

Yararcan, Taylan (1992), “Osmanlı Hakimiyeti Döneminde Bosna-Hersek'te İsyancılar ve Sebepleri”, **Bosna-Hersek**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 30-34.

Yardımcı, Mehmet Emin, (2006), **XV. ve XVI. Yüzyılda Bir Osmanlı Livası Bosna**, İstanbul.

Yıldız, Zekeriya (1993), **Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek**, Yeni Asya Yayınları, İstanbul.

Yorulmaz, Hüseyin (2007) ,**Osmanlı'nın Batı Yakası Bosna**, 3F Yayınları, İstanbul.

EKLER

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BASKANLIĞI (BOA) ©

5

مرکز و غیره... (Main text on the right page, starting with 'مرکز و غیره...')

مستوفی... (Text block in the middle of the right page)

بسم الله الرحمن الرحیم... (Text block at the bottom of the right page)

5

مرکز و غیره... (Main text on the left page, starting with 'مرکز و غیره...')

مستوفی... (Text block in the middle of the left page)

بسم الله الرحمن الرحیم... (Text block at the bottom of the left page)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

9

سیدنا محمد بن عبد الله...
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين

سیدنا محمد بن عبد الله...
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين

سیدنا محمد بن عبد الله...
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين

سیدنا محمد بن عبد الله...
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين

سیدنا محمد بن عبد الله...
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين

سیدنا محمد بن عبد الله...
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين

سیدنا محمد بن عبد الله...
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين
الذين بعثناهم في
الانبياء والمرسلين
مباركين

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

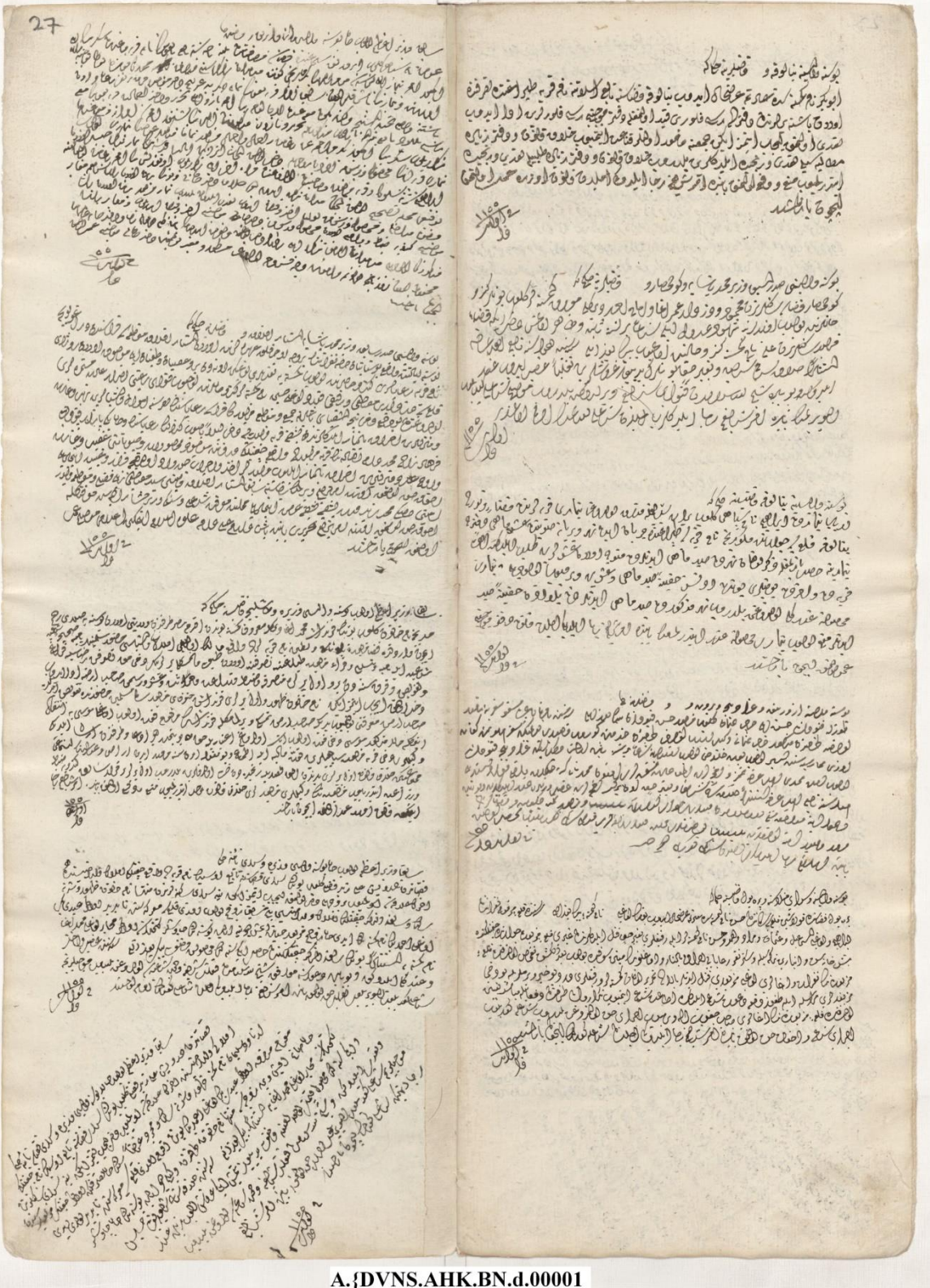
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

A. {DVNS.AHK.BN.d.00001

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BASKANLIĞI (BOA) ©

سوی و و قضاة عام
الیه من بعد ان اذن و و خا...
خان...
...

کتابخانه

حایه و...
...

کتابخانه

الیه من بعد ان اذن و و خا...
...

کتابخانه

الیه من بعد ان اذن و و خا...
...

کتابخانه

صیغه
...

بوسه و...
...

کتابخانه

...

کتابخانه

...

ÖZGEÇMİŞ

Esra AKÇAY, 15.08.1989 tarihinde İzmir'in Konak ilçesinde doğdu. 2003 yılında Eserkent İbrahim Kavur İlk ve Ortaokulunu; 2006 yılında Gaziemir Kipa 10. Yıl Lisesini bitirdi. 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Tarih Bölümünden mezun oldu. 2013 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalında yüksek lisans programına başladı.

AKÇAY bekar olup, İngilizce bilmektedir.

